

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İLK FARŞA-TÜRKÇE SÖZLÜKLERDEN SİHÂHU'L-
ACEM: KARŞILAŞTIRMALI İNCELEME VE KELİME
DİZİNİ**

HARUN ALTUN

130101002

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. FİKRET TURAN

İSTANBUL 2015

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İLK FARŞÇA-TÜRKÇE SÖZLÜKLERDEN SİHÂHU'L-
ACEM: KARŞILAŞTIRMALI İNCELEME VE KELİME
DİZİNİ**

HARUN ALTUN

130101002

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Bu tez 17/06/2015 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Fikret TURAN   Prof. Dr. Musa DUMAN   Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÖLEÇ

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Harun ALTUN

ÖZET

Söz varlığının hazineleri durumunda olan sözlükler, her toplum için önem arz etmiş; kaynak kitap olarak kullanılmalarının yanı sıra dilin standartlaşmasına da yardımcı olmuşlardır. Osmanlı Türkçesinin en çok etkileşimde bulunduğu dillerden biri olan Farsçanın da Eski Anadolu Türkçesi döneminde sözlükleri hazırlanmış, bu eserler hem gramer kitabı olarak kullanılmış hem de ders kitabı olarak okutulmuşlardır. Bu husûsta bahsi geçen eserlerden biri de Hindûşâh bin Sancar'ın Şihâhü'l-'Acem adlı Farsça-Türkçe satırarası sözlük çalışmasıdır. Eserin Osmanlı topraklarında yüzyıllar boyunca tekrar tekrar istinsah edilerek kullanılması, ona atfedilen değer bir ispatı hükmündedir.

Anahtar Kelimeler: Hindûşâh Bin Sancar, Şihâhü'l-'Acem, sözlük, Eski Oğuzca sözlükler, Eski Anadolu Türkçesi, Farsça-Türkçe sözlükler.

ABSTRACT

As being treasures of vocabulary, dictionaries are important for every society and they are used as reference books and also they help for standardisation of the language. Persian is one of the languages which Ottoman Turkish interacted with strongly and dictionaries of this language were prepared during the period of Old Anatolian Turkish between the 13th and 16th centuries. These dictionaries were both used as a grammar books and were read as text books. In this respect, one of the such mentioned works is the Persian-Turkish interliner dictionary of Hindūshāh b. Sancar's *Sihāh al-'Ajam*. This work had been copied repeatedly for centuries and this shows the significance of its value.

Key Words: Hindūshāh b. Sancar, *Sihāh al-'Acam*, dictionary, Old Oghuz lexicons, Old Anatolian Turkish, Persian-Turkish dictionaries.

ÖNSÖZ

Tezimizin kapsamı, Hindûşâh bin Sancar'ın *Şihâhü'l-'Acem* adlı eserinin Eski Anadolu Türkçesi dönemindeki yerinin belirlenmesi, eserin okunması, incelenmesi ve bir sözlük çalışması ile ilim âlemine kazandırılmasıdır. Bu eseri ele almamızın nedeni, *Şihâhü'l-'Acem*'in, döneminin Oğuz Türkçesinin söz varlığını ortaya koyan ilk geniş çaplı çalışma olması ve Osmanlı topraklarında defalarca kez istinsah edilerek ders kitabı olarak kullanılmasıdır.

Tezimizin giriş bölümünde, *Şihâhü'l-'Acem*'in Eski Anadolu Türkçesi dönemindeki yeri ve öneminin daha iyi anlaşılması için Fars Dili ve Edebiyatının Osmanlı coğrafyasındaki seyri hakkında genel bir değerlendirme yaptıktan sonra Farsça Türkçe sözlükler hakkında bilgi verdik. Ardından müellifin hayatı ve diğer eserlerine kısaca değindikten sonra *Şihâhü'l-'Acem*'in genel özellikleri ve nüshaları üzerinde durduk.

Çalışmamızın inceleme kısmında, eserin şekil özellikleri, imlası ve grameri hakkında bilgi verdik ve yazdıklarımızı sağlam temellere oturtmak adına metinden örneklerle destekledik.

Tezimizin metin kısmında, ana kaynak olarak kullandığımız İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi nüshasını, eserin en eski nüshası olan Ankara Milli Kütüphane nüshası ile karşılaştırarak bir okuma yaptık.

Çalışmamızın sözlük kısmında, metinde geçen satırları kelime kelimesi sözlük biçiminde derledik. Bu kısmın ardından ise sonuç bölümü ve bibliyografya yer aldı. Nihayetinde eserin tıpkıbasımını da ekleyerek çalışmamızı sonlandırdık.

Bu tez hazırlanırken sabrını ve bilimsel desteğini benden esirgemeyen, söylediklerimi dikkate alarak bana her dâim yol gösteren, benimle engin bilgisini, kaynaklarını ve değerli vaktini paylaşan çok kıymetli hocam Prof. Dr. Fikret TURAN'a teşekkürlerimi sunmaktan mutluluk duyuyorum.

Bu çalışmanın her aşamasında değerli desteğini gördüğüm, eserin tashihine yardımcı olan Berna TERZİ'ye gönülden teşekkür ederim. İhtiyaç duyduğum anda

yardımını benden esirgemeyen Öğr. Gör. Dr. Fatma Meliha ŞEN'e ve bilgisayar programlarını kullanma konusunda yardımlarından dolayı ağabeyim Fatih ALTUN'a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	ix
ÜNSÜZLER VE ÜNLÜLER TABLOSU.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
1. İLK ARAPÇA-FARŞA-TÜRKÇE SÖZLÜKLERDE İZLENEN YOL.....	1
2. FARS DİLİ VE EDEBİYATININ OSMANLI COĞRAFYASINDAKİ SEYRİ..	2
3. FARŞA-TÜRKÇE SÖZLÜKLER VE BU ESERLERDE TÜRKÇENİN TARİHİ İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	5
3.1. MANZUM SÖZLÜKLER.....	6
3.2. MENSUR SÖZLÜKLER.....	8
4. HİNDÛŞÂH BİN SANCAR VE ŞİHÂHÛ'L-‘ACEM.....	10
4.1. HİNDÛŞÂH BİN SANCAR VE ESERLERİ.....	10
4.2. ŞİHÂHÛ'L-‘ACEM.....	12

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞİHÂH'ÛL-‘ACEM: ŞEKİL ÖZELLİKLERİ, İMLÂ ve GRAMER.....	18
---	----

1.1. ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	19
1.2. ESERİN İMLÂ VE GRAMER ÖZELLİKLERİ.....	20
1.2.1. Ünlüler.....	22
1.2.2. Ünsüzler.....	25
1.2.3. Ekler ve İmlâ Şekilleri.....	27
1.2.3.1. Çekim Ekleri.....	27
1.2.3.1.1. İsim Çekim Ekleri.....	27
1.2.3.1.2. Fiil Çekim Ekleri.....	29
1.2.3.2. İsim-Fiiller.....	29
1.2.3.2.1. Masterlar.....	29
1.2.3.2.2. Partisipler.....	29
1.2.3.3. Zarf-Fiiler.....	31
1.2.3.4. Yapım Ekleri.....	31
1.2.3.4.1. İsimden İsim Yapım Ekleri.....	31
1.2.3.4.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	32
1.3. ESERDE BULUNAN BAZI FONETİK OLAYLAR.....	32
1.4. ESERDE GEÇEN BAZI KELİME GRUPLARINDAN ÖRNEKLER..	33
1.4.1. İsim Grupları.....	33
1.4.2. Fiil Grupları ve Birleşik Fiiller.....	34

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN.....	35
----------------------	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SÖZLÜK.....	164
-----------------------	------------

SONUÇ.....	251
-------------------	------------

KAYNAKÇA.....	253
----------------------	------------

TIPKIBASIM.....	259
------------------------	------------

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

Harfler	Transkripsiyon	
ا	elif	a, e, ê, ı, i, î, o, ô, u, û
آ	medli elif	ā
ب	be	b, (bazen) p
پ	pe	p
ت	te	t
ث	se	ṯ
ج	cim	c, (bazen) ç
چ	çim	ç
ح	ha	ḥ
خ	hı	ḫ
د	dal	d
ذ	zel	ḏ
ر	re	r
ز	ze	z
س	sin	s
ش	şın	ş
ص	sat	ṣ
ض	dat	ḏ / ḏ
ط	tı	ṭ
ظ	zı	ẓ
ع	ayın	‘
غ	gayın	ġ
ف	fe	f
ق	kaf	q
ك	kef	q (nadiren, g, ŋ)
ك	noktalı kef (gef)	g, ŋ
ل	lam	l

م	mim	m
ن	nun	n
و	vav	v
ه	he	h
ی	ye	y

Birleşik Şekiller

او	elif+vav	başta o, ö, u, ü
ای	elif+ye	başta ı, i, ĩ

ÜNSÜZLER

	Dudak, Diş-dud.	Diş Ardı (Alveolar)	Damak	Diş-dam.	Arka dam.	Gırtlak
Patlayıcı	p, b	d (d), t (t)	g, k		ğ	('), (')
Sızıcı	f, v				h (h), ħ, ğ	
Hışırtilı		s (s, s̄), z (z, z̄, z̄)		j, ş		
Afrikat				c, ç		
Nazal	m	n			ŋ	
Akıcı		l, r				
Yarı ünlü				y		

ÜNLÜLER

	DÜZ			YUVARLAK	
	Geniş	Dar	Orta	Geniş	Dar
KALIN	a	ı		o	u
İNCE	e	i	ê	ö	ü

KISALTMALAR

A.	Ankara (Milli Kütüphane 06 Mil Yz. FB 33)
a.e.	aynı eser
a.g.e	adı geçen eser
ar.	Arapça
Bkz.	bakınız
BL	Bahşayiş Lügati
bs.	baskı
c.	cilt
Çev.	çeviren
EAT	Eski Anadolu Türkçesi
Ed.	editör
far.	Farsça
İÜEFTDE	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı
İÜEFY	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları
S.	Süleymâniye Kütüphanesi (Ayasofya K. 4698)
s.	sayfa / sayfalar
SA	Sıhâhu'l-Acem
Steingass	bkz. Steingass (1998)
TDK	Türk Dil Kurumu

TS	Tarama Sözlüğü
TTK	Türk Tarih Kurumu
v.d.	ve diğerleri
vrk.	varak
y.y.	yayınevi yok

GİRİŞ

1. İLK ARAPÇA-FARŞÇA-TÜRKÇE SÖZLÜKLERDE İZLENEN YOL

Söz varlığı, insan hayatı ve toplumsal düzen için en gerekli husûsiyetlerden biridir. Söz varlıklarının korunup gelecek nesillere aktarılmasında sözlüklerin çok önemli bir yeri vardır. Çünkü sözlükler, dillerde var olan kelimeleri barındırmakla beraber ulusların kültürel kodlarını da bünyesinde taşır; bu sebeple bilimsel araştırmalarda başvurulan ilk bilgi kaynaklarıdır.

Tüm toplumlar için mühim olan kültür ve onun ekseninde meydana gelen dil, İranlılar için de önem arz etmektedir. Arap fetihleri ile İran’da İslâmî dönemin başlamasıyla, İranlılar Arapçayı öğrenmeye ve öğretmeye çalışmışlar; bu dille alakalı edebî ve ilmî çeşitli eserler kaleme almışlardır. “İran’da üç yüzyıla yakın bir süre devam eden Arap egemenliği, Farşların İslâm dinini kabul etmeleri ve Arapçanın nüfuzu ile açıklanabilecek sebeplerle İranlılar, kendi dilleri için sözlük yazma gereği duymamışlardır.”¹ Zamanla Arapçanın İranlılar üzerinde etkisini kaybetmesiyle Farşça edebî dil olarak gelişme göstermeye başlamış, Selçuklu ve Timurlular vasıtasıyla Anadolu ve Hindistan’a yayılma fırsatı bulmuştur. “On birinci yüzyıl şairlerinden Katrân-i Tebrîzî’ye nispet edilen sözlük kitapçığı ile çağdaşı Esedî-i Tûsî’nin *Lügat-i Fûrs* adlı Farşça sözlüğü dışında, Farşça sözlük bilimine dâir kapsamlı çalışmalar, Timurlu sultanların desteğiyle on beş ve on altıncı yüzyıllarda Hindistan sahasında yazılmış Farşça sözlüklerle başlar.”² 15. yüzyıldan itibaren Hindistan’da Farşçanın resmî dil olarak kabul edilmesiyle bu dil üzerine çeşitli sözlük çalışmaları yapılmış ve gramer kitapları hazırlanmıştır.

Hindistan’da yapılan ilk sözlük çalışmalarının amacı, bütün bir dilin kelimelerini derlemek olmayıp metinlerde geçen Farşça sözcük ve gramer yapılarını açıklamak olduğundan, bu ilk sözlükler aynı zamanda bu dilin ilk gramer kitapları olma hüviyetini de taşır. İbrâhîm Kıvâm-i Fârûkî’nin milâdi 1453 yılında

¹ Yusuf Öz, *Tarih Boyunca Farşça-Türkçe Sözlükler*, Ankara, Türk Dil Kurumu, 2010, s. 30.

² A.e., s. 29.

tamamladığı *Şerefnâme-i Menyerî*³ ve Muhammed b. Lâd-i Dihlevî'nin milâdi 1519 yılında telif ettiği *Mü'eyyidü'l-Fuzalâ*⁴ gibi eserler bunlardan bazılarıdır.

Farsça sözlüklerin hazırlanmasında izlenen yollar genel itibâriyle; alfabetik sistem ve fasıl-bâb (kâfiye) sistemi olmak üzere ikiye ayrılır. Alfabetik sisteme geçilinceye kadar el-Cevherî'nin *es-Sihâh* adlı eserindeki gibi fasıl-bâb sistemi kullanılmıştır. “Kökün son harfi ‘bâb’, ilk harfi ‘fasıl’ başlığını taşıyan sözlükte alfabe harfleri sayısınca yirmi sekiz bâb ve her bâbda on altıdan yirmi sekize kadar değişen fasıl bulunmaktadır. Köklerin bütün harfleri bu tertip içinde alfabetik sıralanmıştır.”⁵

2. FARS DİLİ VE EDEBİYATININ OSMANLI COĞRAFYASINDAKİ SEYRİ

Dil ile kültür, birbirini besleyen iki kavramdır ve birbirlerinden soyutlanmaları düşünülemez. Medeniyet bir yandan dili oluştururken, dil de medeniyetin koruyucu zırhı halini alır, böylece dil toplumun kültürünü de yansıtan bir ayna durumuna gelir. Aynı zamanda dil, kültürel kimliğin bir parçası olması açısından da insanlar arasındaki birlik ve bütünlüğün sağlanmasına yardımcı olur. Geniş Doğu medeniyetinin çatısı altında bulunan Türk ve Fars toplumlarının, gerek kültürel olarak birbirleriyle sürekli iletişim halinde olmaları gerekse coğrafi yakınlıkları dilsel bir etkileşim sürecini de beraberinde getirmiştir.

Geniş bir kültüre sahip Osmanlı coğrafyasında; Türkçe, Arapça ve Farsça eksenli üç dilli bir yapının varlığı söz konusudur. Osmanlı Türkçesi olarak adlandırılan bu dilde, İslâmiyet'in dili olan Arapça kadar *Mesnevî*'nin ve *Şehnâme*'nin dili olan Farsçanın da mühim bir yeri vardır.

³ Daha geniş bilgi için Bkz. Şehriyar Nakvî, **Ferheng-Nüvisî**, Tahran, y.y. (Fotokopi nüshadır.), 1962, s. 62.

⁴ **A.e.**, s. 66.

⁵ Hulûsi Kılıç, “Tâcü'l-luga”, **Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c. 39, 2010, s. 357.

“İran kültürünün Anadolu’daki nüfuzunun gerçek başlangıç tarihi, Alparslan’ın Malazgirt (veya Menâzgird) savaşında Doğu Roma Kayseri Romen Diyojen’i yendiği 463/1071 tarihi olarak kabul edilir.”⁶ Bu olaydan sonra, İranlıların yoğun bir şekilde Anadolu’ya göç etmesiyle Fars kültürü ve onun beslediği edebiyat yavaş yavaş Anadolu’da tesirini göstermeye başlamıştır. Önemli şehirlerde konuşma dili olarak kullanılan Farsça, yazı dili olarak da kendisini göstermiş, devlet yazışmaları bu dilde yapılmış ve yine bu dilde eserler verilmeye başlanmıştır. Bu durumun en büyük sebepleri; Selçuklu üzerinde güçlü bir Fars dili etkisinin bulunması, devletin resmi dilinin Farsça olması ve bu dilin Selçuklularda hiçbir zaman yabancı bir dil olarak görülmeşiştir.

10-11. yüzyılda Gazneli Mahmud, Firdevsî’ye Fars ve Türk edebiyatları için oldukça kıymetli bir eser olan *Şehnâme*’yi yazdırmış, böylece Farsça ‘şâhların dili’ olarak görülmeye başlanmıştır. Farsçanın bu denli önem arz etmesinin bir diğer sebebi de Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin *Mesnevî* adlı şâheserini Farsça kaleme alması ve bu dilin tasavvuf dili haline gelmesidir. Bu gibi özellikleri sebebiyle Farsça prestij kazanmış, Osmanlı Devleti’nde öğrenilmeye ve öğretilmeye başlanmıştır. Farsça öğretiminde, gramer kitapları ve sözlük çalışmaları kadar tekkeler de büyük önem arz etmektedir. Tasavvufun kurumsallaşmasıyla tekke ve zaviyelerde Farsça eğitimi verilmiş, böylece Osmanlının geniş kesiminde bilinen bir dil haline gelen Farsça üzerine yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Hatta bu devirde, Farsça yazmak müellifler arasında bir üstünlük emaresi haline gelmiştir. “Gerek telif gerek Arapçadan Farsçaya çeviri yoluyla on ikinci ve on dördüncü yüzyıllarda Anadolu’da yazılmış Farsça eserlerin giriş kısımlarında yazarlar, kitaplarını niçin Farsça yazdıklarına değinmişlerdir.”⁷

Ahmet Ateş, Anadolu coğrafyasında yazılan Farsça eserleri iki devirde incelemiş, görüşlerini şu şekilde derlemiştir:

---

⁶ Muhammed Emin Riyâhî, **Osmanlı Topraklarında Fars Dili ve Edebiyatı**, Çev. Mehmet Kanar, İstanbul, İnsan Yayınları, 1995, s. 20.

⁷ Öz, **Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler**, s. 47.

a. 1219 yılından önce yazılan eserler:

“İlk devirde Farsçanın halk arasında yayılış derecesini bilmiyorsak da, Malatyalı Muhammed b. Gâzî'nin eserleri Farsça nesrin hâkikî birer şâheseri sayılabilir. *Mecma'ur-Rubâ'ıyyât*'ın gösterdiği gibi, Anadolu'da Farsça yazan pek çok şair vardı.”⁸

b. 1219 yılından sonra yazılan eserler:

“1. Moğol istilasından kaçarak Anadolu'ya gelen büyük sufilerin etrafında, Mevlânâ'nın etrafında olduğu gibi, Farsça bilen birer zümre mevcuttu.

2. Şehirlerde Farsça bilen, belki Farsça konuşan halk zümreleri vardı.

3. Farsça 720/1320 tarihine doğru bazı medreselerde tedris lisanı idi.”⁹

Klasik Fars şiirinin temelini atan isim Genceli Nizâmî (1141-1209)'dir. Nizâmî, şiirlerinin çoğunu Farsça kaleme almıştır ve ilk hamse sahibidir. *Mahzenü'l-Esrâr, Leylâ ve Mecnûn, Heft Peyker* eserlerinden bazılarıdır.

Farsça denildiğinde akla gelen ilk isimlerden birisi ise Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (1207-1273)'dir. Mevlânâ, başta *Mesnevî* olmak üzere, *Divân-ı Kebîr, Mektûbât, Fîhi Mâ Fih* ve *Mecâlis-i Seb'a* adlı eserleriyle hem Türk Edebiyatı hem de Fars Edebiyatı için önemli bir şahsiyet haline gelmiştir. Ayrıca Mevlânâ'nın bu eserleri Farsçanın tasavvuf dili olarak Osmanlı toplumu içinde muteber bir dil olmasını sağlamıştır.

14. yüzyılın ikinci yarısı ile 15. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Ahmed-i Dâî de Fars ve Osmanlı Edebiyatı açısından mühim bir müelliftir. İsimler, fiiller, tasarrufât ve harfler olarak dört kısma ayırdığı *Müfredât* adlı eserinde Dâî, yeni başlayanların Farsçayı doğru öğrenmelerini sağlamak amacıyla bu eseri kaleme aldığını belirtmiştir.

⁸ Ahmet Ateş, “Hicrî VI-VIII. (XII-XIV.) Asırlarda Anadolu'da Farsça Eserler”, **Türkiyat Mecmuası**, c. 8, İstanbul, 1945, s. 135.

⁹ **A. e.**, s. 135.

Osmanlı Devletinde Arapça ve Farsça, münevver kesim tarafından iyi derecede bilindiği için müellifler Arapça-Farsça kelime ve tamlamaları eserlerinde sıklıkla kullanmışlardır.

“Şairlerimiz yazdıkları Türkçe dîvânlarına küçük birer Arapça ve Farsça dîvân (dîvânçe) eklemelerse dîvân şairi sayılmıyorlardı. Bu Türkçe-Farsça ilişkilerine enteresan bir misal, Şah İsmail Safavi ile Osmanlı İmparatoru Yavuz Sultan Selim’in durumudur. Şah İsmail, İran hükümdarı olduğu halde şiirlerini Türkçe yazmış, Yavuz Sultan Selim Türk hükümdarı olduğu halde Farsça dîvân yazmıştır.”¹⁰

3. FARŞÇA-TÜRKÇE SÖZLÜKLER VE BU ESERLERDE TÜRKÇENİN TARİHİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

Konuşma dilinde Arapça ile Farsçaya âit kelime ve tamlamaların varlığı, yazılı eserlerde de kendini göstermiştir. Yazılan eserlerin halk tarafından da anlaşılması ihtiyacı, eserlerdeki Arapça-Farsça kelimelerin tanımlanmasına yardımcı olacak kitapların yazılmasına sebebiyet vermiştir. Bu eserler bir yandan Arapça-Farsça kelimelerin öğrenilmesini sağlarken, bir yandan da Türkçenin standartlaşmasına ve dilin oturmasına yardımcı olmuştur.

Osmanlı Türkçesinin en çok etkileşimde bulunduğu dillerden biri olmasının yanı sıra halk arasında çeşitli husûsiyetleri hasebiyle de kabul görmüş olan Farsça üzerine sözlük türünde çeşitli eserler verilmiştir. Bunlar, gerek satırlı açıklama şeklinde gerekse Farsça-Türkçe müstakil sözlükler biçiminde yazılmıştır.

Klasik Türk Edebiyatında Farsça öğrenimi ve öğretimi konusunda ortaya çıkan ihtiyaç neticesinde yazılan ilk sözlüklerin giriş kısımlarında genellikle bu sözlüklerin ne amaçla hazırlandığına dair bilgiler mevcuttur. Bu giriş kısımlarında

---

¹⁰ İsmail Bangi, **Farsça Dil Bilgisi (Grameri)**, Ankara, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1971, s. 5.

Arapça kelimelerin anlamlarının öğrenilmesi için Farsçanın bilinmesi gerektiği ve Farsça-Türkçe hazırlanan sözlüklerin de Farsça kelime ve kelime gruplarının öğrenilmesi için yazıldığı bilgilerine ulaşılmaktadır. Buradan hareketle, Arapça ve Farsça öğrenilirken Türkçe de öğrenilmiştir, denilebilir.

Arapça-Farsça sözlüklerdeki Farsça kelimelerin altlarında Türkçe açıklamalara yer verilirken, buradaki şekil özelliklerinden yola çıkılarak -ihtiyaca yönelik- sadece Farsça-Türkçe olan sözlükler hazırlanmaya başlanmıştır. Bu sözlükler manzum veya mensur olarak yazılmıştır.

“Farsça öğretimiyle daha çok şair, müderris ve ilmiye sınıfına mensup kişiler ilgilenmiştir. Mensur sözlükler ilmiye sınıfı, manzum sözlükler şairler tarafından kaleme alınmış; manzum sözlük şerhleri de çoğunlukla müderrisler tarafından yazılmıştır. Eğitim yaşında olan çocuklara ve yetişkinlere, yaşlarına ve öğrenim düzeylerine göre manzum sözlük okutulmuş; dil eğitimi alanlara önce Farsça, daha sonra Arapça öğretilmiştir. Farsça-Türkçe, Arapça-Farsça-Türkçe olarak pek çok manzum ve küçük yaşta olanların yararlanabileceği düzeyde mensur sözlüklerin hazırlanmış olması, dil öğretimine küçük yaşlarda başladığını göstermektedir.”¹¹ Ayrıca bu ders kitapları sayesinde imlâ, yetkinliğini kazanmaya başlamıştır.

Farsçanın öğretimi için yazılmış olan bazı mühim Farsça-Türkçe sözlükler şu şekilde iki grupta incelenebilir:

3.1. MANZUM SÖZLÜKLER

Manzum tarzda yazılan sözlükler genellikle çocuklara yöneliktir ve onların kelimeleri kolayca ezberlemeleri için hazırlanmıştır. Dil eğitiminin yanı sıra çocuklar bu eserlerden aruz bilgilerini kuvvetlendirmek için de istifade etmişlerdir. “Pek çok manzum sözlüğün mukaddime kısmında ‘lügat ilmi’ nin insanı zeki edeceğinden bahsedilmesi ve hatta müelliflerinin de çocukluklarında en azından bir manzum sözlük ezberlediğini beyan etmesi, üzerinde durulması gereken önemli bir

---

¹¹ Öz, *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*, s. 51.

ayrıntıdır.”¹² “Bu sözlüklerde bazı edebî sanatların, bahir ve vezinlerin öğretilmesinin yanı sıra şiire ve şairliğe meyli olanların kabiliyetlerinin geliştirilmesi de arzu edilmiştir. Bu maksatlar, bu tür sözlük yazmış müellifler tarafından dile getirilmiştir.”¹³

Araştırma sonuçlarına göre Anadolu sahasında yazılmış ilk Farsça-Türkçe sözlük, Hüsâm b. Hasan’ın *Tuhfe-i Hüsâmî* isimli eseridir.

“*Tuhfe-i Hüsâmî* Farsça bir giriş, yirmi kıta ve bir hatimedden oluşur. Sözlük kısmı 300, hatimesi de 5 beyit olmak üzere toplam 305 beyitten meydana gelir. Kıtaların beyit sayısı 6 ile 19 arasında değişir. Kıta sonlarında, kıtanın veznine örnek olarak mesnevi tarzında Türkçe bir beyit yer alır. Bu takti beyitlerinde bahir ve veznin adı söylenmemiştir. Sözlüğün dokuzuncu kıtası 32 beyit olup mesnevi tarzında yazılmış ve beyitlerin kafiyeleri Farsça harf sırasına göre düzenlenmiştir.”¹⁴

Bu türde en başta gelen eserlerden bir diğeri de Muğlalı İbrâhim Dede’nin yazmış olduğu *Tuhfe-i Şâhidî* adlı eserdir. Bu eser; “*Mesnevi*”de geçen kelimelere karşılıkların verildiği Türkçe-Farsça manzum bir lügat olup manzum lügatlerin âdeta kaynağıdır.”¹⁵ 15. yüzyıl sonu - 16.yüzyıl başında yazılan eser, 20. yüzyılın başına kadar tekke ve zâviyelerde ders kitabı olarak okutulmuştur. Şâhidî, “*Tuhfe*”sinde Mevlânâ ve Mevlevîliğin daha iyi anlaşılmasını amaç edinmiş ve *Mesnevi*’deki nâdir kullanılan kelimeleri de sözlüğüne almıştır. Şâhidî aynı zamanda vezin öğretme amacıyla da yazdığı eserinde 12 ayrı bahir kullanmış ve daha çok hezec bahrini (114 beyitte) tercih etmiştir. Eser, 388 beyti sözlük kısmı, geri kalanı ise mukaddime ve

---

¹² Atabey Kılıç, “Klâsik Türk Edebiyatında Manzum Sözlük Yazma Geleneği ve Türkçe-Arapça Sözlüklerimizden Sühba-i Sıbyân”, *Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, sayı: 20, 2006/1, Kayseri, s. 66-67.

¹³ Yusuf Öz, *Tuhfe-i Şâhidî Şerhleri*, Konya, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, 1999, s. 1.

¹⁴ Öz, *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*, s. 81.

¹⁵ Muhittin Eliaçık, “Türkçe-Arapça Manzum Bir Lügat: Müfidü’l-Müstefidîn ve Büyük İstinsâhî Farklar”, *Turkish Studies*, vol. 8/13, Fall. 2013, s. 83.

hatime bölümleri olmak üzere toplam 455 beyittir.”¹⁶ Farsça öğrenimi için ilkökul seviyesini esas alan bu hacimli esere çokça şerh yapılmıştır.

3.2. MENSUR SÖZLÜKLER

Anadolu coğrafyasında Farsça-Türkçe mensur sözlük yazımı 14. yüzyılın sonunda başlamış ve 15. yüzyıldan itibaren hızlı bir şekilde artarak devam etmiştir. Bu dönemde yazılan mensur sözlükler de manzum sözlüklerde olduğu gibi kelimelerin ezberlenmesi amacıyla yazılmıştır.¹⁷ Mensur sözlüklerin çoğunlukla ya konularına göre ya da isim, fiil ve gramer diye bölünerek tasnif edildikleri göze çarpmaktadır. Konularına göre ayrılmış sözlüklerde bâblarda yani bölümlerde kelimelerin hangi konu veya konularda yazıldığını belirten başlıklar bulunur. İsim, fiil ve gramer olarak ayırım yapılmış sözlüklerde ise genel olarak ‘sıhâh’ (bâblara ve fasıllara göre) sistemi esas alınmıştır. Fakat bazı sözlüklerde isim ve fiil kısımlarının yer değiştirdiği veya gramer bölümlerinin bulunmayıp sözlüğün sadece isim ve fiil olarak ayrıldığı görülebilmektedir.

“Tematik sözlükler belirli bir konu veya tema etrafında hazırlanmış sözlüklerdir. Tematik sözlüklerde öncelikle temel veya ana konular (başlıklar) belirlenmeli ve o konularla ilgili kelimeler, madde başı ve alt madde başı olarak altta sıralanmalıdır. Tematik sözlüklerde ana bölüm başlıkları altına alt bölüm başlıkları da gelebilmektedir.”¹⁸

Türkçe ile ilgili tematik olarak yazılan ve Eski Oğuzca hakkında bize önemli bilgiler sunan ilk eser *Bahşayış Lüğati*’dir. Bu eserin milâdi 10. yüzyılın başlarında telif edildiği ve 14. yüzyılda da istinsah edildiği belirtilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi ile satırarası biçiminde yazılan kelime tanımları, Arapça ve Farsça ifadelerin altında

---

¹⁶ Nuri Şimşekler, *Şâhidi İbrâhîm Dede’nin Gülşen-i Esrâr’ı (Tenkitli Metin-Tahlil)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya, 1998, s. 41-42.

¹⁷ Bkz. Öz, *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*, s. 56.

¹⁸ Hüseyin Kahraman Mutlu, “Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler”, *Turkish Studies*, vol. 4/4, Summer 2009, s. 817.

yer almaktadır. Eserde Oğuzca birçok arkaik kelimenin varlığı, bizi Eski Anadolu Türkçesi döneminden daha da önceki dönemlere götürür.¹⁹ “Türkçe tercümelemler genel olarak Farsça tercümeleme dayalı olarak yapılmıştır, çünkü Farsçada ve Türkçede karşılığı olmayan Arapça kelimeler tanımlanırken Türkçe tercüme Farsça açıklamaların bire bir karşılığı olarak görülür.”²⁰

Sözlüklerdeki tematik sınıflandırmalara bakıldığında genellikle dönemin günlük hayatına ve ihtiyacına yönelik kısımlar görülmektedir. *Bahşayış Lügati*'ndeki on iki bölüm şu şekilde belirlenmiştir: Birinci bölümde insanın yaratılışı ve organları; ikinci bölümde insanların meslekleri, sosyal sınıfları; üçüncü bölümde hastalıklar, ilaçlar ve bunlarla ilgili araç, gereç ve yöntemler; dördüncü bölümde yeme içme ve misafirlik; beşinci bölümde eşyalar, kumaşlar, silahlar ve bunların yapımında kullanılan araç ve gereçler; altıncı bölümde dönemin elbise çeşitleri, mefruşat ve bunların ayrıntıları; yedinci bölümde o dönemde bilinen hayvan, böcek ve kuşlara ait kelime ve tamlamalar; sekizinci bölümde gökyüzüyle ilgili soyut ve somut kavramlar; dokuzuncu bölümde yeryüzüyle ilgili kelime, deyim ve terimler; onuncu bölümde bitkiler; on birinci bölümde insanların yaşadıkları bina, köy, şehir ve bunlarla ilgili kelimeler; on ikinci bölümde ise diğer bölümlerin dışında kalan konular işlenmiştir.²¹

Diğer bir mühim mensur sözlük ise *Sihâhü'l-'Acem*'dir. Çalışmamızın esas konusunu oluşturan bu eser hakkında burada kısa bir bilgi verilecek, sonraki kısımlarda eser ayrıntılı şekilde incelenecektir.

Sihâhü'l-'Acem, tematik bir sözlük olmayıp bâb ve fasıl sistemine göre düzenlenmiştir. Başlangıçta Arapça bir mukaddime vardır; ardından isim ve fiiller gelir; son olarak da 'emsile' denilebilecek Farsça çekimlerin yer aldığı bir bölüm bulunmaktadır. Eserde yer alan Farsça isim ve fiillerin nasıl okunacağına dâir,

---

¹⁹ Bkz. Fikret Turan, *Eski Oğuzca Satırarası Tematik Sözlük Bahşayış Lügati, Dilbilim İncelemesi, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım*, İstanbul, BAY Yayınları, 2001, s. 17.

²⁰ A. e., s. 17.

²¹ Bkz. A. e., s. 20-22.

kelimeler arasında Arapça ibâreler vardır. Ayrıca Hindûşâh b. Sancar eserin mukaddime kısmında ‘sihâh’ sistemini Cevherî’den aldığını da belirtmiştir.

Anadolu’da Türk gramerciliği açısından önem arz eden bir eser de *Risâle-i Zebân*’dır. Bu eser de Farsçayı Türklere öğretmek maksadıyla kaleme alınmıştır. Hem gramer hem de konuşma kitabı olması hasebiyle Eski Anadolu Türkçesi dönemi açısından mühim bir eserdir. Eserde dönemin gramer yapısından oldukça bahsedilmiş ve fikirler örneklendirilmiştir. Müellif, Farsça-Türkçe gramerinde temel olarak Arapçanın gramer tarzını izleyerek bazı değişiklikler yapmıştır. Bu değişiklikler Farsça gramer şekillerini göstermek gayesiyle yapılmıştır. Arap gramer tarzına bakıldığında fiiller önce gelmektedir; fakat *Risâle-i Zebân*’da isimler ilk kısma alınmıştır.²²

“*Risâle-i Zebân*’da fiilin kategorilere ayrılması genel hatlarıyla klâsik Arap gramerciliğinin çeşitli özelliklerini yansıtsa da, yazar, eserde ele aldığı Farsça ve Türkçenin özelliklerine uygun kendince yeni bir metot oluşturur. Eserin Türkçesi daha çok Doğu Anadolu ve Azerbaycan Oğuzcasına yakın bir Oğuz şivesidir ve bundan dolayı birçok EAT metninde gördüğümüz kimi gramer yapılarını bu eserde görmeyiz.”²³

4. HİNDÛŞÂH BİN SANCAR VE ŞİHÂHÛ’L-‘ACEM

4.1. HİNDÛŞÂH BİN SANCAR VE ESERLERİ

Döneminin bazı önemli eserlerini Arapçadan Farsçaya tercüme eden, 13. yüzyılın ikinci yarısında Tebriz’de İlhanlı sarayında mâli işlerden sorumlu idâreci

---

²² Bkz. Fikret Turan, “Risâle-i Zebân ve Anadolu’da Türk Gramerciliğinin Kuruluşu Üzerine”, **İlmî Araştırmalar**, sayı 19, 2005, s. 142-143.

²³ **A. e.**, s. 147.

olarak çalışan Fahreddin Hindûşâh bin Sancar Sâhibî Girânî Nahcivânî, *Şîhâhü'l-Acem* adlı eserin müellifidir.²⁴

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Hindûşah es-Sâhibî maddesinde müellif şu şekilde tanıtılmaktadır:

“Muhtemelen VII. (XIII.) yüzyılın ilk yarısında Azerbaycan’ın Nahçıvan bölgesindeki Kîrân şehrinde doğdu. Hakkında mevcut bilgiler kendi verdikleriyle sınırlıdır. Bağdat’ta Müstansiriyye Medresesi’nde okudu; Şemseddin Muhammed b. Hakîm el-Kîşî’den özel ders aldı. Sâhibî nisbesini, Sâhibdîvân Şemseddin Cüveynî veya Alâeddin Atâ Melik Cüveynî’nin maiyetinde bulunmasından dolayı aldığı sanılmaktadır.”²⁵

Hindûşâh bin Sancar’ın eserlerinden biri, Tebriz’de 1307-1308 yıllarında hazırlanmış Arapça şiirler antolojisi olan *Mevâridü'l-Edeb* adlı eserdir.²⁶

Müellifin eserlerinden bir diğeri ise *Tecâribü's-Selef der Tevârih-i Hulefâ ve Vüzerâ-yı İşân*’dır. Bu eser; “... halifeler ve devlet adamları hakkında bilgi veren Arapçadan yarı-tercüme yarı telif...”²⁷ bir çalışmadır. “Müellif, 724 yılı Muharrem ayında (Ocak 1324) kitabını yazmakla meşgul olduğunu belirtir. Asr-ı saâdet ve Hulefâ-yi Râşîdîn dönemleriyle Emevî, Abbâsî, Fâtımî, Büveyhi, Selçuklu Devletleri hakkında bilgi veren Hindûşah, bu Farsça eserinde İbnü't-Tıktakâ’nın (ö. 709/1309) *el-Fahri (Münyetü'l-Fuzalâ fi Tevârihi'l-Hulefâ' Ve'l-Vüzerâ')* adlı kitabını esas almış, İbn Kuteybe, Taberî, Nizâmülmülk, Enûşîrvân b. Hâlid-i Kâşânî, İbnü'l-Esîr, Müberred ve Avfî gibi müelliflerin eserlerinden de faydalanmıştır. Müellif kitabında

---

²⁴ Bkz. Fikret Turan, “Hindûşâh bin Sancar’ın Şîhâhü'l-Acem İsimli Eserinin EAT ve Osmanlı Dönemi Dilciliği Bakımından Önemi”, **Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, 2011, s. 240.

²⁵ İsmail Aka, “Hindûşah es-Sâhibî”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c.18, 1998, s. 116.

²⁶ Bkz. **A. e.**, s. 116.

²⁷ Turan, **a.g.e.** s. 240.

çağdaşlarının pek çoğunda görülen ağdalı üslûp yerine sade bir dil kullanmıştır.”²⁸
Hindûşâh b. Sencer bu kitabı Nusretü’-d-dîn Ahmed el-Fadlevî için yazmıştır.²⁹

4.2. ŞİHÂHÜ’L-‘ACEM

Sihâh, Arapça sahîh kelimesinin çoğuludur ve ‘doğrular, gerçekler’ manasına gelmektedir. *Şihâhü’l-‘Acem* de ‘Acemler’in Doğruları’ anlamındadır.

“*Şihâhü’l-‘Acem* mevcut bilgilerimize göre döneminin Oğuz Türkçesinin kelime hazinesini ortaya koyan ilk geniş çaplı çalışma olmasının yanı sıra Oğuz Türkçesinin Arap ve Fars gramerlerine paralel olarak oluşturulmuş ilk satırarası gramer eseri de sayılabilir.”³⁰

Eser, Osmanlı topraklarında yüzyıllar boyunca tekrar tekrar istinsah edilmiş ve ders kitabı olarak okutulmuştur. Eserin oldukça fazla sayıda nüshasının olması bunun bir kanıtıdır. *Şihâhü’l-‘Acem*, Farsça-Türkçe satırarası sözlük olmakla birlikte aynı zamanda dilin standartlaşmasını sağlayan önemli kaynaklardan biri hüviyetindedir. Oğuz imlâsı, grameri ve zaman çekimleri ile ilgili paha biçilemez bilgiler veren ilk eserlerden olan *Şihâhü’l-‘Acem*’in Eski Anadolu Türkçesi eserlerinin çoğundan stil ve yaklaşımdaki farkı, son ek ünlülerinin hareke işaretleri yerine harflerle gösterilmesidir.³¹

Şihâhü’l-‘Acem üç bölüm olarak yazılmıştır. Girişte Arapça bir mukaddime mevcuttur. Müellif burada öncelikle Allah’a hamd etmiş, Peygamber Efendimize övgüde bulunmuştur. Ardından eseri hazırlama amacını şu ifadelerle belirtmiştir: “İyi âlimlerin yazdığı Farsça kitaplardan en önemlilerini gördüm. Bu kitapları çok isteyenler Farsçayı bilmiyorlar. Bu sebeple bu kitabı öğrencinin kolay okuması için düzenledim.”³²

---

²⁸ Aka, **a.g.e.**, s. 116.

²⁹ Bkz. Kâtip Çelebi, **Keşfü’z-Zunûn**, Çev. Rüştü Balcı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, c. 1, 2011, s. 314.

³⁰ Turan, **a.g.e.**, s. 240.

³¹ Bkz. Fikret Turan, “Regulating the Literary Language of A Diverse Society: Standardization of Common Literary Ottoman Turkish”, **Turcological Letters to Bernt Brendemoen**, Oslo: Novus Press, 2009, s. 354-355.

³² **Şihâhü’l-‘Acem**, Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya K. 4698, vrk. 1b-2a.

Birinci bölüm, isim ve fiillerin bulunduğu 2 bâbdan oluşan sözlük kısmıdır. Eserin ana bölümü denilebilecek olan isimler kısmı fiiller kısmına nazaran oldukça uzundur. Yaklaşık 4500 kelimedenden meydana gelen sözlüğün 4/3'lük kısmını isimler bölümü oluşturur.

İkinci bölümde, Farsça gramer kuralları satırarası ifadelerle ve sade nesir üslubuyla kaleme alınmıştır. “Bu kısım Türkçe kaleme alınmış Türk gramer tarihçiliğinin en eski satırarası metinlerinden birisidir.”³³

Üçüncü ve son bölümde ise Farsça gramer kuralları Arapça olarak açıklanmıştır.

Şihâhü'l-'Acem, sözlükçülükte kullanılan bir sistem olan sıhâh sistemi (kafiye sistemi) ile düzenlenmiştir ve müellif bu sistemi Cevherî'nin *Şihâh fi'l-Luğa*'sından aldığını ileri sürmektedir. Cevherî'nin *Şihâh fi'l-Luğa*'sının dizilişi şu ifadelerle anlatılmaktadır: “Kökün son harfi ‘bâb’, ilk harfi ‘fasıl’ başlığını taşıyan sözlükte alfabe harfleri sayısınca yirmi sekiz bâb ve her bâbda on altıdan yirmi sekize kadar değişen fasıl bulunmaktadır. Köklerin bütün harfleri bu tertip içinde alfabetik sıralanmıştır.”³⁴

Şihâhü'l-'Acem'de birinci bölümün ilk kısmında, yani isim bâbında, sözcükler Farsça kelimenin son harfi dikkate alınarak alfabetik sırayla düzenlenmiştir. Kelime içinde harfler ise alfabetik olarak son harf birinci, en baştaki harf ikinci ve baştan ikinci harf de üçüncü harf olacak biçimde dizilmiştir:

būriyā	saz ve kāmış
būşā	fikir
būğrā	şalmā

³³ Turan, “Hindüşâh bin Sancar’ın Şihâhü'l-'Acem İsimli Eserinin EAT ve Osmanlı Dönemi Dilciliği Bakımından Önemi”, s. 240.

³⁴ Hulûsi Kılıç, “Tâcü'l-luğa”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c. 39, 2010, s. 357.

Birinci kısmın ikinci bölümü olan fiil bâbında ise Farsça fiillerin bütünü ‘nun’ harfiyle bittiğinden dolayı buradaki kelimeler alfabetik olarak ilk harflere göre sıralanmıştır:

efsurden	tuşmak
efsurâniden	şıkdurmak
efşânden	silkemek

Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi ‘Hindûşâh es-Sahibî’ maddesinde eserin kime âit olduğu husûsunda şöyle bir fikir ileri sürülmektedir:

“... Farsça masdarların Türkçe karşılıklarının verildiği, Farsçanın gramer kuralarının Türk diliyle anlatıldığı eserdeki Türkçenin XIV. Yüzyılın başlarına ait olması mümkün olmadığından, daha sonraki bir dönemde kaleme alınan *Şihâhu’l-‘Acem*’in Hindûşâh es-Sahibî’ye veya oğlu Muhammed’e nisbet edilmesi yanlıştır.”³⁵

Bratislava Üniversitesi Kütüphanesi’nde (nr.549) yer alan bir *Şihâhu’l-‘Acem* nüshasını neşreden Gulâm Hüseyin Bêgdilî, neşir için yazdığı mukaddimede bu eserin Hindûşâh es-Sâhibî’ye ait olduğunu belirtmiştir. Bu görüşün yukarıda atıf yapılan ansiklopedi maddesinde de yer almasına rağmen, maddede *Şihâhu’l-‘Acem* adlı eserin Hindûşâh es-Sahibî’ye ait olmadığı ileri sürülmüş fakat bu iddia çeşitli fikirlerle desteklenmemiş, zeminsiz kalmıştır.

“*Şihâhu’l-‘Acem*’in çeşitli zamanlarda yüzlerce kez istinsah edilmiş olması ve okullarda kaynak kitap olarak kullanılması, eserin dönem özelliklerini iyi bir şekilde yansıtması açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte çok sayıda nüshanın varlığı eser için müellif, metin ve tarih problemlerini de beraberinde getirmiştir.”³⁶ Nüshalar arasında; bazı kelimelerin yer değiştirmesi, satır arasında bulunan bazı kelimelerin sonradan eklemesi veya çıkarılması gibi birtakım farklılıklar mevcuttur.

---

³⁵ Aka, **a.g.e**, s. 117.

³⁶ Fikret Turan, “Adventures of a Mediaeval Language Book into Modern Times: Persistence of *Şihâhu’l-‘Ajam* in Ottoman Language Learning and Its Textual Problems”, **Turkology and Linguistics**, Ed. N. Demir, B. Karakoç, A. Menz, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 444.

Hindûşâh b. Sancar'a âit olan bu eserin, oğlu Muhammed b. Hindûşâh veya Birgili Mehmet Efendi b. Pir Ali adına gösterildiği nüshalar da mevcuttur. Eserin en eski nüshası Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz FB 33 katalog numarası ve h. 704/1304 tarihi ile kayıtlıdır. Diğer nüshalar genellikle bu yazmayı esas almışlardır. Fakat bu yazma, kataloğa Hindûşâh b. Sancar ismi ile değil Birgili Mehmet Efendi b. Pir Ali adıyla kayıtlıdır.

Eserin diğer bir önemli nüshası ise İstanbul Süleymaniye Kütüphanesinde Ayasofya 4698 katalog numarasıyla kayıtlıdır. Bu çalışmanın metin kısmında, Milli Kütüphane'de ve Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan bu iki nüsha üzerine karşılaştırmalı dil incelemesi yapılacaktır.

Eserin diğer nüshalarından bazıları şunlardır:

Süleymaniye Kütüphanesi: Ayasofya K. 4697, Bağdatlı Vehbi 1966, Halet Efendi 795/6, İsmihan Sultan 424/1, İzmir 674, Laleli 3571/1, Laleli 3572, Saliha Hatun 162 M., Şehit Ali Paşa 2646, Tırnovalı 1805, Tırnovalı 1835, Serez, 3717/2.

Milli Kütüphane: 55 Hk 1072/3 (Samsun İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu), 55 Vezirköprü 881/2 (Samsun Vezirköprü İlçe Halk Kütüphanesi Koleksiyonu), 06 Mil Yz. A 9082/1 (Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu), 06 Mil Yz. A 8731 (Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu), 06 Mil Yz. A 9174 (Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu).

Türk Dil Kurumu Kütüphanesi: Yz. A 175, Yz. A 165, Yz. A 176, Yz. A 369/1, Yz. A 512, Yz. A 514-b/3.

İzmir Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Koleksiyonu: 1362/1, 1412/5.

Bosna Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları: R-6714/1, R-6727/1, R-5442, R-3181.³⁷

---

³⁷ Prof. Dr. Fikret Turan'ın derlediği notlardan istifade edilmiştir.

Şihâhü'l-'Acem üzerine geniş olmamakla birlikte bazı çalışma ve araştırmalar mevcuttur. Eserden “...ilk bahseden Kâtip Çelebi (ö. 1657) olmuştur. *Keşfü'z-Zünûn* isimli eserinde Kâtip Çelebi, SA’ın 735 yılında vefat eden Hindûşâh bin Nahcivânî tarafından *Şihâhü'l-Arabiyye* isimli eserin üslubuna uygun olarak, kullanımda olan Farsça kelimelerin lügatini kaleme aldığını söyler.”³⁸

Kazan nüshasından hareketle 1987 yılında Gulam Begdili de *Şihâhü'l-'Acem* ile ilgili bir yayın neşretmiş ve çalışmasının mukaddime kısmında eserin Hindûşâh bin Sancar’a âit olduğunu belirtmiştir.

1993 yılında Azerbaycan’ın başkenti Bakü’ de Ziya Musa Bünyadov ve Vâkif İmâm Aslanov’un yaptıkları bir çalışma da vardır. Bu çalışmanın önsöz kısmında; Leningrad, Batı Almanya ve Bratislava’daki nüshaların ele alındığı, Almanya’daki yazmanın Bratislava’ya nazaran bünyesinde daha çok kelime barındırdığı ve kelimelerin sistemlenişi ile dilbilim incelemeleri açısından da daha avantajlı bir ortam hazırladığı ifade edilmiştir.³⁹

Eserin müellifi husûsunda ortaya çıkan sorunu çözmek için 1997 yılında bir yazı kaleme alan O. F. Akimuşkin, nüshalar arasında çok titiz bir inceleme çalışması yapmış ve eserin Hindûşâh bin Sancar’a âit olduğunu söylemiştir. 2007 yılında Azerbaycan Lenkeran Devlet Üniversitesi’nde Ayeddin Aliyev’in doktora tezi olarak hazırladığı bir çalışma da mevcuttur.⁴⁰

Prof. Dr. Fikret Turan, 2014 yılında kaleme aldığı *Adventures of a Mediaeval Language Book into Modern Times: Persistence of Şihâhu'l-'Ajam in Ottoman Language Learning and Its Textual Problems* adlı makalesinde, esere âit en eski nüshanın Türkiye’de olduğunu belirtmiş ve bu nüsha üzerine açıklamalar yapmıştır. Turan, eserin Osmanlı mekteplerinde önemli bir ders kitabı olduğunu, hatta 20. yüzyıla

---

³⁸ Turan, “Hindûşâh bin Sancar’ın Şihâhü'l-'Acem İsimli Eserinin EAT ve Osmanlı Dönemi Dilciliği Bakımından Önemi”, s. 243.

³⁹ Bkz. Ziya Musa Bünyadov ve Vâkif İmâm Aslanov, “Hinduşâh Nahçivani, Es-Sihah el-Acemiyye”, **Azerbaycan İlimler Akademiyası Şargsinâşlık İnstitutu**, Bakı: Şark-Garb, 1993, (önsöz kısmı).

⁴⁰ Bkz. Turan, “Adventures of a Mediaeval Language Book into Modern Times: Persistence of Şihâhu'l-'Ajam in Ottoman Language Learning and Its Textual Problems”, s. 446.

kadar istinsah edildiğini belirtmiştir. Ayrıca diğer nũshalarda yer alan, yazarın ismine yönelik karışıklıkları sebepleriyle açıklamıştır.

1. SIHÂH'ÜL-'ACEM: ŞEKİL ÖZELLİKLERİ, İMLÂ ve GRAMER

1.1. ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Şihâhü'l-'Acem'in bilinen en eski yazma nüshası Ankara Milli Kütüphanede 06 Mil Yz. FB 33 katalog numarası ile kayıtlı olan nüshadır. Hindûşâh bin Sancar'a âit olan ve hicrî 704 / miladi 1304'te yazılan eserin müellifi bu koleksiyonda Birgili Mehmet Efendi b. Pir Ali (öl. 981/1573) olarak gösterilmiştir. Bu nüshanın müstensihî Ahmed b. Hızır'dır.

Eserin cildi siyah meşin salbek şemselidir ve onarılmıştır. İlk beş sayfada Türkçe ve Farsça beyitler, bir mesnevî parçası ve Zâtî'den gazeller mevcuttur.⁴¹ Bu kısımdan sonra mukaddime bölümü gelmektedir ve burada kullanılan dil Arapça'dır. Ardından isim ve fiil kısmı, sonrasında fiil zaman çekimleri ve son olarak da Arapça olarak yazılan gramer bölümü gelmektedir. Eserde söz başları kırmızıyla belirtilmiş olup satır araları siyah mürekkeple yazılmıştır.

Çalışmamıza konu olan asıl nüsha, Süleymaniye Kütüphanesinde bulunan, 901/1496'da yazılan ve Ayasofya K. 4698 katalog numarası ile kayıtlı olan nüshadır. Eser, nesih yazı türüyle yazılmıştır. "...özellikle Osmanlılar tarafından yazmalarda kullanılan, yumuşak, köşeleri yuvarlaklaşmış, işlek bir yazı türü ve Arap harflerinin, basımda ve yazma kitaplarda en çok kullanılan çeşidi olarak tanımlanır. *Nasah* terim kökü 'kaldırma, hükümsüz kılma' ve 'kopya' anlamına gelen nesih yazı türü, Osmanlı İmparatorluğu'nda da özellikle ilk dönemlerde kitap kopyalamak için kullanılmıştır."⁴²

Yazmanın ilk sayfasında eserin adı yazmakta ve Osmanlı'ya âit bazı ibâreler yer almaktadır (vrk. 1a). Daha sonra Arapça olarak kaleme alınmış mukaddime kısmı bulunmaktadır (vrk. 1b-3a). Ardından isimler (3b/91b-4) ve fiil (91b-7/106b-6) bâbları kaleme alınmıştır. Bu kısmın akabinde fiillerin zaman çekimleri ve son olarak da Arapça gramer tarifleri mevcuttur (106b-6/127-a7)⁴³.

⁴¹ A. 06 Mil Yz FB 33 (katalog bilgileri).

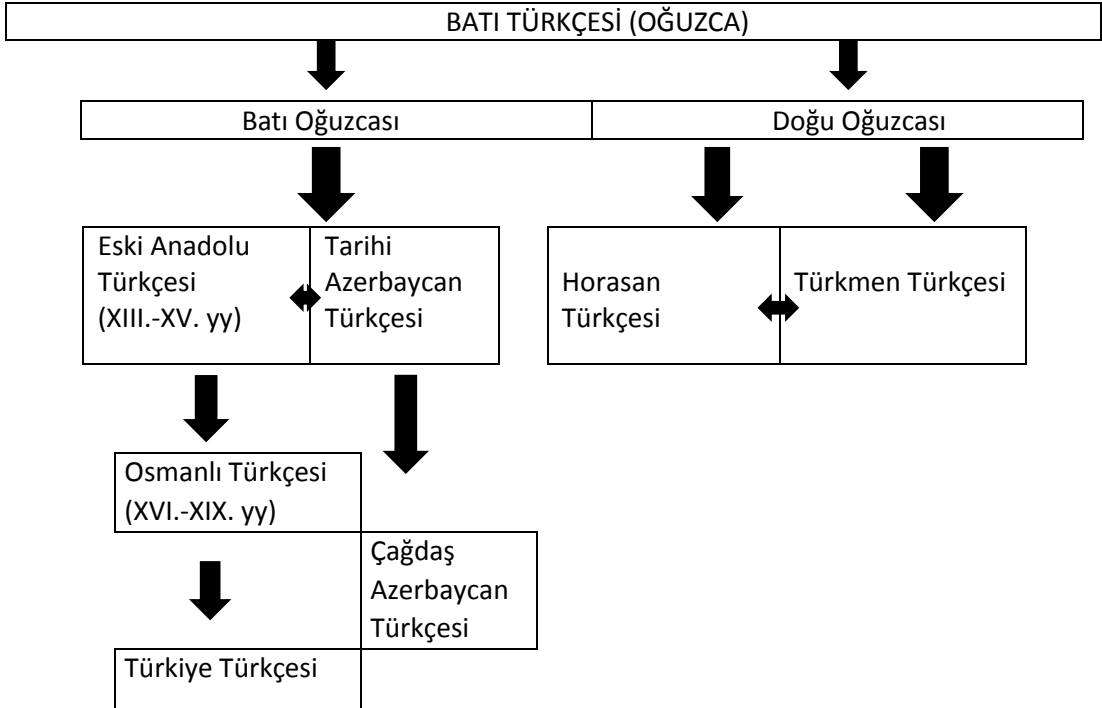
⁴² Wikipedia, "Nesih", (Çevrimiçi), <http://tr.wikipedia.org/wiki/Nesih>, 2 Şubat 2015.

⁴³ S. Ayasofya K. 4698.

Eser 127 yapraktan meydana gelmektedir ve her sayfasında 7 satır bulunmaktadır. Mukaddime bölümünde sayfanın kenar kısımlarında bulunan altın renkte çerçeveler, sözlük kısmından itibaren ortadan kalkmaktadır. Ayrıca satır arası verilen Türkçe kelimelerin kırmızı mürekkeple yazılmış olması okuma açısından kolaylık sağlamaktadır.

1.2. ESERİN İMLÂ VE GRAMER ÖZELLİKLERİ

Türkçenin tarihî seyrine bakıldığında, dilin standart hale gelmesinde önem arz eden eserlerden biri olarak *Şihâhü'l-'Acem*'i görmek mümkündür. *Şihâhü'l-'Acem*, Eski Anadolu Türkçesi döneminde, 13. yüzyılın sonlarına doğru yazılmıştır. Sözlük ve dilbilgisi kitabı olmasının yanı sıra dönemin özelliklerini de iyi bir şekilde yansıtmaktadır. Bu sebeple *Şihâhü'l-'Acem*'in imlâ ve gramer özelliklerini vermeden evvel ilk olarak Eski Anadolu Türkçesi dönemi hakkında bilgi vermek daha yerinde olacaktır. Aşağıdaki tabloda Oğuzcanın gelişimi ve yayılışı gösterilmiştir:

Tablo 1. Batı Türkçesinin Gelişim Safhaları⁴⁴

⁴⁴ Bkz. Ali Akar, “Türk Dili Tarihi”, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2005, s. 239.

Bu dönem, “Türkiye Türkçesinin Anadolu Selçuklu Devleti’nin kuruluşundan sonra XIII.-XV. yüzyıllar arasında gelişme kaydeden ilk dönemdeki yazı dilinin adıdır. Eski Anadolu Türkçesi için, Osmanlı Devleti’nin kuruluşundan önceki Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemlerini de içine aldığından, Almanca *Altosmanische* kelimesinin karşılığı olan ‘Eski Osmanlıca’ terimi de kullanılmıştır. Hatta bazı dilciler, Eski Anadolu Türkçesi ifadesinin, Anadolu dışındaki Osmanlı şehirlerinde meydana getirilen eserleri içine almadığını ileri sürerek bunun yerine ‘Tarihî Türkiye Türkçesi’ terimini kullanmanın daha isabetli olacağını ifade etmektedirler.”⁴⁵

Prof. Dr. Fikret Turan, tematik bir sözlük olan *Bahşayış Lügati* çalışmasında ‘Eski Oğuzca’⁴⁶ adını kullanmıştır. Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun da ‘Eski Oğuz Türkçesi’⁴⁷ ismini teklif ettiğini belirtmiştir. Fakat bu isimlendirmelerle beraber bunlardan farklı adlandırmaların da varlığına rağmen dönem için genel kabul ‘Eski Anadolu Türkçesi’dir.

Eski Anadolu Türkçesi dönemine bakıldığında, 12. yüzyılın sonu ile 14. yüzyılın başına kadar yazılmış eserlerde sadece Oğuz Türkçesinin özelliklerinin görülmediğini söylemek mümkündür. Bu eserlerde, Oğuzca’dan önceki dönemler olan Karahanlı ve Kıpçak dönemlerinin özellikleri de bulunmaktadır. Birden fazla dilin özelliklerini bünyesinde barındıran bu eserlere araştırmacılar tarafından ‘karışık dilli eserler’ adı verilmiştir. Dönem eserlerindeki dil, 13. yüzyılın sonlarından geçmiş döneme doğru gidildikçe Eski Türkçe dönemine yaklaşmaktadır; 13. yüzyılın ikinci kısmından daha sonraki dönemlere doğru ilerlendikçe de Oğuzcanın özelliklerinin daha yoğun olduğu görülmektedir.⁴⁸

---

⁴⁵ Mustafa Özkan, “**Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**”, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2009, s. 40.

⁴⁶ Bkz. Turan, **Eski Oğuzca Satırası Tematik Sözlük Bahşayış Lügati, Dilbilim İncelemesi, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım**, s. 17.

⁴⁷ Bkz. Ahmet Bican Ercilasun, “**Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**”, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004, s. 433.

⁴⁸ Bkz. Muhammet Yelten, “**Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler**”, İstanbul, İÜEFY, 2009, s. 26.

Bu dönemde yazılmış eserlerin hemen hepsi Arap alfabesiyle yazılmıştır. Fakat imlâya bakıldığında, hem Eski Türkçe hem de Arap-Fars özelliklerini bünyesinde barındıran imlâ ve gramer sistemiyle karşı karşıya kalınmaktadır. Bu özelliklerin içine konuşma dilini yansıtan imlâ ve gramer şekilleri de girebilmektedir. 1280’li yıllarda (13. yüzyılın sonları) yazılan Şîhâhü’l-‘Acem’de de bu tür özellikler görülmektedir. Bu genel değerlendirmeden sonra eserin imlâ ve gramer özellikleri şu şekilde açıklanabilir:

1.2.1. Ünlüler

a) Şîhâhü’l-‘Acem’ de ünlüler, kelime başında genel olarak sadece elif harfi ile gösterilmiştir:

/a/ ünlüsü

ayru	(5a-3)	arı	(29b-3)
aşğa	(29b-7)	alacuk	(83b-6)
ağır	(64b-5)	ayrılar	(61b-7)
aşılmış	(88b-6)	anda	(4a-3)

Çok olmamakla beraber /a/ ünlüsü düzensiz bir şekilde medli elif ile gösterilmiştir:

aylak	(13b-4)	azık	(75b-5)
aşud	(83b-1)	ağır başmak	(14b-4)
ağu	(29b-6)	açuk	(83b-3)

/e/ ünlüsü

ël	(12a-2)	ebleh	(21b-4)
ër	(24a-2)	ekinlik	(32a-5)
esenlik	(21b-3)	elek	(34a-5)
evlek	(21a-7)	eyü	(86b-7)

/ı/ ünlüsü

ısıtma	(8a-2)	ırmızğanmak	(21a-2)
ıraç	(19b-2)	ışırıcı	(83b-2)

/i/ ünlüsü

ivmek	(9a-5)	iş	(31b-5)
iniş	(9a-5)	inci	(33b-6)
ip	(30a-4)	ikiz	(69b-2)

/o/ ünlüsü

oğlan	(69b-2)	oba	(74a-7)
oñurğa	(74a-2)	od	(29b-6)

/ö/ ünlüsü

öyülmüş	(4b-7)	ötegi	(60b-2)
örümcek	(24b-4)	ölçek	(37b-4)

/u/ ünlüsü

uçuk	(10b-5)	uşanmak	(102a-5)
uzun	(11a-7)	uvağ	(80b-2)
unutmak	(102a-4)	uyan	(78b-3)

/ü/

üfürmek	(99a-3)	üzüm	(35a-7)
ücretsüz	(30b-7)	üç	(70b-5)

b) Eserde kelime ortasında ünlü harfler nadir olarak gösterilmiş, bunlar daha çok hareke sistemiyle ifade edilmiştir:

taze	(9a-4)	gök	(23a-6)
bal	(13a-3)	ton	(25a-4)

c) Eserde kelime sonundaki ünlüler bazen gösterilmiştir.

i. Kelime sonunda /a/ ve /e/ ünlüleri için elif ve güzel he karışık bir şekilde kullanılır. Güzel he, elif harfine nazaran daha sık kullanılmıştır:

ata	(26a-4)	atası	(26a-5)
ana	(26a-5)	gece	(27a-2)

ii. Kelime sonlarında /u/ ve /ü/ ünlüleri için vav harfinden yararlanmalar vardır:

uykulu	(21a-2)	ulu	(27a-1)
hulu	(22b-4)	canlu	(27b-4)
saçu	(26b-6)	gamlu	(46b-5)

iii. Kelime sonlarındaki /ı/ ve /i/ ünlüleri için ye harfinden yararlanılmıştır:

ekşi	(40b-7)	süri	(80b-4)
ķuri	(41a-7)	altı	(80b-6)
yüzli	(42a-7)	gibi	(81a-6)
egsi	(80b-2)	otı	(14b-7)

d) Kapalı e ünlüsünün net bir gösterimi yoktur. Bazı kelimeler kesre ile bazı kelimeler de fetha+kesre ile gösterilmişlerdir:

ésnemek	(3b-6)	bêş	(14b-6)
---------	--------	-----	---------

étmekçi	(7a-3)	ér	(22a-7)
séyl	(9a-3)	gége	(27a-2)
éri	(12a-2)	éssilik	(40b-6)
yér	(14b-4)	yélek	(42a-5)

e) Farsça ve Arapça asıllı kelimelerin bazıları Türkçe imlâya göre bazıları da asıl şekilleri ile gösterilmiştir:

fikir	(4b-6)	(< ar. fikr)
‘aқıl	(6a-7)	(< ar. ‘aқl)
külhan	(7b-4)	(< far. gulhān)

“... Bu dönem Oğuzcası, Arapça ve Farsça kökenli uzun ünlüleri kısaltma eğilimindedir. Bu durum bizi Ana Türkçede ve Eski Türkçe dönemindeki Türkçe kökenli kelimelerdeki uzun ünlülerin de bir kısalma eğilimine girebileceği düşüncesine götürmektedir. Nitekim Oğuz dil ve kültür dairesinin en güçlü ve merkezi bölgeleri ola Azerbaycan, Anadolu ve Balkan sahasında bu ünlü kısalması olayı yaygınlık kazanarak bu güne kadar gelmiştir”⁴⁹

1.2.2. Ünsüzler

Ünsüz harflerin gösterimi ünlü harflere nazaran daha tertiplidir. Eser içinde telaffuzda birbirine yakın d/t, b/p, c/ç gibi ünsüzler beraber kullanılmaktadır. Ünsüzler şu şekilde incelenebilir:

a) Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde, kelimelerde hem /b/ hem de /p/ ünsüzlerini görmekteyiz. Bu eserde genel olarak, kelimeler /p/ ünsüzüyle gösterilmiştir:

süpürge	(8a-4)	çapaқ	(17a-4)
küpe	(8a-6)	depreniş	(41a-3)

⁴⁹ Turan, *Eski Oğuzca Satırarası Tematik Sözlük Bahşayış Lügati, Dilbilim İncelemesi, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım*, s. 29.

küp	(8b-2)	toprak	(41a-4)
kerpiç	(11b-6)	birinc	(81b-1)
kirpi	(11b-5)	bestil	(82b-2)

b) Eserdeki /c/ ve /ç/ ünsüzlerine bakıldığında genel olarak /ç/ kullanımı söz konusudur; bununla birlikte /c/ de nadir olarak kullanılmıştır:

güçlü	(5a-2)	sürçmek	(18a-1)
bögrülce	(6b-6)	yüzgüç	(30b-1)
uçuk	(10b-5)	bıçaqçı	(31b-5)
alçak	(10b-6)	ıncırık	(43b-5)

c) Eserde; ince ünlü harf taşıyan kelimelerde genellikle /t/ (te), kalın sıradan ünlü taşıyanlarda da /t/ (tı) kullanılmıştır. Bazı kelimelerdeki harfler ise tonlularak /d/ (dal)'ye dönüşmüştür:

naşas	(31a-5)	boşrum	(15b-2)
tutucu	(6b-5)	tuşak	(16b-3)
dört	(8b-4)	taş	(33b-1)
Hind	(13a-4)	ditreden	(35a-6)

d) Kelimelerde /g/ harfleri kef veya üç noktalı kefle; damaksı nazal (ŋ) harfleri ise genellikle üç noktalı kef ile gösterilmiştir:

sizün	(3b-4)	aydınlık	(70b-4)
anuŋ	(4a-6)	şoŋ	(72a-2)
deŋiz	(5a-7)	sivrisiŋek	(74a-1)
göŋül	(5a-7)	egzi	(75a-7)
aydıŋ	(5b-3)	hegbe	(75b-4)
eŋse	(6a-5)	geciyik	(41a-4)

e) Eserde nadir olarak da /k/ (kaf) harfinin /h/ (hı) söylenişi söz konusudur:

yoḥsul (6a-7)

f) Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde Arapça kelimelerin yanı sıra bazı Türkçe kelimeler de şedde ile yazılmıştır. Bazen de şedde yerine bir harf iki defa kullanılmıştır:

şakka	(40a-2)	uşşı	(43a-2)
sikkesiz	(5b-6)	ğuşsa	(72b-2)

g) Eserde /s/ ünsüzü ince ünlülerde sin, kalın ünlülerde de sat olarak gösterilmiştir. Fakat birbirlerinin yerine kullanıldıkları örnekler de mevcuttur:

mıḡnatis	(4a-6)	eski	(67a-1)
şaburlu	(6a-2)	şu	(69a-2)
gözsüz	(7a-2)	şıḡır	(70b-7)

1.2.3. Ekler ve İmlâ Şekilleri

Eserdeki eklerin imlâsı genel olarak düzenlidir. Kelime içindeki ekler çoğunlukla harekelerle, sonundaki ekler ise sıklıkla harflerle gösterilmiştir:

1.2.3.1. Çekim Ekleri

1.2.3.1.1. İsim Çekim Ekleri

Şihâhü'l-‘Acem, Farsça-Türkçe satırarası sözlük ve dilbilgisi kitabı olduğu için satır aralarında verilen kelime, tamlama veya kısa cümlelerde çekim eklerinin nasıl yazıldığına yönelik bilgiler elde edilmektedir. Eserde kullanılan çekim ekleri şu şekildedir:

a) Çoğul eki +lar/ler çoğulukla lam+re harfleriyle gösterilmiştir:

pādiṣāharınuḡ	(13a-4)	bağlarda	(71a-1)
zerkeşler	(15b-3)	noktalar	(40b-6)

b) Ünsüzlerden sonra gelen genitif eki +uḡ/üḡ çoğulukla üç noktalı kef ile gösterilmiştir. Nadir de olsa kef harfi ile yazılan kelimeler de mevcuttur:

bunlaruḡ	(4b-1)
bünyāduḡ	(24b-3)
işün	(25b-1)
taḡpanlaruḡ	(44b-6)

Ünlü harflerden sonra gelen genitif eki ise +nuḡ/nüḡ şeklindedir:

anuḡ	(4a-6)
------	--------

c) Yönelme hali eki genellikle harekelerle veya elif harfi ile gösterilir:

yüze	(83b-7)
aḡa	(31a-2)

d) Bulunma hali eki +de/da sadece dal ile veya dal+güzel he ile gösterilmiştir:

katında	(33a-4)	şuda	(9a-1)
başında	(33b-1)	anda	(4a-3)

e) Ayrılma hali eki +dan/den genellikle dal+nun şeklinde verilmiştir:

devlingeçden	(81a-3)	altından	(37a-5)
kıldan	(30a-4)	demürden	(67a-5)

f) Enstrümental eki +le/la genellikle lam+güzel he ile gösterilir:

ağlamağıla (41a-6)
anıñla (45a-1)

1.2.3.1.2. Fiil Çekim Ekleri

a) İsimlerin yüklem olduğı isim cümlelerinde genellikle +dur/dür bildirme ekleri dal+re ile gösterilmektedir:

ağacıdur (46b-4) kuşcuğazdur (49b-7)
tacdur (47b-3) teredür (69a-3)

b) Eserde fiil çatıları da çokça mevcuttur. Özellikle fiil kısmında ettirgen fiil sıkça kullanılmaktadır:

incitmek (92a-2) soldurmak (95a-6)
şıkdurmak (92b-6) kaynatmak (97b-3)

1.2.3.2. İsim-Fiiller

1.2.3.2.1. Masterlar

Eserde +mak/mek isim-fiili oldukça sıkça kullanılmıştır. Genel olarak isim-fiillerde mim+kef ve mim+kaf harfleri kullanılmıştır:

dönmek (9b-6) eksilmek (33b-4)
oturmak (13b-5) tuncıkmaq (34a-1)
oşşamak (13b-6) kapmak (34b-2)
şarılmak (15a-2) okumağda (68a-2)

1.2.3.2.2. Partisipler

a) –acağ/ecek: Bu ekler genellikle cim+kaf ve cim+kef olarak yazılır:

kuş çevürecek şiş	(6b-1)
gece örtünecek nesne	(8a-4)
et dögecek	(9b-5)
üzüm şıkacak	(11b-6)
otaracak döşek	(26b-5)
ib dokıyacak	(49a-6)

b) –ıcı/ici: Bu ek genellikle cim+ye ile gösterilir ve bir hareketi belirtir:

yük çekici	(40a-6)
murdar yeyici kuş	(49b-5)
yan kesici	(54b-5)
ıadıcı	(67a-5)
şaklayıcı	(57b-7)
tas oynadıcı	(35a-5)

c) –miş/miş: Geçmişte olmuş bitmiş ve hala devam eden olayları anlatmak için kullanılır. Genel olarak mim+şın ile gösterilir:

öyülmüş	(4b-7)
rufidan pişmiş yumurda	(14a-1)
yer üzerine yasılanmış	(14b-4)
kıynamış alçu	(15a-7)
bezenmiş meclis	(55b-4)
er görmüş ‘avrat	(57b-3)

d) –duk/dük: Eserde bu ek dal+kef ve dal+kaf şeklinde belirtilmiştir. Genellikle isim tamlamaları yapmış ve nesne anlamındaki yan cümleler olarak kendini göstermiştir:

kıcıkılanub ya tabanı kıaşınanun hareketi ve güldüğü	(16a-1)
bulduğun uğurlayıcı	(28b-5)

e) –an/en: Bu partisip genel olarak nun harfi ile gösterilmiştir:

ücretsiz buyrılan iş	(30b-7)
düz olmayan	(33a-7)
hevā yüzün tutan toz	(58a-6)
şandukda ve kuyuda olan demür bağı	(40b-3)
bedende çıkan ur	(41a-2)
oda tapanların keşiş	(45a-1)

f) –ğan/gen/қан/ken: Bu partisip eserin tamamında çok yaygın değildir:

қақпаған ve жүрген ve еті	(35b-1)
---------------------------	---------

1.2.3.3. Zarf-Fiiler

Eserde geçen zarf-fiillerin sayısı oldukça azdır; bu sebeple ayrıntıya inilmeyecek, sadece örnekler verilecektir:

қысқалануб ya табан қашынануң hareketi ve гүлдүgi	(16a-1)
zerkeşler altun ve gümüş çeküp inceldükleri delügi çok demür	(15b-3)

1.2.3.4. Yapım Ekleri

1.2.3.4.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

a) +cı/ci/cu/cü: Genellikle bu ek meslek ve alışkanlık isimleri oluşturur. Eserde gösterilişi cim+ye şeklindedir:

külhancı	(7b-4)	тоғancı	(26a-2)
oyuncı	(7b-7)	yolcı	(29a-3)
filci	(61a-7)	yağcı	(29a-7)

b) +lık/lik: Ekin genellikle ünsüz harfleri gösterilmiştir:

cadılık	(13a-2)	terslik	(75a-7)
ıszılık	(17b-3)	eşlik	(77b-4)
taşlık yer	(17b-6)	göcelik	(81a-1)

c) +lu/lü: Bu ek sıfat yapar; lam+vav şeklinde gösterilmiştir:

‘akıllu	(21a-4)	tatlu	(67a-3)
taş başlu	(21b-4)	beş bucaklı	(69b-1)
andlu	(24b-6)	üç taraflu	(70b-5)
uşlu	(24b-7)	delü	(40b-1)
tünjürlü	(24a-4)	hürmetlü	(49a-2)
heybetlü	(24a-7)	gizlü	(61a-1)

d) +sız/siz: Bu ek, +lu/lü eklerinin olumsuz şeklidir:

lāyıksuz	(7a-3)	devletsüz	(74a-4)
kağgusuz	(20b-2)	vahtsüz	(75a-2)
mecālsüz	(19b-5)	udsuz	(55b-6)
belürsüz	(20a-4)	aşısuz	(37a-3)
gücsüz	(67b-3)	gözsüz	(32b-3)

1.2.3.4.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

Bu ekler eserde çok bulunmadığından dolayı ayrıntıya inilmeden örnekler beraber alınmıştır:

yuğırış	(12b-4)	bölük	(53b-1)
burışuk	(16a-5)		

1.3. ESERDE BULUNAN BAZI FONETİK OLAYLAR

a) Eserde ünlü düşmesi olayı çok yoktur:

it burnu (24b-1) (<burunu)

b) Çok heceli Türkçe kelimelerde kelime sonlarındaki /ç/, /k/, ve /k/ ünsüzleri, ünlüyle başlayan bir ek aldıkları zaman çoğu kez yumuşarlar:

degirmen çakıldığı	(5a-2)
sonrağılardan	(7a-2)
kapı ve düger ağacı	(9b-1)
zarılığ	(50b-1)
kuş kaynağı	(44a-3)
kendin ögmek ve tağ yaruğı ve dıvār deligi	(45b-2)
tonuzlağ kurdı	(48b-7)
maşharalığa almak	(41a-7)

1.4. ESERDE GEÇEN BAZI KELİME GRUPLARINDAN ÖRNEKLER

1.4.1. İsim Grupları

a) Çıkma grubu: rufidan pişmiş yumurda (14a-1), elden ële (12a-3).

b) Bulunma grubu: işde rahmet (24b-4), nesne okumakda (68a-2).

c) Vasıta grubu: senün – ile (69a-2).

d) Yönelme grubu: bađāye değiş (40a-3).

e) Eşitlik grubu: alaca boncuğ (74b-6).

f) Sayı grubu: on iki biğ (50b-3).

g) İsim Tamlamaları:

i. Belirtili isim tamlaması: kâfirler kitabı (51b-7).

ii. Belirtisiz isim tamlaması: süni ucu, kalem ucu (52a-1).

h) Sıfat Tamlamaları: altu yapraklı çomağ (31a-1), büyük kanat (31a-3), tenbel gişi (32b-7), büyük keser (40b-7).

1.4.2. Fiil Grupları ve Birleşik Fiiller

a) Fiil grubu: şayrılığdan tırmış (61a-7).

b) Birleşik fiiller: ebsem ol (41a-4), bir kuşdur otda olur (30b-1).

2. METİN

MUKADDİME

Bismillāhirrahmānirrahīm

1b- Elhamdülillāhillezi el-hemenā el-lügāti ve'l 'ibāreti * ve yessera cerayenehā 'alā elsineti vesāyir el-ālāti * vessalatu 'alā habībihi Muhammedin seyyīdi'l-beriyyāti * ve 'alāālihi ve ashābihi ashābi envāi' el-hayrāti ve **ba'dü** felemmā raeytü ekser el-kütübü'l mu'teberati min musannefāti

2a- el-meşayih el-mahareti * müdevveneten bi'l-lügati'l Fārisī ve kāne ekser rağibīha fī tilke'l-lügati ğayra fāris * cem'atü minhā mā fī tilke'l-kütübi tedāvelühü * 'alā vechi yeshelu li külli t̄alibin tenāvelehü * cealtü fī haqqil āhiri li külli harfin 'alā tertibi bāben müstakillen * sümme ce'altü fi külli bābi'n li Hakki'l evveli 'alā tertibi külli harfin yücedu faslen * va'tebertü fi'l-vasati mā ba'de'l-evvel *

2b- ve in iştiraket fihī kelimetāni i'tabaret mā ba'de'l-evvel semme * ve semme ilel el-intihāi ve't-tamām * sümme 'udtü ilā evveli'l-'itibāri ve asli'l-makām * ve kayyīdet hurūfe ve'l harekāti el-müştebihete 'alā vechin lā yahfa 'alā el-'ukül el-mütenebbihati * ve ce'altü el-esmā'i kısmen ve'l ef'āle ve māyetbeuha kısmen āher * ve kaddemtu el-esmā' li vechin lā yestiteru le min bāşer * ve semmeytuhu

3a- bi's-sıhahü'l-'acemiyye li kevnihī 'alā üslüb es-sıhahī'l-'arabiyye * rāciyān mine'l-vahhāb el-kerīm er-rızā' * ve in yesrifa 'annī vesāyiri'l-ihvān su'al el-kazā' *

ve tāmī‘ān mine’l müstefidīne hayra’d-du’ā * ve en yūslehu in ‘āsarū ve ‘alā el-hatā

* ve billahī’-tevfīk ve’t-teysir * ve mā tevfīkī illā billahī fī külli ‘āsirin ve yesīr *⁵⁰

* **el-kısmırü’l-evvelü fī’l-esmā’ babü’l-elif ve faslıhā** *⁵¹

FARŞÇA	TÜRKÇE	VARAK
ëy bāri Ḥuzāyā	ëy ⁵² Çalabum, Teğri	3b-1
eze in şomā	sizüñ	3b-4
eze in mā	bizüm	3b-5
ejderhā	(far. ejderhā)	3b-5
āsā	ësnemek ve manend	3b-6
astā	Tefsīr zend ve zend bāzend-hümā kitābānı min İbrāhim ‘Aleyhisselām	3b-7
isfīd-bā	bozca aş	3b-7
āsiyā	degirmen	4a-1
āşinā	biliş	4a-1
afrestā	bir kelimedür mürekkebdür aferden ki ‘aceb ma’nāsınadur ve sitāden ki ögmek ma’nāsınadur ya’ni ‘aceb ögmek	4a-3

⁵⁰ Esirgeyen ve bağışlayan Allah’ın adıyla...

Allah’a bize verdiği diller ve ibaretler için hamd ederiz. Allah’a kolay konuşma ve aletler için şükrederiz. Peygamberimiz insanların beyi, ulusu ve hayır çeşitlerinin sahibidir. İyi âlimlerin yazdığı Farsça kitaplardan en önemlilerini gördüm. Bu kitapları çok isteyenler Farsçayı bilmiyorlar. Bu sebeple bu kitabı öğrencinin kolay okuması için düzenledim. Tek bir kitapta Arapça olarak topladım.

Kitabın sistemi şu şekildedir: Sondaki harflerin tamamı bir bāb yapıyor. Her bābın içinde fasıllar vardır. Harf sırasına önem verdim.

İki kelimedede aynı harfler olursa ikinci harfe bakacağım. Eğer ikinci harf de aynı olursa üçüncü harfe bakacağım. Aynı değilse normal sisteme geri döneceğim. Harekeleri çok güzel şekilde yaptım. Ama hepsine yapmadım. Uyanık ve bilen insanlar için bunlar birbirine karışmaz.

Sözlüğü iki kısım olarak hazırladım: İsimler ve fiil ve tabirleri.

İlk önce, isimlerden başladım. Bu kitaba Sihāhü’l-‘acem adını verdim çünkü Sihāhi’l-‘arabiyye’ ye benziyor. Sistemi bu kitaptan aldım.

Allah’ın rızasını istiyorum. Ben ve arkadaşlarım için kötülüklerin uzak olmasını istiyorum. Bu kitaptan faydalananlardan çok dua istiyorum. Eğer yanlış bulurlarsa düzeltmelerini istiyorum. Tefvik ve tesir Allah’tandır. Zor ve kolay şeyler için Allah’tan yardım istiyorum.

⁵¹ Birinci bölüm; isimler. Elif bābı ve fasılları.

⁵² Kapalı e kesre ile gösterilmiştir.

ancā	anda	4a-3
ancāhā	cem‘	4a-3
ānrā	aṇa ve anı ve aṇun ⁵³	4a-4
anhārā	cem‘	4a-5
āvā	āvāz ve yanķu	4a-6
ūrā	ve anuṇ oṇa ve anı	4a-6
āhen-rubā	mıķnatis taşı	4a-6
eyā	èy ‘aceb	4a-7
èy besā	èy niçe	4a-7
īṣanrā	anları, ve anlara ve anlarıṇ ⁵⁴	4a-7
īnanrā	bunları ve bunlara ve bunlarıṇ	4b-1
īncā	bunda	4b-2
īncahā	bunlarda	4b-2
īnhārā	īnanrā gibidür ⁵⁵	4b-2
bā	bile	4b-2
pārsā	perhiz-kār	4b-3
pāṣā	(tür. pāṣā) ve atmaca	4b-3
bālā	boy ve yukaru	4b-4
bānevā	bāy	4b-4
betā	ķo	4b-4
besā	niçe ve çok	4b-5
pesiferdā	yarın degül bir gün	4b-5
bernā	yigit ⁵⁶	4b-5
pervā	ferāgat ve meyl	4b-5
būriyā	saz ve ķamiş ⁵⁷	4b-6
būṣā	fikir	4b-6
būgrā	şalmā	4b-6
peydā	bellü	4b-6
pīṣvā	öyülmüş	4b-7
bīnā	görür ve görücü	4b-7
tā	ķat ve dek ya‘ni fulan vaķte dek ⁵⁸	5a-1
terā	ulu, yüce dıvar ki nesne öṇüne çekeler	5a-1
turā	saṇa ve seni	5a-1
tersā	kāfir	5a-2
tezde-i āsiyā	degirmen çaķıldıađı	5a-2
temāṣā	(far. temāṣā)	5a-2
tuvānā	güçlü ve bāy	5a-2
tūtiyā	(far. tūtiyā)	5a-3
tenhā	yalıṇız	5a-3
cudā	ayru	5a-3

⁵³ A. aṇa ve anı (vrk. 2b-4).

⁵⁴ A. anları ve anlara (vrk. 2b-6).

⁵⁵ A. m. inanrā’ (vrk. 2b-6).

⁵⁶ A. ‘g’ harfi sadece kef ile gösterilmiştir (vrk. 3a-1).

⁵⁷ A. ‘şaz’ sat ile yazılmıştır (vrk. 3a-1).

⁵⁸ A. dek ve ķat (vrk. 3a-2).

çirā	niyçün	5a-3
çelīpā	haç	5a-3
çehār-pā	dört ayaklu	5a-4
çehār-vā	mükerrer (dört ayaklu)	5a-4
huzā	Teḡgri ⁵⁹	5a-6
hurmā	(far. hurmā)	5a-6
hunyā	çaldıkları çeng	5a-6
dānā	bilici	5a-7
dervā	hayrān ve aşılmış	5a-7
deryā	deñiz	5a-7
duġbā	bozca aş	5a-7
dilrubā	göñül kapıcı	5a-7
delv-ü āsiyā	degirmen sepedi	5a-7
du-tā	iki kat ve sāye kaftān	5b-1
rā	aña ve anı ve anuñçün	5b-1
rahşā	yıldırıcı ⁶⁰	5b-2
rusvā	(far. rusvā)	5b-2
revā	(far. revā)	5b-3
rūşinā	aydıñ ⁶¹	5b-3
zer-sā	sikkesiz altun	5b-6
zībā	görklü ve gökçek	5b-6
zīrā	ānuñçün	5b-6
zīr-vā	ma‘rūf aş	5b-6
sā	harāc	5b-7
sārā	hāliş	5b-7
sepūsā	herre ya‘ni bulamaç	5b-7
sepūsivā	mükerrer (herre ya‘ni bulamaç)	5b-7
sermā	sovuġ ⁶²	5b-7
servā	söz ve haber	6a-1
sezā	lāyık	6a-1
sikbā	sirkelü aş	6a-1
şikīpā	şaburlu	6a-2
şumā	siz	6a-2
şumārā	size	6a-2
şinā	yüzgüç	6a-2
şinvā	ēşidici	6a-2
şūrbā	(far. şūrbā)	6a-2
şūrvā	mükerrer (far. şūrbā)	6a-2
şēydā	delü	6a-3
ġavgā	(far. ġavgā)	6a-4
ferā	yukaru	6a-4

⁵⁹ A. Allah te‘ālā (vrk. 3a-5).

⁶⁰ A. yıldırım (vrk. 3a-6).

⁶¹ A. ‘aydıñ’ kelimesinde nazal ne, kefle gösterilmiştir (vrk. 3a-6).

⁶² Kelimenin ‘sovuġ’ şekli de vardır (Bkz. BL. s. 164).

ferāšā	tüy ürpermesi	6a-4
ferhā	gēyik ⁶³	6a-4
ferdā	yārın ⁶⁴	6a-4
fincā	gerinmek	6a-5
ķabā	ķaftan	6a-5
ķafā	eņse	6a-5
kāla	ķumaş	6a-6
gānā	‘aķılsuz	6a-7
kethuzā	farsça ve ulu	6a-7
kucā	ķanda	6a-7
gedā	yohsul	6a-7
gerdenā	ķuş çevürecek şiş	6b-1
germā	ıssı	6b-1
kernā	eşek mantarından bir nev’	6b-2
kefā	ķatılık ve renc	6b-2
kelīsā	far. ve bir renc	6b-3
kendā	feylesof ve ‘ālim	6b-3
gendenā	(far. gendenā)	6b-3
kemā	mantar ⁶⁵	6b-4
kemrā	ağıl	6b-4
kiyā	pādişāh ve ‘anāsırı erba‘a	6b-4
kiyānā	mükerrer (pādişāh ve ‘anāsırı erba‘a)	6b-5
kīpā	şırdan	6b-5
gīra	tutucu ve tutğun	6b-5
kīmyā	hile	6b-5
lūbiyā	bögrölce	6b-6
līpā	şırdan kīpā gibi	6b-6
mā	biz	6b-7
mārā	bize ve bizi	7a-1
mānā	beņzer ki	7a-1
mārā	baņa	7a-1
maruvā	aņa ve eyü fāl	7a-1
marāgvā	yavuz fāl	7a-1
mīnā	cennet ve gök ve sırça	7a-1
nā	ħarf-i nefi niteki sonrağılardan anlanur	7a-2
nā-bīnā	gözsüz	7a-2
nārpā	anar aşı	7a-2
narva	mükerrer (anar aşı)	7a-2
nā-sezā	lāyıksuz	7a-3
nāşitā	cift	7a-3
nā-şikīpā	sabursuz ve ķararsuz	7a-3
nānvā	ētmekçi	7a-3

⁶³ Kapalı e’nin varlığı dönem özellikleri içinde önemli bir mahiyettedir.

⁶⁴ A. Kelimenin ilk hecesindeki elif gösterilmemiştir (vrk. 3b-6).

⁶⁵ Kelime, Yunanca kökenlidir.

nā-hemtā	bendeşsüz	7a-3
negūşā	Mecūsiler mezhebinden bir mezheb	7a-4
nevā	ni‘met ve bāylık ve sipāh ve tūti	7a-4
nuvā	çeng āvāzı ve ‘ilm-i mūsikīden bir maķām	7a-4
niyā	dede	7a-6
vā	gèrü	7a-6
vālā	yüce	7a-7
veydā	yavukulunmuş	7a-7
veyrā	aņa	7a-7
vevā	eyü fāl	7a-7
vīrā	aņa	7a-7
hā	hāzır ol	7b-1
hemānā	mānā gibidür	7b-1
hevīde	bellü ve aşikāre	7b-2
yā	yā	7b-3
yaǧmā	(far. yaǧmā)	7b-3
yiktā	bir kaç ve terlik	7b-3
āb	şu	7b-4
āteştāb	külhancı ve külhan	7b-4
esb	at	7b-5
üsrüb	kurşun	7b-5
āsiyāb	şu degirmeni	7b-5
āsīb	mevc	7b-5
āşüb	mükerrer (mevc)	7b-5
āfitāb	güneş	7b-6
im şeb	bu gece	7b-6
pāpāb	şu dibi ve tāķāt	7b-7
pāyküb	oyuncu ve rakķaş	7b-7
pūp	ev bezegi ve her döşenecek nesne	8a-1
tāb	bükmek ve kıvrım ve yıldırma ve ısıtma tākāt	8a-1
teb	ısıtma ⁶⁶	8a-2
tebkob	bir reçeldür ki göz ucuyla sarımsağdan düzerler ekşi olur	8a-2
turb	(far. turb)	8a-2
tenūr-āşüb	tennur süpürecek süpürge	8a-2
tīr pur tāb	pıranķu oķ	8a-3
çādır-şeb	çarşaf	8a-3
cārüb	süpürge	8a-4
cāme-hāb	gece örtünecek nesne	8a-4
çep	şol	8a-4
çerb	yaǧlu	8a-5
celep	ruspī	8a-5
celāb	salkım küpe	8a-6
culāb	(far. culāb)	8a-6

⁶⁶ A. sıtma (vrk. 4b-6).

çūb	ağaç	8a-7
cev-āb	arpa şuyu	8a-7
h̄āb	uyku ve düş	8a-7
har-nūb	keçi boynuzu	8b-1
h̄ılāb	çamur	8b-1
h̄unb	küp ⁶⁷	8b-2
hub	(far. hub)	8b-2
h̄ūṣāb	(far. h̄ūṣāb)	8b-2
hunāb	kanlı şu	8b-2
dest-i çep	şol el	8b-3
dūṣāb	bekmez	8b-3
dūlāb	(far. dūlāb)	8b-3
dūnb	kuş kuyruğı	8b-4
rebāb	ıklık dört kıllu	8b-4
rikāb	üzengü	8b-4
zerd-āb	şaru şulu	8b-5
zerde-çūb	şaru ağaç	8b-5
zekāb	mürekkeb (şaru ağaç)	8b-5
zimāb	şu şıçrayan yer ya'ni şu çıkan yer	8b-5
zīb	güzel ve eyü	8b-6
sezāb	ma'danos	8b-6
surb	kurşun	8b-7
serāb	ılgım şalgım	8b-7
surhāb	añıra ve añır at	9a-1
sirdāb	zīr nermīn	9a-1
sağb	muhkem	9a-1
sunb	toynaç	9a-1
sināb	şuda yüzmek	9a-1
sīb	alma	9a-2
sīrāb	şuya kanmış	9a-2
sīr-kūp	sarımsak dögeci	9a-2
seylāb	séyl	9a-3
şīmāb	jīve	9a-3
şādāb	yaşıl ve taze	9a-4
şeb	gece	9a-4
şubān-firīb	çoban aldanıcı ⁶⁸	9a-4
şebtāb	yılduz kurdı	9a-5
şitāb	ivmek	9a-5
şikīb	şabr	9a-5
şīb	iniş ve aşağı ve alt ya'ni bir nesnenün altı yanı	9a-6
tenāb	çadır ipi	9a-6
gāb	beyhude söz	9a-7
gābgāb	şakaç	9a-7

⁶⁷ S. ötre ile A. ise vav yazılmıştır.

⁶⁸ A. çopan; b, p ile gösterilmiştir (vrk. 5b-3).

ġazab	üzüm danesi	9a-7
ferseb	kapı ve düger ağacı	9b-1
fır̄b	‘işve ve aldamak ve aldatıcı	9b-1
kāb	gab	9b-1
kālīb	ķālīb	9b-1
keb	yanak içi	9b-2
kebāb	sökülme	9b-2
girdāb	burulkan ve çevlik şü ⁶⁹	9b-2
kerneb	kelem	9b-3
ķiřterāb	yağmura eken	9b-3
keřkāb	bir aşıl şerbet ve arpa şuyu	9b-3
kelāb	kelab	9b-3
kulāb	(far. kulāb)	9b-4
kūdāb	bir yan altındaġı aş ve bekmez	9a-4
kevreb	çorap	9b-4
kūřāb	bekmez dūřāb gibi	9b-5
ġūřt-kūb	et dögecek	9b-5
leb	tuşak	9b-6
māhtāb	ay aydıńı	9b-6
mekīb	toġru yoldan dönmek isteyen	9b-6
mūtāb	mūtāf	9b-7
mevīzāb	ķar üzüm şuyı	9b-7
nāb	hālīř ve filin büyük dişi	10a-1
niřīb	iyniş	10a-1
nehīb	ķorķu ve ġuřřa	10a-1
nīb	alma ve řarmaķ	10a-2
ānhūst	cezire	10a-3
ābdest	(far. ābdest)	10a-3
eze in ānest	ānuńdur	10a-4
eze in īnest	bunuńdur	10a-4
eze in menest	benimdür	10a-4
eze in tust	senüńdür	10a-5
eze nest	andadur	10a-5
ez vest	mükerrer (andadur)	10a-5
ezī nest	bundandur	10a-5
est	dur	10a-6
ālest	semizün ucası	10a-6
encaħt	şama‘	10a-7
ānest	oldur	10a-7
enfest	örümcek aġı	10a-7
enguşt	barmaķ	10a-7
enķiřt	kömür	10b-1
bādevlet	devletlü	10b-2
bāliřt	yařdıķ	10b-2

⁶⁹ (Bkz. TS) çevlük ve çevlek şekli de vardır, s. 66.

pāyhūšt	ayağı bağlu	10b-3
but	(far. but)	10b-3
bet	(far. bet)	10b-3
baht	devlet	10b-4
bedbaht	devletsüz	10b-4
bizist	karış	10b-4
perest	(yazılmamış) ⁷⁰	10b-4
berğast	tavara verilen ot	10b-5
berkest	ma‘azAllah	10b-5
burūt	bıyık	10b-5
perī-jeft	uçuk tutmuş	10b-5
pest	alçak	10b-6
pist	kavut	10b-7
pust	degirmen sibegi	10b-7
pušt	arka	10b-7
penhūšt	bile kopmuş	11a-1
bendest	el bağı	11a-2
bendkuşād	boğun	11a-2
pūst	deri	11a-2
behišt	uçmāk	11a-3
bīst	yigirmi	11a-3
tābūt	(ar. tābūt)	11a-3
tebest	bozuk ve fāsıd	11a-3
taht	(far. taht)	11a-4
tuht	ünegi	11a-4
tirišt	(yazılmamış) ⁷¹	11a-4
tešt	legen	11a-4
teft	kızmış	11a-5
tikit	karı sağız	11a-5
tendurust	(far. tendurust)	11a-6
tengdest	yoğsul	11a-6
tūt	(far. tūt)	11a-6
çāšt	kuşluk	11a-7
cerb-dest	uzun ellü ⁷²	11a-7
çerhašt	mengene	11a-7
çerest	çırlamağ	11b-1
çust	çevük ⁷³	11b-1
çuğrāt	zībā ve nāzük ve ekşi yoğurt ve çökeliğ ⁷⁴	11b-1
çeft	bükülmüş ve kıvrılmış	11b-1
cufit	(far. cufit) ⁷⁵	11b-2

⁷⁰ Satırasarı yazımı gösterilmemiştir.

⁷¹ Satırasarı yazımı gösterilmemiştir.

⁷² A. lam harfinin üzerinde şedde vardır (vrk. 7a-1).

⁷³ A. çābük (vrk. 7a-1).

⁷⁴ A. ekşi yoğurt ve çökeliğ (vrk. 7a-1).

⁷⁵ A. cuft (vrk. 7a-2).

cemest	gök renklü cevher ⁷⁶	11b-3
çunānest	eyledür ⁷⁷	11b-3
çīšt	nedür	11b-4
çīgūt	yaşdıķ içi ve aña benzeyen ⁷⁸	11b-4
hārpuşt	kirpi	11b-5
hıt	yıldırmaq	11b-5
hartūt	börtlen ve kara tut	11b-5
harhašt	üzüm şıkacak	11b-6
hašt	gön	11b-6
hıšt	kerpiç	11b-6
hunt	küp ⁷⁹	11b-7
honest	şūfra	11b-7
duht	kız oğlan	11b-7
dıraht	yaş ağaç	12a-1
durust	bütün ve temām	12a-1
durušt	eri	12a-2
dest	el	12a-2
dest-be-dest	elden ele	12a-3
dest-i rāst	şag el	12a-3
dešt	şahra ve yaban	12a-3
dūht	dikilmiş	12a-4
dost	(far. dūst)	12a-4
duvīst	iki yüz	12a-4
dev-supust	butrak	12a-5
rāhat	(ar. rāhat)	12a-6
rāst	toğrı	12a-6
rāsuht	rāstıķ	12a-6
rat	yalıncaķ ve boş	12a-6
raht	kumaş	12a-6
rišt	ķađsak	12a-7
zerbeft	altınlu kēmhā	12a-7
zišt	çirkin	12a-7
zeft	yoğun	12b-1
zift	(ar. zift)	12b-1
züft	bağıl	12b-1
zīr-dest	ra‘iyyet ve alçak hāllü	12b-2
supust	yonca	12b-2
seblet	bıyık	12b-3
sēpīd-post	aķ beñizlü	12b-3
saht	ķatı	12b-4
sirišt	mizāç ve yuğırış	12b-4

⁷⁶ A. gök renklü gevher (vrk. 7a-2).

⁷⁷ A. böyledür (vrk. 7a-2).

⁷⁸ A. yasdıķ içi aña benzer nesne (vrk. 7a-3).

⁷⁹ A. küb (vrk. 7a-4).

sermest	esrik ⁸⁰	12b-4
sust	geñşek	12b-4
seft	muħkem	12b-5
suft	sıvık nesne	12b-5
sakırlāt	bir aşıl çūħa ⁸¹	12b-5
sult	yulaf	12b-6
seng-pušt	ķaplubāġa	12b-6
şiput	turaķ otı	12b-6
şest	balık aġı ve baş barmaķda oķ dutacaķ yēr ve altmış	12b-7
şast	altmış	12b-7
şukuft	ta‘accüb	13a-1
şehtüt	büyük tut	13a-1
şır-mest	toķlu	13a-1
firāħ-dest	bāy	13a-2
fert	bez arşını	13a-2
fertüt	bunamış	13a-2
ferhest	cadılık	13a-2
fihrist	ķānūn ve evveli kitāb	13a-3
kāt	Māverāūnnenir’de bir şehr adıdır	13a-3
kebet	bal arısı	13a-3
kebest	zehr	13a-3
ket	Hind pādīşahlarıñun taħtı	13a-4
kec-pušt	büġri	13a-4
girfit	günāh	13a-4
kej-pūšt	büġri	13a-4
kest	çirkin ve kelem	13a-5
kişt	ekin	13a-5
kelāt	ħarāb	13a-6
kūnişt	kilse	13a-6
kumyet	boz veyāħūd toru at	13a-6
küt	küt	13a-6
guşt	et	13a-7
kīst	kimdür	13a-7
keymuħt	şāġrı	13a-7
let	pare ve döġmek ve bi ma‘ni baħt	13b-1
let-ā-let	pāre pāre	13b-1
laħt	ba‘zı ‘amud ki añınla ceng ēderler	13b-1
lūt	(far. lūt)	13b-1
māst	yoġurt	13b-2
mezgir	mescid	13b-2
mest	(far. mest)	13b-2
must	şikāyet	13b-3
mūšt	yumruķ ve avuc	13b-3

⁸⁰ A. satırarası gösterilmemiştir (vrk. 7b-6).

⁸¹ A. çūħa (vrk. 7b-7).

muft	aylağ	13b-4
memlehat	edük başmak küni	13b-4
muhre-puş	oñurka	13b-4
nuhust	evvel	13b-5
nişest	oturmak	13b-5
neft	(far. neft)	13b-6
nüvāhat	oñşamak	13b-6
nevbet	(ar. nevbet)	13b-6
nuhuft	gizlü	13b-7
nīkbaht	devletlü	13b-7
nīkest	eyüdür	13b-7
nīst	yoğdur	13b-7
nīm-birişt	rufidan pişmiş yumurda	14a-1
her heft	nöker	14a-1
hest	vardur	14a-1
heşt	sekiz	14a-2
heft	yedi	14a-2
henguft	şık	14a-2
hem-laht	yine ve hem ve kat	14a-3
eblūc	nebāt şekkeri ⁸²	14a-4
ağşīc	zıdd ve ‘anāsır erba’	14a-5
erc	ğadr ve kıymet ve güzellik	14a-5
ārinc	dirsek ve yücelmek ⁸³	14a-6
isfidāc	ğızılca	14a-6
ākec	şol nesne ki fuğāiler anıñla buz çeküp buzlığa koyarlar ⁸⁴	14a-6
āginc	ğolma bağırsak ⁸⁵	14a-7
elfenc	ğazanmak	14a-7
ālūc	ğağ erügi	14a-7
āmāc	nişān ve oğ	14a-7
avc	yüce	14b-1
ūlunc	çuval	14b-1
ūmāc	pota ⁸⁶	14b-2
āhenc	çölmek ⁸⁷	14b-2
īc	hīç	14b-2
bāc	(far. bāc)	14b-2
bād-pīc	şalıncağ	14b-3
becīc	örtülü söz ve şol lafz ki çübānlar anıñla keçi kığırurlar ve oğşarlar ⁸⁸	14b-3
bağc	yēr üzerine yaşşılanmış	14b-4

⁸² A. nöbet şekeri (vrk. 9a-1).

⁸³ A. dirsek (vrk. 9a-2).

⁸⁴ A. buz çekecek demür (vrk. 9a-2).

⁸⁵ A. munbar (vrk. 9a-2).

⁸⁶ A. bota (vrk. 9a-3).

⁸⁷ A. çökmek (vrk. 9a-3).

⁸⁸ A. örtülü söz ve şol lafz ki çübānlar anıñla keçi kığırurlar (vrk. 9a-4).

burc	(ar. burc)	14b-4
berhefc	ağır başmak	14b-4
birinc	(far. birinc)	14b-4
besic	yarağ	14b-4
peşenc	herek	14b-5
befc	ağız yarđ	14b-5
buluc	şahralarda oturan bir ‘ağılsuz tayıfe ⁸⁹	14b-5
penc	bęř	14b-6
pinc	burđu	14b-6
puc	yaşı ve kovuğ ⁹⁰	14b-6
buganc	çörek otđ	14b-7
piç	tolaşmak ve boru ve şarmak ve sđkılmak ⁹¹	14b-7
piç-ā-piç	tolaşđk ve kırışđk	14b-7
tac	(ar. tac)	15a-1
tarc	yağma	15a-1
tutmac	(far. tutmac)	15a-1
tertenc	ince ve dışvar yol	15a-1
turunc	(tür. turunc)	15a-1
telac	āvāz ve meş‘ale	15a-2
timac	sağtiyan	15a-2
tenc	birbirine şarılmak ve şıkılmak ⁹²	15a-2
hanc	ni‘met ve şadi ve nāz	15a-2
durrac	(ar. durrac)	15a-3
durc	şaburcağ ve řandđk ⁹³	15a-3
derc	(ar. derc)	15a-3
devac	çarşaf	15a-4
raziyānec	raziyāne ⁹⁴	15a-4
ranc	Hindüstan kozđ ve süzmek	15a-4
renc	(far. renc)	15a-5
rivac	ayrığ	15a-5
zac	bir nesnedür ki mürekkebe koyarlar ve şara boya ve loğuşa avrat	15a-5
zumunc	kelebek	15a-5
zunnac	za‘feranlı bir semse	15a-5
zenc	bir memleket	15a-6
zinc	bir çalđu āleti	15a-6
zunc	munbar	15a-6
sac	(ar. sac)	15a-7
sarinc	bir küçük kuş	15a-7

⁸⁹ A. şahralarda oturan bir katđ ‘ağılsuz tayıfe (vrk. 9a-5).

⁹⁰ A. yaşı ve kavun (vrk. 9a-5).

⁹¹ A. tolășmak ve řarmak ve boru (vrk. 9a-6).

⁹² S. sđkılmak kelimesi başka bir kalem tarafından eklenmiştir.

⁹³ A. şaburcağ ve řandđk (vrk. 9b-1).

⁹⁴ A. sadece Farsça yazılmıştır (vrk. 9b-2).

sārūc	kaynamış alçu ⁹⁵	15a-7
sipenc	‘ariyet ve eski ⁹⁶	15b-1
serā-kūc	nezkeb	15b-1
sirinc	sülügen	15b-1
sefc	irişmiş kavun	15b-2
sikenc	çoğu	15b-2
semc	boğrum	15b-2
sinc	örüdi	15b-2
şerfenc	şarp yol	15b-3
şeş-ḥanc	köse ve şaluvār ⁹⁷	15b-3
şikenc	kıvrım ve büklim	15b-3
şeftā-henc	zerkeşler altun ve gümüş çeküp inceltdükleri delügi çok demür	15b-3
şirīn-birinc	südlü birinc	15b-4
şārūc	alçu	15b-4
gāric	şabah şarabı	15b-5
gurmuc	yarma	15b-5
gırinc	mükerrer	15b-5
garinc	tennūr çengeli ⁹⁸	15b-5
gafc	şulu kılıc	15b-6
gafenc	şusağ	15b-6
galc	tarı kuşu ve deniz sülügi ve bir kütüdur ki açduka büzülür ⁹⁹	15b-7
galfec	şaru ve aru ¹⁰⁰	15b-7
galgalīc	kıçıklanub ya tabanı kaşınanun ḥareketi ve güldügi ¹⁰¹	16a-1
gālīvāc	devlingec	16a-1
ganc	kırışme nāz ve daḥı senc gibidür ¹⁰²	16a-1
ferahc	katı çirkin şurat ¹⁰³	16a-2
furunc	ağız çevresi	16a-2
ferhenc	edeb	16a-2
func	ḥatūn ve debe	16a-2
kūc	(far. kūc)	16a-3
kulunc	bir renc	16a-3
kābilīc	şırça bardağ	16a-4
kāc	bir ağaç ki ana sac dēler sillege eņseye ururlar	16a-4
kālūc	giçi barmağ ve palamut	16a-4
kec	kirec	16a-4

⁹⁵ A. pişmiş alçu (vrk. 9b-4).

⁹⁶ A. ‘ariyet (vrk. 9b-4).

⁹⁷ A. köse (vrk. 9b-6).

⁹⁸ A. Kelime yazılmamıştır.

⁹⁹ A. bir dürlü kuş ve deniz sülügi ve bir kütüdur ki açduka büzülür (vrk. 10a-1).

¹⁰⁰ A. ‘āru’ da asli uzunluk olarak okunabilir (vrk. 10a-1).

¹⁰¹ A. kıçıklanub ya tabanı kaşınan ādem ḥareketi ve güldügi (vrk. 10a-1).

¹⁰² A. kırışme nāz (vrk. 10a-1).

¹⁰³ A. katı çirkin şuratlu nesne (vrk. 10a-2).

kie	depmek	16a-5
gurinc	birinc ve örtmek	16a-5
girinc	burışuk ¹⁰⁴	16a-5
kelec	baş tırtılan seped	16a-6
kelenc	tuşra	16a-6
genc	gizlü mal ve hazîne	16a-6
künc	bucaş	16a-7
kenkâc	tanışık	16a-7
küc	(far. küc) ve öñi	16b-1
külâpic	bir halva ¹⁰⁵	16b-1
gühenc	âlüc	16b-2
kuhc	mükerrer (âlüc)	16b-3
kïc	aşmak ve hayrân ve kendin görici	16b-3
keykec	kerdeme ¹⁰⁶	16b-3
lic	âğız içi ve depmek ¹⁰⁷	16b-3
laşc	zâc	16b-3
lefc	deve tuşığı ve kalın tuşığan dirler ki yukarusına kıvrıla	16b-3
lüc	şası	16b-4
lunc	yaşak tışı ve yüresi ¹⁰⁸	16b-4
mâc	şancık it	16b-4
munc	şovan arusu ¹⁰⁹	16b-4
nârinic	(ar. nârinic)	16b-4
nefc	söylerken âğızından şu akıcı	16b-5
nemc	ol ve süpürge düzecek ot	16b-5
nemïc	mükerrer (ol ve süpürge düzecek ot) ¹¹⁰	16b-5
nüc	şam ağacı	16b-5
vâdïc	üzüm şalkımı	16b-6
vec	aşır	16b-7
vertâc	ulu ve ebem gümecı	16b-7
versïc	ev üstı	16b-7
hic	silâş düzetmek	16b-7
hïc	(far. hïc)	16b-7
yeftenc	bir yılandır ki bağlarda olur kimseye ziyân eylemez	17a-1
âjuş	şigil	17a-2
azaş	bâş budandısı	17a-2
efrâz-ruş	yaşak yumrusı	17a-3
encüş	buruşmuş yüz ve ten	17a-3
bâş	geçmez altun ve gümüş ve dün himmet	17a-3
bâsuş	cevâb	17a-3

¹⁰⁴ A. burışmak (vrk. 10a-3).

¹⁰⁵ A. bir dürlü halva (vrk. 10a-5).

¹⁰⁶ A. gerdeme (vrk. 10a-5).

¹⁰⁷ A. âğız içi (vrk. 10a-6).

¹⁰⁸ A. yaşak tışı ve yüresi şası (vrk. 10a-6).

¹⁰⁹ A. bal arusu (vrk. 10a-7).

¹¹⁰ A. satırarası yazılmamıştır (vrk. 10b-1).

barḥ	biraz	17a-4
pıḥ	çapak	17a-4
pesirgaḥ	erkek oğlan	17a-4
başıḥ	çift ¹¹¹	17a-4
pīḥ	gök	17a-4
tāḥ	tutuk ve bir ağaç	17a-5
talḥ	acı	17a-5
çārmıḥ	çarmık	17a-6
cec	sucumaḥ ve dürüşmek	17a-6
çarḥ	felek ve çıkırık ve katı yay ve yaça ¹¹²	17a-6
cenāḥ	depingü	17a-7
ḥamcāḥ ¹¹³	ķavlık	17a-7
durāḥ	turāk	17b-2
dervāḥ	sağlığa dönmiş hasta	17b-2
dūḥ	ķamış ve ķındıra	17b-2
dūzaḥ	ķamū	17b-3
dīvlaḥ	ısızlık	17b-3
rāḥ	tēz yakında dönen gümān	17b-3
ruḥ	yanak	17b-3
jaḥ	ķuşşalu	17b-4
zernīḥ	(far. zernīḥ)	17b-4
zenaḥ	eņek	17b-5
zilaḥ	buz urmaḥ	17b-5
suyūḥ	dürtmek	17b-5
sıtīḥ	toğru	17b-6
surḥ	ķızıl ¹¹⁴	17b-6
surḥasurḥ	key ķızıl	17b-6
ser-şāḥ	şol ağacıla anıḥla ev üstün örterler ortaya başķı eğerler	17b-6
seng-lāḥ	çaķıl ve taşlık yer	17b-6
sūrāḥ	delik ¹¹⁵	17b-7
sīḥ	demür şış	17b-7
şāḥ	budaḥ ve boynuz ve tal	18a-1
şılīḥ	seccāde	18a-1
şukūḥ	sürçmek	18a-1
şūḥ	ķir ve ķulaḥ ķirki ve nedimlik ¹¹⁶	18a-1
firāḥ	geyik	18a-2
falḥ	iş evveli ¹¹⁷	18a-2
kaḥ	ķöşek	18a-2
kabḥ	bir ķirkin şuret düzerler ki anıḥla oğlancıklar ķorķudurlar	18a-2

¹¹¹ A. cüft (vrk. 10b-5).

¹¹² A. felek ve çıkırık ve katı yay (vrk. 10b-6).

¹¹³ A. Farsça kelime 'ḥamcāḥ' olarak yazılmıştır (vrk. 10b-7).

¹¹⁴ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

¹¹⁵ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

¹¹⁶ A. ķir ve ķulaḥ ķirki ve nedim şol maḥbūb ki şivedārdur (vrk. 11a-5).

¹¹⁷ A. keşük (vrk. 11a-5). Bu kelimedede müellif, bir karışırma yapmış olabilir.

kustāḥ	(far. küstāḥ)	18a-2
kulūḥ	kesek	18a-3
kunaḥ	keş	18a-3
kuzanḥ	eņek ukırı	18a-3
māḥ	yaramaz gümüş	18a-4
maḥ	yavuz ata urılan uyan	18a-4
muḥ	süņi	18a-4
malḥ	ekirge	18a-4
mūḥ	‘alem	18a-4
mīḥ	(far. mīḥ)	18a-5
mīdah	yavuz at	18a-5
nāciḥ	bir süņi ki ucu iki atal olā	18a-5
naḥ	çatı ince iplik	18a-5
vāḥ	mantar	18a-6
vāriḥ	mertek	18a-6
yaḥ	buz	18a-7
ābād	ma‘mur ve āferīn ¹¹⁸	18b-3
āb-kend ¹¹⁹	seyl yolu	18b-4
ētmīd	şapan	18b-4
ārd	un	18b-4
erd	ayıņ yigirmi beşinci günü	18a-4
ercend	bir şehir	18b-5
ercumend	‘azīz ve hürmetli	18b-5
ārzūmend	arzuluğ ¹²⁰	18b-5
urmuzd	ayıņ yigirmi beşinci günü	18b-6
ervend	Dicle ırmağı ¹²¹	18b-6
ājend	helik ve şıva balçığı	18b-6
ēspird	pıhtı	18b-7
ustād	(far. ustād) ¹²²	18b-7
ēsfirūd	bağırtlak	18b-7
ēsfendmend	ayıņ ikinci günü	19a-1
āsiyā-bād	yel degirmeni	19a-1
ēšnād	ayıņ yigirmi altıncı günü	19a-1
elvend	hemedān ağı	19a-2
emrūd	(far. emrūd)	19a-2
umīd	(far. umīd)	19a-2
end	ummağ	19a-3
endūd	şıva	19a-3
engejd	ğaşnı	19a-3
evrad	şavaşda dürüşmek	19a-3

¹¹⁸ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

¹¹⁹ A. ābād-kend (vrk. 11b-5).

¹²⁰ A. arzulu (vrk. 11b-6).

¹²¹ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

¹²² Kelimenin aslı ustāz’ dir. İmlânın bu şekilde oluşu, bir dönem özelliğidir.

evrend	görlü ve heybetlü	19a-4
īzīd	Allah ¹²³	19a-4
bād	yel ve ayıñ yigirmi birinci günü ve dağı olsun demek	19a-4
pārd	şakırka ve gene	19a-4
bārbed	hısar ve pervizük çalıcısı	19a-5
bāzūbend	(far. bāzūbend)	19a-5
pāğand	atılmış pamuk	19a-5
pākend	yākūt	19a-6
bālāz	kötel	19a-6
bāmdāz	tañla	19a-6
pānşad	beş yüz	19a-7
pānīd	sekiz	19a-7
pāy-bend	ayak bağı	19a-7
pāy-muzd	ayak kerisi	19b-1
bed	yaramaz	19b-1
bed-nijād	yaramaz aşillu	19b-2
bedīd	bellü	19b-2
berd	ırāk ol	19b-2
burd	alaca ve iletdi	19b-3
berbend	gömüldürük	19b-4
perend	ince harīr ve şaçak ve dağı uçarlar demek	19b-4
pujğund	bir yaprakdur ki anıñla sahtıyan boyarlar ve palamıt	19b-5
pejfund	riyālu ve mecālsüz	19b-5
pejmāverd	kaşı loğması	19b-6
pejned	yabān hıyarı	19b-6
pejvend ¹²⁴	tarı kuşu ve tırkas	19b-6
bişkelīz	dırnağıla veyā barmağ ucıyla kedmek ve nişān eylemek	19b-7
peşm-āgend	eyrim	19b-7
bullāz	yèdek	20a-1
bulend	yüce	20a-1
pelīd	murdār	20a-2
bend	bağ	20a-3
pend	ögüt	20a-3
pund	gene ve çaylak	20a-3
penend	belürsüz sağış	20a-4
bunyād	(far. bunyād)	20a-4
pūd	arğac	20a-5
pūzbend	bükük ya‘ni bir nesnedür ki buzağı burnına taşarlar anasın emmesün diyü	20a-5
pūlād	(far. pūlād)	20a-5
pihūz	yanmağa yakın olmuş	20a-6
bīd	sögüt	20a-7
bīdād	zulm ve zālīm	20a-7

¹²³ A. huzā te‘ālā (vrk. 12a-2).

¹²⁴ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

piyerjed	dāne çadır ya'ni bir ot ¹²⁵	20a-7
peyvend	ulaşık	20a-7
tezd	tahl çekirgesi	20b-1
ta'vīz	heykel ve hamaylu	20b-1
tund	düşvār ¹²⁶	20b-2
tenūmend	sağ ve kaygusuz	20b-2
tenvend	katı perakende	20b-2
çerd	çirtiboğa ve ötlügen	20b-4
çejd	ince āvāz ve şıklık	20b-4
çeşm-bend	göz bağı ve peçe	20b-5
çufd	ögi ve baykuş	20b-5
çekāz	çil kuşu ve tağ başı ve baş örtüsü ve başı kılsız	20b-5
cuvānmerd	yigit, ve sehi	20b-7
cūmerd	sehi ¹²⁷	20b-7
çend	niçe ve kaç	20b-7
çüb-nevred	geredir ağacı	20b-7
cūmerd	zāyid	21a-1
cuhūd	(ar. cuhūd)	21a-1
hāz	devlingeç ve çaylak	21a-1
hāb-ālūd	ıımızanmak ve uyuklu göz	21a-2
hudāvend	iş issi	21a-2
hurdād	ayın altıncı günü	21a-2
hard	lehim	21a-2
hurd	uvaç	21a-3
hired	'aql	21a-3
hiredmend	'akıllu	21a-4
hazend	sünge gibi bir ot	21a-4
hursend	kanā'at	21a-4
hurşid	güneş	21a-5
huşnūd	(far. huşnūd)	21a-6
huşūz	tırnağıla kaçıp yaralamak ve bir tal ki üzerler dağı ucun keserler	21a-6
hılīz	bir eser ki dürtülen yerde olur ¹²⁸	21a-6
hunūd	tenbeliz	21a-7
hūd	gendü ve başa geyilen ışık	21a-7
havīd	baş arpa ve evlek	21a-7
hayāyez	çeynemek	21a-7
hīşāvend	hışım ve kavm	21b-1
dād	'adl	21b-1
dāşāz	'aça	21b-1
dāmād	güyegü	21b-2

¹²⁵ A. dāne çadır (vrk. 12b-4).

¹²⁶ A. düşvār buruşık yüzlü ādem (vrk. 12b-5).

¹²⁷ A. ma'rūf (vrk. 13a-1).

¹²⁸ A. bir eser ki dürtülmüş ola (vrk. 13a-5).

dānişmend	(far. dānişmend)	21b-2
ded	yırtıcı	21b-2
derbend	(far. derbend) ¹²⁹	21b-2
dervend	mükerrer (derbend)	21b-2
derd	ağrı	21b-3
derdümend	ağrılı	21b-3
dūrūd	esenlik	21b-3
duzd	uğrı	21b-3
destākerd	bıçak sapı	21b-3
duşnād	çok	21b-4
duğd	gelin	21b-4
dulbend	(far. dulbend)	21b-4
dend	ebleh ve bī-bāk	21b-4
dūhçekād	tāz başlu	21b-4
dūd	tütün	21b-5
dūkārd	sındı	21b-5
dīhmed	ayın on beşinci günü	21b-6
rād	kerīm ve cōmerd ¹³⁰	21b-6
rāvid	yaşıl yer ¹³¹	21b-6
rāhāvurd	armağan	21b-6
rez	bilici hakīm ve ulu	21b-6
rajd	yéyegen	21b-6
rind	tuca ¹³²	21b-7
rūy	(yazılmamış) ¹³³	21b-7
rūbend	niķāb ve peçe	21b-7
ruvd	dere ¹³⁴	22a-1
zād	‘ömr	22a-1
zubānbend	dil bağı ve dil bağlayıcı	22a-1
zeberced	(ar. zeberced)	22a-2
zerd	şarı ¹³⁵	22a-2
ziştıyād	ğıybet	22a-2
zağand	yırtıcı āvaz édüb tūsünlenmiş ¹³⁶	22a-2
zebend	digren	22a-2
zend	çaķmaķ	22a-3
zevād	azıķ	22a-3
zūd	téz	22a-3
zihvezem	döl dōş	22a-3
zībed	yaraşık	22a-4

¹²⁹ A. dervend (vrk. 13a-6).

¹³⁰ A. kerīm (vrk. 13b-2).

¹³¹ A. yaşıl (vrk. 13b-2).

¹³² A. tuca ve ‘ayyar (vrk. 13b-3).

¹³³ Kelimenin satırası yazılmamıştır.

¹³⁴ A. çay (vrk. 13b-3).

¹³⁵ A. şaru (vrk. 13b-4).

¹³⁶ A. yırtıcı cānver āvāz édüb tūsülenmiş (vrk. 13b-4).

seped	(far. seped)	22a-4
sipehbend	çeriy başı ve sipahsalar	22a-4
sipīz	aķ ve ķavaķ	22a-5
sitāvend	yüce şuffa ki direk üstinde ola	22a-6
serd	sovuķ	22a-6
serbulend	güçeymen	22a-6
sirind	yapraksuz şarmaşık	22a-6
surūd	ēr	22a-7
servāz	boş	22a-7
sifid	aķ	22a-7
semend	añır at	22a-7
sind	bir velāyet ve ĥarāmzāde ve şogulcan	22b-1
sincd	igde	22b-1
sevād	dört yan ¹³⁷	22b-1
sūd	aşşı	22b-1
sevkend	and	22b-1
sipşad	üç yüz	22b-2
şāz	(far. şāz)	22b-2
şāzuh	mükerrer (şāz)	22b-3
şākird	(far. şākird)	22b-3
şuhūd	aĥur sonı ve tarılmak	22b-3
şeşşad	altı yüz	22b-3
şimşād	çemşir ¹³⁸	22b-3
şefād ¹³⁹	ĥalāl	22b-4
şemġand	çirkin ĥulu	22b-4
şemīz	biyhūş	22b-4
şemīzeh	(yazılmamış)	22b-5
şend	ķuş ķaynaġı	22b-5
şenbelīd	būy	22b-5
şivād	toy ķuşı	22b-7
şīz	güneş ve bügi	22b-7
şīrād	çuval köşesi	23a-1
şad	yüz	23a-1
ţurayd	cevlān	23a-1
ġudad	bēz	23a-2
ġazīd	ķızlıķsız	23a-2
ġund	cem´ olmak	23a-2
ġunuz	rāĥet olmak ve uyumak	23a-2
ferzed	tāze çemen ki tāzeligi gitmez	23a-3
ferzend	oġul	23a-3
ferġand	yimiş ve şarmaşık gibi bir otdur ki tolaşdıġın ķurudur	23a-3
ferkend	sēyl yolu	23a-3

¹³⁷ A. dört taraf (vrk. 14a-1).

¹³⁸ A. şemşir ağacı (vrk. 14a-2).

¹³⁹ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

ferehmend	uşlu	23a-4
felāz	herze söz	23a-4
felhūz	çigid	23a-4
felgand	bükülmiş ve dīvār	23a-4
fend ¹⁴⁰	herze söz	23a-5
ḳadīd	başdırma	23a-5
ḳand	şeker	23a-5
kārd	bıçak	23a-6
kālibed	ḳālīb	23a-6
kebed	yılım	23a-6
kebūd	gök ¹⁴¹	23a-6
gerd	toz	23a-7
gird	degirmi	23a-7
girdāgird	çepçevre	23a-7
gerdālūd	tozlu ¹⁴²	23b-1
kirdebād	ḳaşırğa	23b-1
gerdenbend	boyun bağı	23b-1
kuzend	ziyān	23b-1
kejāgand	yorgun ve çuḳāl	23b-2
kejākend	mükerrer (yorgun ve çuḳāl)	23b-3
kelācūd	taḳu şağrağı	23b-3
kelend	çapa	23b-3
gelūbend	boğmaḳ	23b-3
kiīd	miftāḥ	23b-4
kemend	(far. kemend)	23b-4
kund	(far. kund)	23b-4
kend	kendir ve āleti tenāsül	23b-5
kunbed	(far. kunbed)	23b-5
kuncid	susam	23b-5
kenend	iki çatal bel	23b-5
kūsbend	ḳoyun	23b-5
kūsfend	mükerrer (ḳoyun)	23b-6
kihbid	ḥazinedür ki altun ve gümüş ve cevher olur	23b-6
gīsūbend	sac bağı	23b-6
lād	cömerd ve bir rebābdur yumışaḳ	23b-6
lāciverd	(far. lāciverd) ¹⁴³	23b-7
lājiverd	mükerrer (lāciverd)	23b-7
leged	depmeḳ	23b-7
levīd	ḳazan	24a-1
mārāsifend	ayın toḳuzıncı günü	24a-1
mānend	beḳdeş	24a-2

¹⁴⁰ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

¹⁴¹ A. gök renk (vrk. 14b-2).

¹⁴² A. toz olmuş (vrk. 14b-2).

¹⁴³ A. bir renk (vrk. 14b-5).

maḥīz	depreniş	24a-2
merd	er	24a-2
murdād	ayın yidinci günü	24a-2
murvārīd	incü	24a-2
muzd	ücret ve müşterī yıldızı	24a-3
mezīd	siremene uyunı	24a-3
mustemend	hācetlü ve baĝlu	24a-3
mūrad	mersin	24a-3
mevīd	‘ālim ki andan rivāyetler dەرler	24a-3
miyānbend	kušāk ¹⁴⁴	24a-4
mezyed	düğün ve ‘işret meclisi	24a-4
nāguvāred	tohma	24a-4
nāmzād	tünjürlü	24a-4
nāverdāverd	ceng ve bahadırılık	24a-5
nāhīz	zühre	24a-5
nebred	şavaş	24a-5
neblāz	bunyād	24a-5
nebīd	hurma şarabı	24a-6
nuḥūd	(far. nuḥūd)	24a-6
nerd	budağ ve bir ağaç	24a-6
nezd	yağın	24a-6
nijād	aşl ve nesb	24a-6
nejend	heybetlü	24a-7
nijend	ulu hoca ve guşşalı	24a-7
naşhūd	āḥūr sonı	24b-1
na’lbend	(far. na’lbend)	24b-1
nemed	gece ¹⁴⁵	24b-1
nemāzi- bāmād	irte namazı	24b-1
nemeksūd	it burnu	24b-1
neved	toqsan	24b-2
nūred	kededir (?)	24b-2
nevend	haberci ve peyk yurğa ve yügürük	24b-2
nevīz	muştılık kuvvet ve ‘ıvaz vazife	24b-2
nihāz	resm ve āyin	24b-3
nīrūmend	kuvvetlü	24b-3
vālād	bünyāduş evvel şırası ve mühre boncuğ	24b-3
verestād	vazīfe	24b-4
verend	örümcek	24b-4
vesfād	çok	24b-4
vend	şınmak ve işde rahmet ve çekmek	24b-4
veyz	yāvī kılınmış	24b-4

¹⁴⁴ A. kuşāk (vrk. 15a-1).

¹⁴⁵ A. ma’rūf (vrk. 15a-4).

heştād	seksen	24b-5
heştād	sekiz yüz	24b-5
heftād	yetmiş	24b-5
heftād	yedi yüz	24b-6
hemcend	ol kadar ¹⁴⁶	24b-6
hemzād	bile toğmiş	24b-6
hemsūd	‘ünnāb igdesi ve it burnı	24b-6
hemsevgend	andlu	24b-6
hūšmend	uşlu	24b-7
hevīd	semer	24b-7
yad	aşmak	24b-7
ebr	bulut	25a-1
ābhūr	şıvat	25a-1
ābdār	şulu	25a-1
ābgīr	gölcek	25a-2
ābsar	pıhtı	25a-2
ābkerār	çapar olmak	25a-2
āhir	(ar. āhir)	25a-2
ahter	yılduz	25a-2
ahker	kor	25a-3
āhūr	(far. āhūr)	25a-3
āzar	orta yaz ayı	25a-3
er	eger	25a-3
āzar	incitmek	25a-3
azār	dirhem	25a-3
izār	iç ton	25a-4
ezīr	ziyrek ve ‘ālim	25a-4
ēşper	kalқан	25a-5
astār	(far. astār)	25a-5
ester	katır	25a-6
ustūr	kölük	25a-6
ustuvār	berk ve muhkem ¹⁴⁷	25a-6
esrār	(ar. esrār)	25a-6
isfendār	şon kış ayı	25a-7
uskuzār	peyik	25a-7
uştur	deve	25a-7
aşkar	kızıl yelilü at	25b-1
āgār	yere yogurmak	25b-1
āgāz-kār	işün evveli	25b-1
āferīde-kār	yaradıcı	25b-1
efzār	alet	25b-1
efser	tāc	25b-2

¹⁴⁶ A. ol kadar (vrk. 15b-3).

¹⁴⁷ A. berk (vrk. 15b-6).

efsār	yular	25b-2
efsūsker	mashara	25b-2
efgār-avgār	kötürüm ve yorılmış ¹⁴⁸	25b-2
ālur	uca	25b-2
āmār	istiġfār	25b-3
āmurzkār	yarlıġayıcı	25b-3
umīzvār	umucı	25b-3
anār	(far. anār)	25b-3
enbur	kısac	25b-4
anbār	taħıl koyacaġ	25b-4
encāmi-kār	işün āħiri	25b-4
encīr	(far. encīr)	25b-4
ender	arkadaş kız kardeş oġlı ve iġerü ve öġi	25b-4
engur	üzüm	25b-4
āver	bahādır ve yakın	25b-5
evbār	yudmaġ	25b-5
ahār	ġiriş	25b-5
āhen-şiyār	şaban demüri	25b-5
āhenger	demürce	25b-5
ayyār	şon yaz ayı	25b-6
īzar	ħuza	25b-6
āyinedār	āyineci	25b-6
bār	kerre yimiş ve yük	25b-6
pār	bıldır	25b-6
bāħtar	maşrıġ cānibi yā maġrib cānibi	25b-7
bāder	ayın toġuzıncı ġünü	25b-7
bādġar	yaz evi	25b-7
pādīr	ħatıl aġacı	25b-7
bārgīr	bargir	26a-1
bāzār	(far. bāzār)	26a-1
pāzār	bir mertek ki ānuġla ev örterler	26a-1
pājher	bir taş ki ānıġla āġu def' iderler	26a-2
bāzīdār	toġancı	26a-2
bāzīger	mükerrer (toġancı) ve oyuncı	26a-3
bāzīver	bezeklü	26a-3
bāver	inanmaġ	26a-3
pāy efvār	ayaġġabı ve tolaġ	26a-3
pāyidār	dāim olucı küyüci	26a-3
bebr	arслан ¹⁴⁹	26a-4
beter	yaramazıraġ	26a-4
baħtiyār	devletlü	26a-4
bedter	misli beter	26a-4
pezzer	ata	26a-4

¹⁴⁸ A. kötürüm ve yorılmış ve avgār ve yara (vrk. 16a-1).

¹⁴⁹ A. ma' ruf (vrk. 16a-7).

pezer-ender	ögey ata	26a-4
pezeripezer	ata atası ¹⁵⁰	26a-5
pezerimāzer	ana atası	26a-5
pezīruftār	ķabul edici	26a-5
ber	üzre ve yemiş ve göğüs	26a-5
per	ķanat ve yük	26a-5
pūr	ķolu	26a-6
berāber	(far. berāber)	26a-6
burāzer	ķardāş	26a-7
burāzeri- pezer	ana ķardaşı	26a-7
ber-ķūr	şerīk	26a-7
ber-ķūr-dār	güvenici	26b-1
berdār	aşılmış	26b-1
perestār	ķul ķaravaş	26b-1
berker	muraşsa boyun boncuğı ki Fārs begleri boyunlarına aşarlar	26b-1
perkār	pergel	26b-2
besender bezer bezirger	(yazılmamış) ¹⁵¹	26b-3
perendāver	gevherlü kılıķ	26b-3
perverdigār	bisleyici	26b-3
perīr	ısracı gün	26b-4
perīrperīr	dağı öteki gün	26b-4
bezer	toħm	26b-4
bezerger	ekinci	26b-4
pejenger	ķabbağ	26b-4
pister	otaracak döşek	26b-5
piser	oğlan ¹⁵²	26b-5
piseripeser	oğul oğı	26b-5
piserender	ögey oğı	26b-5
besender	ata bir ķardaş	26b-6
bisyār	ķok	26b-6
beşār	nisār ve saçu	26b-6
beşter	mīkāl	26b-6
bulğur	(far. bulğur)	26b-6
peyenir	(far. peyenir)	26b-7
pināger	yapucı ve eskici	26b-7
pūr	oğı	26b-7
pūtīmār	balıķcıl	26b-7

¹⁵⁰ A. ata atası ya'ni dede (vrk. 16b-1).

¹⁵¹ Satırarası yazılmamıştır.

¹⁵² A. oğı (vrk. 16b-5).

behr	ötürü ve ulu ¹⁵³	27a-1
behār	ma‘rūf ve tubhāne	27a-1
bihter	yigrek	27a-1
behnāver	enlü	27a-1
pīr	(far. pīr)	27a-2
bīr	gece tonı	27a-2
bīzār	uyanık	27a-2
pīşār	orda	27a-3
peygamber	(far. peygamber)	27a-3
peyāmbēr	(yazılmamış)	27a-4
peyker	şüret	27a-4
peykār	ceng	27a-4
bīkār	işsüz	27a-5
pīlever	çerçi	27a-5
bīmār	hasta	27a-5
tār	arış ve karanju ve baş örtüsü	27a-5
tātār	(far. tātār)	27a-5
teber	balta	27a-6
tebār	aşl ve gök ve kavm kabīle	27a-6
terezār	terelik	27a-7
teşvīr	utanmak	27a-7
tağār	tağar	27a-7
tek-āver	yélegen	27b-1
tundur	yıldırım ve gök gürlemek	27b-1
tenāver	gevdelü	27b-2
tennūr	(ar. tennūr)	27b-2
tuvānger	bāy	27b-2
tūr	tul ‘avrat	27b-2
tīr	ok ve gemi okı ve ‘uţarid ve naşīb ve hazān faşlı ve karanjulık ve āy	27b-3
tīrdār	oklu	27b-3
tīmār	(far. tīmār)	27b-3
çādır	(far. çādır) ve çār ¹⁵⁴	27b-3
çāger	hızmetkār	27b-4
cāndār	canlu ve cellād	27b-4
cānever	(far. cānever)	27b-4
cahcīr	çağşır	27b-5
cer	halka	27b-5
çerha-tīr	çarh okı	27b-5
çuğundur	(tür. çuğundur)	27b-5
ciger	bağır	27b-6
çilāger	cendereci	27b-6

¹⁵³ A. ötürü ve ulu tophāne (vrk. 16b-7).

¹⁵⁴ A. çār (vrk. 17-a7).

çilānger ¹⁵⁵	çilingir	27b-6
çinār	(far. çinār)	27b-7
çenber	kaşnaç	27b-7
çehār	dört	27b-7
çüb-şiyār	şaban ağacı	28a-1
çüybār ¹⁵⁶	dere	28a-1
çir	yüzsüz (?)	28a-2
hār	diken	28a-2
hākistar	kül	28a-2
hāver	gün batısı	28a-3
hātanber	baḥīl	28a-3
har	eşek	28a-3
har-anbār	ol ki eşege bindürüp gezdürürler	28a-3
hargūr	kulān	28a-3
harver	eşek yüki	28a-4
hasur	kaşın ana	28a-4
husur	kaşın ata	28a-4
haşafşār	bir kuşdur ki şuda olur ve kara renk	28a-5
haşkār	eri etmek	28a-5
haşk-āmār	katı tefiş etmek	28a-5
hamīr	(ar. hamīr)	28a-5
hancer	(ar. hancer)	28a-6
hanūr	kaşkaç	28a-6
hunyāger	ırlayıcı	28a-6
huvār	hurmetsüz	28a-6
hūr	güneş	28a-7
hüstār	dilek ve dileyici	28a-7
havāliger	hūn salar	28a-7
hāher	kız kaşdaş	28a-7
hıyār	(far. hıyār)	28a-7
hıyāvār	iş güç	28b-1
hayāyer	çeynemek	28b-1
dādger	'adl edici	28b-1
dāzer	er kaşdaş	28b-1
dāver	hākim	28b-2
dibīr	yazıcı	28b-2
duḥter	kız	28b-2
duḥter-ender	ögey kız	28b-2
der	kaşu ve içerü ve harf bima'ni fi	28b-2
dur	incü	28b-3
der-be-der	kaşudan kaşuya	28b-3
derhūr	lāyık	28b-3
derdiser	baş ağrısız	28b-4

¹⁵⁵ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

¹⁵⁶ Bu kelime, Ankara nüshasında yer almamaktadır.

durgūr	muḥālif	28b-4
durūdger	dülger	28b-4
durūger	mükerrer (dülger)	28b-4
dizdār	(far. dizdār)	28b-4
duzd-efşār	bulduğın uğurlayıcı	28b-5
destār	dülbend ve yağlık	28b-5
destūr	(far. destūr)	28b-5
duşhuvār	müşkil ve yavuz	28b-5
duşvār	mükerrer (müşkil ve yavuz)	28b-6
dağ-ser	tağ baş	28b-6
defter	(ar. defter)	28b-6
dilāver	bahādır	28b-6
dılİR	mükerrer (bahādır)	28b-6
dum-dār	kıyruklı	28b-7
dū-peyker	cevzā burcı	28b-7
dūr	ıraq	28b-7
deyr	kilse	28b-7
dİR	geç	29a-1
dİcūr	katı ve kıraņu gece	29a-1
dİzār	yüz	29a-1
dİg-efzār	çölmek havıcı	29a-2
dİg-gİR	dutacağ	29a-2
dİndār	dİN şaklayıcı	29a-2
dİger	ikindi ve dağı	29a-2
rāhber	kulağuz	29a-3
rāh-guzār	yolcı	29a-3
ruhsār	yanak	29a-5
rustār	köylü	29a-5
restegār	kırtulmuş	29a-5
reftār	eşkin ¹⁵⁷	29a-5
refūger	gözetici	29a-6
rikābdār	üzengi tutucı	29a-6
rencūr	(far. rencūr)	29a-6
rūd-āver	sélindi	29a-6
rūzīgār	(far. rūzīgār)	29a-6
rūz-kūr	gündüz görmez	29a-7
rūganger	yağcı	29a-7
rahvār	yorga	29a-7
rİçār	reçel	29a-7
zār	üzenmek ¹⁵⁸	29b-1
zāster	bir tırfa öter demek	29b-1
jāgar	kırsak	29b-1
zeber	yuğaru	29b-2

¹⁵⁷ A. eşkün yürügen (vrk. 18b-2).

¹⁵⁸ A. nāle ve üzenmek (vrk. 18b-5).

zebger	ağzın pofuldadmağ	29b-2
zer	altun ve zāl aşu ve kıatı koca	29b-2
zenger	kıuyumcı	29b-2
zirihger	cevşenci	29b-2
jağār	āvāze ve nu‘re	29b-2
zağīr	kettān	29b-3
zefr	çeçe	29b-3
zunnār	(ar. zunnār)	29b-3
zenbūr	arı ¹⁵⁹	29b-3
zincifr	(ar. zincifr)	29b-3
zencīr	(far. zencīr)	29b-4
jengār	pas	29b-4
zengibār	zenk ēlinlū	29b-4
zinhār	ħarāç güzār	29b-4
zenīr	toprak çekdükleri kilim	29b-5
zevār	zindancı	29b-5
juvār	Mecūsiler kıızmetkārı	29b-5
jevāgār	bir keşış	29b-6
zūr	kıuvvet	29b-6
zehār	kıasık	29b-6
zehr	ağı ve od	29b-6
zīr	aşāğa	29b-7
zīver	bezek	29b-7
sār	sıgırcık ve nişān ferseng ki yollarda kıorlar	29b-7
sāhtekār	düzüci	29b-7
sāzgār	muvāfık	30a-1
sāzi-leşker	çeri yarağı	30a-1
sālār	şahne ve ulu	30a-1
siper	kıalkan	30a-1
supār	şaban demüri ve şerabhāne	30a-1
sepüseser	kıoñağ	30a-2
sipih	felek	30a-2
sipehsālār	şu başı ¹⁶⁰	30a-2
sipīdār	kıavağ	30a-2
sutūr	tıavar	30a-3
ser	baş	30a-3
sur	iple kııldan olan başmağ	30a-4
ser-efzār	yular	30a-4
ser-bāz	yük serberi	30a-4
ser-be-ser	baştan başa	30a-4
ser-te-ser	mükerrer (baştan başa)	30a-4
sereftār	kıatı eşkūn	30a-5
ser-leşker	çeri başı	30a-6

¹⁵⁹ A. aru (vrk. 18b-7).

¹⁶⁰ A. çeri başı (vrk. 19a-3).

server	ulu	30a-6
serîr	elegün sağmal ve bezenmiş taht	30a-6
sıtabr	yoğun	30a-6
sekāngūr	ét üzümü	30a-7
semer	efsāne	30a-7
simsār	miyāncı ve kıymet bilici	30a-7
semender	bir kuşdur otda olur	30b-1
semendūr	mükerrer (bir kuşdur otda olur)	30b-1
semūr	bir canavar	30b-1
senār	çevlik	30b-1
sināber	yüzgüç	30b-1
sengibār	taşlu ¹⁶¹	30b-2
sengisār	taşla depelemek	30b-2
sengūr	fukacılar sellesi ki āña fuğa koyarlar ¹⁶²	30b-2
sūr	dügün ve şadı	30b-2
suvār	atlu	30b-2
süzenger	igneci	30b-3
sūsmār	keler	30b-3
sūfār	igne yurdusu ve ok gezi	30b-3
sūkuvār	yaşlu	30b-3
sūmsār	sarımsaklık	30b-4
sîr	sarımsak	30b-4
sîr	tok	30b-4
sîsenber	marsıma	30b-5
sîver	pehleviçe on biş	30b-5
şāhsār	boynuz	30b-6
şāh-mār	yılan boynuzu	30b-6
şāvğar	Māverāünnehr’de bir vilāyet	30b-6
şāpār	ücretsiz buyrılan iş	30b-7
şeb-kūr	gece görmez	30b-7
şutur	deve	30b-7
şahār	kalıya ki ānunla gāzur bēz yurlar	30b-7
şermsār	udlu	30b-7
şesper	altı yapraklı çomak	31a-1
şikār	av	31a-1
kelşemer	küçücük gölcük	31a-1
şumār	hısāb sağış ¹⁶³	31a-1
şimşār	çimşir	31a-2
şimşîr	kılıç	31a-2
şināver	yüzgüçi	31a-2
şūr	gerek ve fitne ve at bazarı ve āña benzer	31a-2
şūher	‘avrat eri	31a-2

¹⁶¹ A. taşlu yer (vrk. 19b-2).

¹⁶² A. fukacılar sellesi (vrk. 19b-3).

¹⁶³ A. sağış (vrk. 20a-1).

şehper	büyük kanat ucu ya'ni çeleg	31a-3
şehriyār	pādişāh	31a-3
şehrīver	āhīr yay ayı	31a-3
şegār	ekilmiş yer	31a-3
şīr	süd	31a-4
şīr	arслан	31a-4
şeyār	h̄asta karuresi	31a-4
şiyār	naṭas	31a-5
şirīnkār	ṭatlu işlü	31a-5
şāgar	şağrak	31a-5
şabr	(ar. şabr) ve bir acı ot	31a-6
ṭanbūr	ṭanbūre	31a-6
tūmār	tomār	31a-6
'ar'ar	serv	31a-7
ğubār	toz	31a-7
ğarār	h̄arār	31a-7
ğurgur	debe	31a-7
ğamhuvār	ğam yiyici	31b-1
ğamkusār	èyş	31b-1
ğancār	'avratlardur dürtündüğü kızılca	31b-1
ğavr	çukur	31b-1
fer	kuvvet	31b-2
ferhār	büt evi	31b-2
ferğar	şu yolu ki şuyı gider de baqiyye qalur	31b-2
ferhūr	çil	31b-2
fermān-	buyruk dutucı	31b-3
fervār	kış evi	31b-3
furūter	èşagārak	31b-3
fejer	bir acı ot	31b-3
fikār	kötrüm	31b-4
kār	iş	31b-5
kār-dār	iş tutucı	31b-5
kārdger	bıçaqçı	31b-5
kār-zār	şavaş ¹⁶⁴	31b-6
kār-ger	işçi ve kār edici	31b-6
kār-guzār	iş bitürici	31b-6
kār-gīr	ma' ruf binā ¹⁶⁵	31b-6
kāzur	kezir	31b-6
kāse-bender	çanak bağlayıcı	31b-7
kām-guzār	dilek bitirici	31b-7
kāfūr	(ar. kāfūr) ve aq mum	31b-7
keber	kebere	31b-7

¹⁶⁴ A. şavaş yeri (vrk. 20b-2).

¹⁶⁵ A. bina (vrk. 20b-1).

gebr	gevr ¹⁶⁶	32a-1
kubr	bir tondur ki cengde giyerler	32a-2
kebüter	gögercin	32a-3
kediver	rūzigār ve ulu nesne	32a-3
kerger	Allah Te'ālā	32a-3
kar	şadır	32a-3
ger	uyuz	32a-3
kerder	şahrā ve tağ etigi	32a-4
kirdār	iş güç	32a-4
kirdigār	Allah Te'ālā	32a-4
giritār	dutgun	32a-4
gezer	keşir	32a-5
guzār	ödeyici ve imtilā	32a-5
guzīr	çāize	32a-5
kişt-zār	ekinlik	32a-5
kuştī-gīr	güreşci	32a-5
kişver	iqlīm	32a-6
keftār	sırtlan	32a-6
guftār	söz	32a-6
keşfer	başmaçcı	32a-7
keşīr	lehim	32a-7
kefir	kevgīr	32a-7
gulzār	güllük	32a-7
gulnār	kiras	32a-7
kemer	kuşak	32b-1
kemānger	yaycı	32b-1
kenār	(far. kenār)	32b-1
kencūr	hazinedār	32b-1
kende-pīr	katı koca	32b-1
kende-ḥamīr	zevāle	32b-2
gundur	kenker şakızı	32b-2
gendāver	merdāne savaş görmüş er	32b-2
kenker	eşek dikeni	32b-2
kenūr	büyük küp	32b-2
kūr	gözsüz	32b-3
gūr	sīn ve kulān ve 'işret	32b-3
kuvār	yemiş sepedi	32b-3
guvār	kuş kuşağı	32b-3
kevber	çorak yer	32b-4
küzcehr	kuşruklu yıldız	32b-4
gūşuvār	küpe ¹⁶⁷	32b-4
kūknār	haşhāş	32b-5
gūher	(far. gūher)	32b-5

¹⁶⁶ A. kāfir (vrk. 20b-3).

¹⁶⁷ A. küpe ve menkuş (vrk. 21a-2).

kūhsār	tağlu yer	32b-5
kevīr	hızmetkār ve rūzigār	32b-5
kehter	kiçi ve geçirek	32b-5
kehrubar	(far. kehrubār)	32b-6
kīr	zeker	32b-6
kiyār	kāhel	32b-6
keyfer	ivez ve yoğurt şatacak yer	32b-6
lāgar	arıķ	32b-7
letenber	tenbel gişi	32b-7
leşker	(far. leşker)	32b-7
lenger	(far. lenger)	32b-7
mār	yılan	33a-1
mār-efsār	yılandı	33a-1
māzer	ana	33a-1
māzerimāzer	ana anası	33a-2
māzer-ender	ögey ata	33a-2
mir	dostluk ve güneş	33a-2
mer	şığış	33a-2
murđızār	çemen ¹⁶⁸	33a-3
muzdevr	kirici ırđat	33a-3
mismār	ekserī	33a-3
meger	(far. meger)	33a-3
menāver	bir şehriñ adıdır hoten kıatında	33a-4
munc-sutūr	şavar arısı	33a-4
muncīr	muşabbak	33a-4
mundūr	đuşşalu ve bağıl ve yoğun	33a-4
mūr	şarınca	33a-4
mehār	yular	33a-5
mihr	muşabbet ve şefkıat ve güneş	33a-5
muhr	(far. muhr)	33a-5
mihter	uluraķ	33a-5
mīr	beg	33a-6
nār	(far. nār)	33a-6
nāçār	çāresüz	33a-7
nākuzīr	mükerrer (çāresüz)	33a-7
nāmver	adlu ve meşhūr	33a-7
nāhār	bilişşüz ve nesne yimedük	33a-7
nāhemvār	düz olmayan	33a-7
nařcīr	av	33b-1
ner	erkek	33b-1
nizār	arıķ	33b-1
neser	şağ başında sāyebān	33b-1
neşhuvār	geviş ve başı aşığa	33b-1
nigār	naķş	33b-1

¹⁶⁸ A. çemen ve bağçe (21a-6).

nıgehdār	şaklayıcı	33b-2
nemekzār	tuşluk	33b-3
nemeksār	tuşla	33b-3
numūdār	çaşnıgır ve örnek	33b-3
nuvār	urķan çadurı ķolanı	33b-3
nūşādır	nişedir	33b-4
nehār	eksilmek ve geçilmek	33b-4
nehemār	çok	33b-4
nīlūfer	bir çiçekdür ki şerbetlere girür	33b-4
vār	gibi	33b-5
vātker	körükcü	33b-5
vāmdār	borclu	33b-5
vergār	meşe le yeri ve bostān hıyarı evlegi	33b-5
vaḥşūr	peygamber ve elçü	33b-5
hār	inci dizini	33b-6
her	ma‘rūf ve pusārık	33b-6
hezār	biņ	33b-6
hezār-bār- hezār	biņ kerre biņ	33b-6
hizber	arşlan	33b-7
huşyār	ayık	33b-7
hemlaḥtger	pineci	33b-7
hemvār	dübdüz	34a-1
hincār	yol	34a-1
huner	(far. huner)	34a-1
hunerver	hüner issi	34a-1
hūr	güneş ve kuyu buğından tuncıķmaķ	34a-1
yādigār	teberrük ve andırıcı	34a-2
yār	(far. yār)	34a-2
yārıger	yardı m edici	34a-2
yāver	yār	34a-3
yūzdār	parşcı	34a-3
ābrız	şu dökecek yir	34a-4
āteş-efrūz	dutruk	34a-4
āteş-engīz	mükerrer (dutruk)	34a-4
āteş-bār	(far. āteş-bār)	34a-4
āḥīz	lögün	34a-5
ārbīz	elek	34a-5
erz	ķıymet	34a-5
erzīr	ķalya	34a-5
ernebīz	tarḥun	34a-6
ez	den	34a-6
āz	arzu	34a-6
āşpez	aşcı	34a-7
uşturgāz	deve ḥabanı	34a-7

āgāz	evvel	34b-1
ēmrūz	bugün	34b-1
enbāz	ortak	34b-1
endrez	vaşiyet	34b-1
āvāz	ün	34b-1
āvīz	et ve kapmak ¹⁶⁹	34b-2
bāz	gene ve toğan ve oyun ve uçmak ve ayırmak	34b-2
pāj	harāc	34b-2
bārāngirīz	alacuk	34b-3
bānfirār	tolak	34b-3
bāngnemāz	ezān	34b-3
pāk bāz	eyü nazarlu	34b-3
pālīz	bositān	34b-4
pāyīr	güz vaqtı	34b-4
purāz	taşma	34b-4
burc-kūz	cevzā burcı	34b-5
pervāz	uçmak	34b-5
burz	yüce ve yücelik	34b-6
buz	keçi	34b-6
puj	kırağı	34b-7
puzez	ağız yöresi	34b-7
pujaj	kayış	35a-1
peşīz	pul	35a-1
buğaz	çivi	35a-2
bekmāz	süci	35a-2
bundūz	çuvalduz	35a-3
bangūz	yırtıcıların minķārı ve burnı	35a-3
pūz	baldır ve incik	35a-3
piyāz	şoğan	35a-4
pīrūz	yegin	35a-4
pişinemāz	imām	35a-4
pīhsūz	çıraç	35a-4
tāsbāz	tas oynadıcı	35a-5
tebrūz	gündüz sıtması	35a-5
tebrīz	(far. tebrīz)	35a-6
tibrīz	sofra	35a-6
teblerz	ditreden sıtma	35a-6
turāz	gökçeklik	35a-7
terkez	herk ve naţas ¹⁷⁰	35a-7
tuz	serçe bir şaruca ve küçük kuşdur ¹⁷¹	35a-7
tekej	üzüm çekirdegi	35a-7
temūz	orta yay ayı	35b-1

¹⁶⁹ A. aşıcı (vrk. 22a-6).

¹⁷⁰ A. herk (vrk. 22b-6).

¹⁷¹ A. bir şaruca ve küçük kuşdur (vrk. 22b-6).

tūz	yay tozu ve kazanmak	35b-1
tīriz	yırtmac	35b-1
tīr-endāz	oğ atıcı	35b-1
tīz	kağığan ve yürügen ve eti ¹⁷²	35b-1
tīz	yelmek ¹⁷³	35b-2
cānbāz	(far. cānbāz)	35b-3
çāhvīz	kuyu arıdacak ¹⁷⁴	35b-3
çāh-yūz	koğa çıkırığı ¹⁷⁵	35b-3
cāy-nemāz	nemāz yeri ¹⁷⁶	35b-3
çerez	(far. çerez)	35b-4
cuz	ğayrı	35b-5
çağz	ğurbağā	35b-5
çefta-i rez	bağ çardağı	35b-5
çiklīz	tılak	35b-6
çilvīz	müfsid ve ğammaz	35b-6
cuvāz	hevān deste ve sarımsak dōkecek	35b-6
çuvāldūz	(far. çuvāldūz)	35b-7
çīz	nesne	35b-7
hukqabāz	(far. hukqabāz)	35b-7
hīz	muğannes	35b-7
hāmsūz	bezlemec	36a-1
harkez	üvez	36a-1
haryūz	yarasa	36a-1
dāz	dāz	36a-2
dārāz	yapucı	36a-2
dālīz	çölmekci kuşu	36a-2
derz	yiv	36a-2
dīrāz	uzun	36a-3
derānrūz	ol günde	36a-3
dest-efrāz	el altı	36a-3
dest-āmūz	ele öğrenmiş	36a-3
destāvīr	armağan	36a-4
demsāz	rāzdāş	36a-4
dīhlīz	(far. dīhlīz)	36a-4
rāz	sır	36a-4
rāj	çeç	36a-5
raz	bağ çıbuğu	36a-5
raj	hışım	36a-5
rustehīz	kıyāmet ¹⁷⁷	36a-6

¹⁷² A. kağığan ve yürügen keskin ve eti (vrk. 22b-7).

¹⁷³ A. oşruk (vrk. 22b-7).

¹⁷⁴ A. kuyu arıdacak nesne (vrk. 23a-1).

¹⁷⁵ A. kuy çıkırığı (vrk. 23a-1).

¹⁷⁶ A. namaz kılacek yer (vrk. 23a-1).

¹⁷⁷ A. kıyāmet günü (vrk. 23a-6).

resenbāz	ipde oynayıcı	36a-6
ra‘d-endāz	topcu	36a-6
rengrez	boyacı	36a-7
rūz	gündüz	36a-7
jāj	necis ve kenger diken	36a-7
zebez	tekye ¹⁷⁸	36b-1
zerdūz	(far. zerdūz)	36b-1
sāz	yarağ ve çalgu	36b-1
sebz	yeşil	36b-1
supurz	talak	36b-2
sepū-yı sebz	yaşıl küpecük ¹⁷⁹	36b-2
sitāre-i dīvāndāz	şeytana atdıkları yıldız	36b-3
seherhīz	seher vaktinde turucu	36b-3
ser-āgāz	āvāze-i ma‘rūf ¹⁸⁰	36b-3
ser-vāz	başı açık	36b-3
sikiz	eti	36b-4
sūz	göynük	36b-4
şeb-hīz	gice turucu	36b-4
şuturgāz	deve tabanı	36b-4
şatranc	(far. şatranc)	36b-5
şimşīrbāz	kılıc oynadıcı	36b-5
şūr-gez	ağ yılkın	36b-5
şevnīz	çörek oti	36b-5
şīrāz	turağ ve bir memleket	36b-6
şīşebāz	şişe oynadıcı	36b-6
şīrāz	turağ ve bir memleket	36b-6
şīşebāz	şişe oynadıcı	36b-6
şūretbāz	şuret oynadıcı	36b-7
‘ūdsūz	tütsü yağacak	36b-7
gāj	ağzı gēng ādem	37a-1
gazzu	rusbī	37a-1
gīj	mağ‘ad üzerine sürtünmek	37a-1
fāj	esnemek	37a-2
ferāz	cem‘ olmak	37a-2
fīrāz	yoğuş ve yüce	37a-3
fernāz	aşilsuz ve nādān	37a-3
fīrūz	yigin ve zaferlü	37a-3
qāz	qāz	37a-4
kāz	şindu	37a-4
kāj	sāyebān ve şaşı	37a-4
kānāz	hurma salkıımı dibi	37a-5

¹⁷⁸ A. tekye; S. tekne olarak yazılmış.

¹⁷⁹ A. yaşıl küpecük (vrk. 23b-3).

¹⁸⁰ A. ön āvāz (vrk. 23b-2). Nazal n, Azerbaycan sahasında erken dönemde kaybolmuştur.

kurez	çomağ	37a-5
kurāz	müsāfirler bardağı ve ağaç ki anıyla koyun ve sığır sürerler ve dīvār yarığı ve erkek toğuz ve şalınmağ ve büyümek	37a-5
gurbuz	zēyrek ādem	37a-5
gurūz	şıçramağ ve şādılık	37a-5
gerīz	yēr altından giden şu argı ¹⁸¹	37a-5
girīz	kaçmağ	37a-6
kez	arşun	37a-6
gej	yılğın	37a-6
kej	egri	37a-7
kuşāverz	ekinci	37a-7
kuşunbuz	teke	37a-7
kişnīz	kişnic	37b-1
kefcālīz	delükli kepçe ve it balığı	37b-1
kefcelīz	kerevet	37b-1
kulāhdūz	külāh dikici ¹⁸²	37b-1
kemersāz	toğa	37b-1
kumīz	sidük	37b-2
kunduz	eski kal'a	37b-2
kūz	būgri	37b-2
geviz	koz	37b-2
gevj	aşma	37b-3
kuvāj	ta'na	37b-3
kevnīz	ölçek	37b-4
kihrīz	ırmağ	37b-4
kīj	çam	37b-4
lu'betbāz	oyuncı	37b-5
mālīz	sülük	37b-5
merz	çemen	37b-5
mağz	beyni	37b-6
mıgyāz	şākirdāne	37b-6
mevīz	ķuru üzüm	37b-6
mūzedūz	edükci	37b-6
mīz	ķonak	37b-6
nāj	cam	37b-7
necīz	kin	37b-7
necīr	buşu	38a-1
nağz	eyü	38a-1
neft-endāz	neft atıcı ve toğçı	38a-1
nemāz	(far. nemāz)	38a-1
nūz	henüz	38a-2
nūj	çam	38a-2

¹⁸¹ A. yēr altından akan şu (vrk. 24a-2).

¹⁸² A. külāhcı (vrk. 24a-4).

nevrüz	(far. nevrüz)	38a-2
nihâz	teke	38a-2
nehçîz	tolaşmak	38a-3
niyâz	hâcet	38a-3
nîz	dağı	38a-3
vâz	açuk	38a-3
vej	hışım ve iri hullık	38a-3
hâj	mütehayyir ve hor	38a-4
hergiz	ma‘rûf	38a-5
her rûz	her gün	38a-5
hîz	hammâm taşı	38a-5
yâz	ekinci ve kulac	38a-5
yûz	pars	38a-5
âs	degirmen	38a-7
âbnûs	(far. abnûs)	38a-7
êspers	meydân	38a-7
efsûs	tanaz ve masharalık ve hayf	38a-7
âmâs	şiş	38a-7
âvers	ardıc	38b-1
bâs	korqu ve bîm ya‘ni böñ ¹⁸³	38b-1
pâs	pas ve gözetmek ve ri‘âyet	38b-1
pâlâs	(far. pâlâs)	38b-2
bâmes	ta‘alluqatile ¹⁸⁴ ayağı bağı	38b-2
bağs	az kıymetlü	38b-2
pağs	dil tarlığı	38b-2
burs	yavaşa	38b-3
bercâs	oğ nişanı	38b-3
bircis	müşterî yıldızı	38b-3
pervâs	bir nesne imidür yumuşağdur bileyin diyü degmek	38b-4
pes	şoñ	38b-4
bes	yêter	38b-4
bulûs	dilkiceklik ¹⁸⁵	38b-4
bûs	öpmek	38b-4
pîs	alâ ve cüzẓâm	38b-5
tâs	(far. tâs)	38b-5
ters	korqu	38b-5
tîmâs	mêşe	38b-5
câblûs	bulûs gibidür ¹⁸⁶	38b-6
câsûs	(ar. câsûs)	38b-6
çerkes	(far. (çerkes)	38b-6
ğarâs	taşarılı döndürlen degirmen	38b-7

¹⁸³ A. korqu (vrk. 24b-5).

¹⁸⁴ Bu kelime müstensih tarafından yanlış yazılmıştır. Kelimenin asıl şekli “ta‘alnuqat” tır.

¹⁸⁵ (Bkz. TS) dilküceklik, dilkilik, s. 79.

¹⁸⁶ A. dilkilik (vrk. 25a-2).

hırs	ayu	38b-7
hurūs	(far. hurūs)	38b-7
has	çörçöp	38b-7
halīs	kara toprak	39a-1
dās	orağ	39a-1
debūs	mükerrer (orağ) ve topuz çomak ¹⁸⁷	39a-1
derīvās	ünegü	39a-1
dest-ās	el degirmeni ve dibek	39a-2
dīs	şüret	39a-2
res	boğaz bağı	39a-2
rubus	yiyege	39a-2
rūy-nās	kızıl boya	39a-3
zāvus	zühre yıldızı	39a-3
zekes	bima'ni ma'azallah	39a-3
sipās	şükür ve minnet	39a-4
supūs	kepek	39a-4
serbās	çomak	39a-5
serkīs	kavs- ı kuzah	39a-5
'arūs	gelin	39a-5
fernās	gāfil ve nādān	39a-6
feryād-res	feryād irişdürici	39a-6
fusūs	ta'n ya'ni şöun	39a-7
fenūs	kımār ve fenār	39a-7
kālūs	ebleh	39a-7
gāvers	şüret tarısı	39b-1
kebūs	egri ağaç	39b-1
kerbās	keler ve yaşıl kelte	39b-1
kirbās	bez	39b-1
kerefiz	kereviz	39b-2
kerkes	(far. kerkes)	39b-2
kes	kimse	39b-2
kus	ām	39b-3
kumās	ağaç kilindir	39b-3
kūs	katı tokuşmak ve cengde çalınan büyük tavul	39b-3
lās	lika	39b-4
lus	dād	39b-4
lūs	alçaqlanmak ve 'ācizlenmek ve dilkilenmek	39b-4
matarıs	matarıs	39b-5
mis	bakır	
ma'danūş	(far. ma'danūş)	39b-5
meke	sinek	39b-5
nākes	köti	39b-6
nerges	(far. nerges)	39b-6
nus	tayınmak	39b-6

¹⁸⁷ A. mükerrer ve tebus (vrk. 25a-4).

nıkrīs	ayak renci	39b-6
veys	beñdeş	39b-7
hırās	korqu	39b-7
heves	(ar. heves)	39b-7
senābkeş	şakka	40a-2
āteş	od	40a-2
aḥş	kıymet	40a-2
ārāyīş	bezeyiş	40a-2
arīş	karış ve bilek	40a-2
erzīş	bahāye değış	40a-3
azrahş	yıldırım	40a-3
āzmāyīş	şınayış	40a-3
āsāyīş	diñleniş	40a-3
ēsbiyūş	bağa yaprağı dirler bir otdur ¹⁸⁸	40a-4
esrīş	meydān	40a-4
ağālīş	kındırış	40a-4
ağūş	kūciş ve kucak	40a-4
āferīş	yaradış	40a-5
ekīn-bāliş	yaşduk içi	40a-5
ālāyīş	bulaşdurış	40a-5
āvīş	güyegü otı	40a-5
pāpūş	pābuç	40a-6
bādāş	‘ıvaz	40a-6
bārkeş	yük çekici	40a-6
bāliş	yaşduk	40a-7
bālūş	put	40a-7
baḥş	ülü ve pāy	40a-7
baḥşīş	(far. baḥşīş)	40a-7
baḥşāyīş	mükerrer	40b-1
bedkīş	yaramaz dinlü	40b-1
bedhūş	delü ¹⁸⁹	40b-1
berş	bağarsuk ağrısı	40b-1
berhāş	karkaşa ve dırmalamak	40b-2
berendūş	ısrığı gece	40b-2
perveriş	bēsü ¹⁹⁰	40b-2
birīş	ayırmaç	40b-3
peş	şandukda ve kuyuda olan demür bağı	40b-3
puş	at yelisi	40b-3
binākūş	kulak dibi	40b-4
pūzīş	‘özü ve naşihat	40b-4
pūşīş	örtiş	40b-4
bīş	artuk ¹⁹¹	40b-5

¹⁸⁸ A. bağ yaprağı (vrk. 26a-2).

¹⁸⁹ A. delü ve ‘akılsuz (vrk. 26a-5).

¹⁹⁰ A. bēsleyiş (vrk. 26a-5).

pīş	öñ	40b-5
pīlgūş	bir gök renklü güldür ki kenarında qaraca noqtalar var ve uvacık gedikleri var ve fil kulağına dañi dërler	40b-6
tābiş	yıldırayış ve kızışı	40b-6
tebş	éssilik	40b-6
taşş	aşağa sürtünmek	40b-6
turş	ekşi	40b-7
terkeş	belik	40b-7
teş	ağaç yaracak büyük keser	40b-7
tefş	köpük	40b-7
tūş	tākāt	40b-7
cāş	çeç	41a-1
cānkeş	can cekici	41a-1
çāvuş	(far. çāvuş)	41a-1
caşş	bedende çıkan ur ¹⁹²	41a-2
çerş	otlayış	41a-2
çirīş	öz	41a-2
çeş	bayrām	41a-2
çeşiş	taşış	41a-2
cunbiş	depreniş	41a-3
cūş	ķaynamaķ	41a-3
cūşiş	ķaynayış	41a-3
hāriş	geciyik	41a-4
hākkeş	toprak çekmek	41a-4
hāmūş	sākin	41a-4
habbāş	ebsem ol	41a-4
hıdış	ulu hātūn	41a-5
hırāş	dırmık	41a-5
hurāş	dāyim eşkin	41a-5
harkūş	tavşan	41a-6
hurūş	bir āvāz ki ağlamağıla gelür	41a-6
haşhāş	(far. haşhāş)	41a-6
hatkeş	mıstar	41a-6
halālūş	meşgale ve āvāz ¹⁹³	41a-7
hamīrhūş	ķuri	41a-7
handehırīş	masharalığa almak	41a-7
hūş	ma‘rūf ve ķayınana	41a-7
hūriş	yeyiş	41b-1
hūhiş	dileyiş	41b-1
hūn-siyāvuş	ēr ķanı ¹⁹⁴	41b-1
hıvīş	kendi ve hışm	41b-1

¹⁹¹ A. artuk ya‘ni ziyāde (vrk. 26a-7).

¹⁹² A. budda çıkan ur (vrk. 26b-2).

¹⁹³ A. meşgale (vrk. 26b-6).

¹⁹⁴ A. ķardaş ķanı (vrk. 27a-1).

dāş	kireç furunu	41b-2
dāniş	bilü	41b-2
dıraḥş	yıldıracı ve yıldırmaḡ ve ‘alem	41b-2
dırafş	bīz ve demür bīl	41b-3
dihiş	viriş	41b-3
dūş	çigin ve dün gece ve omuz ¹⁹⁵	41b-3
dūr-bāş	buz taḡan	41b-4
raḥş	yıldırmaḡ ve rüstem atı	41b-4
ruḥş	şevḡ	41b-4
reş	yıldırım	41b-5
refş	biz	41b-5
reviş	yürüyiş	41b-5
refş	biz	41b-5
reviş	yürüyiş	41b-5
revş	‘ādet	41b-6
ruvş	yavuz ve ḡatı ḡabī‘atlu	41b-6
revāyiş	geçer	41b-6
rūḡanhūş	bişi	41b-7
rūypūş	yüzlük ve peçe	41b-7
rīş	saḡal	41b-7
rīş	yara	41b-7
zādūş	‘uḡarid yılduzı	42a-1
zaḥş	elegüm saḡmal	42a-2
zihiş	çeşme lülesi	42a-2
sitāyīş	ögiş	42a-2
siriş	çiriş	42a-3
ser-pūş	nezkeb ve baş örtüsü	42a-3
serḡūş	(far. serḡūş)	42a-3
ser-keş	baş çekici	42a-3
surūş	firişte	42a-4
sum-tirāş	ḡoynak yunacak	42a-4
sūziş	ḡöynük	42a-4
sūniş	yuḡḡā	42a-4
siyah-kūş	ḡara ḡulak	42a-5
sīne-pūş	yēlek ya‘ni bir īn kebedür ki ortasın delüp ḡeyerler ¹⁹⁶	42a-5
şubuş	bit	42a-5
şuş	öyken	42a-6
şūş	baḡ çibuḡı	42a-6
şūriş	ḡarışmak ve ḡönül bulanmak	42a-7
ḡāş	iki yüzli	42a-7
ḡāvuş	tuḡm ḡıyarı	42a-7
ḡirāş	kürek pāresi	42a-7
ḡurriş	iḡremek ¹⁹⁷	42b-1

¹⁹⁵ A. çigin ve dün gece (vrk. 27a-2).

¹⁹⁶ A. sīne pūş (vrk. 27b-1).

ğaş	uğunmak	42b-1
gūş	çalıcı zahmesi	42b-1
ferāmūş	unudulmuş	42b-2
fergīş	sarķan tüyi	42b-2
fuḥş	yaramaz iş	42b-2
feş	şüret	42b-3
gāv-dūş	külek	42b-3
gāv-miş	şu şıgırı	42b-4
geriş	yaşıl kelte	42b-4
gerdiş	degziniş	42b-4
kerden keş	boyın çekici	42b-4
girde bāliş	degirmi yaşdıķ	42b-5
kuziş	zulumden ênlemek	42b-5
guzāyiş	içi burmak	42b-5
geş	ķoltuk ve şād hurrem şalınan ve güzel	42b-5
kişmiş	zerdālu ve rāzaķı üzüm	42b-5
kuniş	yaramaz işlü	42b-6
kendelāş	yyidin	42b-6
gendeveş	taşlu ve düşvār yol	42b-6
kefeş	başmak	42b-6
gūş	kulaķ	42b-7
kevāteş	ocaķ	42b-7
guvāriş	yemek siņdirici ma‘cun	42b-7
kuşış	dürüşiş	42b-7
gumiş	yēr kazıcı	43a-1
kīş	belik ve dīn	43a-1
lāş	yevāşe	43a-2
lūş	çamur ve aĝzı egri	43a-2
māş	mürdümük	43a-2
medhūş	uşşı gitmiş	43a-2
merzengūş	çiğdem ve cāneverden ķorkub ķatı eşmek	43a-3
mişmiş	zerdālu	43a-3
munuş	himmət ve ululık	43a-3
mūş	sıçan	43a-4
miş	ķoyın	43a-4
meyhūş	ekşi	43a-4
nāĝūş	başı şuya şokmak	43a-4
nāliş	ênleyiş	43a-5
nāñ hūriş	étmek ķatıĝı	43a-5
niĝūhiş	ħorlayiş	43a-5
neviş	nevāle ve ‘ıvaz	43a-5
nūş	içmek ve bal	43a-6
nuvāriş	oĝşayış	43a-7
nīş	neşter	43a-7

¹⁹⁷ A. iņramak (vrk. 27b-3).

niyāyiş	alkış	43a-7
verziş	dürüşiş	43b-1
vağīş	çok	43b-1
vergūş	küpe	43b-1
veş	gibi	43b-1
hırāş	kısmak	43b-2
hūş	uş ve cān ve pehlevince helāk olmak ma‘nasınadır	43b-2
ārūğ	gegirmek	43b-4
āzuğ	ağaç budağı	43b-4
āzīg	bir kimsenüñ kavlinden ve fi‘linden göñüle gelen gökçek nesne	43b-4
āmurg	azacuk nesne	43b-4
āmīğ	karışmak ve cimā‘	43b-4
encūğ	buruşmak ve inçırık	43b-5
bāğ	(far. bağ) ve şu üzerinde olur bir cānver	43b-5
bezağ	kurbağa	43b-5
pezağ	şu bendi	43b-5
penāğ	iplik ucu	43b-6
būğ	(far. būğ)	43b-6
tāğ	odun	43b-7
tārmīğ	tuman	43b-7
tuḥm-murg	yumurda	43b-7
şutur-murg	deve kuşu	44b-1
şuğ	şığır boynuzu ve azacak nesne	44b-1
şūğ	kabarcık	44b-1
şürtāğ	şaru ağaç	44b-1
şirdūğ	göremez ve ya‘ni bir nesnedür ki südile yoğurt karışdurmağdan olur ¹⁹⁸	44b-1
ferāğ	şovuk yel ve ferāğat	44b-2
feresturūğ	karlığac ¹⁹⁹	44b-2
furūğ	aydınlık ²⁰⁰	44b-2
fağ	ma‘şūk ve dost	44b-2
gurīğ	kaçmak	44b-3
gujağ	huşye ya‘ni taşak	44b-3
kelāğ	karğa	44b-4
gunāğ	ebrişim katı	44b-4
kendedimā	azgun dimāğlu ve kendözin görücü	44b-4
kīğ	çapak	44b-5
lāğ	kengel	44b-5
lūğ	şagmak ve içmek	44b-5
māğ	murğızar ve kara batak	44b-5
murğ	kuş	44b-6

¹⁹⁸ A. göremez (vrk. 28b-7).

¹⁹⁹ A. karlağuc kuşu (vrk. 29a-1)

²⁰⁰ A. aydınlık (vrk 29a-1).

muğ	şığır boynuzu	44b-6
mūğ	oda tapanların keşiş	44b-6
mīg	bulut	44b-6
varağ	şu bendi ve gül	44b-6
vazağ	kelte kele ve kurbaga	44b-7
yālūğ	boynuzdan kadehdür ki serhoşluk ahirinde anıyla içler	45a-1
yūğ	boyunduruğ	45a-1
ejduf	aluç	45a-2
pāybāf	culla	45a-2
berf	kar	45a-3
tef	kızgun	45a-3
telef	(ar. telef)	45a-3
telātūf	murdardan şakinmayan adem	45a-3
tūf	yanğu	45a-4
cāfcāf	hercāyi ve rusbi	45a-4
huf	béz kavı	45a-4
def	(far. def)	45a-5
jerf	derin	45a-5
zulf	(far. zulf)	45a-6
zendevāf	bülbül	45a-6
zeng-def	def pulı	45a-6
zīf	edebsüz	45a-6
şāf	(ar. şāf)	45a-7
şeref	şerefe	45a-7
şikāf	yaruğ	45a-7
şigerf	eyü ve kavı	45b-1
şendef	tavul	45b-1
şingerf	zincifr	45b-1
ğaf	kıvırcuğ saç	45b-2
kāf	kendin ögmek ve tağ yaruğı ve dīvār deligi	45b-2
gurf	kar şakız	45b-2
guzāf	beyhude iş ve beyhude söz	45b-2
keşef	kaplubaga	45b-3
kef	aya ²⁰¹	45b-3
kūf	üğü	45b-3
lāf	ögmek	45b-4
līf	hurma ağacından olan ip	45b-4
nāf	göbek	45b-5
nāṭif	ağ halva	45b-5
nūf	tağdan gelen yanğu ²⁰²	45b-5
būğ	borı	45b-7
būgrāğ	şalma	45b-7
çunağ	depingü	46a-1

²⁰¹ A. el ayası (vrk. 29b-3).

²⁰² A. yanğu (vrk. 29b-5).

çehārtāk	çardak	46a-1
ħarbuķ	bir ot	46a-2
ħandaķ	(ar. ħandaķ) ya‘ni hendek	46a-2
raķ	deriden kāġıd	46a-2
revāk	yüce ev	46a-3
rīķ	ötürüg	46a-3
zevraķ	giçi gemi	46a-3
sāzaķ	çam ağacı	46a-4
şandūk	(ar. şandūk)	46a-4
tāk	muşandere ²⁰³	46a-5
‘aķīķ	(ar. ‘akīķ)	46a-5
findūk	(far. findūk)	46a-6
muncūk	sancaķ başı	46a-6
vaşak	üşek	46a-7
yarındaķ	aķ taşma	46a-7
ādreng	tarumar ve helāk	46b-2
erāk	misvāk	46b-2
erjeng	Maninün veziridür ki her naķş ki ānuñ ħātırına gelse Mani anı naķış ēderdi	46b-2
ejneg	kaķıcak ēdilen kaş buruşġı	46b-3
ejdeng	ism-i dīvān	46b-3
astereng	vaķvaķ ağācıdur ki anuñ yimişi ādem şüretigibidür ve doġurmaz ‘avrat	46b-4
eşķ	göz yaşı	46b-4
iştāleng	incik ve topuķ	46b-4
efzneg	ululuķ ve gökçeklik	46b-5
endek	az	46b-5
endūhnāk	ġamlu ve ġuşşalu ²⁰⁴	46b-5
enguşt-şutruk	baş barmak	46b-5
evreng	taĥt	46b-6
āveng	hevenk	46b-6
āheg	alçu	46b-6
āheng	kaşd	46b-6
īneg	işde	46b-6
bāk	kaşġu	46b-7
pāk	arı	46b-7
bāceng	köşķün küçücük penceresi	47a-1
bād-reng	şin ħıyar ve turunc	47a-1
bārīg	ince	47a-1
bāşterg	ala şıġırcık	47a-1
bāşeng	ķuru üzüm şalkımı ve toĥum ħıyar ²⁰⁵	47a-2
bāl-āheng	çılбір ve yular şapı	47a-2

²⁰³ A. muşandere ve kemer (vrk. 30a-2).

²⁰⁴ A. ġamlu (vrk. 30a-6).

²⁰⁵ A. ķuru üzüm şalkımı (vrk. 30b-2).

bāng	āvaz ve ezān	47a-2
bitg	çeküc	47a-3
biḥišk	otacı	47a-3
beḥusb- būyāng	uykuda ḥorlamak	47a-4
berg	yapraḳ ve yaraḳ	47a-5
perk	çalınu	47a-5
purteg	yilegen	47a-5
perestug	ḳarlaḡuḳ	47a-7
pereng	hivli ve aşl	47a-7
bezreg	keten toḡmı	47b-1
buzrug	büyük	47b-2
pujūg	yanḳu	47b-2
pezvāg	mükerrer (yanḳu)	47b-3
besāg	gülden ve reyḫandan bir tacdur ‘işretde geýerler	47b-3
pes-āheng	çeri öñi ve pişkeş	47b-4
pisterāheng	çarşaf	47b-4
peşeg	çih	47b-4
puşg	ḳur‘a	47b-5
puşug	ḳıḡ	47b-5
pişg	ḳıvırcuḳ	47b-6
peşeng	burḡu	47b-7
pek	yilmek ve ev altı	48a-1
begūg	oḳ nişanı ve toyḳar kuşı	48a-1
belg	yapraḳ	48a-1
pulg	pürçek	48a-2
pelālek	hindu ve kılıç ve pulad demür	48a-2
pelesek	şiş	48a-2
peleng	ḳaplan	48a-3
beng	zevzek	48a-3
puncişk	serçe	48a-3
pencik	beşde bir	48a-3
penīrek	ebem gümecci	48a-3
būg	ola ki ve ḳav ve ḡalle	48a-4
pūpek	hüdhüd	48a-4
būlguḫk	mashāra	48a-4
bū-yāng	bu yan	48a-4
peyk	(far. peyk)	48a-4
bīd-muşk	ḳoḳulu söḡüt	48a-5
peyuk	gelin	48a-5
tāk	devek	48a-5
tābnāk	barḳlu ²⁰⁶ ya‘ni nurlu	48a-5
tācāk	ḫoroz ibigi	48a-6
tārek	baş depesi	48a-6

²⁰⁶ (Bkz. TS) ‘balk’ şekli de vardır, s. 36.

tārīk	ķaraņu	48a-6
tālānk	susuz Şeftalü	48a-6
tebük	baķķallar tablası	48a-6
teburāk	def	48a-7
tersnāk	ķorķulu	48a-7
tefi-dīk	aş buğı	48a-7
teg	yilmek ĥamle ve dib	48b-1
tekrek	ťolu	48b-1
teltek	ķuyumcular ķalıbı	48b-1
teng	ťar ve ķolanġ ve řaę baŐı	48b-1
tenug	yukā	48b-2
ĉāk	yırtmaĉ	48b-2
ĉāpuk	ĉevik	48b-2
ĉālāk	mükerrer (ĉevik)	48b-3
ĉirk	(far. ĉirk)	48b-3
ĉeŐmek	gözlük	48b-3
ĉekāvuk	ĉekük	48b-3
ĉekĉāk	āvaze ki öpmekden ĥāŐıl olur	48b-4
ceng	(far. ceng)	48b-4
ĉeng	ķaynaķ ve ĉalıman saz aleti	48b-4
ĉung	ķaravul	48b-5
ĉengeluk	ĥastalıķdan elin dizine urmiŐ Ādem	48b-5
ĉehār-yek	dörtde bir	48b-5
ĥāk	ťopraķ	48b-6
ĥāŐāk	ĉörĉöp	48b-6
ĥāyisk	ĉeküĉ	48b-7
ĥabazdek	ťoņuzlan ķurdı	48b-7
ĥadang	ķayın ağacı	48b-7
ĥadük	ķakımaķ	48b-7
ĥarek	yaęrıķ	49a-1
ĥārĉeng	yengeĉ	49a-1
ĥuŐġ	ķuru	49a-1
ĥuŐüġ	bir Őıęır boynuzu gibi ķadeĥdür ki altından ve gümüŐden ěderler	49a-2
ĥafeg	boęmaķ	49a-2
ĥakŐek	oęlancıķlar yapduğı bardaķ	49a-2
ĥunug	ne ĥürmetlü ne umutlu	49a-2
ĥıng	yurķa ve boz at	49a-3
ĥancek	ķuru diken	49a-3
ĥuncek	yavşan	49a-4
ĥandek	(ar. ĥandek)	49a-4
ĥük	ťoņuz	49a-4
ĥud-reng	bir dürlü renk	49a-4
ĥīk	tulum	49a-5
ĥıyārek	(far. ĥıyārek)	49a-5

dānek	direm	49a-5
derdnāk	dertlü	49a-5
direnk	eglenmek	49a-6
dejāhenk	yaramaz hūlū	49a-6
desteg	ib dokıyacak	49a-6
duk	ağırşak	49a-6
deng	(far. deng) ve hayrān	49a-6
denkādenk	biribirine yakın oturmak ve beraber	49a-7
dūk	ēṅ	49a-7
dūdāhenk	tütün çıkacak yer	49a-7
devzek	ķaba ve bir ūḫca ķurt ²⁰⁷	49b-1
dīk	çölmek	49b-1
dīlemuk	bö ²⁰⁸	49b-1
reşk	güni	49b-1
rişk	bit sirkesi	49b-2
rek	țamar	49b-2
renk	(far. renk) ve geyik buzağısı	49b-3
rīk	ķum	49b-3
zāk	zāc	49b-3
jerāgāng	ķumlu yer	49b-3
zirişk	ķadıntuzluđı ²⁰⁹	49b-4
zerenk	țamu	49b-4
zağang	ıncıkırık ve lahza	49b-4
jefk	çapaķ	49b-5
jekāk	murdar yeyici ķuș	49b-5
zenk	bir memleket	49b-5
jenk	pas ve güneș ū'lesi	49b-6
zīrek	(far. zīrek)	49b-6
sādek	bir hoş āvāzluca bir ķușcuğazdur ki hezār destan gibi ya 'ni bülbül gibi	49b-7
sārḫak	püşte	49b-7
sebuk	ıyın	49b-7
sebrderk	yağlık	49b-7
sutruk	baș barmaķ	50a-1
siternek	vaķvaķ ağacı ve toğurmaz 'avrat	50a-1
sutūr-bānk	yund ķușı	50a-1
sur-bānk	ķız ķușı	50a-2
surḫak	ķızılca	50a-2
sirişk	göz yağı ve yağmur ve bir ağaç ki aķ gülleri var ki aṅa āzad ağacı dērler	50a-2
ser-henk	çeri bağı	50a-2
seg	it	50a-3

²⁰⁷ A. ķaba nesne ve bir ūḫca ķurt (vrk. 31b-7).

²⁰⁸ A. böy (vrk. 32a-1). Ađızlarda 'böyelek' ūekli de vardır.

²⁰⁹ A. ķadıntuzluđı ve ķaramuķ (vrk. 32a-2).

simāk	bekçilü yol	50a-3
seng	taş	50a-3
sengek	tolu	50a-3
sūk	yaş ²¹⁰	50a-3
sehmnāk	korçulu	50a-4
sīk	üçde bir	50a-4
şāk	şişik	50a-5
şitālink	topuk	50a-5
şetrenğ	şatranc	50a-5
serfāk	ayağ āvāzı	50a-5
şereng	ağ	50a-5
şeş-yek	altıda bir	50a-6
şek	(ar. şek)	50a-6
şefternek	bir yanı aq ve bir yanı kızıl şeftalü	50a-6
şilk	qara özlü balçık ki batan ayağ gücile çıkar	50a-6
şeng	nābekār ve bedhulu ve şirīn hareketlü maħcūb	50a-7
şūšek	dört kıllu tanbūre	50a-7
‘ank	önce giden eşek	50a-7
ğākūk	balçıkdan düzülen kemānküre taşı	50b-1
ğāvşenk	şıgır süreceğ ağaç	50b-1
ğadenk	ebleh ve nādān	50b-1
ğareng	āvāz ki ağlamağıla ve zarılığa gelür	50b-1
‘uşāk	koqmış ve nāhoş	50b-2
ğūk	qurbağa	50b-2
ğıvālink	zerdalü qurusı	50b-2
ğūşenk	ögendire	50b-2
fitrāk	terki	50b-2
fersenk	on iki biğ ādım yer	50b-3
ferāştük	qarlığaç	50b-3
furüştek	mükerrer (qarlığaç)	50b-3
furüşterk	mükerrer (qarlığaç)	50b-4
ferhenk	‘aql ve hüner	50b-4
fiğāk	ħarāmzāde	50b-4
felāsenk	şapan	50b-4
feylek	iki çatal demrenlü ok	50b-4
kāk	beksimed	50b-5
kābūk	kümes	50b-5
kāçık	ağta	50b-5
kāling	toynağ kesecek	50b-6
kāvāk	boş	50b-6
kāvrenk	firidunuğ gürzi	50b-6
kāvencek	şin hıyar	50b-6
kebk	keklik	50b-7

²¹⁰ A. yaş ya‘ni mātem (vrk. 32a-7).

gurk	kurt	50b-7
kurāk	çuluk	50b-7
keşek	keş	50b-7
keşfek	yatık bardak	50b-7
kefk	köpük	50b-7
kefek	uca arası	51a-1
kufcük	kepçe	51a-1
kefkük	eski börk	51a-1
kilk	qalem ²¹¹	51a-2
kelek	şası	51a-2
kelāsenk	şapan taş	51a-3
gulnek	turna	51a-3
kulunk	(far. kulunk)	51a-4
kenk	bir puḥānedür Türkistānda olur ve bir şehrdür gine ānda ve arqa gözi ve yaramaz sözlü ādem	51a-4
kunk	dilsiz	51a-5
kink	qart oqlan	51a-5
kenā-reng	‘ases ve bācdār	51a-5
kuncuşk	serçe	51a-5
kenīzek	qaravaş	51a-6
kük	marıl	51a-6
kūçek	kiçi ²¹²	51a-6
kūzek	oqlan	51a-6
kūşk	(far. kūşk)	51a-6
keyk	bire	51a-7
kīk	göz bebegi	51a-7
lāk	tekne ve kızıl ve balçık ki ānuñıla ton ve deri boyarlar	51a-7
lek	yilmek ve acmaq ya‘ni yilmek ve yopurmaq	51b-1
luk	(far. luk) ve kendin bezeyib kişilenmek	51b-1
leklek	(far. leklek)	51b-1
lenk	ağsaq	51b-2
link	baldır	51b-2
lūk	ur	51b-2
mākük	(far. mākük) ya‘ni mekük	51b-3
mecāceng	zıybık	51b-3
medeng	miftāḥ dandanası	51b-3
murdāsenk	(far. murdāsenk)	51b-3
muşk	(far. muşk)	51b-3
meşk	tulum	51b-4
mağāk	çukur yer	51b-4
muğlāk	derviş ve ḥakīr	51b-4
mağūšek	oda tapanlar keşişi	51b-5

²¹¹ A. kıl qalem (vrk. 33a-2).

²¹² A. küçücük (vrk. 33a-4).

meng	laf	51b-5
mencek	hoşkabaz oyunu	51b-5
nāk	keylü ve bu bir ‘ibāretdür ki fulānlı diyecek yerde dēr mesela gamnāk dērler guşşalu diyecek yerde	51b-5
nārdenk	(far. nārdenk)	51b-6
nārīk	nārīnc	51b-6
nāzuk	(far. nāzuk)	51b-6
nāntenk	yuğa	51b-6
nāvek	oğ	51b-6
nezdīk	yağın	51b-7
nesk	mercimek ve kāfirler kitabından bir pāre	51b-7
neşk	hatıl ağacı ve ārzu	51b-7
nek	işde	51b-7
nilk	tağ erigi	52a-1
nemek	tuz	52a-1
neng	‘ār	52a-1
nevk	yalman	52a-1
nūk	sūni ucu ve tezligi kalem ucu ve edük ve başmak burnına urılan demür	52a-1
nevbuk	devek ²¹³	52a-2
neheng	şu issi	52a-2
nuhyek	toğuzda bir	52a-3
nīk	eyü	52a-4
nīrek	bügi	52a-4
nīrenk	mükerrer (bügi)	52a-4
nīmlink	ķurbān ve yay	52a-4
nīvuk	gelin	52a-5
vezek	destemāl	52a-5
vejenk	yama	52a-5
vesternek	yaban çiçekleri	52a-6
vağšek	menevuş derler bir yimiş	52a-6
veyk	bima‘ni vey ve tobolek ma‘nasına dağı gelür	52a-6
hubāk	depe	52a-7
heştīk	sekizde bir	52b-1
heftūrenk	yidiger	52b-1
heftīk	yidide bir	52b-1
henk	uş kuvvet	52b-1
yālūnīk	cihan pehlevān	52b-2
yeşk	toğuz āzısı	52b-2
yek	ķurbağa	52b-2
yēk	bir	52b-3
yikāyik	bir bir	52b-3
yenk	‘ādet	52b-3

²¹³ (Bkz. TS) ‘degek, digek, tegek, tevek’ şekilleri de vardır, s. 74.

aḥāl	saḳat ve dūſecek nesne	52b-4
āḥkel	ķılıç	52b-4
ezkāl	dōngel dērler bir yimiſ	52b-4
eſbegūl	buy	52b-5
ēſkel	buķaġu	52b-5
āl	ķarar ētmek ²¹⁴	52b-5
ēm-sāl	bu yıl	52b-5
āhūl	laġm	52b-5
eylūl	ilk gūz ayı	52b-6
bāl	ķanat ve bazu	52b-6
pāçāl	cūle çuķurı	52b-6
pārsāl	bıldır	52b-7
pālāpāl	muḥkem	52b-7
bed-dil	yūreksūz ve yaramaz gōnjūllū	52b-7
pujūl	topuķ	52b-7
pujūl	bulgur ve dōgūlmiſ buġday aſı	52b-7
puſkil	ķıġ ve ķıvırcıķ	53a-1
puſkūl	ķavī ve ḥarīs ve yūķ çekici ²¹⁵	53a-2
baġal	ķoltuķ	53a-2
pul	kōpri ve ōkçe	53a-2
bil	bima‘niyi bihil ya‘ni ķo	53a-2
bulbul	(far. bulbul)	53a-3
pulpul	būber	53a-3
pencāl	ķuſ boķı	53a-3
bīl	(far. bīl)	53a-4
pīl	fil	53a-4
tābāl	ōzdeġ	53a-5
tel	depecūk	53a-5
tenbel	āl ve mekr	53a-5
tūl	oķ tulumı ²¹⁶	53a-5
tūpāl	demūr buķı	53a-5
çāl	ķaraca asıķ (?)	53a-6
cedvel	(ar. cedvel)	53a-6
çeſmāġīl	ķaķıyıb gōz ucıyyla baķmaķ	53a-6
cul	(far. cul)	53a-6
çil	ķırķ	53a-6
cemlūl	ſalıncak	53a-7
çengāl	ķuſ ķaynaġı ve oķ niſānı	53b-1
çengel	(far. çengel)	53b-1
cuvāl	(far. cuvāl)	53b-1
cīl	bir bōlūķ ādem	53b-1

²¹⁴ A. ķarār ētmek ve aldamaķ (vrk. 34a-2).

²¹⁵ A. ķavī ve ḥarīs (vrk. 34a-4).

²¹⁶ A. oķ torbası (vrk. 34a-6).

ḥāl	beg	53b-1
ḥarcāl	tüy	53b-2
ḥılāl	(ar. ḥılāl)	53b-2
ḥuvāhel	ķışķu ²¹⁷	53b-2
ḥūl	çulık ve ağaç delegen ķuş	53b-2
dāl	ķartal	53b-3
dām-ğūl	ur	53b-3
dāhūl	sırtmac	53b-3
daḥl	taḥıl	53b-3
destemāl	(far. destemāl)	53b-3
dağal	ķalb ²¹⁸	53b-4
dil	gönül	53b-4
dunbel	çipan	53b-4
dunbāl	ķuyruk	53b-4
dingil	ebleh ve endamsuz ve dīv yüzlü	53b-4
dūl	ķoğa	53b-4
duvāl	taşma ve ķayış	53b-5
duhul	taşul ve ‘alāmet	53b-5
rū-māl	yüz silecek	53b-5
rīçāl	reçel	53b-5
zāl	ķatı ķoca ve ķarı	53b-6
zağal	ķızılķık	53b-6
zuğāl	kömür	53b-6
zenbīl	(ar. zenbīl)	53b-6
zencebīl	(ar. zencebīl)	53b-7
zende-pīl	dişi fil	53b-7
jūl	çuluķ	53b-7
zīfāl	ķadeḥ	53b-7
sāl	yıl	54a-1
sifāl	saķsı	54a-1
sikāl	şanu	54a-1
sul	öyken	54a-1
suvel	deve tabanı	54a-2
seyl	sēyl	54a-2
şāl	palas ve küçücük kilim	54a-2
şāhūl	yapucı terāzusi	54a-2
şāğāl	çakal	54a-3
şekāl	mükerrer (çakal)	54a-3
şikāl	tuşak ve kösdek	54a-3
şenkul	güzel	54a-4
taşbul	dünbek	54a-4
ğarbīl	ķalbır	54a-4

²¹⁷ A. ķışķu (vrk. 34b-1).

²¹⁸ A. ķalb ve dağal ķişi (vrk. 34b-3).

ğazel	şi‘ir	54a-5
gul	bukağı ve bıçkı	54a-5
ğuncāl	yaş yimiş	54a-5
ğul	div yabanı	54a-5
fuħul	topuk	54a-6
ferħāl	sarıkuk sac	54a-6
furğul	te‘hır eylemek	54a-6
fulful	büber	54a-6
fendel	tırkaz	54a-7
ful	fikir	54a-7
feyal	evvel	54a-7
ğattāl	gamdan öldürücü	54a-7
ğuful	kilid	54a-7
ğanbāl	bir otdur ki yavşanile iğerler essi ħastalığıçün	54b-1
kākul	depe saçı	54b-1
kāl	kaçmak	54b-2
kācāl	ev esbābı	54b-2
kānün-evvel	orta kış ayı	54b-2
kāhel	kāhel	54b-2
kecul	rakş ururken götin oynatmak	54b-2
kusāl	üzmek ve küdürmek	54b-3
kefel	sağı	54b-3
kel	(far. kel)	54b-3
gul	(far. gul)	54b-3
gil	balçık	54b-4
gelāl	baş ortası ve alım üsti ²¹⁹	54b-4
kulul	burçak	54b-4
gulul	yumak	54b-5
ken’āl	yan kesici	54b-5
ğul	ebleh	54b-5
kūpāl	pabuccı ve demür çomak	54b-5
kutuvāl	eş eri ve kal’a bekçisi	54b-6
kīħāl	tatlu çekirdek	54b-6
kīhāl	yüce	54b-6
lāl	dilsiz ve la’l	54b-6
la’l	(ar. la’l)	54b-6
māl	beñdeş	54b-7
mālāmāl	toptolu	54b-7
mākul	boğaz bağı	55a-1
murğul	kıvırcık zulf	55a-1
muğul	Tatar ve oda tapanlar keşişi	55a-1
mekl	ādem boğazına giden sülük	55a-1
mendel	div dërici çekdigi çizgi	55a-1
mul	süci	55a-1

²¹⁹ A. baş ortası (vrk. 35a-5).

mūl	oynaş	55a-2
mīl	(far. mīl)	55a-2
nāl	ince kāmış ve kalem ortası	55a-2
netīl	mekr ve hīle	55a-3
neşl	aşmak	55a-3
na'l	(ar. na'l)	55a-3
nuġl	deriņ	55a-3
nuġūl	mūkerrer (deriņ) ve ince	55a-3
nuql	çerez	55a-3
nekil	emred ki haţtı gelmemiş ola	55a-4
nihāl	fiţān	55a-4
nūl	tanımağ ve ağız taşrası	55a-4
nevīl	alın	55a-4
nīl	çivit	55a-5
vīl	zafer	55a-5
hāl	ārām ve qarār	55a-5
humāl	beņdeş	55a-5
hevāl	korqu	55a-6
heykel	'arabda hey'etdür fārisīde puthānedür	55a-6
yāl	pehlevān	55a-7
yel	mūkerrer (pehlevān)	55a-7
ebrişim	(far. ebrişim)	55b-1
aġkem	kaşnağ	55b-1
ārām	qarār ve diņlenmek	55b-1
āzerum	meyl ve mahaba	55b-1
ēşim	çaġşır	55b-1
ēşkem	bima'ni şekem ya'ni qarın	55b-2
encām	şoņ	55b-2
endām	endam ve toġru	55b-2
ūsnaṃ	mu'temed	55b-2
bām	taṃ üsti	55b-3
bādām	(far. bādām)	55b-3
bādzem	herze	55b-3
pārdum	kuşkun	55b-3
bāhem	bile	55b-3
beçem	nizām	55b-3
perçem	bürçük	55b-4
bedrām	bezenmiş meclis	55b-4
perkem	men' etmek	55b-4
bezm	temam ve 'işret	55b-4
pejm	kıraġu	55b-4
peşm	yüņ	55b-5
puşterem	kırt eşeni	55b-5
bağam	(ar. bağam)	55b-5
belek-çeşm	göz kapaġı	55b-5

bem	banb ²²⁰	55b-6
būm	baykuş	55b-6
behrām	merrih ve behrām gūr ve bir gün adı	55b-6
bīm	korqu	55b-6
bīşerm	udsuz	55b-6
peygām	haber	55b-6
pile-çeşm	göz kabağı	55b-7
tārem	qara ev	55b-7
taḥkem	yay evi	56a-1
taḥm	günlük çadırı	56a-1
tuḥm	(far. tuḥm)	56a-1
tem	göz tonmak	56a-1
tehem	büyük ve pehlevān	56a-1
tīm	kārbān serāy	56a-2
cām	qadeḥ ve evler dericesinde olan sırça	56a-2
çerm	gön	56a-2
çeşm	göz	56a-2
çeşmbenām	ta‘vīz ve ḥamāyil	56a-3
cam	cam ve piyāle	56a-3
çem	muğni	56a-3
cūm	iç	56a-4
çehārum	dördünci	56a-4
ḥām	çig ve dimāg derisi ve kemend	56a-4
ḥurrem	şād	56a-4
ḥırām	ḥūb ḥātunlar ve şalınmak	56a-4
ḥışm	(far. ḥışm)	56a-5
ḥaşem	kulluqçılar	56a-5
ḥılm	sümük	56a-5
ḥım	mükerrer (sümük)	56a-6
ḥām	kıvrım ve egilmiş ve tāq-ı eyvān	56a-6
ḥum	kub	56a-6
ḥīm	çapaq	56a-7
ḥayşūn	geñiz	56a-7
dām	duzaq ve ağ	56a-7
direm	aqçe	56b-1
dijem	guşşalu	56b-1
dejem	burtarmak	56b-1
duzhīm	yaramaz ḥulū	56b-2
duzhem	bez	56b-2
duşnām	sögmek	56b-2
dem	nefes ve körük ve sa‘at	56b-2
dum	kuyruq	56b-3
demādem	dembedem	56b-3
duvum	ikinci	56b-3

²²⁰ A. banb ve yoğun āvāz (36a-2).

dehne-i likām	uyan ağızlığı	56b-4
dīv-gendūm	buğday biti	56b-4
dīhm	‘acem begleri geydügi t̄ac-ı murassa‘	56b-4
rām	dülek ve yavaş	56b-5
rezm	ceng	56b-5
resm	ķānūn	56b-5
raķam	nişān	56b-5
rīm	irig	56b-6
rīhtım	ķam örtüsü	56b-6
zaķm	yara	56b-6
sām	elegüm sağmal	56b-7
siperķam	reyhān	56b-7
sipīde-dem	erte aķlığı	56b-7
sitem	cevr	56b-7
sitām	bezek ve at mihı	56b-7
sitīm	ķanlı irin cem‘ olmiş cirāķat	57a-1
surhķam	ķızılsaķu	57a-1
sersām	şayıķlaķan ve seme	57a-1
sirīşim	tutķal	57a-1
sustendām	puluķ	57a-1
sum	ķoynak ve ziri zemin	57a-2
sıvum	üçünci	57a-2
sūtām	az nesne	57a-2
sehm	ülü ve ķorķu	57a-2
sīm	gümiş	57a-2
siyām	Māverāünnehr’de bir taķdur	57a-2
şām	aķşam	57a-3
şādıkām	seviniş	57a-3
şebnem	ķih	57a-3
şubşe-i kendum	buğday biti	57a-4
şecām	aķaķ ķurıdan ķatı şovuk	57a-4
şerm	ud	57a-4
şikem	ķarın	57a-4
şalķam	(far. şalgam)	57a-4
şum	ķarık	57a-5
şūm	şūm	57a-5
şīm	bir küçük balıķdur ki arķasında aķ noķtaları olur	57a-5
ķārm	ķara ev taķta ev ve ev öņi ve felek	57a-5
ķılısım	(ar. tılısım)	57a-5
ķarm	yaban koyunu	57a-6
ķajem	ķışm ve ķīn ve üzüm salķımı	57a-6
fām	beņdeş	57b-1
fācām	aķaķda ķalan ķurma	57b-1
ferem	iş āķiri	57b-1

fejm	ğuşsa	57b-2
fercām	fāyide ve iş āhiri	57b-2
kām	murād	57b-3
gām	tımağ ve adım ve uyan	57b-3
kālem	er görmiş ‘avrat	57b-4
kāv-çeşm	şığır gözi üzüm ve biş yapraklı şāru çiçek	57b-4
kāvđum	cengde çalınan borı	57b-4
kudām	ķankı	57b-4
kirm	ķurt	57b-4
kerem	(ar. kerem)	57b-5
germ	issi	57b-5
gurum	ķayđu	57b-5
kejm	ķaramıķ	57b-6
kejđum	‘akreb	57b-6
kem	eksük	57b-7
gum	belürsüz	57b-7
kelem	(far. kelem)	57b-7
kilīm	(far. kilim)	57b-7
gunām	otlak	58a-1
gendum	buğday	58a-1
lām	bezek	58a-1
lekām	suluķ	58a-1
ligām	uyan	58a-2
luğām	mükerrer (uyan)	58a-2
mām	ana	58a-3
mātem	yas	58a-3
māyīm	biziz	58a-3
merđum	kişi ve er	58a-3
merzibūm	sınur	58a-4
merhem	(ar. merhem)	58a-4
menem	benin	58a-4
mūm	(far. mūm)	58a-4
nām	ād	58a-5
nāfercām	fāyidesüz ve küçücük	58a-5
nāgām	nāçār	58a-5
nerm	yumuşak	58a-5
nezm	bulut	58a-5
nijīm	tıfan	58a-6
nağām	hevā yüzün ıtutan toz	58a-6
nem	yaş	58a-6
nihād-i merđum	ādemün düzeni	58a-6
nīm	yarım	58a-7
niyām	ķın	58a-7
nış kejdum	‘akreb neşteri	58a-7

vām	burc ²²¹	58a-7
hem	bile	58b-1
hem-dem	bile olucı	58b-1
hem-şikem	ikiz	58b-1
hem-nām	adaş	58b-1
hendām	uşul	58b-2
hengām	vaqt	58b-2
hīzum	odun	58b-2
yeşm	bir yeşil taş ²²²	58b-2
yik-dem	bir dem	58b-2
ebdān	ķavuk	58b-3
ābedān	ma‘mūr	58b-4
ābādān	mūkerrer (ma‘mūr)	58b-4
ebrencen	bilezik	58b-4
ābisten	yüklü	58b-5
āteşdān	ocak	58b-5
āzeryūn	ħatmi	58b-6
aħşicān	‘anāşır erba‘a	58b-6
āzīn	şehrlerde bayram gün ve begler gelecek êtdükleri bezek	58b-6
erzān	ucuz	58b-6
erġunūn	bir çalġu	58b-7
erġavān	bir çiçek	58b-7
ezān	andan	58b-7
ezān-ān	anūn	58b-7
ezān-ānān	anlarun	59a-1
ezān-īn	bunun	59a-1
ezān-īnān	bunlarun	59a-1
ezān-īşān	anlarun	59a-1
ezān-men	benüm	59a-2
ez-berāymen	benümçün	59a-2
ez-behrimen	mūkerrer (benümçün)	59a-2
ejġān	ġüşşā	59a-2
ejgehen	kāhel ve bātıl	59a-3
ejmān	dırġ ve ġasret	59a-3
āsān	geņez	59a-4
ustuhvān	sünük	59a-4
ustūn	direk	59a-4
āstīn	yig ya‘ni ķaftan ve ġönlek	59a-5
āsumān	ġök	59a-5
āsiyābān	degirmenci	59a-5
āsiyāzen	degirmen dişeci	59a-5
uşnān	çuġan	59a-5
āşiyān	yuva	59a-5

²²¹ Bu kelime Ankara nüshasında bulunmamaktadır.

²²² A. yeşil taş (vrk. 37b-4).

āferīn	alkış	59a-6
efzūn	artuk	59a-6
efsān	bilegi	59a-6
efsūn	(far. efsūn)	59a-6
efgān	zārılığa çağırmaq	59a-6
eknūn	şimdi	59a-7
āgīn	yaşdıq içi ²²³	59a-7
emīr ‘āşıkān	bir çiçek	59a-7
ān	ol	59a-7
īnān	anuş	59a-7
ān-ānān	anlaruş	59b-1
ān-īşān	mükerrer (anlaruş)	59b-1
ān-īn	bunuş	59b-1
ān-īnān	bunlaruş	59b-1
anbān	taşarcuk	59b-2
encumen	dérnek meclis	59b-2
enderūn	içerü	59b-2
endūhgīn	guşşalu	59b-2
engubīn	bal	59b-3
enguşt kemīn	sérçe barmaq	59b-3
engibūn	bir tondur ki her demde bir dürlü rengile görünür buqalemun gibi	59b-3
ānimen	benüm	59b-4
ānīn	yayuk ²²⁴	59b-4
enīsān	yalan söz	59b-4
enīsūn	enīsūn	59b-4
āvān	dīvān	59b-4
ūrmāṇ	zahmet	59b-5
ūyān	taş	59b-5
āhen	demür	59b-5
ahermen	dīv	59b-5
āhenīn	demürden nesne ve demürlü nesne	59b-5
āhūn	gedik ve delik	59b-6
īzān	ayuş otuzuncı günü	59b-6
āyisten	yüklülük	59b-6
īşān	anlar	60a-1
īn	bu	60a-1
īnān	bunlar	60a-1
eyvān	yüce taş ve şahlar oturacak yér	60a-1
āyīn	töre	60a-1
bān	bir ağaç ve bir nebātuş tohumıdur ki ehl-i iksīr anuş yağıyla ba‘zı edviyeyi tenkıye ederler ²²⁵	60a-2

²²³ A. yaşdıq içi ve yaşdıq (vrk. 38a-5).

²²⁴ A. yayumak (vrk. 38b-2).

²²⁵ A. bir ağaç (vrk. 38b-5).

bābzen	demür şiş	60a-2
bātingān	bādılcan	60a-2
bādbān	yélken	60a-3
bādberīn	şabā yeli	60a-3
bārān	yağmur	60a-3
bārdān	yük yap koyacak	60a-3
bāzīrgān	(far. bāzīrgān)	60a-3
bāsbān	(far. bāsbān)	60a-4
bāsāmān	şālīh ve yönlü	60a-4
bāgbān	(far. bāgbān)	60a-4
bāgvān	mükerrer (bāgbān)	60a-4
pāk-dāmen	arı etekli ve eyü nazarlu	60a-5
bālān	dehlīz	60a-5
pālān	(far. pālān)	60a-5
bālīn	yaşdıķ	60a-6
pāyān	şoņ	60a-6
bityān	düşmen	60a-6
peren	ülker	60a-6
burrān	kesegen	60a-6
berāberimen	benim ırurdaşım	60a-6
berāymen	benümçün	60a-7
ber-bārān	yağmura ekilen ²²⁶	60a-7
berberūşān	ümmeť	60a-7
berbehen	tuħmugān ²²⁷	60a-7
berçīz	çalu ve dīvār kenarı	60a-7
berzen	uzun soķak ve maħalle	60b-1
berzīn	İbrāhim ‘aleyhisselam imamlarından birisi	60b-1
berkustuvān	at çuķalı	60b-1
berķandān	şek günleri	60b-1
perendūn	ötegi gece	60b-2
perniyān	ħarīr	60b-2
burūn	taşra	60b-2
pervīn	ülker	60b-2
pervīzen	ebrişim elek	60b-3
perhūn	pergel dāyiresi	60b-3
biryān	(far. biryān)	60b-4
perīşān	taşuk	60b-4
peryūn	demregü	60b-4
pejmān	ķaygulu	60b-4
pujhān	ārzu ve kenevir ve ayartmak	60b-5
bustān	(far. bustān)	60b-5
pistān	emcek	60b-6
peskūherizīn	eyerün ardķaşı	60b-7

²²⁶ A. yağmura ekilen nesne (vrk. 39a-2).

²²⁷ A. tuħmugān ya‘ni bir ot (vrk. 39a-2).

pesīn	şonrağı	60b-7
puştībān	tekyelenecek ve katıl ağacı	60b-7
peşīmān	(far. peşīmān)	60b-7
ba‘ dāzān	andan sonra	61a-1
pelendīn	kapu pervazı ve ev çevresi	61a-1
bun	dib	61a-1
pengān	fukacı taşı ve saat şişesi	61a-1
penhān	gizlü	61a-1
pūstīn	kürk	61a-2
būydān	kaburcak	61a-2
pehn	enlü ²²⁸	61a-2
buhtān	(ar. buhtan)	61a-2
bihterīn	yigrek	61a-2
behremān	kızıl yākut	61a-3
pehlevān	(far. pehlevān)	61a-3
belken	mancılık	61a-3
pīrāmen	çepeçevre	61a-3
bīrāmūn	mükerrer (çepeçevre)	61a-3
pīrāhen	gönlek	61a-4
pīrezen	karı	61a-4
bīrūn	taşra	61a-4
bīsāmān	fāsık	61a-5
pīşkān	māmū ya‘ni avurda ²²⁹	61a-5
pīşguhe-i zīn	eyerūñ öñ kaşı	61a-5
bişīn	artuqlu	61a-5
pişīn	öñdengi ve öyle namazı	61a-6
peyken	kıl elek ve gözer ve büyük kalbır	61a-6
peykān	demren	61a-6
pīlbān	filci	61a-7
peymān	‘ahd ve kavı	61a-7
bīmārterīn	şayrucağı	61a-7
bīmārjūn	şayrılıkdan turmuş	61a-7
bīmāristān	tımarhāne	61b-1
tābān	yıldırıcı	61b-2
tābistān	yay	61b-2
tāvān	ödek ve borç	61b-2
teberzīn	eyer nacağı	61b-2
tuħmekān	bir ot	61b-2
tarħūn	(ar. tarħūn)	61b-3
terdāmen	yavuz nazarlı ve hayız	61b-3
tersān	korqak	61b-3
turşşīrīn	māye hoş	61b-3
terengubīn	Başra balı	61b-4

²²⁸ Nazal n ve kapalı e ilk hecede birlikte yazılmıştır.

²²⁹ A. māmū (vrk. 39b-2).

teryān	çit kalbır	61b-4
telātūn	murdardan yıgılınmaz ādem	61b-4
ten	(far. ten)	61b-4
tunbān	tummān	61b-4
tūn	kūlhan	61b-5
tūsun	(far. tūsun) ve yavuz at	61b-5
tūşemen	ķuvvetlū	61b-5
tīrdān	oķluk ve terkeş	61b-5
tīrnān	oķlaķu	61b-5
cān	(far. cān)	61b-6
cāmekān	(far. camekān)	61b-6
cāmedān	ton ķoyacaķ ²³⁰	61b-6
cāmīn	cāmlu ve sidūk	61b-7
cāvīdān	ebed	61b-7
cudākān	ayrılar	61b-7
çırāģīn	çıraķba	61b-7
çerāmen	otlaķ	62a-1
çirāmīn	mūkerrer (otlak)	62a-1
çerezdāñ	(far. çerezdān)	62a-1
çeşn	bayram	62a-1
culencubīn	gūlengūbīn	62a-2
çemen	çayır	62a-2
çunān	ancılayın	62a-2
çendān	ol ķadar	62a-2
çenden	şandal	62a-2
çunīn	buncılayın	62a-3
çūn	gibi ve nite	62a-3
cuvān	yigit	62a-3
çūpān	çoban	62a-3
cūşen	çuķal	62a-3
çevkān	çevgān	62a-4
cūyān	isteyici	62a-4
cihān	(far. cihan)	62a-4
çīn	ķıvrım ve būklım ve bir iķlīm	62a-4
çīstān	mesel	62a-4
cīlān	ķurtlar olduķı meşe	62a-5
hān	sultān	62a-5
hātūn	ķātın ve kirece derleme	62a-5
hākān	hān gibidūr	62a-5
hāmedān	ķalem ķoyacaķ	62a-6
hānedān	ev issi ve ev ķavmi	62a-6
hānumān	ķavar orun ve mal ve memleket	62a-6
huzāhūn	şehadet barmaģı	62a-6
hūrcīn	heñbe	62a-7

²³⁰ A. ton ķoyacaķ nesne (vrk. 40a-1).

hırmen	(far. hırmen)	62a-7
hırmān	gün ağılı	62a-7
hıştizen	kerpiç kesici	62a-7
hışımgīn	hışımlu	62b-1
haşīn	bulanık renklü ve bir aşl toğan	62b-1
huften	yatsu ve uyumağ	62b-1
haftān	pamuk çuğalı ya'ni geyim	62b-1
hulkāñ	eski	62b-2
hamāhen	ğara mūhre ki kıızılsağı ola	62b-2
handān	gölüci	62b-2
hūdbīn	kendin görüci	62b-3
hūn	ğan ve ni'met	62b-3
hūn-i siyāvşān	iki ğardaş ğanı	62b-3
hūvīçiz	yüne ya'ni tegelti ve 'arikiyye	62b-3
hıvīšten	kendi ²³¹	62b-4
hūsterān	uşacuk ğurtcağuzlar	62b-4
dāsītān	(far. dasitan)	62b-4
dāmen	etek	62b-5
dāmān	mükerrer (etek)	62b-5
dībīristān	mektebhāne	62b-5
dedegān	ğurt ğuş ve yırtıcılar	62b-6
derbān	ğapucı	62b-6
dırahtistān	ağacı çok yer	62b-6
dermān	emsem	62b-7
durūn	içrü	62b-7
destān	mekr ve ğile ve fikr ²³²	62b-7
destārān	şākirdāne	62b-7
dustūn	sergen	63a-1
deştuvān	düşmen ve bāğ bağçe bekleyici	63a-1
duşmen	(far. duşmen)	63a-1
dağal-zen	ğalblığ edici	63a-2
dukkān	(far. dukkān) lūgat-ı müşterek	63a-2
demtān	rāzdāş	63a-2
dendān	diş	63a-2
dūn	aşağı himmetlü ve alçağ kişi	63a-2
dūdmān	ğabile ve oba	63a-3
dūrbīn	ıraqdan görüci ve eyü fikirli	63a-3
dūstekān	ma'şuğa	63a-3
dūkāndūkān	ikişer ikişer	63a-4
dehān	ağız	63a-4
dīhkān	ekinci	63a-5
duhulbān	ğavulcı	63a-5

²³¹ A. kendü (vrk. 40b-2).

²³² A. mekr ve ğile (vrk. 40b-4).

deydān	ilk kış ayı	63a-5
dīdbān	gözcü	63a-5
dīvān	(far. dīvān)	63a-5
rān	uyluğ	63a-6
rāsen	anduz ve gürgen ağacı	63a-6
rāhzen	yol örücü	63a-6
rāh-ı	hacılar yolu	63a-7
kehkeşān		
rānīn	resm	63a-7
rāyigān	aylak	63a-7
rubūn	aşşı ve dutsak	63a-7
raḥşān	yıldırıcı	63b-1
riḥīn	ögendere	63b-1
rezbān	bağvān ²³³	63b-1
resen	ip	63b-1
reşin	ayın on sekizinci günü	63b-1
rek-zen	kan alıcı	63b-2
remekān	kısrağ	63b-2
remevān	çubān ve hergeleci	63b-2
rencen	yumuşak qarın	63b-3
renkzen	boyacı	63b-3
revān	cān ve aqmaq	63b-3
rūzbān	çāvuş	63b-3
revzen	derece	63b-3
rūşen	(far. rūşen)	63b-4
revşen	bece ağacı	63b-4
rūgān	yağ	63b-4
rūyen	kızıl boya	63b-5
rīzān	dökülgen	63b-5
rīsumān	iplik	63b-5
rīmen	mekkār	63b-5
rīm-āhen	demür boğı	63b-5
rīznān	sürme kilid	63b-6
zubān	dil	63b-6
zeberīn	üstün ki	63b-7
zebūn	(far. zebūn) ya'ni yavaşımiş	63b-7
zerāgan	katı yer	63b-7
zerdezemīn	keşür	63b-7
zerkīn	tırkas	64a-1
zerrīn	altunlu ve yarağan	64a-1
zağan	devlingeç	64a-1
jegān	şamurdağān	64a-1
zelīgīn	korqutmaq	64a-2
zanaḥdān	eşek	64a-2

²³³ A. bağbān (vrk. 41a-3).

zindān	(far. zindan)	64a-2
zindānbān	zindāncı	64a-2
zimestān	kış	64a-3
zemīn	yer	64a-3
zen	‘avrat	64a-3
jeng-āhen	demür pası	64a-3
jengār-āhen	mükerrer (demür pası)	64a-3
zūpīn	harbe ve matrak	64a-4
zeverdīn	nevruz ayı	64a-4
zihdān	oğlan yatağı	64a-4
zīn	eyer	64a-5
ziyān	(far. ziyān)	64a-5
jiyān	añırğan ve hışımlu	64a-5
zīrīn	aşağa ki	64a-6
sān	resm ve düzen	64a-6
sārbān	deveci	64a-6
sāzzen	çalıcı	64a-6
sāmān	yön ve eyu hū	64a-7
sāyebān	şayvān ve gölgelik	64a-7
seped-çīn	yemiş derecek seped	64a-7
sipendān	yüzerlik	64a-7
sitān	arkası üstine uyumış	64a-7
setervān	kışır	64b-1
sutūn	direk	64b-1
sutūdān	kāfirler meşedi ²³⁴	64b-1
suhen	söz	64b-1
sahtiyān	(ar. sahtiyān)	64b-1
serpāyān	dülbend	64b-2
surmedān	(far. surmedān)	64b-2
sirkenkubīn	(far. sirkenkubīn)	64b-2
sırgīn	tavar tersi	64b-2
sırgīngerdān	toñuzlan kurdı	64b-3
sernigūn	başı aşğa	64b-3
surūn	uca	64b-3
serīn	udundu	64b-3
sigānsigān	üçer üçer	64b-4
segbān	(far. segbān)	64b-4
sikencubīn	sirkencubīn	64b-4
semen	bir çiçek	64b-4
sindān	örs	64b-5
sengistān	taşlık	64b-5
sengīn	ağır	64b-5
sūzen	igne	64b-5
sūsen	(far. sūsen)	64b-6

²³⁴ A. kāfirler meşadı (41b-6).

sūhān	ege	64b-6
sūyimen	benden yaņa	64b-6
sīmīn	gümişden nesne ve gümüşlü nesne	64b-6
şādumān	(far. şādumān)	64b-7
şādirvān	(far. şadırvan)	64b-7
şānedān	tıraklık	64b-7
şāhīn	(far. şāhīn) ve terāzu ve amūdi	65a-1
şāyān	helāl	65a-1
şāyigān	şahlara lāyık nesne ve aylak ve gizlü nesne	65a-1
şubān	çoban ²³⁵	65a-1
şebtān	gece yatacak yer	65a-1
şebistān	gecelik	65a-2
şebīhun	dün baskını	65a-2
şuturbān	deveci	65a-2
şerbīn	katran ağacı	65a-2
şermgīñ	udlu ²³⁶	65a-3
şiken	büklim ve şınık	65a-3
şekkeristān	oğul balı ve mumlu bal	65a-3
şemen	puta tapıcılar	65a-3
şehdusān	gömeç balı	65a-3
şehristān	(far. şehristān)	65a-4
şūn	büyük	65a-4
şūhgīn	kirlü	65a-4
şūristān	çoraklık	65a-4
şīrīn	tatlu	65a-5
şīrūgan	şırlağan yağı	65a-5
şivān	şiven	65a-5
şaberhūn	giyre bolı ²³⁷	65a-6
‘aşsazeden	ağsırmak	65a-6
ğan	şoku taşı ²³⁸	65a-7
ğaran	ınçkırı ınçkırı ağlamak	65a-7
ğalebken	muşabbak kapı	65a-7
ğamān	ğam	65a-7
furun	(far. furun)	65b-1
ferādūn	hurde yıldızlar	65b-1
ferārān	mükerrer (hurde yıldızlar)	65b-1
fīrāvān	bol	65b-1
ferzān	‘ilm ve hikmet	65b-2
ferken	yeñi ırmağ	65b-2
fermān	buyruğ	65b-2
fervedīn	kible yeli	65b-2

²³⁵ A. çopan (vrk. 42a-4).

²³⁶ A. udlu kişi (vrk. 42a-5).

²³⁷ A. kirde baş (vrk. 42b-1).

²³⁸ A. şoku taşı ya‘ni dibek (vrk. 42b-2).

ferverdīn	ilk yaz ayı	65b-3
fejāgen	murdār	65b-3
fuzūn	artuq	65b-3
fisān	bilegü	65b-4
figān	(far. figān)	65b-4
felāhan	şapan	65b-4
fūkān	fukā‘	65b-4
qānūn	bir çalgu āleti	65b-5
qazgān	qazan	65b-5
kān	ma‘den	65b-5
gān	cimā‘	65b-5
kābīn	nikāh ve qalıq	65b-6
kārubān	(far. kārubān)	65b-6
kārvān	mükerrer (kārubān)	65b-6
kārgen	işçi	65b-7
kārīn	ırāq	65b-7
kāmūrān	murād sürücü	65b-7
kāvbān	şığır güdüci ²³⁹	65b-7
kāhdān	şamanlıq	65b-7
kettān	(ar. kettān)	66a-1
ketrān	qatran	66a-1
keçūn	kecim	66a-1
kerān	qıyı ²⁴⁰	66a-2
girān	ağır	66a-2
gerden	boyun	66a-3
kirdekān	qoz	66a-3
kerdūn	felek ve qanlu	66a-3
gerzen	bir muraşşa tādur ki ‘acem begleri altun zencirile başları üzerine aşarlar gāh gāh geyerler	66a-3
kurzibān	‘arş	66a-4
kurustūn	qapan	66a-4
gergīn	uyuzlu ve uyuz	66a-4
germābeyān	hammamcı	66a-5
germābevān	mükerrer (hammamcı)	66a-5
kirehdān	çöplük	66a-5
giryān	ağlayıcı	66a-5
kırībān	yaqa	66a-6
kezenkubīn	başra balı	66a-6
guzīn	üründü	66a-6
kuşun	buğra	66a-6
keştibān	gemici	66a-6
keşkīn	arpadan ve baqladan tarudan olan etmek	66a-7
kelān	büyük	66a-7

²³⁹ A. sığırtmac (vrk. 42b-7).

²⁴⁰ A. qıyı ya‘ni kenār (vrk. 43a-1).

gulābdān	(far. gulābdān)	66a-7
gulbun	bir dip çiçek	66a-7
kulhān	(far. kulhān)	66a-7
kildān	(far. kildān)	66b-1
gulistān	(far. gulistān)	66b-1
gulšen	mükerrer (gulistān)	66b-1
gulengubīn	(far. gulengubīn)	66b-1
ķānūn	bir çalģu āleti	66b-1
kemān	yay	66b-1
gumān	şek ve şanmaķ	66b-2
kemterīn	eksüklürek	66b-2
kemerzerrīn	ķurķuşak	66b-2
kemīn	eksüklü ve busu	66b-3
kumīzdān	hevruz ve ķavuķ	66b-3
ken	aģaç kānı	66b-3
kun	dipi	66b-3
gendumģūn	buğday enlū	66b-4
gunūn	şimdi	66b-4
kūn	dübür	66b-4
ģūn	bi'l Fāriside renk ve nev ⁴	66b-4
keven	yēr dikenı	66b-4
kupīn	süzģüç ve ölçek	66b-5
kūtelān	devecı igı ve hısār erı	66b-5
kevden	(far. kevden)	66b-5
ģūristān	maķbere	66b-5
gurgen	sin ķazıcı	66b-6
guziyān	toķmaķ	66b-6
guzīn	mükerrer (toķmaķ)	66b-6
kevzen	yaban şıģırđ ve palanlu at ²⁴¹	66b-6
gevizistān	ķozluķ	66b-7
kūmen	añıd ve ügi	66b-7
gunāģūn	dürlü dürlü	66b-7
ģūhān	ödgüç	66b-7
ģūhdān	mütevażā	66b-7
kūhistān	tağlıķ ve yaylaķ	67a-1
guhun	eski	67a-1
gehkeşān	gökdeki ak yol	67a-1
ģihīn	kiçi	67a-2
keyān	şahlar ve 'Arab çadırd	67a-2
ģiyān	kimseler	67a-2
geyyān	bir ķuşaķ	67a-2
ģiyāhan	tatlı söz	67a-3
keyvān	zuħal ve felek zuħal	67a-3
geyhān	ekinci	67a-3

²⁴¹A. yaban şıģırđ (vrk. 43b-2).

gīhān	cihan	67a-4
lāden	bir ot	67a-4
lejen	kuyu dibinde koyu kara balçık	67a-4
legen	(far. legen) ve şamdan ve demürden ocağ	67a-5
lūszen	tağıcı	67a-5
liyān	güzel ve aydınlık yıldırıcı ola	67a-5
līmūn	(far. līmūn)	67a-5
mābūn	hıyız	67a-6
māziyān	kısrağ	67a-6
mākiyān	tavuk	67a-6
mercān	oğlan	67a-7
merdān	erenler	67a-7
marāğzen	Yahudiler mescidi ²⁴²	67a-7
mujgān	kirpükler	67a-7
muşkzemīn	topalağ ²⁴³	67a-7
men	ben	67b-1
mihribān	şefkatlü	67b-1
mihrgān	güz günü	67b-1
mihmān	konuğ	67b-1
mīzubān	mükerrer (konuğ)	67b-1
miyān	orta	67b-2
mītīn	külünk	67b-2
meydān	(ar. meydān)	67b-2
meykūn	süci renklü	67b-2
mīhīn	ādām yeri ve hānemān	67b-2
nān	étmek	67b-3
nātūvān	güçsüz	67b-3
nāhun	dırnağ	67b-3
nādān	bilmez	67b-4
nāristān	narlık	67b-4
nāreven	toğru ağaç	67b-4
nārīn	terce ve arı	67b-4
nāvdān	oluğ ve çörtek	67b-5
nerdubān	(far. nerdubān)	67b-5
nezdimen	benüm yakınım	67b-5
nesterīn	zanbağ ve gülef	67b-5
nesteren	mükerrer (zanbağ ve gülef)	67b-5
nesrīn	mükerrer ve bir aşıl gül	67b-6
nişīmen	oturağ ve taht	67b-6
nişān	(far. nişān)	67b-6
nefrīn	ilenc	67b-7
nuğuldān	tepsi	67b-7
niğebān	şaklayıcı	67b-7

²⁴² A. Yahudiler kilisesi (vrk. 44a-1).

²⁴³ A. toy (vrk. 44a-1).

nugūn	başı aşığa	67b-7
nigīn	yüzük kaşı	68a-1
nemedzīn	eyrim	68a-1
nemekdān	tuzlık ve tuzla	68a-1
nemekīn	tuzla	68a-1
nemgīn	yaş	68a-2
nūn	şimdi	68a-2
nuvān	nesne okumakda ya fikirde hareketli kişi	68a-2
nūjān	korğunç	68a-3
nihān	gizli	68a-3
nuhunbīn	kapak	68a-3
nuhunbun	mükerrer (kapak)	68a-3
neydelān	ağır başan diyü	68a-4
nīzen	düdükcü	68a-4
neyistān	kamışlık	68a-4
vāpesīn	artacağı	68a-5
vārin	dirsek	68a-5
vārūn	şom	68a-5
verhān	şefi'	68a-5
verdān	çardak ²⁴⁴	68a-6
vejnīn	deve ayranı	68a-6
vuğzen	güristān	68a-7
vīrān	(far. vīrān)	68a-7
hāmūn	düz yer	68b-1
hāven	(far. hāven)	68b-1
herāsān	korqu	68b-1
hezārdestān	bülbül	68b-1
hemān	ancağ	68b-2
humāyūn	mübārek	68b-2
hemçunān	ancılayın	68b-2
hemçunīn	buncılayın	68b-2
hemzubān	dildeş	68b-3
hem-gīn	eş	68b-3
hem-nişīn	mükerrer (eş) ve hem şohbet	68b-3
hemīn	ancağ	68b-3
hemīdūn	hemīşe	68b-4
hīn	iv ve sēyl ²⁴⁵	68b-4
huyūn	yorğa deve	68b-4
yāzān	kaşd	68b-5
yāsemen	(far. yāsemen)	68b-5
yāsemīn	mükerrer (yāsemen)	68b-5
yaḥdān	buzlık	68b-5
yezdān	ḥuzā	68b-5

²⁴⁴ A. çartağ (vrk. 44b-3).

²⁴⁵ A. iv ya'ni tiz sēyl (vrk. 44b-7).

yékānyékān	bir bir	68b-6
yéksān	bir düzene	68b-6
yéksūn	mükerrer (bir düzene)	68b-6
yūn	eyer keçesi	68b-6
yūzdān	pārslık ve pārsıcı	68b-6
ū	(far. ū)	69a-1
ānhū	şıvat	69a-1
ebrū	kaş	69a-1
āteşkāv	öksi ve kösegü	69a-2
ārzū	(far. ārzū)	69a-2
azū	andan	69a-2
ezaniuv	anuş	69a-2
āmū	ğayret ve şu ²⁴⁶	69a-2
ālū	erük	69a-2
āhū	geyik ve ‘ayb	69a-3
bātū	senünle	69a-3
bād-rū	bir teredür tarhan gibi	69a-3
bāzerū	yarpuz ²⁴⁷	69a-3
bārū	burc	69a-4
bāzū	karıca	69a-4
bāşū	bir yoğun ağaçdur ki çobanlar ya müsafirler götürürler	69a-5
bālū	segil	69a-5
bānū	hātūn	69a-5
bāhū	degenek	69a-5
baḥnū	yıldırım	69a-6
burū	kaş	69a-6
pertev	şu‘le	69a-6
perdū	baca	69a-6
perḥū	tahtadan anbar	69a-7
perestū	qarlangıc	69a-7
perendū	geyrek ²⁴⁸	69a-7
pestū	küpecük ve desti	69a-7
pindū	murdār	69a-7
pehlū	yan ve eyegü	69a-7
penc-behlū	beş bucaqlı	69b-1
bū	koğı	69b-1
bübū	hüdhüd ve ārzūmend	69b-1
pūlāv	yağsuz dene	69b-2
peyū	güve	69b-2
piyū	ikiz oğlan	69b-2
pey-rev	ardca gidici	69b-2
pīş-rev	önçe gidici	69b-3

²⁴⁶ A. ğayret (vrk. 45a-3).

²⁴⁷ A. ma‘danos (vrk. 45a-4).

²⁴⁸ (Bkz. TS) geryek ve gegrek şekli de vardır, s. 102.

bīnū	keş	69b-3
peynū	māye	69b-3
tārmū	kıl katı	69b-4
tebingū	şanduk	69b-4
tezrev	süglün	69b-4
terāzū	(far. terāzū)	69b-4
tesū	bir rub'	69b-5
tuġu	tü	69b-5
tefū	yüze tükürmek	69b-5
tek-ū-pū	yilip yupurmak	69b-5
tenendev	örümcek	69b-6
tev	kızdurmak ve habbe	69b-6
tū	sen	69b-6
tū ber tū	gözleme	69b-6
tīv	taşat	69b-6
tīhū	çil	69b-7
cāzū	süpürge	69b-7
cāvcāv	serçe āvāzı	69b-7
çurgātū	emzükli taş	70a-1
çerendū	geyrek	70a-1
çeġū	baykuşa beşzer bir kuş	70a-1
çekū	zağma	70a-1
çekāv	çekük	70a-1
cev	arpa	70a-2
cū	ırmağ	70a-2
çehārsū	dört bucağlı	70a-3
çārsū	mükerrer (dört bucağlı)	70a-3
çīterev	kirpi	70a-3
hākīşū	bir kara danedür kāfūrile ezerler göze koyarlar	70a-3
hālū	şayu	70a-4
habazdū	toğuzlan kurdı	70a-4
hıdīv	huzavend ve yēgāne	70a-4
husrev	(far. husrev)	70a-4
husū	şaynana	70a-4
hastū	īkrār	70a-4
hū	(ar. hū) ve kılinc	70a-5
hūşāv	hoşab	70a-5
hayū	tükrük	70a-5
hīrū	hatmī	70a-5
dārū	devā ²⁴⁹	70a-6
dū	iki	70a-6
dūbāzū	iki kol	70a-6
dutū	iki kāt	70a-6
delv	koğa	70a-7

²⁴⁹ A. devā ya'ni 'ilaç (vrk. 46a-1).

dīv	(far. dīv)	70a-7
rāsū	arş ve gelincik	70a-7
rūberū	yüz be yüz	70b-1
rīv	göz bağlamak	70b-1
rīvencū	ağaç kurdı	70b-1
zānū	diz	70b-2
zer-sāv	kaynamış gümüş	70b-2
zerdālū	(far. zerdālū)	70b-2
zelū	sülük	70b-2
zīlū	zili	70b-3
sāv	altun uvāği ve hārāc	70b-3
sebū	desti ve seņek	70b-3
serv	(far. serv)	70b-3
suruv	boynuz	70b-3
semnū	herre	70b-4
sū	cihet ve taraf ve aydıñlık	70b-4
sih-sū	üç taraflu	70b-5
şeş-pehlū	altı bucaklı	70b-5
şeftālū	(far. şeftālū)	70b-5
şīv	iniş ve lapa	70b-6
ğāvşū	tuħm hıyarı	70b-6
ğarav	karğū kalem	70b-6
ğırīv	ğiri	70b-6
ferħū	degek buşamak	70b-7
fenev	aldamak	70b-7
kāv	şıgır ve bahādır	70b-7
gārū	gümeç ve ħurma çiçeği	71a-1
kārdū	bayat	71a-1
gāsmū	kasık kılı	71a-1
gālīv	yaramsuķ ve ebleh ²⁵⁰	71a-1
gāhū	marıl	71a-1
kebestū	ağu ve karğa kavunu	71a-1
kedū	ķabak	71a-2
kedbānū	ulu ħātūn ²⁵¹	71a-2
kerev	ķovuķ diş	71a-2
kirev	şutu	71a-2
kerbāsū	keltekele	71a-3
kerçeđū	yelvec	71a-3
gerd-alū	toza bulaşmış	71a-3
kerencū	ağır başmak	71a-4
guftgū	söz şav	71a-4
gelū	boğaz	71a-5
kenev	kendir	71a-5

²⁵⁰ A. ebleh (vrk. 46b-1).

²⁵¹ A. bir ulu ħātūn (vrk. 46b-1).

kendū	ķovan	71a-5
kundū	ķovanlık	71a-5
gundurū	gūnlūk	71a-5
gev	ķuķur ve ulu bahadır	71a-6
kū	ķanı	71a-6
kīpū	kelebek ve aŗma	71a-6
kīsū	ŗaķ bōlūgi	71a-6
māzegāv	inek	71a-7
māzū	(far. māzū)	71a-7
māŗū	elek ve ķalbır	71a-7
meŗkū	puhāne ve ĥusrev pervīzūņ ve ŗīrīnūņ ĥālvetĥānesi	71a-7
menū	uķmaķ	71b-1
mencū	mercimek	71b-1
mū	ķıl	71b-1
mīnū	menu gibi ya‘ni ucmaķ ²⁵²	71b-1
nāv	oluķ ²⁵³	71b-2
nāy-gelū	boğaz delūgi	71b-2
nerregāv	ōkūz	71b-2
nev	yēņi	71b-2
nīv	ālet ve tākāt	71b-3
nīrū	ķuvvet	71b-3
nīsū	nēŗter	71b-3
nīgū	eyū	71b-3
ābhāne	mūstarāĥ	71b-4
ābhūre	ŗıvad	71b-4
ābide	herze sōyleyici	71b-4
āb-kāme	turŗı ŗuyı ve terĥāne ²⁵⁴	71b-5
ābgīne	ŗırça	71b-5
ābile	ķabarcuķ	71b-5
āteŗzene	ķaķmaķ	71b-5
āteŗ-gede	ocaķ ve oda tapanlar kilsesi	71b-5
iĥlūje	ēlik	71b-6
āzīne	ayine gūn	71b-6
erre	bıķķu	71b-6
ere	diŗ dibi	71b-6
ārāmgāh	ķarār yeri	71b-7
ārdhāle	bulamac	71b-7
āje	alķu	71b-7
ājīne	tokmaķ ve diŗegū	72a-1
āzāde	fāriġ	72a-1
āsa	gerinmek	72a-1
āsta	ķekirdek	72a-1

²⁵² A. uķmaķ (vrk. 46b-6).

²⁵³ A. oluķ ki ŗu aķa (vrk. 46b-6).

²⁵⁴ A. turŗı ŗuyı (vrk. 47a-1).

āsītāne	eşik	72a-2
ustūra	(far. ustūra)	72a-2
āsfide	eksü	72a-2
ēsfindārmāh	şon kış ayı	72a-2
āśma	hayrān	72a-2
āśmāne	ev depesi	72a-3
āşufte	dīvāne	72a-3
āşikāre	(far. aşikāre)	72a-3
ēşkenbe	(far. eşkenbe)	72a-3
uşkūfe	çiçek	72a-3
āşiyāne	yuva	72a-4
āşīgāh	mütevaza	72a-4
āğıştebe	hayrān	72a-4
āfitābgāh	çoğaç	72a-4
āfitābe	bakır ıbrık	72a-5
āftāve	mükerrer (bakır ıbrık)	72a-5
efrūşe	hanegi halvā	72a-5
efsāne	hikāyet ve mesel	72a-5
āgāh	haberdār	72a-5
egerçi	egerçi	72a-6
ākende	şucuk ²⁵⁵	72a-6
egende	āhur	72a-6
āla	taşancıl ve toğan yuvası	72a-6
ālāne	sāye	72a-6
ālufte	āşufte	72a-7
fīze	zahire	72a-7
elfetahte	kazanılmış	72a-7
āluce	tağ erügi	72a-7
ālūde	bulaşmış	72b-1
āmāh	şiş	72b-1
āmāze	hazır olmuş	72b-1
āmīze	kırışmış	72b-1
enbūde	çok ²⁵⁶	72b-1
encīre	dübür delügi	72b-1
endūh	guşsa	72b-2
endīşe	endeşe	72b-2
āngeh	ol vaqt	72b-2
āngih	ol ki	72b-2
engāre	hikāyet	72b-3
enguşpe	yaba	72b-3
enve	ümid	72b-3
enguştuvāne	enguştene ve yünşük	72b-3
engule	düğme	72b-4

²⁵⁵ A. şucuk ve tolmış (vrk. 47b-1).

²⁵⁶ A. bol (vrk. 47b-3).

āve	aş	72b-4
āverçe	defter	72b-4
āvāre	(far. āvāre)	72b-4
āvāze	(far. āvāze) ve çāv	72b-4
āvāle	cānāver	72b-4
āhāne	depe	72b-5
āheste	arkun ve dülek	72b-5
āhence	çenber	72b-5
āhū-bere	geyik bızağısı	72b-5
āhiyāne	eñse	72b-5
āyide	sızındı	72b-6
āyīne	(far. āyīne)	72b-6
bāh	olsun ve cimā'	72b-7
bābūne	babadya çiçeği	72b-7
bātāve	tolak	72b-7
pātīle	halvacı kazanı	72b-7
pāçe	(far. paçe)	72b-7
bāde	(far. bāde)	73a-1
bāde-efrāh	'uqubet ve yelpaze	73a-1
bādpere	pırlangıc	73a-1
bādḥābe	debe	73a-1
bādrīse	ağırşak	73a-1
bāzenbūye	kovan otı	73a-2
pādişāh	(far. pādişāh) ²⁵⁷	73a-2
pādişeh	mükerrer (pādişāh)	73a-2
bāziyāne	turağ otı	73a-2
bāre	at ve bāzu ve rişvet	73a-2
pāre	(far. pare)	73a-3
bāriḡāḡ	kapu öñi ve çadır	73a-3
bāriḡeh	mükerrer (kapu öñi ve çadır)	73a-3
bārūbene	yük yap	73a-4
bāz-gāh	ayağ yolu	73a-4
pāşe	atmaca	73a-4
pāşāme	bürüncek	73a-4
bāş-gūne	oğlan ters gelmek	73a-4
pāşīne	ökçe	73a-5
pāḡande	pamuklanmış	73a-5
bāḡūçe	kelebek ve bir āḡūlu alaca kırt	73a-5
bāḡīye	(far. bāḡīye)	73a-5
bāliḡāne	pencere	73a-5
pālūne	süzek	73a-6
pālūde	(far. pālūde) ve süzülmiş ve bir cānver	73a-6
pālūye	karlaḡuc	73a-6
bāmeze	tatlu	73a-6

²⁵⁷ A. sulṡān (vrk. 48a-2).

pānizde	on bēş	73a-6
pā-gāh	ayağ yolu	73a-7
pākīze	arı	73a-7
pāye	başmak	73a-7
pāyçe	īm pāçesi ya‘ni ton	73a-7
puthāne	(far. puthāne)	73a-7
putkede	mükerrer (puthāne)	73a-7
peççe	yavru ve küçücük	73b-1
paḥsūde	yencilenmiş	73b-1
baḥnūde	yıldırım	73b-1
baḥtūye	mükerrer (yıldırım)	73b-1
baḥya	şulal ve nigende ²⁵⁸	73b-1
bedraḳa	ḳulağuz	73b-2
bere	ḳuzı	73b-2
pere	kilid dişi ve ḳanat ağaçdur ki yimiş getirmez	73b-2
perāh	güzellik	73b-3
perāverde	yapu	73b-3
pervende	gömüldürük	73b-3
berde	ḳul ve ḳaravaş	73b-3
perde	(far. perde)	73b-3
ber-dāşte	yerinden götürülmüş oğul	73b-3
perze	ḳav ve ḫutraḳ	73b-4
purze	ḳırpındı	73b-4
bertale	börk ²⁵⁹ ve kızıl taḳye	73b-4
berfaḫīze	atasın anasın ěncitmiş	73b-4
pergāle	yama	73b-5
burma	matḳab	73b-5
burehne	‘uryān	73b-5
pervāne	(far. pervāne) ve yumuş oğlanı	73b-5
perīre	ötegi gün	73b-5
beze	günāh	73b-5
puje	egir	73b-6
pejder	ḫaber işitmek	73b-7
buzgale	oğlaḳ	73b-7
pujūh	çindermek	73b-7
piste	fıstıḳ	73b-7
peşşe	uvez ve sivrisiñek	74a-1
puşte	belek ve depecük	74a-1
peşte	yüksek	74a-2
puşt māre	sekirden	74a-2
puşt muhre	oñurğa	74a-2
puşt vāre	arka yükü	74a-3
peşt mīne	yün den olan nesne	74a-3

²⁵⁸ (Bkz. TS) ‘şuval’ şekli de vardır, s. 211.

²⁵⁹ (Bkz. TS) ‘börke ve börki’ şekilleri de vardır, s. 51.

peşîze	üzüm salkımı	74a-3
pele	nerdubân ayağı	74a-3
pille	terâzû keffesi	74a-4
belâde	devletsüz	74a-4
pelâve	şâkirdâne	74a-4
pelmurde	sölpük	74a-5
belvâze	dîvardan çıkan ağaç ucu	74a-5
pilîte	fetîl	74a-5
penâh	şığınacak yer ²⁶⁰	74a-5
penâgâh	mükerrer (şığınacak yer)	74a-5
penbe	pamuğ	74a-5
penbedâne	çigid	74a-6
pence	aya ve elin	74a-6
pencâh	elli	74a-6
binhaste	dermande ve ‘âciz	74a-6
bende	kul	74a-6
bendîne	düğme	74a-6
benefşe	(far. benefşe)	74a-7
pungâh	oba ve kabîle	74a-7
penîr-mâye	peynir mayası	74a-7
bûbe	hüdhüd ve hariş	74a-7
bûte	(far. bûte) ve gümüş sızduracak	74a-7
pûhile	tühmekân ve baldıran ve semüzlük otu	74b-1
pûzîne	na‘ne	74b-1
bûrıya	kamış	74b-2
pûze	êncik	74b-2
bûzîne	meymun	74b-2
pûjîne	yarpuz	74b-2
bûse	öpmek ve elegüm şağmal	74b-3
pûle	yumışak kûn	74b-3
pûye	yilmek	74b-3
bih	biñ ve ayva	74b-4
behre	ol	74b-4
behmeymâh	orta kış ayı	74b-4
behnâne	külüçe	74b-5
bîh	ayva	74b-5
pîh	êç yağı	74b-5
piyâde	yaya	74b-5
piyâle	tolu kadeh	74b-6
pîçe	şarmaşık	74b-6
bîçâre	(far. bîçâre)	74b-6
pîçâde	alaca boncuğ	74b-6
pîre	oğul balı ve şeker	74b-6
pîrâye	bezek	74b-6

²⁶⁰ A. şığınacak (vrk. 48b-7).

pīrūze	(far. pīrūze) ve zafer	74b-7
pīse	ala	74b-7
pīşe	şan‘at	74b-7
bīşe	mīşe	75a-1
pīş-hūre	ötme	75a-1
bīş-gāh	kapu öñi	75a-1
paygāre	başa kaķmak ve la‘net etmek	75a-2
peygūle	bucaķ	75a-2
peygūle	mükerrer ve buharı ardı	75a-2
bīgāh	vaķtsüz	75a-2
bīgāne	yād	75a-2
pīle	gügöl kozası ve göz kapağı ve iki çatal demrenlü oķ	75a-3
peymāne	ölçek ve kadeh	75a-3
bīmeze	taşsız	75a-3
bīnāre	diyü çirkin şüret ki gören kişi ěncinür	75a-3
bīve	tul ‘avrat	75a-3
bīhūde	herze söz	75a-3
tābe	tavba	75a-4
tābda	büküci	75a-4
tāre	ķapan terāzüsü	75a-4
tāziyāne	ķamcı	75a-4
tāse	ķarılmak	75a-5
tāve	(far. tāve)	75a-5
tebāh	azgun	75a-5
tebānca	şapla	75a-5
tebāha	yumurdalu ķalya ve borāni	75a-5
tebbāve	ditredür sıtma	75a-5
tebhāle	sıtma şonına tuķak depsermek	75a-6
tebeste	şaçaklu ve firengi hāl	75a-6
tebīre	ķavul ve pare pāre	75a-6
tebīne	‘ankebut perdesi	75a-6
tahta	(far. tahta)	75a-6
tuhmiyāne	segrik ve tuhmekān	75a-6
tere	(far. tere)	75a-7
terāre	terslik	75a-7
tirāşe	yunķa	75a-7
terāne	egzi ²⁶¹	75a-7
terhīne	terhāne	75a-7
terzede	ķazi bitisi	75a-7
turūşe	ķuzı ķulađı	75b-1
terūye	düşvār yol	75b-1
terīne	terhāne	75b-1
turvende	turfanda	75b-1
teje	dam oķı	75b-2

²⁶¹ (Bkz. TS) ‘ezgi’ şekli de vardır, s. 91.

tezde	degirmen müzdi ya'ni degirmen haķı ve unlık ²⁶²	75b-2
teşne	şusuz	75b-2
teğāre	yaşıl küpecük	75b-2
tefte	ķızmış	75b-2
tefşīre	mercimek aşı	75b-3
tele	faķ ve üti demüri	75b-3
telāye	ķaravul	75b-3
tulüse	ķapcuķ	75b-3
tene	özdek	75b-3
tendīse	oyuķ	75b-3
tenīse	hegbe	75b-4
tenende	örümcek	75b-4
tennūre	tendure	75b-4
tūbre	(far. tūbre)	75b-4
tūte	beg ve depecük	75b-4
tūcebe	sēyl	75b-4
tūhce	tūrek ²⁶³	75b-5
tūde	yıģın ve öñüm	75b-5
tūşe	azıķ	75b-5
tūle	oķ tūlusi	75b-5
tūlbere	öñe dikdükleri ağaķ ²⁶⁴	75b-5
tihīgāh	bögür	75b-5
tīre	bulanuķ ve ũonuķ	75b-6
tīrāje	elegim şaģmal	75b-6
tīrmāh	ilk yay ayı ya ilk güz ayı	75b-6
tīşe	keser	75b-6
cāh	devlet ve manşıb	75b-7
ķāh	ķuyı	75b-7
ķāre	meded	76a-1
ķār-de	on dörd	76a-1
ķār-rūze	dört günlük	76b-1
penc-rūze	beş günlük	76a-2
şeş-māhe	altı aylıķ	76a-3
ķehār-sāle	dört yıllıķ	76a-4
cāme	ton	76a-4
ķāne	ķeņe	76a-4
cāyiğah	turacaķ yēr	76a-4
ķepe	zağar ve şoluķ ²⁶⁵	76a-7
cebķele	buz urmaķ	76a-7
ķere	öz	76a-7
curre	emzük	76a-7

²⁶² A. degirmen müzdi ve unlık (vrk. 49b-5).

²⁶³ S. nüshasında ilk hece vav ile yazılmıştır, müstensih hatasıdır. Doğru imlâ şekli 'terek' olmalıdır.

²⁶⁴ A. çizme öñüne dikdükleri ağaķ (vrk. 50a-1).

²⁶⁵ A. zağar ve şoluķ (vrk. 50a-7).

çerāgāh	otlak ²⁶⁶	76b-1
çerħa	çıkırık	76b-1
çerħale	güneyik	76b-1
çerde	saķar at	76b-1
cur'a	piyale şonı	76b-1
çervıde	çare eistemek	76b-2
çezdere	ķakırdak	76b-2
çeşme	(far. çeşme)	76b-2
çeşmigeşte	şası	76b-2
çegāne	ıklık	76b 2
cefte	aşma bükülmiş ve kireved	76b-3
çekke	ıamla	76b-3
çekāge	mükerrer (ıamla)	76b-3
ciger-āgende	ya'ni bağır	76b-3
çè-güne	ne dürlü	76b-3
çalgūze	Hindüstan ķozı ve fıstık ve fundık	76b-4
cilve	çalkına çalkına yürümek	76b-4
celıde	muşayķal	76b-4
cemāne	süci ķapađı	76b-4
cemre	(far. cemre)	76b-4
çunbe	dögeç	76b-5
cinıbe	yedek	76b-5
çüpyene	ķarđu	76b-5
cürābe	bendden şızub aķan şı	76b-5
çūje	yavrı	76b-6
cülāh	çulha	76b-6
ğulāmçe	ğulāmcuķ	76b-7
çe-güne	ne dürlü	77a-1
çehre	yüz	77a-1
çıne	beğ ki duzağa ķorlar	77a-1
ħāb-gāh	uyķu yeri	77a-1
ħāre	bir nev' ħari ve ķatı ķara taş	77a-2
ħār-çıne	diken çıkaracak	77a-2
ħāşe	çörçöp	77a-2
ħāme	ķalem ve ķıl ev ve şurāhi	77a-2
ħāye	ħuşye	77a-2
ħāykıne	ķayķana	77a-3
ħāyiste	çeyneyüb yiyen oğlan	77a-3
ħabıre	emici	77a-3
ħatne	sünnet	77a-3
ħüceste	mübārek	77a-3
ħırāşe	dırmık	77a-4
ħarbuze	ķavun	77a-4
ħar-peşe	eşek sineği	77a-4

²⁶⁶ A. otlak yeri (vrk. 50b-1).

ḥar-puşte	(far. ḥārpuşte)	77a-4
ḥar-zehre	eşek turpı ve ağı ağacı	77a-4
ḥurde	uvağ	77a-5
ḥurdādmāḥ	şon yaz ayı	77a-5
ḥargāh	qara ev	77a-5
ḥar-kurre	eşek qoduğı	77a-5
ḥurūh	ḥurūs	77a-5
ḥūrūse	tılāğ	77a-6
ḥūrūhe	tuzaq beñi	77a-6
ḥaste	(far. ḥaste)	77a-6
ḥaşāve	ekin yerin arıtmāğ	77a-6
ḥāfe	boğmaq	77a-6
ḥafāçe	ḥam qavun	77a-7
ḥafāle	quş sürüsi	77a-7
ḥale	ya'ni ve gemi küregi ki ve hedeyān	77a-7
ḥalīte	bez tobra	77a-7
ḥumre	küpecük	77a-7
ḥamīr-i māye	(far. ḥamīr-i māye)	77a-7
ḥunbe	büyük küp taḥıl qoyarlar	77b-1
ḥunbere	qumbara	77b-1
ḥünce	cimā' şafāsından zāhir olan āvāz	77b-1
ḥande	gülmek	77b-2
ḥanīde	üründülenmiş	77b-2
ḥūvāce	ḥoros ibigi	77b-2
ḥūdḥuruv	emīr-i 'āşıkān	77b-3
ḥüre	baş bart ve yēnür baş	77b-3
ḥūr-ābe	ulu ki cemī' ululıq esbābı anda ola	77b-3
ḥūşe	başaq	77b-4
ḥüne	yaşşı ağaq	77b-4
ḥün-ābe	şulu qān	77b-4
ḥūncede	eñlik ²⁶⁷	77b-4
ḥa	üyük ve tanaz	77b-4
ḥaḥa	zimī zimī	77b-4
ḥīre	qamlaşık ve tonuğ	77b-5
ḥayme	çadır	77b-5
dāh	qulluqcı ve daḥı verdimek	77b-5
dābe	gön bardaq	77b-5
dāse	qılçık	77b-6
dāle	qartal ve lūri ²⁶⁸	77b-6
dāne	(far. dāne) ve quş yemi	77b-6
dānije	mercimek ve ot baldırı	77b-6
debe	qavlıc ²⁶⁹	77b-6

²⁶⁷ 'Eng' yanak demektir. 'Enlik' de yanağa sürülen demektir. Günümüzdeki 'allık' kelimesi ile bu kelime arasında bağlantı kurulabilir.

²⁶⁸ (Bkz. BL) 'löri' şekli de vardır, s. 152.

depūçe	sülük	77b-6
daḥme	meşed	77b-7
dede	yırtıcı	77b-7
dere	yumrı ve büyük gebe qarın	77b-7
dirre	tırta	77b-7
durdāne	(far. durdāne)	78a-1
dergāle	tağ depesindeki yol ve dervend	78a-1
der-gāh	kapu öñi	78a-1
dermānde	(far. dermānde)	78a-2
diremne	yavşan	78a-2
dirve	yama	78a-2
dervāze	kal'a kapısı	78a-2
dervīze	gezmek ve dilenmek ḥallāc yayı	78a-2
derīçe	pencere	78a-3
durīşe	saçak ²⁷⁰	78a-3
deje	mühr	78a-3
duje	béz	78a-3
dijāgāh	kaşımış kişi	78a-4
dujīne	duje gibi	78a-4
deste	(far. deste)	78a-4
destāne	dutuk ²⁷¹	78a-4
deste-bāne	ḥallāc yayı dutağı	78a-5
destembūye	şemmāme ya'ni yıplankıc	78a-5
destīne	kol bağı ve pādişāhlar tevķī'ı	78a-5
deskere	tağ başı	78a-5
deşne	ḥancer	78a-6
dale	saşsar	78a-6
dellāle	pūzevenk	78a-6
deme	dipi	78a-6
demdeme	mükerrer (dipi) ve güldi	78a-6
dumçe	çörçöp ve tavus kıyruğı	78a-6
dunbe	kuyruk	78a-7
dendāne	miftāḥ dişi	78a-7
duvāzde	on iki	78a-7
duvānīzde	mükerrer (on iki)	78a-7
duvje	butrak	78a-7
duvde	oba ve kavm kabīle ve iş	78b-1
duvdele	doğurcın ve çelik	78b-1
dūsende	özlü balçık	78b-1
dūşīde	emzükli 'avrat	78b-1
dūşīze	kız oğlan	78b-1
dūkrise	ig	78b-2

²⁶⁹ (Bkz. BL) 'kavluç' şekli de vardır, s. 146.

²⁷⁰ A. saçak (vrk. 51b-6).

²⁷¹ A. tuşuk (vrk. 51b-6).

duvle	toğurcın kısrığa	78b-2
deh	on	78b-2
dih	köy ve dağı vir demek	78b-2
dehre	na'lbend bıçkısı	78b-3
dehle	kındıra	78b-3
dehne	uyan ağızlığı	78b-3
dīh	köy	78b-3
dīde	göz	78b-3
dīde-gāh	bağacak yer	78b-3
dīrīne	çokdankı	78b-4
dīje	mor renk ve anır at	78b-4
dīkepāye	şac ayak	78b-4
dey-māḥ	ilk kış ayı	78b-4
dīvçe	güve ve tahıl biti	78b-4
dīvāne	delü	78b-4
rāh	yol	78b-5
rāziyāne	(far. rāziyāne)	78b-5
rāfe	yandağ ²⁷²	78b-5
raḥne	gedik	78b-5
ride	şaf	78b-6
reste	mükerrer (şaf) ve kırtulmuş	78b-6
resīde	bāliğ olmuş	78b-6
rişte	erişte ve ép	78b-6
rağva	yunt kuşu	78b-6
rufte	süpründi	78b-6
reme	sūri	78b-7
runbe	kısa kılı	78b-7
rende	(far. rende)	78b-7
revāne	geçer	78b-7
rūbāh	dilkü	78b-7
ruvze	bağarsık	79a-1
rūze	oruc	79a-1
rūzīne	günlük ve gündüz ki	79a-2
rūziyāne	mükerrer (günlük ve gündüz ki)	79a-2
rūle	keltekele	79a-2
rūganīne	katmer	79a-2
rīze	uvağ	79a-2
rīşte	şaçak ve dizilmiş	79a-3
rīkāse	kirpi	79a-3
reykāşe	mükerrer (kirpi)	79a-3
zāre	zārılık	79a-3
jāje	kenger ve necis	79a-4
jāle	kırağı ve çih	79a-4
zāvlāne	buğağı	79a-4

²⁷² A. yandağ dikenini (vrk. 52a-6).

zebāne	yalın	79a-5
zubānhūh	dilenci	79a-5
zabtāne	tüfek	79a-5
zirih	demür gönlek	79a-5
zerde	(far. zerde) ve keşir	79a-5
zeri-zīre	uvağ altun	79a-6
zih	kiriş ve metin	79a-6
jeğāle	tarı etmegi	79a-6
zağra	oyunda arturmak	79a-7
zulābiye	zülbiye	79a-7
zeme	şab	79a-7
zençe	bāzār ‘avratı	79b-1
zinde	diri	79b-1
jende	eski	79b-1
zengule	düğme ve çınkırağı	79b-2
zevāde	azık	79b-2
zuvāne	liķā	79b-2
jevle	torğı	79b-3
zevīa’	kaşurğa	79b-3
zehre	öd	79b-3
zīre	kimnūn	79b-3
zīlūçe	zīlūcük	79b-3
jīve	(far. jīve) ve sidük	79b-3
sāde	şayā	79b-4
sālīne	yıllık ²⁷³	79b-4
sāliyāne	mükerrer (sāliyāne)	79b-4
sāye	gölge	79b-6
sāvīn-penbe	pamuk sepedi	79b-6
sipāh	çeri	79b-7
sebze	yaşillık ve çemen	79b-7
sepūse	koñāk	79b-7
sutre	ustura	79b-7
sitārce	ķavug	79b-7
sitāre	yıldız	80a-1
sitenbe	zorlu ve büyük tenlü	80a-1
sutūh	şaru arı	80a-1
setūce	ala gecken ²⁷⁴	80a-1
sitīze	önegü	80a-1
sidre	uyun	80a-2
sedre	toķurcun	80a-2
sere	eyü geçer nesne	80a-2
serā-perde	hicāb ulu çadır ve günlük	80a-2
serā-çe	taş serāy	80a-3

²⁷³ A. bir yıllık (vrk. 53a-2).

²⁷⁴ Bu kelime, Ankara nüshasında gösterilmemiştir (vrk. 53a-5).

serāyçe	mükerrer (taş serāy)	80a-3
serāçe-i māh	āy ağılı	80a-3
serāsime	başı çalkanmış	80a-3
surha	‘avratlar kızılcası	80a-3
serhāre	toplular ıgne	80a-4
serhıje	kızamık	80a-4
surhıje	haşba ²⁷⁵	80a-4
surfa	öksürmek	80a-5
sirke	(far. sirke) ve egri	80a-5
serkeşte	başı çekzinmiş ve hayrān	80a-5
serme	bir oğul otı ve egir	80a-5
surme	(far. surme)	80a-6
sermāye	(far. sermāye)	80a-6
seze	saya gecesi	80a-6
sefte	armağan	80a-6
sefçe	düvlek	80a-6
sufre	(far. sufre) ve cihet	80a-7
sufle	baḥıl	80a-7
sukkāçe	ağır başmak	80a-7
segāfe	zahme	80a-7
sikene	ay	80a-7
sulūh	salbur	80a-7
seme	zevle	80b-1
sumāne	bıldırcın	80b-1
semçe	boḫrum ²⁷⁶	80b-1
senbūse	şamşa	80b-1
seng-hāre	qara taş	80b-1
senije	maşra	80b-2
sivāre	kındıra	80b-2
sūhte	qav ve egısi	80b-2
sūhe	ege uvağı	80b-2
sih	üç	80b-2
sih-te	üç kat	80b-2
sih-tā	üç kat	80b-3
sihşenbe	(far. sihşenbe)	80b-3
siyāh	qara	80b-3
siyāhçe	qaramık	80b-3
sīzde	on üç	80b-4
sikīnhāne	meyhāne	80b-4
sīle	sūri	80b-4
sīne	gögüs	80b-4
şāh	sultān	80b-5

²⁷⁵ Türkiye Türkçesi ağızlarında ‘haşpa’ şekli de vardır.

²⁷⁶ A. boḫrum (vrk. 53b-3).

şāde	dülbend	80b-5
şāşe	sidük	80b-5
şāmāge	qara saqız	80b-5
şāmāle	qara yağız	80b-5
şāne	tarak ve yağırın	80b-5
şānzede	on altı	80b-6
şāh-rāh	ulu yol	80b-6
şāhenşāh	begler begi sultānlar sultānı	80b-6
şebe	boncuq ve tuc	80b-7
şebāne	gecegi ve gecelik ta'ām	81a-1
şebān-gāh	gece vaqti	81a-1
şubşe	tağıl biti	81a-1
şebīne	şebāne gibi	81a-1
şahne	nāyib ve şu başı	81a-1
şerze	ıraqan ve şurutgan ve kağıgan	81a-2
şefe	alu qarmaq	81a-2
şufe	qabarmaq	81a-2
şefāne	devlingeçden büyük iki üç renklü bir kuş	81a-3
şefşe	hallāc toqmağı	81a-3
şikene	ay	81a-3
şikenbe	(far. şikenbe)	81a-3
şikence	ēşkence	81a-4
şukūh	heybet ve gōkçeklik	81a-4
şukūfe	çiçek	81a-4
şukūle	çetiñ qoz	81a-4
şulle	ferc	81a-4
şilfe	yabāne ²⁷⁷	81a-5
şemme	ağız	81a-5
şemmāme	yıylankıç	81a-5
şine	at kişnedügi	81a-5
şināh	yüzmek	81a-5
şenbe	far. (şenbe)	81a-5
şenbelīle	būy	81a-6
şūra	çoraq	81a-6
şūrīde	qarcaşık	81a-6
şiye	şine gibi	81a-6
şīre	şıra ve süd	81a-7
şirīne	yēnir baş bart	81a-7
şīşe	(far. şīşe)	81b-1
şīşele	didilmek ve yaralanmaq	81b-1
şīfte	hayrān	81b-1
şīle	lapa birinc	81b-1
şīve	zarīfe ve naz	81b-1
şadpāye	çeyān	81b-2

²⁷⁷ A. yabā (54a-3).

şandūkçe	küçük şanduk	81b-2
şa'veh	yund kuşu	81b-2
tāpance	hopez	81b-3
tākye	muşandere	81b-3
ture	turra	81b-3
tire	hışm ve gāzab ve kaçmış	81b-4
'arūba	ayine gūn	81b-4
gāze	yüze dürtecek kızılca	81b-4
gāliye	ķaynamış müşk	81b-5
gudde	bez	81b-5
garçe	ebleh	81b-5
garanbe	gavga ve galebe	81b-5
gırvāşe	suf āletlerinden bir ālet	81b-6
galbe	sağsıgan	81b-6
galte	oklağı ²⁷⁸	81b-7
gamze	(ar. gamze)	81b-7
gamende	guşşalu	81b-7
gūve	ķoruķ	82a-1
gūze	pamuk ķozası	82a-1
gūşe	ķayın ağacı	82a-1
gūşine	bir çuġāne beņzer nesnedür ki anıġla ton yurlar	82a-2
gunce	(far. gunce)	82a-2
gānde	gök kelte ve ekşi hamir	82a-2
gunde	örümcek	82a-2
guțe	şuya talmak	82a-3
gīşe	haşır ķamış	82a-3
fāhıte	ögeyik	82a-3
fāje	gerinmek	82a-3
fālūde	pālude	82a-4
fāne	çivi	82a-4
ferāhīz- āmede	emeklemeye başlamış oġlan	82a-4
ferbih	semiz	82a-4
ferhışe	ķatayıf	82a-5
ferhunde	mübārek	82a-5
ferzāne	ferzīn ve mu'teber	82a-5
fersūde	dögülmüş ve ölmüş	82a-5
ferište	(far .ferište)	82a-5
fermānde	buyurucu	82a-6
furūzīne	đutruk	82a-6
furū-mānde	yorulmuş ve 'āciz	82a-6
furūmāye	aşılız	82a-6
furūhīde	'ākıl ve ziyrek	82a-6
ferhıhte	öġrenmiş	82a-7

²⁷⁸ (Bkz. TS) 'oġlağı, oklaġaç, oklağı' şekilleri de mevcuttur, s. 173.

firye	la‘net	82a-7
feje	murdār	82b-1
fuzūçe	çok	82b-2
fağvāre	ëncinib āh ëtmek ve hacı (?)	82b-2
figāne	düşüd	82b-2
fule	ağuz	82b-2
fulāte	bestil	82b-2
fūta	(far. fūta)	82b-2
fīrūze	piyruze	82b-3
ķāleçe	ħaliçe	82b-3
ķalye	(ar. ķalye)	82b-3
ķanāre	(ar. ķanāre)	82b-3
kāh	taht ve altun ve gümüş koyacak	82b-4
gāh	vakt ve şaman	82b-4
kābīle	hevān	82b-5
kātūre	başı degzinmiş	82b-5
kārgāh	iş düzeni	82b-5
kārnāme	örnek	82b-5
kāze	gömele ²⁷⁹ ve ağ okı	82b-5
kāzīde	helkeçük	82b-6
kājīde	‘aşfur tohumı	82b-6
kāse	çanağ	82b-6
kāskīne	aru kuşu ve gökce karga	82b-7
gāşāne	ev ve maķām	82b-7
kāgīne	banbul ķurdı ve başmaķcı bıķçısı	82b-7
gāle	olmaduk kavun ve ķumaş	82b-7
kālīde	örülmüş saç	82b-7
kālīve	nesne bilmez	83a-1
gāme	terħāne	83a-1
kibbe	yumağ	83a-1
keçele	saksığan	83a-1
gaħşa	aşağa	83a-1
guza	kirtlik	83a-1
guzārgāh	geçid	83a-1
kerre	devlet ve uşul	83a-2
kurre	taş	83a-2
guruh	tırķaz ²⁸⁰ ve tamak	83a-2
gire	düğüm ve kıvrım	83a-3
gurāse	defter	83a-3
girān-māye	ağır bahalu	83a-3
gurbe	kedi	83a-4
kirte	yandağ	83a-4
kurte	yektā ve tekele ve gönlek	83a-5

²⁷⁹ (Bkz. TS) ‘gömelte, gömelti, gümele, gümelte’ şekilleri de vardır, s. 108.

²⁸⁰ (Bkz. TS) ‘tırkaç, tırkas’ şekilleri de vardır, s. 219.

girde	(far. girde)	83a-5
gurde	bögrek	83a-6
gurde-gāh	bögrek ²⁸¹ yeri	83a-6
gurisne	ac	83a-7
girişme	göz ucıyla bakmak	83a-7
germābe	ılışu	83a-7
gurūh	bölük	83a-7
gurūhe	yumağ	83a-7
girye	ağlamak	83a-7
girīve	āşud ve yoğuş	83b-1
kejāve	ma‘afa	83b-1
gejāye	beşik çenberi ²⁸²	83b-1
gejene	gecegen	83b-2
gezende	ışırıcı	83b-2
kuşāde	açuk	83b-3
kefce	kepçe	83b-3
kile	şikāyet	83b-3
kelle	sūri ve baş	83b-3
kulāh	(far. kulāh)	83b-4
kelābe	kelb ve ma’rūf	83b-4
kelāte	kelte ve şehir yöresi	83b-5
kilāne	ocağ	83b-5
kulāle	zūlf	83b-6
kulbe	alacuk	83b-6
kulte	kıyruğı kesük eşek	83b-6
kulgūne	kızılca ki yüze dūrterler	83b-7
kulkūne	mükerrer (kızılca ki yüze dūrterler)	83b-7
kelendere	ķuvvetlü ķişi	83b-7
kulūte	nezkeb	83b-7
kulūle	yumağ	83b-7
kulīçe	(far. kulīçe)	83b-7
kelīde	tağılmış	84a-1
kumāşe	gümiş	84a-1
kemāne	matķab yayı	84a-1
kemānce	ıķlık	84a-1
kumrā	azķun	84a-1
kumīje	ķarışık ya ķursak	84a-1
kemīn-gāh	buşu yeri	84a-2
gunāh	(far. gunāh)	84a-2
gunbūre	demek eşitmek ve ğalebe	84a-2
gence	eņegi altı şişmiş eşek	84a-2
gunce	göz	84a-3
guncāre	sipsi ve kūsbe	84a-3

²⁸¹ Ağızlarda ‘bögrük’ şeklinde de söylenmektedir.

²⁸² A. beşik (vrk. 55b-3).

guncāle	mükerrer (sipsi ve kūsbe)	84a-4
gencīne	hazīne	84a-4
gende	yemiş ve ekşi hamir	84a-4
kende	handak ve kümele	84a-4
kunde	tomrum ve on yüki tulub	84a-5
kendeme	sigil	84a-5
kendāmūye	murdar tü	84a-5
ken'āle	rusbi	84a-6
kungure	(far. kungure) ve beden	84a-6
kenūdāne	kendir tohmı	84a-6
kūh	tağ	84a-6
gūh	necis	84a-6
guvāh	tanuk	84a-7
guvāre	seped	84a-7
guvāje	ta'ne	84a-7
gūpāre	şığır sürüsi	84b-2
gūbile	şu kabarcığı	84b-2
kūtāh	kısa	84b-2
kūdere	uvağ ördek	84b-3
kūzīne	kāzur tokmağı	84b-3
kūre	sēyl yolu	84b-4
kūze	bardak	84b-4
kūzgāh	kozluk ve koz ve katı	84b-5
kevizīne	kozlu halva	84b-5
kūse	(far. kūse)	84b-5
kūsāle	bızağı	84b-5
kūşe	(far. kūşe)	84b-5
gūşvāre	küpe	84b-6
kūfte	(far. kūfte)	84b-6
kūne	dübür	84b-6
gūne	dürlü	84b-6
kevende	un çuvalı	84b-7
kūniste	sekirden	84b-7
kūhe	eyer kaşı	84b-7
kūye	bu yan ve tavar yatağı	84b-7
kūyçe	ince şoşak	85a-1
kuhne	eski	85a-1
kehvāre	beşik	85a-1
kīse	kese	85a-1
kīne	kin	85a-1
kiyāh	ot	85a-2
kīye	hacamat yeri	85a-2
lābe	yalvarmak	85a-2
lāle	(far. lāle)	85a-3
lāne	yuva ve baṭtal	85a-3

lepāçe	tañla ²⁸³	85a-3
letre	pāre pāre	85a-3
letpāre	boz tağan	85a-3
lerze	ditremek	85a-4
leşker-gāh	çeri yeri	85a-4
ligāne	yağbağır	85a-4
legence	küçücük legen	85a-4
lüle	bınar lülesi ve emzük	85a-4
lüre	lor	85a-4
levzīne	bademlü helva	85a-5
levīşe	lūvāşe	85a-5
lunbe	semüz tenlü	85a-5
lunce	şalınmağ	85a-5
līme	çarık	85a-5
līve	ebleh	85a-5
māh	ay	85b-6
māze	dişi	85a-6
mārikurje	boz yılan	85a-6
māse	kürek ve éy	85a-6
māsüre	mesre	85a-7
māşe	(far. māşe)	85a-7
māle	sürgi ve misri	85a-7
mānde	yorgun	85a-7
māhe	matkab	85a-7
māhīye	aylık	85a-7
mahiyāne	mükerrer (aylık)	85b-1
māye	damuzluk ve sermāye	85b-1
matāre	gün bardak	85b-1
meḥande	gögsi üzerine yürüyen	85b-1
marahşā	necis	85b-1
murde	ölü	85b-1
merdāne	erene	85b-2
merdum- zāde	kişi ‘ayālı	85b-2
meze	dād	85b-2
muje	kirpük	85b-2
mujde	muştuluk	85b-3
mestīne	bozca aş	85b-3
mestikāre	dutağan süci	85b-3
maşhara	(ar. maşhara)	85b-3
meske	tere yağı	85b-4
melāje	kızıl ögek ve tamağ ve kirtlik	85b-4
mil‘ağa	kaşık	85b-4
melāta	helik	85b-5

²⁸³ (Bkz. TS) kelimenin ‘danla’ şekli de mevcuttur, s. 214.

munde	şınık desti	85b-5
murçe	karınca	85b-5
muryâne	demür kurdı	85b-5
mūze	edük ve pas	85b-5
mevīje	sülügen	85b-5
mūye	saķak ve ađlamaķ ve inlemek	85b-6
mūyçīne	mankaş	85b-6
meh	ay	85b-6
māh	ay	85b-6
mih	ulu	85b-6
muhre	(far. muhre) ve boncuķ ve oņurga	85b-7
mehāre	borunduruk ve me‘afa	85b-7
mihr-gāh	göñül	85b-7
miyāne	çāk orta	85b-7
mīte	güve	86a-1
meyzede	maħmūr	86a-1
mīve	yemiş	86a-1
nāresīde	bālīg olmamış	86a-1
nāsere	geçmez	86a-1
nāfe	göbek müşk	86a-2
nāgāh	aņsuz	86a-2
nāle	iņi	86a-2
nāme	biti	86a-2
nāmvere	adlu meşhūr	86a-2
nāve	oluķ ve çamur teknesi ve pinegit	86a-2
niļje	taħıl şapı ve şaman boğunu	86a-2
nebhere	geçmez	86a-3
nebīre	oğul oğlı	86a-3
naħāşhāne	ķalāyık bāzārı	86a-3
ner	erkek ve zeker ve şu mevci	86a-3
neje	av okı	86a-3
nerge	çerge	86a-4
nermūre	salıncaķ	86a-4
nişāste	(far. nişāsta)	86a-4
nişāne	pota	86a-4
nişkerde	başmaķcı bıçķısı	86a-5
na’re	hayķırmaķ	86a-5
na’sīle	ķalye	86a-5
neķāre	(far. neķāre)	86a-5
nukre	gümiş	86a-5
naķşīre	bozca aş	86a-6
numūne	çeşni ve baţtal	86a-6
nuvāle	digi ve ģalīfe loķması ve zevāle ve zelle	86a-6
nuverde	düdük	86a-6
nuvāzde	on toķuz	86a-6

nevbāve	turfanda ²⁸⁴	86a-7
nūse	elegüm sağmal	86a-7
nevende	zēyrek	86a-7
nūye	özdek ve fuṭān	86a-7
nuh	toḡuz	86a-7
nih	yok ve ḡo	86a-7
nehre	yayuḡ	86b-1
nihāle	ve busu	86b-1
nīze	sūnji	86b-1
nīşe	neşter	86b-1
nīfe	ton yaḡası ve ton aḡı	86b-1
nīme	yarım	86b-2
nīmçe	yarımca ve bir yaraḡ	86b-2
vāşāme	dūlbend	86b-2
vāmānde	girü ḡalmış	86b-2
verde	ḡaya gügercini ve gügercin burcı	86b-3
verne	yoḡsa	86b-3
vākerne	yoḡsa	86b-3
verdāne	ḡuṭabcı oḡlaḡısı	86b-4
vervāre	ev üstine ev ve çardaḡ	86b-4
vesme	rastıḡ	86b-4
veşe	uşaḡ	86b-5
vuşkerde	dūlek ve māl fikr êdici	86b-5
veşye	keḡgel	86b-5
vefre	kūci ve kirkıt	86b-5
veneyije	keḡger saḡızısı	86b-5
vīrāne	(far. vīrāne)	86b-6
vīje	arı ve ḡālīş	86b-6
hāje	ḡuşşalu ve peşiman ve danmamak	86b-6
hude	ḡaḡ	86b-6
hırāse	ḡorḡı	86b-6
herāyine	elbetde	86b-7
herze	(far. herze)	86b-7
herkāre	helkecūk	86b-7
hezāre	hezār destān	86b-7
hejīre	eyü ve güzel	86b-7
huzīne	nafaḡa	87a-1
hele	hele	87a-1
hulbe	böy	87a-1
heme	dūkeli	87a-1
hemvāre	yandak ve düz yer	87a-1
hemāre	dāyim	87a-1
hemḡüre	bile yiyān	87a-2
hemrāh	yoldaş	87a-2

²⁸⁴ A. turfanda (vrk. 57b-3).

hemşāye	konşı	87a-2
hemīşe	hemeşe	87a-2
hencāre	ķaygulu	87a-2
hinduvāne	ķarpuz	87a-3
hengāme	oyun yeri ve dirnek yeri	87a-3
hūşāzde	şu şalıķ	87a-3
hīre	süksün	87a-3
heyle	ķaşurķa	87a-3
hīme	odun	87a-4
yāre	rişvet ve zaķm ve bilāzük	87a-4
yāzde	on bir	87a-4
yāve	yitik	87a-4
yāfe	herze	87a-4
yāfte	berāt	87a-5
yigāne	firid	87a-5
yekşenbih	(far. yekşenbih)	87a-5
yele	boş ve şalma	87a-5
yeleme	cevşen ve ıolama	87a-5
yūbe	arzumendlik	87a-5
yūhe	delüce adlu ķuş	87a-5
ābī	ayva ve ördek	87a-7
ārī	evet	87a-7
āsumānī	meşhür renk	87a-7
āştī	şulķ	87a-7
ēnbūhī	çoklık	87a-7
enguşterī	yüzük	87a-7
āmūy	bir şehrdür ģayķun kenarında	87b-1
iy bārī ģuzāy	ēy çalabum tanrı	87b-1
pāy	ayak	87b-1
bārānī	yağmurluk	87b-1
bārī	ķak te'ālā	87b-2
bārdānī	yük koyacak	87b-2
bālāy	gütel atı	87b-2
pezerānī	atay vār	87b-2
perī	(far. perī)	87b-3
purdānī	ma'rifetlü	87b-3
perekī	taķye	87b-3
besi	çok	87b-3
puştī	dayanacak yaşdıķ	87b-3
ba'terī	küci	87b-3
benefşī	bir renk ki benefşe rengine beņzer	87b-4
būy	ķoku	87b-4
pūc-bīnī	yaşşı burunlu	87b-4
pūrī	pūrī ve mıķ ucı	87b-4
pey	siņir	87b-4

pī	iç bağı	87b-5
bī	ḥarf-i nefī	87b-5
bīdārī	uyanıklık	87b-6
pīstī	ten ala olmak	87b-7
pīṣānī	alın	87b-7
tārī	ķarañulık	87b-7
tāzī	bedevi ve ‘arabī at	88a-1
teberī	sumak	88a-1
turş-rūy	tonuk yüzlü	88a-1
tek-ā-pūy	aşāğa yukaru ve yemlek ve tiz tiz gelüb gitmek	88a-1
tend-rūy	turş rūy ma’nasınadur	88a-2
tene-şūy	ölü yuyacak tahta	88a-2
tehī	boş	88a-2
tūzī	pamuklu ķaftan	88a-2
tūnī	külḥancı	88a-2
tūy	kelime	88a-3
tūyī	mükerrer	88a-3
tīr-keştī	gemi okı	88a-3
tīzī	itilik	88a-3
cāy	turacak yer	88a-4
cāblūsī	dilkiceklik	88a-4
cāzūy	bügüci	88a-4
cāzūyī	bügücilik	88a-5
çāşnī	dad ve çeşni	88a-6
cāme-şūy	ton yuyucu	88a-6
cāme-gī	tonlık	88a-7
çer-pūy	udlu	88a-7
çigirey	(far. cigirey)	88a-7
çūb-sāy	dörpi	88a-7
çūb-desti	el ağacı	88b-1
çūnī	nicesin	88b-1
cūy	ırmaķ	88b-1
cūy-bārī	dere	88b-2
çehār-pāy	dört ayaklu	88b-2
çihil-pāy	ķırķ ayaklu	88b-2
çīregī	yüzsüzlük	88b-3
ḥāy	laḥata	88b-3
ḥuzāy	Ḥak te‘ālā cellecelāl	88b-3
ḥurdenī	yiyesi	88b-4
ḥarābātī	fāsık	88b-4
hale-i keşti	dümen	88b-4
ḥūy	der ve ḥū	88b-4
ḥuş-rūy	güteryüzlü	88b-5
ḥūrī	revākḥāne ve bir gül	88b-5

ḥaylī	(far. ḥaylī)	88b-5
dārāy	anbardār	88b-6
derāy	çāñ ve içerü gel	88b-6
derzī	(far. derzī)	88b-6
dervāy	aşılmış	88b-6
destu-gānī	piyāle çengi ²⁸⁵	88b-6
destī	zafer	88b-7
deştī	yabani	88b-7
dūmūy	kırkıl	88b-7
dīy	dün	88b-7
dīv-pāye	örümcek	89a-1
rāy	bir sultān ²⁸⁶	89a-1
rukūy	béz	89a-1
rūy	yüz ve tuç	89a-2
rūzī	rızık	89a-2
rusvāy	(far. rusvāy)	89a-2
rūze-gānī	yoğun bağarsık	89a-3
rūstāyī	köylü ve köylük	89a-3
rūşināyī	aydınlık	89a-3
rūganī	şucuk	89a-3
rehnumāy	kulavuz	89a-4
zārī	özenmek	89a-4
zerbī	zernih	89a-5
zuftī	yoğunluk ve çırganlık	89a-5
zindigāni	dirlik	89a-5
zengī	(far. zengī)	89a-5
zinhārī	ḥarāc güzār	89a-5
zihī	(far. zihī)	89a-6
jey	gölcük	89a-6
zībāyī	gökçeklik	89a-6
sārī	bir fersah yerde dikilen mīl	89a-6
sāzgārī	muvāfıqlık ve barışıklık	89a-7
sipāhī	(far. sipāhī)	89a-7
siperī	temā olmak	89a-7
sebzī	yaşillık ve bostan	89a-7
serī	ululuk	89a-7
surāy	er	89b-1
serāy	(far. serāy)	89b-1
surmāyī	(far. surmāyī)	89b-1
sağterī	‘avrat seven ‘avrat ve ere öykünen	89b-2
sukdī	bici ²⁸⁷	89b-2
sekābī	ķunduz	89b-2

²⁸⁵ A. piyāle çengi ya ‘ni çeng ķadeḥi (vrk. 59b-2).

²⁸⁶ A. fikr ve bir sultān (vrk. 59b-3).

²⁸⁷ A. pıḥtı (vrk. 60a-2).

sinī	sünji demüri	89b-2
sūy	yaņa	89b-2
sūr-nāy	zurna	89b-3
sihī	toğru	89b-3
sī	otuz	89b-3
sīnī	(far. sīnī)	89b-4
sīserī	dünle öten çekirge	89b-4
sīgī	süci	89b-4
sīlī	zili	89b-4
şādī	sevinmek	89b-5
şāvnī	ķundaķ	89b-5
şāh-būy	‘anber ķoķusı	89b-5
şikībānī	şaburluluk	89b-6
şukūhī	ululuk	89b-6
şelbūy	ayak āvāzı	89b-6
şūy	‘avrat eri	89b-6
şiyānī	horasanlılar ķatında yēdi mişķāl ağırı bir dirhem	89b-7
şirīnī	tatlılık ve helvā	89b-7
şirāzī	bir dürlü helva ve şirāzlu	89b-7
ţufeylī	uyundu	90a-1
ţūtī	(far. ţūtī)	90a-1
ţiregi	ķakımaķlık	90a-1
ģūşāy	üzüm salķımı ve tezek	90a-2
furūtenī	alķaķlık	90a-2
ferģūy	toğan gibi bir ķuş	90a-2
fusūs-kārī	(far. fusūs-kārī)	90a-3
fehme-keştī	gemi küregi	90a-3
gāçī	bulamaç	90a-3
kār-fermāy	iş buyurucu	90a-4
kārübānsērāy	(far. kārübānsērāy)	90a-4
kāsmūy	ķāsık kılı	90a-4
kāsnī	ģüneyik	90a-5
kepī	meymun	90a-5
kebernāy	uzun	90a-5
gedāy	yoķsul	90a-5
gerī	evlek	90a-5
girāy	girāyniden gibi	90a-6
kursī	(far. kursī)	90a-6
germī	issilik	90a-6
gernāy	tuķmekān	90a-6
gezāy	ışıрмаķ	90a-6
keşī	bir kimse	90a-6
guştī	zunnār	90a-7
kestī	ķasnı	90a-7
ķuşāde-rūy	açuk yüzlü	90b-1

keştī	gemi	90b-1
kuştī	güreş	90b-2
guşunī	erkeklik	90b-2
kemilī	tennūr	90b-4
gundāy	falcı	90b-4
kūy	maħalle	90b-4
gūy	top ve söz	90b-4
kūzegānī	saħtiyan	90b-5
gūş-māhī	merçemen kulağı	90b-5
gūş-surāy	her ne dense eşidüb eyü fehm eden kişi	90b-6
guftugū	söz şav	90b-6
kemī	busu yeri	90b-6
key	kaçan ve pādişāh	90b-6
kītī	cihan ve cihan bezeyici	90b-6
lāy	çamur	90b-7
lāyānī	dilkiceklik	90b-7
leçī	çeñe	90b-7
laħtī	biraz	90b-7
lūrī	meşhūr kuş ve bir t̄ayife	91a-1
mārefsay	yılanıcı	91a-1
māħcī	palan atı	91a-1
mār-māhī	yılan balığı	91a-1
māhī	balık	91a-2
mutvārī	gizlü ²⁸⁸	91a-2
merāzī	marazi	91a-2
murde-şūy	ölü yuyucu	91a-2
murğābī	ördek	91a-2
murvārī	incü	91a-3
mujdegānī	muştuluk	91a-3
meşkūy	puḥhāne	91a-3
muġnī	(ar. muġnī)	91a-4
menī	mütekebbir ve ḥamaķat	91a-4
mūy	kıl	91a-4
mūrī	küb ve gönk	91a-4
mūm kāfūrī	aķ mum	91a-5
mirubānī	şefkatlılık	91a-5
mihmānī	ķonuķluk	91a-5
mey	süci	91a-5
miyān-serāy	serāy ortası	91a-6
nāy	boğaz delügi ve ķamiş ve sipsi	91a-6
nā-bī	göremez	91a-6
nāşī	nāşī	91a-6
nubī	ḥaber ²⁸⁹	91a-7

²⁸⁸ A. ‘g’ harfi kefle , S. ise üç noktalı kef ile gösterilmiştir.

²⁸⁹ A. ḥaberci (vrk. 61a-6).

nuvī	mükerrer (haber)	91a-7
nihādī	ķā'ide ve vazı'	91a-7
nehārī	azacuk ta'am ki şabaḥ yēnür	91a-7
nehālī	nehālī	91a-7
ney	düdük	91a-7
nī	ḥarf-i nefī	91b-1
nīgūyī	eyülük	91b-1
vāy	(far. vāy)	91b-1
vāylī	mükerrer (vāy)	91b-2
verzī	rençber	91b-2
vesnī	ķuma	91b-2
vey	ol	91b-2
heştī	varlık	91b-3
huşyārī	ayıklık	91b-3
humāy	(far. humāy)	91b-3
hī	ḥarf-i nehy ya'ni édme	91b-4
yārī	yarlık ve yardım	91b-4
yigāngī	yiglik	91b-4
yekçendī	birkaç	91b-4
	el-ķısmirü's- şāni fi-ef'āli ve lā yeciu minhu illā bābun vāḥidun ve hüve babu'n-nūni ²⁹⁰	
ābādān kerden	'imāret eylemek	91b-7
ebedān kerden	mükerrer ('imāret eylemek)	91b-7
āḥten	ķılıç çekmek ve çalmaq	91b-7
ārāsten	bezemek	91b-7
ārāyīden	mükerrer (bezemek)	92a-1
ārāmānīden	ķarār étdürmek	92a-1
ārāmīden	ķarār étmek	92a-1
erzīden	behāya degmek	92a-2
āzurden	incitmek	92a-2
āzerum- dāştēn	meylile dutmaq	92a-2
āzmūden	şınamak	92a-3
ājenden	éklemek	92a-3
āzīden	şırımak ve nigendelemek	92a-3
āsāyānīden	diñlendürmek	92a-4
āsāyīden	mükerrer (diñlendürmek)	92a-4
āsūden	diñlenmek	92a-4
āşāmānīden	içirmek	92a-5
eşāmīden	içmek	92a-5

²⁹⁰ İkinci kısımda fiiller ve nun babı.

āşurden	yuğurmak	92a-5
āşuften	delürmek	92a-5
işkesten	şınmak	92a-6
ağārīden	ıslamak	92a-6
āğāz-kerden	başlamak	92a-7
āğāzīden	mükerrer (başlamak)	92a-7
āğālīden	kındurmak	92b-1
āğışten	ıslamak ve toğurmak ve gevde uyuşmak	92b-1
āğūşīden	kuçmak	92b-1
uftāden	düşmek	92b-2
efrāhten	yüceltmek	92b-2
efrāşten	mükerrer ve yücelmek	92b-3
efrūhten	yalınlıdurmak ve yalınlılanmak	92b-3
efrūzānīden	yalınlıdurmak	92b-3
āferīden	yaratmak	92b-4
efzāyīden	arturmak	92b-4
efzūden	artmak	92b-4
efjūlīden	yeltmek	92b-5
efsurānīden	tuşdurmak	92b-5
efsurden	tuşmak	92b-6
efsurānīden	şıkdurmak	92b-6
efşānden	silkemek	92b-6
efşurden	şımak	92b-6
efkenden	bırakmak	92b-7
āgāhīden	uyarmak ve tuşdurmak	92b-7
āgānīden	oynamak ve tuymak	93a-1
ākenden	tıkamak	93a-1
ālāyīden	bulaşdurmak	93a-1
ālūden	bulaşmak	93a-1
elyezīden	segirmek	93a-2
āmāden	yaraqlamak	93a-2
āmāsīden	şışmek	93a-2
āmāsānīden	şışirmek	93a-3
āmāhānīden	misli āmāsānīden	93a-3
āmāhīden	misli āmāsīden	93a-3
āmeden	gelmek	93a-3
āmurzīden	yarlıgamak	93a-4
āmūhten	öğrenmek	93a-4
āmūden	hāzır olmak	93a-4
āmūzānīden	öğretmek	93a-4
āmūzīden	öğrenmek	93a-5
āmīhten	karışmak	93a-5
āmīzānīden	karışdurmak	93a-5
āmīzīden	misli āmīhten	93a-5
enbāşten	toldurmak	93a-6

enbūden	dévşürmek	93a-6
enbūsīden	mükerrer (dévşürmek)	93a-6
encālīden	tuydurmak ve yormak	93a-6
encāmīden	āhır olmak	93a-7
encenīden	ēncitmek ve yaralamak	93a-7
encīden	toğramak	93a-7
endāhten	atmak	93a-7
endūhten	ķazanmak	93b-1
endūden	şıvamak	93b-1
endīden	gāhel olmak	93b-1
endīşīden	endeşe etmek	93b-1
engārīden	şanmak	93b-2
engāştēn	mükerrer (şanmak)	93b-2
engīhtēn	ķoparmak	93b-2
engīzānīden	ķopartmak	93b-2
āverden	getürmek	93b-3
āvāzdāden	çığırmaq ²⁹¹	93b-3
āverīden	yormak	93b-4
āvīhtēn	aşmak	93b-4
āvīzānīden	aşdurmak	93b-4
āhencīden	can tırtmak	93b-4
āhengkerden	ķaşd etmek	93b-5
āhengīden	mükerrer (ķaşd etmek)	93b-5
āhīhtēn	tırtmak	93b-5
īstāden	tırtmak	93b-6
īstānīden	toğurmak	93b-6
īstīden	misil ēstāden	93b-6
bāhtēn	oynamak	94a-1
bārānīden	yağdurmak	94a-1
bārīden	yağmak	94a-1
bāzīden	misil bāhtēn	94a-2
bāsīden	ķorumak	94a-2
bāşīden	olmak ve ķatılanmak	94a-2
pāşīden	şaçmak	94a-3
bāhtēn	toķumak	94a-3
pālānīden	söz dürmek	94a-3
bālāyīden	uzatmak	94a-4
pālūden	süzmek	94a-4
bālīsten	şoņına hāyr olsun demek	94a-5
bālīştēn	mükerrer (şoņına hāyr olsun demek)	94a-5
bālīden	uzamak	94a-5
bāverkerden	inanmak	94a-5
bāyīsten	gerek olmak	94a-6
pāyīden	göymek ve tırtmak	94a-6

²⁹¹ A. çağırmaq (vrk. 63a-5).

puhten	bişmek	94a-6
baḥasten	uykuda ḥorlamak	94a-7
baḥşāyīden	esirgemek	94a-7
baḥşūden	bağışlamak ve esirgemek	94a-7
baḥşīden	bağışlamak	94b-1
beder	taşra gelmek	94b-1
āmeden		
pezīre şuden	karşulamak	94b-1
pezīruften	qabul etmek	94b-1
ber-āzīden	yaraşmak	94b-2
perāgenden	tağılmaq	94b-2
ber-āmeden	çıkma gelmek	94b-3
perānīden	uçurmak	94b-3
ber-āverden	çıkarmak ve yapmak ve bitürmek ve kaldurmak	94b-3
pertemīden	tebsermek	94a-4
ber-ḥāsten	oru tırmaq	94b-4
burden	iletmek	94b-4
perdāhten	tamam eylemek	94b-4
ber-dāştēn	kaldurmak	94b-5
ber-zīden	ekin ekmek	94b-5
pursānīden	şordurmak	94b-5
perestīden	tapmaq	94b-5
pursīden	şormak	94b-6
ber-kerden	kaldurmak	94b-6
ber-kenden	qoparmak	94b-7
ber-nişisten	binmek ve yukaru oturmak	94b-7
ber-nihāden	yukaru qomak	94b-7
perverānīden	besletmek	94b-7
perverden	beslemek	95a-1
burūn-āmeden	çıkarmak ve taşra getürmek	95a-1
burūn-āverden	çıkmaq ve taşra gelmek	95a-1
pervendīden	pūzevenk tutunmaq	95a-3
pervende kerden	mükerrer	95a-3
ber-hem-şuden	birbiri üstine olmak	95a-3
perhūden	otda şarmak	95a-4
perhīz kerden	yıgılmaq	95a-4
perhīzīden	mükerrer (yıgılmaq)	95a-4
perīden	uçmaq	95a-4
burīden	kesmek	95a-5
perīzfet şuden	uçuk tutmaq	95a-5
bezrīden	ekin ekmek	95a-6

pejmurāniden	şoldurmak	95a-6
pejmurden	şolmak	95a-6
pejmuriden	mükerrer	95a-7
pujhān burden	arzu iletmek	95a-7
pujuhiden	éstemek	95a-7
buziden	çimdilemek	95b-1
pejāniden	bişirmek	95b-1
pejiden	mükerrer (bişirmek) ve bişmek	95b-2
besten	bağlamak	95b-2
bismil kerden	boğazlamak	95b-3
pusendiden	begenmek	95b-3
busūden	degmek dutmak ve yuķamak	95b-4
peşiden	yaraķlanmak	95b-4
beşiden	yuķamak	95b-4
pelmeliden	cürüşmek	95b-4
penāhiden	şıgınmak	95b-5
pindāšten	şanmak	95b-5
pend dāšten	ögüt tutmak	95b-5
būden	olmak	95b-6
pūziden	özr eylemek	95b-6
būsiden	öpmek	95b-6
pūsāniden	çürütmeκ	95b-7
pūsiden	çürümeκ	95b-7
pūşāniden	geydürmeκ ve örtdürmeκ ve yapdurmak	95b-7
pūşiden	geymeκ ve örtmeκ ve yapmak	95b-7
būş kerden	gey dürüşmeκ	96a-2
pūyāniden	yeldürmeκ	96a-2
pūyiden	yelmeκ	96a-2
būyiden	yıylamak ve ķoķmak	96a-3
behiden	başmak	96a-3
pīçāniden	şardurmak	96a-3
pīçiden	şarmak	96a-4
bīhten	elemek	96a-4
pīrāyiden	sepilemeκ	96a-4
pīrāsten	sepilemeκ ve büzmek	96a-5
peykiden	yumışaltmak	96a-5
peymūden	ölmeκ	96a-5
peyvesten	ulaşmak	96a-5
piyūsiden	şancu şancmak	96a-6
tābiden	yıldırarak	96a-7
tāhten	segirtmeκ ²⁹²	96a-7
tāziden	mükerrer (segirtmeκ)	96b-1
tāse giriften	tasa tutmak	96b-1

²⁹² A. çarpmak (vrk. 65a-3).

tāsīden	tasalanmak	96b-1
tāftēn	bükme ve kızmak ve döndürmek ve dokumak	96b-1
tālīden	çııramak	96b-2
tirāşīden	yunmak	96b-2
tirāvīden	şızmak	96b-2
tersānīden	korıkutmak	96b-2
tersīden	korıkmak	96b-3
turşīden	egşimek	96b-3
terkīden	yarılmak ve çatlamak	96b-4
terencīden	yincib şıkmak	96b-4
tesbīden	kızmak	96b-4
tağzīden	ıavurmak	96b-4
tefsīden	tebsermek	96b-4
tekīden	segirtmek	96b-5
tilāvīden	şızmak	96b-5
temzedēn	epsem olmak	96b-5
tenbīden	cizmek	96b-5
tencīden	misil tercīden	96b-5
tensānīden	ıuncuıdurmak	96b-6
tensīden	ıuncuımak	96b-6
tenīden	ıokumak ve örümcek ağı germek	96b-6
tuvānīsten	güc yetmek	96b-6
tuvānīden	mükerrer	96b-7
tūıhtēn	ıirmek ve kızanmak	96b-7
tevulīden	şancmak	96b-7
tūlıden	ıklamak	96b-7
tīr şuden	bulanmak	97a-1
tīz dāden	yellemek	97a-1
tīzīden	mükerrer (yellemek)	97a-1
ıāhīden	üşüme	97a-2
ıāmīdem	işemek	97a-2
ıāyīden	misil ıāhīden	97a-2
caışīden	ıay belılemek	97a-3
ıerbīden	bağı olmak	97a-3
ıırīst kerdēn	kırcıldatmak	97a-3
ıırīstīden	mükerrer (kırcıldatmak)	97a-4
ıerīden	otlamak	97a-4
cesbānīden	meyl ıtdürmek ve yapışdurmak	97a-4
cesbīden	meyl eylemek ve yapışmak	97a-4
custēn	istemek	97a-5
cestēn	şııramak ve segirmek	97a-5
ıeşānīden	ıatırmak	97a-6
ıeşīden	ıatmak	97a-6
cağzīden	ıurbağı ötmek	97a-6
ceftēn	aşma düzmek	97a-6

cefsānīden	yapışdurmak	97a-7
cefsīden	yapışmak	97a-7
çaksīden	kazuk kaçmak	97a-7
çakīden	mükerrer (kazuk kaçmak)	97b-1
çegānīden	damzurmak	97b-1
çekīden	tımmak	97b-1
çelīden	kemürmek	97b-2
çemīden	teferruc eylemek	97b-2
cunbānīden	deprendürmek	97b-3
cunbīden	ceng etmek	97b-3
cūşānīden	kaynatmak	97b-3
cūşīden	kaynamak	97b-4
cihānīden	segirtmek	97b-4
cehīden	segirmek	97b-4
çīden	dirmek	97b-5
çīre şuden	yürekli ve yegin olmak	97b-5
hābīden	uyumak	97b-6
hārīden	geçmek ve kaşımak ²⁹³	97b-6
hāsten	örü tırmak	97b-6
hāyīden	çeynemek	97b-6
habe kerden	boğmak	97b-6
habīden	ayağıla başmak	97b-7
hırāşīden	tırlamak	98a-1
hırāmīden	şalınmak	98a-1
hurūşīden	şenligile çığırmak	98a-1
hırīden	şatın almak	98a-2
hazīden	emeklemek ve sürtünmek	98a-2
hızīden	kalkmak	98a-2
hasten	uşanmak	98a-3
husbānīden	yaturmak ve uyutmak	98a-3
hūsbīden	yatmak ve uyumak	98a-3
hūşgumār kerden	bir sözi bağāyet şormak	98a-4
huften	uyumak ve yatmak	98a-4
hufīden	mükerrer (uyumak ve yatmak)	98a-4
hafīden	öksürmek ve boğulmak	98a-4
hılānīden	şancdurmak ve şokdurmak ve baturmak	98a-5
hılīden	şancmak şokmak ve batmak	98a-5
ham dāden	egilmek ²⁹⁴ ve kıvrılmak	98a-5
hamīden	mükerrer (egilmek ve kıvrılmak)	98a-5
handānīden	güldürmek	98a-5
hāndīden	gülmek	98a-6
hūbānīden	uyutmak	98a-6

²⁹³ A. geçmek (vrk. 66a-4).

²⁹⁴ 'egilmek' kelimesi A. nüshasında kef ile, S. nüshasında ise üç noktalı kef ile gösterilmiştir.

hübiden	uyumağ	98a-6
hūçiden	göz yaşarmak	98a-6
hūrāniden	yedürmek	98a-7
hürden	yemek	98a-7
hūsten	dilemek	98a-7
hūsiden	buruşmak ve dil burmak	98a-7
hūşiden	hoş gelmek	98b-1
hūnāniden	oğutmak	98b-1
hūnden	oğumak	98b-1
hīzāniden	tırkırmak	98b-2
hīziden	tırmaq	98b-2
hīsāniden	ıslanmak	98b-2
hīsiden	ıslamak	98b-2
dāden	vèrmek	98b-3
dāšten	dutmaq	98b-3
dāmiden	şavurmak	98b-3
dānisten	bilmek	98b-4
dāniden	tekerlenmek	98b-4
dar-āgūş kerden	kuçmak	98b-4
der-āmeden	içerü gelmek	98b-4
der-āverden	içerü getürmek	98b-5
dıraşşāniden	yıldıratmak	98b-5
dıraşşiden	yıldıramak	98b-5
derd kerden	ağrımaq	98b-6
der şuden	içerü olmak ve girmek	98b-6
der kerden	içerü eylemek ve givirmek ve girmek	98b-7
direng kerden	eglenmek	98b-7
durūd kerden	selām vèrmek ve esenlenmek ve ögmek	98b-7
direngiden	misil direng kerden	98b-7
durūden	misil durūd kerden ve biçmek	99a-1
durūn āmeden	içerü gelmek ve girmek	99a-1
dıravāniden	biçdürmek	99a-1
dıraviden	biçmek	99a-1
der-āften	añlamak ve erişmek ve bulmak	99a-2
dırriden	yırtmaq	99a-2
duzdiden	uğurlamak	99a-2
demār āverden	dügedince kırmak	99a-3
demiden	üfürmek ve bitmek ve belürmek	99a-3
devāniden	segirdürmek	99a-3
dūhten	dikmek	99a-3
dūht kerden	kepede eylemek	99a-4
dūst dāšten	sevmek	99a-4

dūsānīden	şıvatdurmak ve yapışdurmak	99a-4
dūsīden	şıvamak ve yapışmak	99a-5
dūşānīden	şagdurmak	99a-5
dūşīden	şagmak	99a-5
devīden	segirtmek	99a-6
dīden	görmek	99a-6
rāden	sürmek	99a-7
rubānīden	kapdurmak	99a-7
rubūden	kapmak	99a-7
raḥşīden	yıldırımak	99a-7
dıraḥşīden	yıldırımak	99b-1
resānīden	erüştürmek	99b-1
resten	kırtulmak	99b-1
rusten	bitmek	99b-2
resīden	erişmek	99b-2
reften	gitmek	99b-2
ruften	süpürmek	99b-3
remānīden	ürkütme	99b-3
remīden	ürkme	99b-3
rencānīden	encitme	99b-3
rencīden	encinme	99b-4
rendīden	kazmak ve belile toprak atmak	99b-4
rübāyīden	süpürtme	99b-4
rüyānīden	bitürme	99b-5
rehā kerden	kırtarmak ve şalı vürmek	99b-6
rehānīden	mükerrer (kırtarmak ve şalı vürmek)	99b-6
rehīden	kırtulmak	99b-6
rīhten	dökmek	99b-6
rīden	şacmak	99b-7
rīzānīden	dökdürme	99b-7
rīsten	becitleme	99b-7
rīšten	egirme	99b-7
rīhīden	toprak akmak	100a-1
zāden	toğmak	100a-1
jāvīden	gevşemek ve çeynemek	100a-1
zāyīden	toğurmak	100a-2
zeden	vürmek	100a-2
zidāyīden	pas açmak	100a-2
zudūden	mükerrer (pas açmak)	100a-3
zeferkīden	azacuk yeme	100a-3
zunūden	sigileme ve ulumak	100a-3
zunuvīden	mükerrer (sigileme ve ulumak)	100a-3
jūlīden	eskime ve didilmek	100a-4
sāhten	düzme	100a-4
sāvīden	ezme	100a-5

sāyīden	mükerrer (ezmek)	100a-5
supurden	ışmarlamak	100a-5
siperī şuden	tamam olmak	100a-5
supūhten	dürtmek	100a-6
sitāden	almak	100a-6
siteden	mükerrer (almak)	100a-7
suturden	yülümek ve yunmak	100a-7
sutūden	ögmek	100a-7
sitīzīden	üvenigilenmek	100a-7
sitīhīden	mükerrer (üvenigilenmek)	100b-1
sahten	katılanmak	100b-1
surāyīden	ırlamak	100b-1
sirišten	yuğurmak	100b-2
sirengīden	yarçılasmak	100b-2
siringīden	geyik eylemek	100b-2
surfīden	öksürmek	100b-3
surūden	misil surāyīden	100b-3
sezīden	lāyık olmak	100b-3
suften	delmek	100b-4
siflīden	sıklık vèrmek	100b-4
suflīden	misil surfīden	100b-4
sigālīden	yavuz şanmak	100b-5
sigīzīden	şucımak	100b-5
sināb zeden	yüzmek	100b-5
sencīden	tartmak	100b-6
sūhten	köyünmek	100b-6
sūzānīden	köyündürmek	100b-6
sūden	ezmek ve sürtmek	100b-6
sūg dāšten	yaş tutmak	100b-7
şārīden	çağlamak	100b-7
şāşīden	işemek ve sepmek	100b-7
şāyīsten	yaramak	101a-1
şāyīden	lāyık olmak	101a-1
şiblīden	sıklık vèrmek	101a-1
şitābānīden	ivdürmek	101a-2
şitāften	ivmek	101a-2
şahşīden	doğunmak	101a-2
şahūden	dırmalamak	101a-3
şuhūlīden	çığırmaq ve kişnemek	101a-3
şuden	olmaq ve gitmek	101a-3
şurrīden	çırlamak	101a-3
şusten	yumak	101a-4
şikār kerden	av avlamak	101a-4
şikāften	yarmak	101a-4
şikerden	av avlamak	101a-4

şikerfiden	derin olmak	101a-5
şikerfiden	'acablamak	101a-5
şikesten	şımak	101a-5
şukuften	'acablamak ve çiçeklenmek	101a-6
şukūhiden	sümülciyib nezā'a tırnak	101a-6
şikīften	çiçek açılmak	101a-6
şumurden	şaymak	101a-6
şimiden	yılmak ve kokulamak	101a-7
şemiden	şivān eylemek	101a-7
şināsāniden	açlatmak	101a-7
şināhten	açlamak	101b-1
şināv kerden	şuvda ²⁹⁵ yüzmek	101b-1
şenciden	ēncitmek	101b-1
şinevāniden	ēşitdürmek	101b-1
şunūden	ēşitmek	101b-2
şiniden	mükerrer (ēşitmek)	101b-2
şūhiden	iledimlik eylemek	101b-2
şūrāniden	delürtmek ve karışdırmak	101b-2
şūrīden	delürmek ve karışmak	101b-3
şūliden	endeşelenmek	101b-3
şüyāniden	yudurmak	101b-3
şīften	misil şūrīden	101b-3
şeyiden	daşınmak	101b-4
şabiden	şalabımak ²⁹⁶	101b-4
şerāziden	şon 'alemlmek	101b-4
şalebiden	mükerrer (şon 'alemlmek)	101b-4
şāliden	yan üzerine yuvalanmak	101b-6
şurrīden	gögermek ve gerinmek	101b-6
şajiden	birbir üstine yıgmak	101b-6
şaltaniden	yuvalandırmak ve yuvalanmak	101b-7
şaltiden	yuvalanmak	101b-7
şanşiden	herze söylemek	102a-1
şunūden	ıımızganmak	102a-1
şūrīden	kişirmek	102a-2
şūlāniden	şınatmak	102a-2
şūliden	şınamak	102a-2
fāhiden	pamuk ditmek	102a-3
futāden	düşmek	102a-3
fitāliden	üzüb aşāga dökme	102a-3
futūden	sözde tevaşşuf eylemek	102a-3
firāhten	yuşaru getürmek ve kikimek	102a-3
firāşiden	düşmek ve çakışmak	102a-4

²⁹⁵ Kelime, şub-şuv-şu şeklinde kelime gelişme göstermiştir. Bu dönem metinlerinde bu yazılışlar sıkça karşımıza çıkmaktadır.

²⁹⁶ (Bkz. TS) 'şalabımak, şalabımak, şalabımak' şekilleri de vardır, s. 213.

ferāmūş kerden	unutmağ	102a-4
ferhamīden	misil fāhīden	102a-4
fīristāden	viribimek	102a-4
fersūden	uşanmağ ve yigrenmek ve didilemek	102a-5
fermūden	buyurmağ	102a-5
ferhīhten	şırıtmağ	102a-5
furū āmeden	aşağa gelmek ve ėnmek	102a-5
furū burden	yutmağ	102a-6
furūhten	şatmağ	102a-6
furū-reften	taşmağ ve batmağ	102a-7
fīrbānīden	aldatmağ	102a-7
fīrīhten	denk olmağ	102a-7
fīrīften	aldamağ	102a-7
fuzūden	artmağ	102b-1
fusurden	toņmağ	102b-1
fuşurden	şıkmağ	102b-1
fīşāden	silkemek	102b-2
fikenden	bırakmağ	102b-2
falhamīden	misil fesurden	102b-3
falhūden	çigidi ve süci arıtmağ	102b-3
fencīden	güvenmek ve degzinmek	102b-4
fehmiiden	aņlamağ ²⁹⁷	102b-4
kārānīden	ekdürmek ve işletmek	102b-5
kārīden	ekmek ve işlemek	102b-5
kāsten	eksemek	102b-5
kāšten	ekin ekmek	102b-5
kāften	aşlu şikāften mah yarmağ	102b-5
kāvīden	yırkazmağ	102b-6
kāvhiiden	depretmek	102b-6
kāhānīden	eksüdürmek	102b-6
kāhīden	eksemek ve eksilmek	102b-6
gāyīden	yef'allemeğ	102b-7
gudāhten	erimeğ	102b-7
gudāzānīden	eritmek	102b-7
gudāšten	ğomağ	103a-1
guzārānīden	ğodurmağ	103a-1
guzārānīden	geçürmek	103a-1
guzāšten	geçmek	103a-2
gurāzīden	şalınub nazıla gētmek	103a-2
girānīden	dutdurmağ	103a-2
girāyisten	şalmağ	103a-3
girāyīden	meyl eylemek ve varmağ	103a-3
gurāyīden	misil girāyisten	103a-3

²⁹⁷ A. üç noktalı kef (vrk. 70a-6) ile S. ise nazalı kefle göstermiştir.

gird āmeden	derilümek ve cem‘ olmak	103a-4
gird āverden	düşürmek ve cem‘ eylemek	103a-4
gird kerden	mükerrer (düşürmek ve cem‘ eylemek)	103a-4
kerden	eylemek	103a-4
gerdānīden	degzindürmek ve döndermek	103a-5
gerdīden	degzinmek ve dönme	103a-5
giresīden	direşmek	103a-5
giriften	dutma	103a-5
girevīden	inanma	103a-5
giryānīden	ağlama	103a-6
girihten	kaçma	103a-6
girizānīden	kaçırma	103a-6
girīsten	ağlama	103a-6
guzārānīden	ödedmek	103a-7
guzānīden	ödemek	103a-7
gezānīden	ısrıma	103a-7
gizāyīden	misil girāyisten	103b-2
guzāyīden	zuyān etmek	103b-3
gezīden	ısrıma	103b-3
guzīden	üründülemek	103b-3
gusterānīden	döşetmek	103b-4
gusterden	döşemek	103b-4
gusterīden	mükerrer (döşemek)	103b-4
guslānden	ezdürmek	103b-4
gususten	üzme ve üzölme	103b-5
gusıhten	mükerrer (üzme ve üzölme)	103b-5
guşāden	açma	103b-5
geşten	dönme	103b-5
guşten	depelemek	103b-6
guştī geriften	güreş dutma	103b-6
guşūden	açılma	103b-7
geşīden	çekme	103b-7
guften	söyleme	104a-1
kefānīden	çatlandırma ve editdürme	104a-1
kefīden	çatlatma ve ditme	104a-1
gumārīden	şırıma	104a-1
gumāşten	ışmarlama	104a-2
gumān burden	şek etmek ve zannetme	104a-2
gumānīden	mükerrer (şek etmek ve zannetme)	104a-2
gum şuden	yitme	104a-2
gum kerden	yitürme	104a-3
gumīzīden	işeme	104a-3
guncānīden	şığırma	104a-3
guncīden	şığma	104a-3

kendānīden	ķazdurmak	104a-3
kenden	ķazmak	104a-4
kendīden	yyemek	104a-4
guvārānīden	siġirmek	104a-4
guvārīden	siġmek	104a-4
kuvāje kerden	ķaynamak ve ōymak ve yumurda rufadan eylemek	104a-5
gūpānīden	dōgdürmek	104a-5
gūzīden	yellemek	104a-6
gūŝ dāŝten	diġlemek	104a-6
gūŝ kerden	mükerrer (diġlemek)	104a-6
kūŝīden	dürüşmek	104a-6
kūften	dōgmek	104a-7
gūyānīden	söylemek	104a-7
lābīden	yalvarmak	104b-2
lābe kerden	mükerrer (yalvarmak)	104b-2
lāfīden	ögünmek	104b-3
lerzānīden	ditretmek	104b-3
lerzīden	ditremek	104b-3
laġzānīden	tapındurmak	104b-4
laġzīden	tapınmak	104b-4
lencīden	tartmak	104b-4
lengīden	aġsamak	104b-4
lūġīden	ŝaġmak	104b-4
leysānīden	yalatmak	104b-5
leysīden	yalamak	104b-5
mālīden	ovmak ve dürtmek ve silmek	104b-6
mānden	ķalmaq ve ķovmaq ve yorulmaq	104b-6
mānisten	beġzemek	104b-6
meġīden	ķarvamak	104b-6
maġīden	hareket etmek	104b-6
murden	ölmek	104b-7
mezīden	emmek	104b-7
mesīden	ķarvamak	104b-7
mekīden	emmek	104b-7
mūlīden	eglenmek	104b-7
mūyīden	ŝaġu ŝaġmak	105a-1
mīġūden	ķıvırmak	105a-1
mīrānīden	öldürmek	105a-1
mīzīden	misil mekīden	105a-1
nārīden	ulalmak	105a-2
nāzīden	nazlanmak	105a-2
nālīden	iġlemek	105a-3
nāmīden	ad ķomak	105a-3
nubiŝten	yazmak	105a-3

naḥṣīden	kafa kemigin otmaḡ	105a-3
niṣānden	dikmek	105a-4
niṣisten	oturmaḡ	105a-4
naḡzīden	gökçek olmaḡ	105a-4
niḡārīden	naḡṣ étmek	105a-4
niḡāšten	mükerrer ve çézmek	105a-4
niḡāh dāšten	ṣaḡlayu dutmaḡ ve ṣaḡlamaḡ	105a-5
niḡāh kerden	baḡmaḡ	105a-5
nigeristen	baḡmaḡ	105a-6
nigerīden	mükerrer (baḡmaḡ)	105a-6
nugūhīden	ḡorlamaḡ ya‘ni ḡınamaḡ	105a-6
numūden	göstermek ve gözükmeḡ	105a-6
neng dāšten	‘arlanmaḡ	105a-6
nuvāhten	oḡṣamaḡ	105a-7
nuvāzīden	mükerrer (oḡṣamaḡ)	105a-7
nuverrānīden	dürdürmek	105a-7
nuverdīden	dürmek	105a-7
nūṣānīden	içürmek	105b-1
nūṣīden	içmek	105b-1
nuvišten	yazmaḡ	105b-1
nuvīden	ıvızḡanmaḡ	105b-2
nevīd dāden	‘ıvaż vèrmek	105b-2
nuvīṣānīden	yazdurmaḡ	105b-2
nihāden	ḡomaḡ	105b-2
nihārīden	ḡorḡmaḡ	105b-3
nuhuften	gizlenmek ve örtmek	105b-3
niyūṣe kerden	dikücilik eylemek	105b-3
niyūṣīden	éṣitmek	105b-4
vā-pekīden	aḡıza atmaḡ	105b-5
vāḡīden	ditmek	105b-5
vārīden	becitlemek	105b-5
vā-kerden	yapmaḡ ve açmaḡ	105b-5
ver-kerden	atmaḡ ve ḡaldurmaḡ	105b-6
verzīden	dürüşmek	105b-6
vezīden	esmek	105b-6
veṣ kerden	gey dürüşmek	105b-6
hīrāsānīden	ürkütmeḡ ve belinletmeḡ ḡorḡutmaḡ	105b-7
hīrāsīden	ürkmeḡ ve belinlemeḡ ve ḡorḡmaḡ	105b-7
hest kerden	vār eylemek ve ṣüret vèrmek	106a-1
hestīden	mükerrer (vār eylemek ve ṣüret vèrmek)	106a-1
hevāsīden	tebsermek	106a-1
heves kerden	(far. heves kerden)	106a-2
hišten	ḡomaḡ	106a-2
heṣīden	mükerrer (ḡomaḡ)	106a-2

yād kerden	aņmaq	106a-3
yāristen	öpülmek	106a-3
yārī dāden	yardım vérmek	106a-4
yārīden	ağac oymaq	106a-4
yāzīden	gerinmek ve esnemek	106a-4
yāften	bulmaq	106a-5
yāve şuden	yitmek	106a-5
yāve kerden	yitürmek	106a-6
yařřūden	şaşağulamak	106a-6
yencūden	yaralamak	106a-6
kerd	fi‘l māzi eyledi bir kimse geğmiş zamanda	106b-6
kund	fi‘l muzāri‘ eyler bir kimse gelecek zamanda	106b-6
kerden	maşdar	106b-7
kunende	ism-i fāil eyleyici	106b-7
kerde	ism-i mef‘ül eylenmiş	106b-7
nekerd	ceğd eylemek	106b-7
henüz kerd	mubālīga ceğd dağı eyledi	107a-1
nemī kuned	tağı hāl eylemez şimdi	107a-1
nekuned	nefi müstaķbel eylemez gelecek zamanda	107a-1
herāyine nekuned	te‘kīd tağı müstaķbel elbetde eylemez gelecek zamanda	107a-1
bukuned	emir ğāyīb eylesün	107a-2
mekuned	nehī ğāyīb eylesün	107a-2
kun	emir hāzır eylesin	107a-2
mekun	nehī hāzır eyleme	107a-2
kerden ğāh	ism-i zaman ism-i mekān eşleyecek zaman eşleyecek mekān	107a-2
ālet kerden	ēdecek ālet ism-i ālet	107a-3
yikbār kerden	binā-i merre bir kerre eylemek	107a-3
yikgūne kerden	binā-i nev‘ bir dürlü eylemek	107a-3
gunende ter	tařđır ēdicek	107a-4
kerd	fi‘l māzī müfredi ğāyīb eyledi bir kimse geğmiş zamanda	107a-5
kerdend	fi‘l māzī cem’ ğāyīb eylediler geğmiş zamanda	107a-5
kerdī	fi‘l māzī müfredi muĥātab eyledün sen geğmiş zamanda	107a-5
kerdīd	fi‘l māzī cem‘ muĥātab eyledün siz geğmiş zamanda	107a-5
kerdem	nefsi mütekellim vecde eyledüm ben geğmiş zamanda	107a-5
kerdīm	nefsi mütekellim me‘alğayr eyledün ben geğmiş zamanda	107a-6

kerde şud	fi'1 mǎzī müfred ğāyīb eylendi geçmiş zamanda	107b-3
kerde şuden	cem' ğāyīb eylendiler geçmiş zamanda	107b-4
kerde şudī	müfred muḥāṭab eylendün geçmiş zamanda	107b-4
kerde şudīd	cem' muḥāṭab eyledünüz geçmiş zamanda	107b-4
kerde şudem	nefsi mütekellim vecde eyledüm ben geçmiş zamanda	107b-5
kerde şudīm	nefsi mütekellim me'alğayr eyledün biz geçmiş zamanda	107b-5
mī kerd	müfredi ğāyīb éderdi	107b-7
mī kerdend	cem' ğāyīb éderlerdi	107b-7
mī kerdī	müfred muḥāṭab éderdün	108a-1
mī kerdīd	cem' muḥāṭab éderdiñiz	108a-1
mī kerdem	nefsī mütekellim vecde éderdüm	108a-1
mī kerdīm	nefsi mütekellim me'alğayr éderdün	108a-1
kerdīm şud	müfredi ğāyīb eylenürdi	108a-2
kerde mī şudend	cem' ğāyīb eylenürlerdi	108a-2
kerde mī şudī	müfred muḥāṭab eylenürdün	108a-3
kerde mī şudīd	cem' muḥāṭab eylenürdünüz	108a-3
kerde mī şudem	nefsi mütekellim vecde eylenürdüm	108a-3
kerde mī şudīm	nefsi mütekellim me'al ğayr eylenürdün	108a-4
kerde est	müfred ğāyīb étmişdür	108a-7
kerde end	cem' ğāyīb étmişlerdür	108a-7
kerdeyi	müfred muḥāṭab étmissindür	108a-7
kerde īd	cem' muḥāṭab étmişsizdür	108b-1
kerde em	nefsi mütekellim vecde étmişemdür	108b-1
kerde īm	nefsi mütekellim me me'al ğayr étmişsizdür	108b-1
kerde būd	müfredi ğāyīb étmişidi	109a-6
kerde būdend	cem' ğāyīb étmişleridi	109a-6
kerde būdī	müfredi muḥāṭab étmişidün	109a-7
kerde būdīd	cem' muḥāṭab étmişidünüz	109a-7
kerde būdem	nefsi mütekellim étmişidüm	109a-7
kerde būdīm	nefsi mütekellim me'al ğayr étmişidün	109a-7
kerde būde est	étmişmiş	109b-2
kerde būde end	étmişlermiş	109b-3
kerde būdeyi	étmişmişsin	109b-3
kerde būde īd	étmişmişsiz	109b-3
kerde būde em	étmişmişsin	109b-4

kerde bñde ĩm	tmişmisiz	109b-4
mĩ hñst kerden	tse gereğidi	109b-5
mĩ hñstend kerden	tseler gereğidi	109b-5
mĩ hñstĩ kerden	tseñ gereğidi	109b-6
mĩ hñstĩd kerden	tseññz gereğidi	109b-6
mĩ hñstem kerden	tsem gereğidi	109b-6
mĩ hñstĩm kerden	tseññz gereğidi	109b-7
tũ enist kerden	debildi	110a-2
tũ enistned kerden	debildiler	110a-2
tuvānisten	(yazılmamış) ²⁹⁸	110a-4
tuvāniste est kerden	debilmiřdũr	110a-4
tuvāniste kerden	debilmiřlerdũr	110a-4
mĩ tuvānist kerden	debilũrdi	110a-5
mĩ tuvānistend kerden	debilũrlerdi	110a-6
bāyist kerden	tmek gerek oldı	110b-1
bāyistend kerden	tmek gerek oldularđı	110b-1
mĩ bāyist kerden	tmek gerek olurđı	110b-3
mĩ bāyistend kerden	tmek gerek olurlarđı	110b-3
bāyiste est kerden	tmek gerek olmişdur	110b-5
bāyiste end kerden	tmek gerek olmiřlarđı	110b-5
řāyist kerden	tmege yaradı	110b-6
řāyistend kerden	tmege yaradılar	110b-6
řāyistĩ kerden	tmege yaradıñ	110b-7

²⁹⁸ Kelimenin satırarası gsterilmemiştir.

şāyiste est kerden	étmege yaramışdur	111a-1
şāyiste end kerden	étmege yaramışlardur	111a-1
şāyiste-i kerden	étmege yaramışsın	111a-2
mī şāyist kerden	étmege yarardı	111a-2
mī şāyistend kerden	étmege yararlarıdı	111a-3
kerde şude būd	eylenmişidi	111a-4
kerde şude būdend	eylenmişlerdür	111a-4
kerde şude būdī	eylenmişidür	111a-5
kerde şude būde est	eylenmişmiş	111a-7
kerde şude būde end	eylenmişlerimiş	111a-7
kuned	fi'l muzāri' müfredi müzekker gāyib éder bir kimse gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	112a-7
kunend	cem' gāyib éderler gelecek zamanda ya şimdigi	112a-7
kinī	müfredi muhātab éderisen gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	112b-1
kunīd	cem' muhātab édersiz gelecek zamanda şimdigi hâlde	112b-1
kunem	nefsi mütekellim éderin ben	112b-1
kunīm	nefsi me'al gayr éderüz biz	112b-1
kerde şeved	müfred gāyib eylenür gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	114a-5
kerde şevend	cem' gāyib eylenerler gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	114a-5
kerde şevī	müfredi muhātab eylenürsin gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	114a-6
kerde şevīd	cem' muhātab eylenürsiz gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	114a-6
kerde şevem	nefsi mütekellim vecde eylenerin ben gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	114a-6
kerde şevīm	nefsi mütekellim me'al gayr eylenür biz gelecek zamanda ya şimdigi hâlde	114a-7
hūhed kerden	étse gerek	114b-6
hūhend kerden	étseler gerek	114b-6
hūhī kerden	étse gerek	114b-6
hūhīd kerden	étseñüz gerek	114b-7
hūhem kerden	étsem gerek	114b-7

ḥūhīm kerden	êtsüz gerek	114b-7
tuvāned kerden	èdebilür	115a-1
tuvānend kerden	èdebilürler	115a-1
tuvānī kerden	èdebilürsin	115a-2
bāyed kerden	édmek gerek	115a-2
bāyend kerden	édmek gerekler	115a-3
şāyed kerden	étmege yarar	115a-3
şāyend kerden	étmege yararlar	115a-4
ḥāsten tuvānisten bāyisten şāyisten	(yazılmamış) ²⁹⁹	115a-5 115a-5 115a-6 115a-6
tuvāned tuvān kerden mī tuvān kerden	(yazılmamış) ³⁰⁰	115b-1 115b-2 115b-2
kerden	édmek	115b-6
kerdenhā	édmekler	115b-7
kerdenīhā	(yazılmamış) ³⁰¹	116a-2
kerdenī	édecek	116a-4
ḥürdenihā	(yazılmamış) ³⁰²	116a-5
ḥürdenī	yiyecek	116a-5
pūşīdenīhā	(yazılmamış) ³⁰³	116a-6
pūşīdenī	geyecek	116a-6
guft gūy	söylemek	116b-1
zedgīr	vurmaḡ ve dutmaḡ	116b-1
bāyist kerd bāyed kerd	(yazılmamış) ³⁰⁴	116b-4
dāniş perveriş	(yazılmamış) ³⁰⁵	116b-6
reviş	(yazılmamış) ³⁰⁶	116b-7
kerde şuden	eylenmek	117a-1
kerdeneş	anuḡ etmekligi	117a-5

²⁹⁹ Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰⁰ Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰¹ Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰² Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰³ Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰⁴ Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰⁵ Satırlaraları gösterilmemiştir.

³⁰⁶ Satırlaraları gösterilmemiştir.

kerdenī ū	mükerrer (anuñ etmekligi)	117a-5
kerdeni iṣān	anlaruñ etmekligi	117a-5
kerdeni ānān	mükerrer (anlaruñ etmekligi)	117a-5
kerdenet	senüñ etmekligüñ	117a-6
kerdeni tū	mükerrer (senüñ etmekligüñ)	117a-6
kerdeni tān	sizün etmekligüñüz	117a-6
kerdeni ūmā	mükerrer (sizün etmekligüñüz)	117a-6
kerdenem	benüm etmeklügüm	117a-6
kerdeni men	mükerrer (benüm etmeklügüm)	117a-7
kerdeni mā	bizüm etmekligim	117a-7
kerdenet		117b-2
kerdeni tū		117b-2
kerdeni tā	(yazılmamış) ³⁰⁷	117b-2
men kerdeni		117b-3
tuvān		
kerdenem		117b-3
min		
kunende	édici	117b-4
yik sāle	bir yıllık	118a-1
dūsāle	iki yıllık	118a-1
çehār merde	dört erlik	118a-1
kunendekān		118a-2
kān		118a-3
ādemiyān	(yazılmamış) ³⁰⁸	118a-6
cāneverān		118a-6
kunendekān		118a-7
firiştegān		118b-1
hācegān		118b-1
āsumānhā		118b-2
zemīnhā		118b-2
zenger	altuncı	118b-3
kefeşger		118b-3
bāgubān		118b-4
keştībān		118b-4
bācdār		118b-5
‘alemdār	(yazılmamış) ³⁰⁹	118b-5
cevher ūnās		118b-6
cevher		118b-7
ūnāsende		118b-7
āş pezende		

³⁰⁷ Satıraları gösterilmemiştir.

³⁰⁸ Satıraları gösterilmemiştir.

³⁰⁹ Satıraları gösterilmemiştir.

dānā şinānā tuvānā dānāyān kerdegān	(yazılmamış) ³¹⁰	119a-2 119a-2 119a-2 119a-4 119a-6
kunende est	édicidür	119b-3
kunende end	édicilerdür	119b-3
kunendeyi	édicisin	119b-3
kunende īd	édicisiz	119b-4
kunende em	édiciyin	119b-4
kunende īm	édiciyüz	119b-4
bih est	(yazılmamış) ³¹¹	119b-5
bih end		119b-5
ḥūb est		119b-6
ḥūbned	(yazılmamış) ³¹²	119b-6
bedest		119b-6
bed end		119b-6
nekerd	müfred gāyīb étmedi geçmiş zamanda	119b-7
nekerdned	cem‘ gāyīb étmedilergeçmiş zamanda	119b-7
nekerdī	müfredi muḥāṭab étmeden geçmiş zamanda	120a-1
nekerdīd	cem‘ muḥāṭab étmedenüz geçmiş zamanda	120a-1
nekerdem	nefsi mütekellim vecde étmedüm ben geçmiş zamanda	120a-1
nekerdīm	nefsi mütekellim me‘al gāyir étmedüñüz biz geçmiş zamanda	120a-1
kerde neşud	eylenemedi	120a-3
kerde neşudend	eylenmediler	120a-3
henüz nekerd	daḥı eylemedi	120a-5
henüz nekerdend	daḥı eylemediler	120a-5
henüz kerde neşud	daḥı kerde neşud	120a-7
henüz kerde neşudend	daḥı eylenmediler	120a-7

³¹⁰ Satıraları gösterilmemiştir.

³¹¹ Satıraları gösterilmemiştir.

³¹² Satıraları gösterilmemiştir.

nemī kuned	nefī hāl eylemez şimdiki hālde	120b-1
nemī kunend	eylemez şimdigi hālde	120b-1
nemī kunī	eylemez şimdigi hālde	120b-1
kerde nemī şevend	eylemez şimdiki hālde	120b-3
kerde nemī şevend	eylemezler şimdigi hālde	120b-4
nekuned	eylemez gelecek zamanda	120b-6
nekunend	eylemezler gelecek zamanda	120b-6
nekunī	eylemezsin gelecek zamanda	120b-6
kerde neşevend	eylemez gelecek zamanda	120b-7
kerde neşevend	eylemezler gelecek zamanda	121a-1
kerde neşevī	eylemezsin gelecek zamanda	121a-1
her āyine nekuned	elbetde eylemez gelecek zamanda	121a-3
her āyine nekunend	elbetde eylemezler gelecek zamanda	121a-3
her āyine nekunī	elbetde eylemezsin gelecek zamanda	121a-4
her āyine kerde neşevend	elbetde eylemez gelecek zamanda	121a-5
her āyine kerde neşevend	elbetde eylemezler gelecek zamanda	121a-6
bugun	müfred muhātab éd sen	122b-2
bugunīd	cem‘ muhātab édün siz	122b-2
kerde şev	eyle sen	123a-6
kerde şevīd	eylenün siz	123a-6
kerde şevem	eyleneyin ben	123a-6
kerde şevīm	eylenelüm biz	123a-7
mekun	édme	123b-3
megunīd	édmeñ	123b-3
kerde meşev	eyleme	123b-4
kerde meşevīd	eylemeñ	123b-4
kerde meşevem	eylemeyin	123b-4
kerde meşevīm	eylemeyelüm	123b-4
buguned	édmesün	123b-5
bugunend	édsünler	123b-6
bugunem	édeyim	123b-6
bugunīm	édelüm	123b-6

kerde şevēd	eylensin	124a-4
kerde şevēnd	eylensinler	124a-5
kerde şevem	eylenin	124a-5
kerde şevīm	eylenelüm	124a-5
mekuned	édmesün	124b-3
mekunend	édmesünler	124b-3
mekunem	édmeyin	124b-3
mekunīm	édmeyelüm	124b-3
kerde meşevēd	eylenmesün	124b-5
kerde meşevēnd	eylenmesünler	124b-6
kerde meşevem	eylenmeyin	124b-6
kerde meşevīm	eylenmeyelüm	124b-6
kerden-gāh	ēşleyecek vaqt ēşleyecek yēr	125a-3
kerden gāhehā	ēşleyecek vaqtlar ēşleyecek yērler	125a-3
şubh-gāh	erte vaqti	125a-5
çāşt-gāh	kuşluk vaqti	125a-6
şeben-gāh	gece vaqti	125a-6
kār-gāh	ēşleyecek yēr	125a-7
giriz-gāh	kaçacak yēr	125b-1
çerā-gāh	otlak yēri	125b-1
lāle-zār	lāle bitecek yēr	125b-2
ħarbuze-zār	ħavun bitecek yēr	125b-2
ķalemdān	ķalem koyacak	125b-3
cāmedān	ton koyacak	125b-3
ālet-i kerden	ēşleyecek aleti	125b-6
ālet-i nuvišten	yazmak āleti	125b-6
ālet-i ħürden	yemek āleti	125b-6
yēkbār kerden	bir kerre etmek	126a-2
veyk kūne kerden	bir dürlü etmek	126a-3
kunende ter	edicirek	126a-7
kunende terān	edicirekler	126a-7
kunende yek	edicicük	126b-2
kunende yekān	edicicükler	126b-2
piserek	oğlancuk	127a-2
duħterek	ķızcığaz	127a-2

	fî yevmi'l-'asır bin yevm el-isney min āhîr şahr rabî'u'l-evvel fî tariḫ senetü ihda ve tûsümâha ³¹³	127a-7
--	--	--------

---

³¹³ İkinci namazı vakti günü Rebiü'l-evvel sonu, yıl 901.

3. SÖZLÜK

a ('a)

ac: Karnı aç olan (83a-7).

'acablamak: Ayıplamak, kınamak (101a-5, 101a-6).

'aceb: Tuhaf olma, şaşılacak şey (4a-3).

'acem begleri: Fars, Acem beyleri (56b-4).

acı: Acı; kötü niyetli (17a-5).

'āciz: 1. Çaresiz 2. Beceriksiz (74a-6).

'ācizlenmek: 1. Yaltaklanma, dalkavukluk, 2. küçülen kimse (39b-4).

açmak: Açmak; fethetmek (103b-5).

açuğ: 1. Açık; 2. güler yüzlü, şen (38a-3, 83b-3); (açuğ yüzlü 90b-1).

ād: 1. Ad, isim, 2. Meşhur (58a-5); (adlu 33a-7, 86a-2); (ad komak 105a-3).

ādām yeri: 1. Yurt, vatan, ülke, 2. İkamet yeri, 3. Sülale, 4. Ev halkı (67b-2).

adaş: Aynı isimde olan kişiler (58b-1).

ādem boğazı: İnsanın boğazı (55a-1).

ādemün düzeni: İnsanın yaratılışı, fitrat (58a-6).

'adet: Adet, tane (41b-6).

'ādet: Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, örf (52b-3).

adım: Adım (57b-3).

'adl: Adalet (21b-1); ('adl edici 28b-1).

āferden: Yaratmak (4a-3).

ağ: Ağ, balık veya kuş avlamakta kullanılan araç (56a-7); (ağ okı 82b-5).

ağaç: Ağaç (16a-4, 60a-2, 62b-6, 8a-7, 57a-4, 57b-1); (ağac oymak 106a-4, ağaç budayı 43b-4, ağaç kilindir 39b-3, ağaç kurdı 70b-1, ağaç yar- 40b-7, ağaç delegen 53b-2).

ağıl: Ağıl, koyun, sığır deve gibi hayvanların barınağı (6b-4).

ağır: 1. Sert, keskin, 2. Ağırılık (64b-5).

ağır bahalu: Değerli, kıymetli olan şey (83a-3).

ağır baş- : Kabus denilen ağırılık ki uyku arasında olur, karabasan (68a-4, 14b-4, 71a-4, 80a-7).

ağırşak: 1. İplik eğrilecek iğe takılan tahta yuvarlak, 2. diz kapağı, aşık kemiği (73a-1, 49a-6).

ağız: Ağız (63a-4, 81a-5); (ağız taşrası 55a-4, ağız egri 43a-2, ağız çevresi 16a-2, ağız içi 16b-3, ağız yarı 14b-5, ağız yöresi 34b-7, ağıza at- 105b-5, ağız gèng âdem 37a-1, ağızın pofuldadmağ 29b-2).

ağlamağ: Ağlamak, gözyaşı (41a-6, 83a-7, 103a-6, 103a-6).

ağrı: Ağrı, sıkıntı (21b-3); (ağrılı 21b-3, ağrı- 98b-6).

ağsağ: Aksak, topal (51b-2).

ağsamağ: Aksamak, topal yürümek (104b-4).

ağsırmağ: Hapşırmağ (65a-6).

ağşam: Akşam (57a-3).

ağta: Ağda (50b-5).

ağü: Zehir (50a-5, 71a-1, 29b-6); (ağü ağacı 77a-4, ağü def' èt- 26a-2).

ağuz: Doğuran hayvanın ilk sütü (82b-2).

'ahd: Söz, laf, sözleşme (61a-7).

āhır ol-: Son olmak (93a-7).

āhır yay ayı: Son yaz ayı (31a-3).

āhūr: Hayvanların su içtiği taş veya ağaç yalak, çeşme yalağı (72a-6).

āhūr soñı: 1. Son, 2. final (22b-3, 24b-1).

ağ: Ak, beyaz (22a-7).

aķmaķ: Akmak (63b-3).

aķ beņizlũ: Gũzel, beyaz yũzlũ kimse (12b-3).

aķķe: para (56b-1).

aķ ĥalva: Őekerleme, tatlı (45b-5).

‘aķıl: Akıl (82a-6); (‘aķıllu 21a-4, ‘aķılsuz 6a-7, ‘aķl 50b-4, ‘aķl 21a-3).

aķ mum: Balmumu (91a-5).

aķ noķta: Beyaz nokta (57a-5).

‘aķreb: Akrep (57b-6); (‘aķreb neşteri 58a-7).

aķ taşma: Bir ķeŐit beyaz kayış (46a-7).

aķ yılķın: Ilgın aēacı (36b-5).

āl: Hile (53a-5).

ala: Alaca, karışık renk (74b-7).

alā: Cũzzam, deri hastalıēı (38b-5).

alaca: Pamuklu bez (19b-3).

alaca boncuķ: Alaca boncuk (74b-6).

alacuk: Gũķebe ķadırd (34b-3, 83b-6).

ala gecken: Alaca renkli bir doēan (80a-1).

ala Őıēircık: Beyaz renkli Őıēircık (47a-1).

‘alāmet: Belirti, iz, işaret (53b-5).

alķak: 1. AŐaēı olan, 2. Sakin, mũtevazi (10b-6); (alķak ĥallũ 12b-2, alķak kişi 63a-2, alķaķlan- 39b-4, alķaķlıķ 90a-2).

alķu: Alķı, sũnmemiŐ kireķ (15b-4, 46b-6, 71b-7).

aldamaķ: Aldatma, kandırma, oyun etme (9b-1, 70b-7, 102a-7, 102a-7); (aldaticı 9b-1).

alet: Ayakkabı, kundura (25b-1).

ālet: Vasıta, araç (71b-3).

‘alem: İşaret, nişan (18a-4).

alın: Alın (55a-4, 87b-7); (alın üsti 54b-4).

‘ālim: Bilgin, bilgili (24a-3).

alkış: Alkış; tebrik, kutlama (43a-7, 59a-6).

Allah: Allah (c.c) (19a-4); (Allah Te‘ālā 32a-3, Allah Te‘ālā 32a-4).

al-: Almak (100a-6).

alma: 1. Elma (9a-2), 2. Koruma, sarma (10a-2)

altı aylık: Altı aylık (76a-3).

altı bucaklı: Altı köşeli (70b-5).

altı yapraklı çomaq: Altı dilimli topuz (31a-1).

altı yüz: Altı yüz (22b-3).

altıda bir: Altıda bir (50a-6).

altmış: Altmış (12b-7).

altından ve gümüşten ét-: Altından veya gömüştan yapılan nesne (49a-2).

altun ve gümüş koyacaq: Mücevherin saklandığı sanduka (82b-4).

altınlu kēmhā: Altından yapılmış kıyafet (12a-7).

altun: Altın (29b-2); (altınlu 64a-1, altun ve gümüş 23b-6, altun uvāğı 70b-3).

alu qarmaq: Karışmış, birbiri içine girmiş (81a-2).

ālūc: Bir çeşit erik (16b-2).

aluç: Şeftali (45a-2).

am: Kadınlık organı (39b-3).

aḡa: Ona (ol zamirinin datifi), (16a-4, 7a-7, 7a-7, 5b-1, 4a-4, 7a-1, 30b-2).

ana: Anne (33a-1, 58a-3); (anasın emmesün diyü 20a-5).

ana anası: Anneanne, nine (33a-2).

ana atası: Dede (26a-5).

aḡa beḡzer: Ona benzeyen, benzer (31a-2).

ana ḡardaşı: Annenin kardeşi (26a-7).

anar aşı: Bir çeşit yemek (7a-2).

‘anāsır erba‘a: Dört unsur (ateş, su, toprak, hava) (14a-5, 6b-4, 58b-6).

anbardār: Çalıştıran, bekçi (88b-6).

‘anber ḡoḡusu: Amber kokusu (89b-5).

ancaḡ: Derhal, hemen, acele olarak, çarçabuk, o anda (68b-2, 68b-3).

ancılayın: Öyle, onun gibi (62a-2, 68b-2).

and: Yemin (22b-1); (andlu 24b-6).

anda: Onda, orada (ol zamirinin lokatifi) (4a-3, 51a-4).

andadur: Ondadır (10a-5).

andan: Ondan (ol zamirinin ablatifi) (24a-3, 58b-7, 69a-2).

andan soḡra: Ondan sonra (61a-1).

andırıcı: Yadigar (34a-2)

anduz: Kökü ilaç olarak kullanılan bir bitki, raziyane (63a-6).

anı: Onu (ol zamirinin akuzatifi) (4a-4, 5b-1).

anıḡla: Onunla (18a-2, 45a-1, 19b-5, 26a-2, 82a-2).

aḡır: Kül rengi, boz (16b-7, 66b-7).

aḡır at: Kül renkli boz at (9a-1, 22a-7)

āḡırġan: Haykıran, kükreyen (64a-5)

‘ankebut perdesi: Örümcek ağı (75a-6).

anlar: Onlar (60a-1).

anlara: Onlara (4a-7).

anları: Onları (4a-7).

anlaruġ: Onların (4a-7, 59a-1, 59b-1); (anlaruġ etmekliġi 117a-5).

aġlamak: Anlamak, bilmek, sezmek (99a-2, 101b-1, 102b-4, 101a-7).

aġmak: Anmak, hatırlamak (24b-7, 106a-3).

aġsuz: Ansızın, birdenbire (86a-2).

anuġ: Onun (4a-4, 69a-2); (ānuġçün 5b-6 ve 5b-1, ānuġdur 10a-4, anuġ 59a-7, anūġ 58b-7 anuġ etmekliġi 117a-5).

‘ār: Ar, haya, edep (52a-1).

ārām: dinlenme, rahatlık (55a-5).

ardca gidici: Arkadan gelen, izleyici, takip edici (69b-2).

ardıc: Servigillerden, güzel kokulu yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık (38b-1).

arġac: Dokumacılıkta bezin enine atılan iplik (20a-5).

arı: 1. Arı (29b-3), 2. Temiz, saf (46b-7, 67b-4, 73a-7, 86b-6); (arı etekli 60a-5).

arıġ: Sıska, ince, zayıf, cılız (32b-7, 33b-1).

arış: Dokumalarda tezgaha uzunlamasına gerilen iplik (27a-5).

‘āriyet: Eğreti, ödünç (15b-1).

arġa: Arka, sırt, geri (10b-7, 57a-5); (arġa gözi 51a-4).

arġa yüki: Sırtına yükleme (74a-3)

arġası üstine uyu-: Yaslanarak uyumak (64a-7).

arķun: Yavaş; sakin (72b-5)

‘arlan-: Ar duymak, arlanmak, utanmak (105a-6).

armağan: Armağan, hediye (21b-6, 36a-4, 80a-6)

arpa: Arpa (70a-2).

arpa şuyy: Bira (8a-7, 9b-3).

arş: Ars denilen hayvan (70a-7).

arşlan: Arşlan (26a-4, 31a-4).

arşun: Arşın (37a-6).

art-: Artmak, çoğalmak (92b-4, 102b-1)

artuķ: 1. Artık, bundan sonra (40b-5), 2. Artık fazla (65b-3, 59a-6); (artuķlu 61a-5).

aru kuşy: Sırtı sarı, karnı mavi olan ve açık yerlerde yaşayan bir kuş (82b-7).

arzu: Arzu (34a-6, 51b-7); (arzu iletmek 95a-7, arzuluķ 18b-5, ārzūmend 69b-1, arzumendlik 87a-5).

‘arabī at: Arap atı (88a-1).

aşmak: Asmak (55a-3, 93b-4).

aşdurmak: Astırmak (93b-4).

‘aşfur tohumy: Sarı çiçekli bir bitki, Yemeklerde de kullanılır (82b-6).

aşılmış: Asılmış (5a-7, 26b-1, 88b-6).

aşılısyz: sütü bozuk, mayası bozuk (82a-6); (aşılısuz 37a-3, aşl 27a-6, aşl 24a-6, 47a-7).

aşma: Asma (37b-3, 71a-6); (aşma bükülmüş 76b-3, aşma düzmek 97a-6).

aşşı: Fayda (22b-1, 63a-7).

aş: Yemek (9a-4, 72b-4); (aş buğı 48a-7, aşcı 34a-7).

aşikāre: Açık, belli, görünen (7b-2).

aşağa: Aşağı tarafa, altında, aşağısında (29b-7, 83a-1); (aşağa gelmek 102a-5, aşağı ki 64a-6, aşağı sürtünmek 40b-6, aşağı himmetli 63a-2).

āşud: Aşılacak yer, bel, geçit (83b-1).

āşufte: İffetsiz, oynak, cilveli (kadın) (72a-7).

at: At (7b-5, 73a-2,); (at çukalı 60b-1, at kişnedüğü 81a-5, at yelisi 40b-3, at bazarı 31a-2, at mihı 56b-7, atlu 30b-2).

atmak: Atmak (93a-7, 105b-6).

‘aṭa: Hediye, bağış; yardım; bedel; ödül; yevmiye (21b-1).

ata: Ata, dede (26a-4); (ata atası 26a-5, ata bir kardeş 26b-6, atasın anasın öncitmiş 73b-4)

atay vār: Babaya yakışır biçimde (87b-2).

atılmış pamuk: Eğrilerek hazırlanmış pamuk (19a-5).

atmaca: Atmaca (73a-4).

av: Av (31a-1); (av avlamak 101a-4, av avlamak 101a-4).

āvāz: Ses, bağırma, çağırma (77b-1, 50b-1, 47a-2, 15a-2, 4a-6).

āvāze: Gürültü, patırtı (29b-2, 48b-4).

‘avrat: Kadın, avrat (64a-3, 31b-1); (‘avrat eri 31a-2 ve 89b-6, ‘avrat seven 89b-2, ‘avratlar kızılcası 80a-3).

avurda: Ebe (61a-5).

ay: Ay (hilal) (81a-3, 85b-6); (āy ağılı 80a-3; ay aydını 9b-6).

ay: Ay (ayın altıncı günü 21a-2, ayın ikinci günü 19a-1, ayın on sekizinci günü 63b-1, ayın yigirmi altıncı günü 19a-1, ayın yigirmi birinci günü 18a-4, ayın yigirmi birinci günü 18b-6, ayın on beşinci günü 21b-6, ayın dokuzuncu günü 24a-1, ayın dokuzuncu günü 25b-7, ayın yidinci günü 24a-2, ayın otuzuncu günü 59b-6).

aya: Avuç (45b-3, 74a-6).

ayağ: Ayak (87b-1); (ayağı bağlı 10b-3, ayağıla başmak 97b-7, ayak āvāzı 50a-5, 89b-6, ayak bağı 19a-7, ayak kerisi 19b-1, ayak renci 39b-6, ayak yolu 73a-4)

ayaqqabı: Ayakkabı, kundura (26a-3).

ayart-: Arzu, istek, yoldan çıkarma (60b-5).

‘ayb: Ayıp, edepsizlik (69a-3).

aydıñ: Aydınlık, ışık, parlaklık (5b-3); (aydınlık 44b-2, aydınlık 89a-3, 70b-4, 67a-5).

ayıqlıq: Akıllılık (91b-3).

ayır-: Ayırmak (40b-3).

āyin: Ayin, tören (64a-6).

āyineci: Aynacı (25b-6).

aylaq: Başı boş olmak, aylak kimse (13b-4, 63a-7).

aylıq: Aylık, aylık olarak (85a-7).

ayran: Ayran (44a-5).

ayrık: Başka, diğer, gayri (44a-5).

ayrılar: Ayır ayrı (61b-7).

ayru: Ayır (5a-3).

ayu: Ayı (38b-7).

ayva: Ayva (74b-5, 87a-7).

az: Az (46b-5); (az kıymetli 38b-2, az nesne 57a-2, azacuk nesne 43b-4, azacuk ta‘ām 91a-7, azacuk yemek 100a-3).

azgun: Azgın, sapkın (75a-5).

azgun dimāglu: Sert tabiatlı (44b-4).

azık: Azıklar, yiyecekler, yol yüyeceği (22a-3, 75b-5, 79b-2).

‘aziz: Muhterem, şerefli (18b-5).

azkun: Sapkın, azgın (84a-1).

b

ba‘zı: Bazı (60a-2, 13b-1)

baña: Bana (7a-1).

babadya çiçeği: Papatya çiçeği (72b-7).

bacā: Işık deliği, pencere (69a-6).

bācdār: Yüksek rütbeli adam, vergi memuru (51a-5)

bademlü helva: bademli tatlı (85a-5).

bādılcan: Patlıcan (60a-2).

bağ: Bağ (20a-3); (bāğ bağçe bekleyici 63a-1, bāğ budandısı 17a-2, bağ çardağı 35b-5, bağ çıbuğı 42a-6, 36a-5, bağa yaprağı 40a-4, bağlarda ol- 17a-1).

bağarsık: Bağırsak (79a-1); (bağarsuk ağrısı 40b-1).

bağır: Göğüs (27b-6).

bağırtlak: Bağırtlak (18b-7).

bağışla-: bağışlamak (94b-1, 94a-7).

bağla-: Kapamak, bağlamak, iliklemek (95b-2).

bağlı olmak: Üstün gelmek (97a-3).

bağvān: bağçıvan (63b-1).

bahādır: Yiğit, kahraman (28b-6, 25b-5); (bahadırılık 24a-5).

bahāye degiş: Paha biçmek (40a-3).

baḥīl: Aşırı cimri kimse (12b-1, 28a-3, 80a-7, 33a-4).

baḳ-: Bakmak, görmek (105a-5, 105a-6).

baḳacaḳ yēr: Her yanı görebilecek yer, gözleme yeri (78b-3).

baḳır ēbriḳ: Bakırdan yapılmış ibrik (72a-5).

bağkallar tablası: Geniş tabak, tepsi (48a-6).

bal: Bal (59b-3, 43a-6); (bal arısı 13a-3).

balçık: Balçık, bataklık (54b-4, 50b-1).

baldır: Bitki gövdesi (51b-2).

baldır: Diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın kısmı (35a-3).

baldıran: Maydanozgillerden zehirli bir ot (74b-1).

balık: Balık (91a-2); (balık ağı 12b-7):

balıkcıl: Balık yiyen kuş (26b-7).

bālīg olmamış: Ergen olmamış olan (86a-1).

bālīg olmuş: Yetişmiş, olgunlaşmış (78b-6).

balta: Balta (27a-6).

banb: Bir telli çalgıda en kalın tel (55b-6).

banbul kurdı: Kuduz böceği (82b-7).

bardak: Su testisi (84b-4).

bargir: Beygir (26a-1).

barmaq: Parmak (10a-7).

başdırma: Pastırma (23a-5).

başmaq: Basamak, merdiven basamağı (73a-7).

başra balı: Basra balı (61b-4):

baş: Baş, kafa (30a-3); (baş ağrısız, 28b-4, baş arpa 21a-7, baş barmak 46b-5, 50a-1, 12b-7, baş bart 77b-3, baş çekici 42a-3, baş depesi 48a-6, baş ortası 54b-4, baş örtüsü 27a-5, 20b-5, başa kaçmak 75a-2, başı açık 36b-3, başı aşığa 67b-7, 33b-1, başı çalkanmış 80a-3, başı çekzinmiş 80a-5, 82b-5, başı kılsız 20b-5, başı şuya şokmak 43a-4).

başlamak: Başlamak (92a-7).

başmak: Ayakkabı (42b-6).

başmaçcı: Ayakkabıcı (32a-7); (başmaçcı bıçkısı 86a-5, 82b-7).

baştan başa: Baştan başa (30a-4).

bâıl: Yanlış inanış (59a-3).

baıtâl: Boy ve en olarak büyük olan (86a-6).

bây: Zengin; meşhûr (4b-4, 13a-2, 27b-2, 5a-2).

baykuş: Baykuş (55b-6, 20b-5, 70a-1).

bayram: Bayram (62a-1, 41a-2).

bâzâr ‘avratı: Kötü yola düşmüş kadın (79b-1).

bazu: Pazu (52b-6).

becitlemek: Eğirmek, bükmek (99b-7, 105b-5).

beñdeş: Eş, benzer (24a-2, 39b-7, 54b-7, 55a-5, 57b-1).

beg: Bey, ileri gelen nüfuzlu kişi (33a-6, 53b-1, 75b-4, 80b-6):

behâya degmek: Uygun, yakışmak (92a-2):

bekmez: Pekmez (8b-3, 9a-4, 9b-5).

beksimed: Peksimet (50b-5).

bellü: Açık, belli (4b-6, 19b-2).

belürsüz: Belirsiz, meçhul (57b-7).

belürsüz sağış: Bilinmeyen sayı (20a-4).

ben: Ben (67b-1).

bend: Su bendi (76b-5).

bendeşsüz: Eşit ve denk olmayan (7a-3).

benimdür: Benimdir (10a-4); (benin 58a-4, benüm 59a-2, benüm 59b-4, benüm etmektüğüm 117a-6, benüm yakınım 67b-5, benümçün 60a-7, 59a-2).

beğ: Kuş veya tavuk yemi (77a-1).

beğzemek: Benzemek (87b-4, 104b-6).

beğzer: Benzer (82a-2).

beraber: Beraber (49a-7).

berk: Sert, sağlam (25a-6).

beslemek: Beslemek (95a-1, 94b-7).

bestil: Pestil (82b-2).

bésü: Besi, besleme (40b-2):

bêş: Beş (14b-6); (beş bucaklı 69b-1, beş günlük 76a-2, beş yüz 19a-7, beşde bir 48a-3).

beşik: Beşik (85a-1, 83b-1).

beyhude iş: Boş iş (45b-2).

beyhude söz: Gevezelik, boş konuşmak (9a-7, 45b-2).

beyni: Beyin (37b-6).

bez: Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma (39b-1, 56b-2, 81b-5, 23a-2, 78a-3, 89a-1).

bez arşını: Bez veya kumaş ölçmek için kullanılan ölçü birimi (13a-2).

bez tobra: Çuval; para kesesi (77a-7).

bezek: Süs, bezek (29b-7, 58a-1, 74b-6, 56b-7, 26a-3).

bezemek: Süslemek (91b-7); (bezenmiş meclis 55b-4 bezenmiş taht 30a-6, bezeyiş 40a-2).

bezlemec: Bazlama (36a-1).

bıçak: Bıçak (23a-6); (bıçak sapı 21b-3 bıçakçı 31b-5).

bıçkı: Büyük testere (54a-5, 71b-6).

bıldır: Geçen, geçmiş yıl (25b-6, 52b-7).

bıldırcın: Bıldırcın (80b-1).

bıyık: Bıyık (10b-5, 12b-3).

bızağı: Yeni doğmuş, anne sütüyle beslenen sığır yavrusu (84b-5).

biñ: Bin (33b-6, 74b-4, 33b-6).

bici: İçine kıyılmış bağ yaprağı atılan bulgur yemeği (89b-2).

biçmek: Biçmek (99a-1)

bile: İle, -ince, -erek; birlikte, beraber (4b-2, 55b-3, 58b-1); (bile kopmuş 11a-1, bile olucı 58b-1, bile toğmış 24b-6, bile yiyān 87a-2.)

bilegi: Bileme taşı (59a-6, 65b-4, 38b-4).

bilezik: Bilezik (58b-4).

bilici: Bilgili, iyi bilen (5a-7).

bilici hakīm: Bilen, her şeyi bilen; Allah' (c.c.) ın sıfatlarından biri (21b-6).

bilış: Tanıdık, bildik, bilinen (4a-1).

bilmek: Bilmek (98b-4, 67b-4).

bilü: Bilgi, bilim (41b-2).

bīm: Korku (38b-1).

bima'ni ma'azallah: Allah korusun, Allah esirgesin manasında bir söz (39a-3).

bin-: Üstte oturmak; binmek (94b-7).

bir: Bir (52b-3, 60a-2); (bir acı ot 31b-3, bir ağaç 24a-6, 50a-2, bir aşıl çūha 12b-5 bir aşıl şerbet 9b-3, bir aşl toğan 62b-1, bir āvāz 41a-6, bir bir 52b-3, 68b-6, bir bölük ādem 53b-1, bir canavar 30b-1, bir çalğı 58b-7, bir çiçek 64b-4, bir çiçek 58b-7, bir çiçek 59a-7, bir çiçek 33b-4, bir çuğāne 82a-2, bir dem 58b-2, bir dürlü etmek 126a-3, bir dürlü helva 89b-7, bir dürlü reng 59b-3, bir dürlü renk 49a-4, bir düzene 68b-6, bir eser 21a-6, bir fersah 89a-6, bir gök renklü gül 40b-6, bir halva 16b-1, bir hoş

āvāz 49b-7, bir qara dane 70a-3, bir qat 7b-3, bir kelime 4a-3, bir kerre  t- 126a-2, bir keşiş 29b-6, bir kimse 90a-6, bir kimsenün qavli 43b-4, bir kuşaq 67a-2, bir kuşcuqaz 49b-7, bir kuş 30b-1, bir kuş 28a-5, bir k c k balıq 57a-5, bir k c k kuş15a-7, bir maq m 7a-4, bir memleket 15a-6, bir memleket 49b-5, bir mertek 26a-1, bir nesne 38b-4, bir nesne15a-5, bir nesne 20a-5, bir nesnedür 44b-1, bir nev‘ 6b-2, bir nev‘ hari 77a-2, bir oqul otu 80a-5, bir ot 46a-2, bir ot 61b-2, bir ot 67a-4, bir ot 54b-1, bir ot 20a-7, bir puth ne 51a-4, bir reb bdur yumışaq 23a-6, bir reçel 8a-2, bir renc 16a-3, bir renc 6b-3, bir renk 87b-4, bir rub‘ 69b-5, bir şıqr boynuzu 49a-2, bir sözi baq yet şormaq 98a-4, bir sult n 89a-1, bir s ni 18a-5, bir şehr 18b-5, bir şehr 87b-1, bir şehr 33a-4, bir şehr 51a-4, bir řuħca qurt 49b-1, bir taş 26a-2, bir teredür 69a-3, bir  on 32a-2, bir  ondur 59b-3, bir  urfa  t- 29b-1, bir vel yet 22b-1, bir yanı aq 50a-6, bir yanı kızıl şeftal  50a-6, bir yapraq 19b-5, bir yeşil taş 58b-2, bir yılan 17a-1 , bir yıllık 118a-1, bir yoqun aqaq 69a-5).

bire: Pire (51a-7).

birinc: Pirinç (16a-5).

birqa : Birqa  (91b-4).

b sleyici: Besleyen, besleyici (26b-3).

bişi:  orek, tatlı bir ekmek çeşidi (41b-7).

bişmek: Kaynatmak; hazırlamak; olgunlaştırmak (94a-6).

bişirmek: pişirmek olgunlaştırmak, beslemek, geliştirmek (95b-1).

bit: Bit (42a-5); (bit sirkesi (49b-2).

biti: Mektup, ris le (86a-2).

biyh ş: Aklı başından gitmiş (22b-4).

biz: 1. Biz (6b-7), 2.  apa (41b-5).

biz: Bayrak, sancak; tulga (41b-3).

boqmaq: Boqmaq (23b-3, 97b-6).

boqaz: Boqaz (71a-5); (boqaz baqr 39a-2, boqaz baqr 55a-1, boqaz del qi 71b-2 boqaz del qi 91a-6

boqazlamak: Kesmek, boqazlamak (95b-3).

boğmağ: Gerdanlık kolye (49a-2, 77a-6).

boğul-: Boğulmak (98a-4).

boğun: Boğum; eklem (1a-2).

bol: Bol, fazla, çok (65b-1).

borclu: Borçlu kimse (33b-5).

borı: Klakson, korna; boru (45b-7).

bositān: Bostan (34b-4).

boş: Boş (22a-7, 50b-6, 88a-2).

boşrum: Bodrum, mahzen (15b-2, 80b-1).

boy: Boy, vücut (4b-4).

boyacı: Boyacı (36a-7, 63b-3).

boyn çekici: Kimseye boyun eğmeyen, itaatsiz (42b-4).

boynuz: 1. Dallı budaklı ağaçlı yer (30b-6), 2. Boynuz (70b-3, 18a-1); (boynuzdan kadeh 45a-1).

boyun bağı: Boyun bağı (23b-1).

boyunduruk: Çift süren veya arabaya koşulan hayvanların birlikte yürümelerini sağlamak için boyunlarına geçirilen bir tür ağaç çember (44a-3, 45a-1).

boz: Kül rengi (13a-6); (boz tağan 85a-3, boz yılan 85a-6).

bozca aş: Yoğurt çorbası (3b-7, 5a-7, 85b-3, 86a-6).

bozuk: Bozuk, sağlam olmayan (11a-3).

bö: Zehirli örümcek (49b-1).

bögrek: Böbrek (83a-6); (bögrek yeri 83a-6).

bögrülce: Börülce, bakliyat (6b-6).

bölük: Parça, kısım (83a-7).

böň: Budala, saflık (38b-1).

börk: Başa giyilen külah, kalpak gibi şeyler (73b-4).

börtlen: Siyah dut, böğürtlen (11b-5).

bu: Bu (60a-1); (bu gece 7b-6, bu yan 48a-4, bu yan 84b-7, bu yıl 52b-5).

bucağ: Köşe, bucağ (16a-7, 75a-2).

budağ: Budak (24a-6, 18a-1).

buğday: Buğday (58a-1); (buğday biti 56b-4, 57a-4).

bugün: Bugün (34b-1).

buğağ: Hayvanın ayağına vurulan köstek (79a-4, 52b-5, 54a-5).

buğalemun: Bukalemun (59b-3).

bulmağ: Bulmak (106a-5, 99a-2).

bulamac: Sulu, cıvık hamur (5b-7, 71b-7, 90a-3).

bulanık renklü: Rengi belli olmayan (62b-1).

bulaşdurış: Bulaşmış olma (40a-5).

bulaşdur-: Bulaştırmak (93a-1).

bulaşmış: Karışmış, bulaşmış (72b-1).

bulduğın uğurlayıcı: Hırsızlık yapma (28b-5).

bulgur: Bulgur (52b-7).

bulūs: Yaltaklanma, dalkavukluk (38b-6).

bulut: Bulut (25a-1, 4b-6, 58a-5).

bunamış: Her şeyi unutan, bunamış, aklını kaybetmeye yüz tutmuş kimse(13a-2).

buncılayın: Bu kadar, bu miktarda (62a-3, 68b-2).

bunda: Bunda (4b-2).

bundandır: Bundandır (10a-5).

bunlar: Bunlar (60a-1); (bunlarda 4b-2, bunları ve bunlara ve bunların 4b-1, bunların 59a-1, bunların 59b-1, bunundur 10a-4).

bunun: Bunun (59a-1, 59b-1).

bunyād: Temel, esas(24a-5).

burc: 1. Muayyen bir şekil ve surete benzeyen sabit yıldız kümesi (58a-7), 2. Kale duvarı, tabyanın gezinti yeri, hisar burnu, sur (69a-4).

burçağ: Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi (54b-4).

burğ:1. Parmak ucuyla bir uzvu sıkmak ki çimdik tabi olunur (14b-6), 2. Delik açmaya yarayan delgiye takılı sarma, çelik alet (47b-7).

buruşuk: Buruşuk, kıvrılmış (16a-5).

burtarmak: Buruşturmak (56b-1).

buruşmak: Kurumak; buruşmak, kırışmak (98a-7, 43b-5).

buruşmuş yüz: Sarkık, bozulmuş, kırışmış surat (17a-3).

buşu: Pusu (38a-1); (busu yeri 90b-6, buşu yeri 84a-2).

butrak: Ekinler içinde biten yapışkan dikenli bir ot (12a-5, 78a-7).

büy: Çemenotu; bir çiçek türü (22b-5, 81a-6, 52b-5).

buyruk: Buyruk, ferman (65b-2); (buyruk dutucu 31b-3).

buyurmak: Buyurmak; komut vermek; söylemek (102a-5).

buyurucu: Buyurucu, buyuran (82a-6).

buz urmak: Buz üzerinde kaymak (76a-7, 17b-5).

buzluk: Buzluk (68b-5).

büber: Biber (53a-3, 54a-6).

bügi: Tılsım ve muska (52a-4, 22b-7); (bügücü 88a-4, bügücilik 88a-5).

bügrî: Kambur, tümsek, eğik (13a-4, 37b-2).

büklîm: Bükülmüş; kırık (65a-3).

bükme: Kıvırmak, bükme (8a-1, 96b-1).

bükük: Hayvanları ağızlarından bağlanan bir nesne (20a-5).

bükülmüş: Eğrilmiş (23a-4, 11b-1).

bülbül: Bülbül (45a-6, 68b-1, 49b-7).

bürçük: Alından ve şakaklardan sarkan saç, kakül (55b-4).

bürüncek: Baş örtüsü, çarşaf (73a-4).

büt evi: Put evi (31b-2).

bütün: Sağ, sahih ve bütün (12a-1).

büyük: Büyük (47b-2, 65a-4, 56a-1); (büyük kalbır 61a-6, büyük kanat ucu 31a-3, büyük keser 40b-7, büyük küp 32b-2, büyük küp 77b-1, büyük tenlü 80a-1, büyük tut 13a-1)

c

cadılığ: Sâhir, cadı ve sihir manasına gelir (13a-2).

cam: Cam (37b-7); (câmlu 61b-7).

cân: Can, hayat (63b-3); (can cekici 41a-1, can tırtmak 93b-4).

cânâver: Canlı, yaşayan (72b-4).

canlu: Canlı, diri (27b-4).

cehd eylemek: Güç, kuvvet sarfetme (106b-7).

cellâd: Muhafız (27b-4).

cem‘: Toplanma, bir araya gelme (4a-3, 4a-5, 107b-7); (cem‘ eylemek 103a-4, cem‘ gâyib etmek 107b-7, cem‘ gâyib etmek 119b-7, cem‘ gâyib etmek 108a-7, cem‘ gâyib etmek 109a-6, cem‘ gâyib eylemek 107b-4, cem‘ gâyib eylemek 114a-5, cem‘

ğāyīb eylemek 108a-2, cem‘ muḥāṭab, cem‘ muḥāṭab etmek 112b-1, cem‘ muḥāṭab etmek 108a-1, cem‘ muḥāṭab etmek 122b-2, cem‘ muḥāṭab etmek 108b-1, cem‘ muḥāṭab etmek 109a-7, cem‘ muḥāṭab eylemek 107b-4, cem‘ muḥāṭab eylemek 114a-6, cem‘ olmak 103a-4, cem‘ olmak 23a-2, cem‘ olmak 37a-2, cem‘ ġāyīb ed 112a-7, cem‘ muḥāṭab eyle 108a-3).

cendereci: Bir şeyi sıkmak için kurulan düzeneği kullanan kişi (27b-6).

ceng: Savaş (24a-5, 13b-1, 27a-4, 56b-5); (ceng etmek 97b-3, cengde çalınan boru 57b-4, cengde giy- 32a-2).

cennet: Cennet (7a-1).

cevāb: Cevap, yanıt (17a-3)

cevher ol-: Kıymetli olmak (23b-6).

cevlān: Gezmek, gezinmek (23a-1).

cevr: Zulüm, haksızlık, eziyet (56b-7).

cevşen: Sarılmış bir şeyin her katı (87a-5).

cevzā burcu: İkizler burcu (28b-7, 34b-5).

cezire: Ada (10a-3).

cift: Saban (7a-3).

cihan: Dünya, yer, cihan, âlem (90b-6, 67a-4); (cihan bezeyici 90b-6, cihan pehlevān 52b-2).

cihet: Yön, taraf (70b-4).

cimā‘: Cinsel ilişki (43b-4, 77b-1).

cömerd: Cömert (23b-6).

culla: El tezgâhında bez dokuyan kimse (45a-2).

cüle çukuru: İplik boyama çukuru (52b-6).

cürüşmek: Kendi kendine söylemek (95b-4).

cüzzām: Cüzzam, deri hastalığı (38b-5).

ç

çağşır: Erkek şalvarı, bol pantolon (27b-5, 55b-1).

çāize: Yardım (32a-5).

çāk orta: Orta kısım (85b-7).

çaqıl: Taşı çok olan yer (17b-6).

çaqır toğan: Çakır doğan (44a-2).

çaqışmaq: Tüyleri diken diken olmak (102a-4).

çaqmaq: Çakmaq (22a-3, 71b-5).

çalğu: Çalgı, müzik (36b-1).

çalğu āleti: Müzik aleti (16a-6).

çalıcı: Çalgıcı 64a-6

çalındu: Keten tohumu (47a-5).

çalı: Çalı (60a-7).

çam: Çam (37b-4, 38a-2); (çam ağacı 16b-5, 46a-4).

çamur: Çamur (8b-1, 90b-7, 43a-2).

çanaq: Toprak, metal vb. bir maddeden yapılmış yayvan, çukurca kap (82b-6); (çanaq bağlayıcı 31b-7).

çapa: Kazma (23b-3).

çapaq: Çapak; pürüz (17a-4, 44b-5, 49b-5, 56a-7).

çardaq: Tarla, bahçe vb. yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak (68a-6, 46a-1, 86b-4).

çāresüz: Çaresiz (33a-7).

çarh oqı: Araba dingili (76b-2).

çarık: İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı (57a-5, 85a-5).

çarmık: Haç biçimindeki darağacı (17a-6).

çarşaf: Çarşaf (8a-3, 15a-4, 47b-4).

çaşnigir: Altın ve gümüş paraların ayarını kontrol eden kişi (33b-3).

çatlamak: Çatlamamak, yarılmak (96b-4).

çatlandurmak: Çatlatmak, yarmak (104a-1).

çatlatmak: Çatlatmak (104a-1).

çāvuş: Kapıcı (63b-3).

çayır: Çayır, mera (62a-2).

çaylak: Çaylak cinsinden bir kuş, devlingeç (21a-1).

çeç: Samanından ayrılmış tahıl yığımı (36a-5, 41a-1).

çekirdek: Eskiden kuyumculukta kullanılan ve beş santigrama karşılık olan ağırlık ölçüsü (72a-1).

çekirge: Çekirge (18a-4).

çeküc: Çekiç (47a-3, 48b-7).

çekük: Tarla kuşu, turgay (48b-3, 70a-1).

çeleg: Kuş kanadının en uzun tüyü (31a-3).

çelik: Çelik (78b-1).

çemen: Çimen (33a-3, 37b-5).

çemşir: Şimşir (22b-3).

çeşe: Uç, taraf (76a-4, 90b-7, 29b-3).

çepçevre: Çepeçevre (23a-7, 61a-3).

çerçi: Esnaf (27a-5).

çerez: Çerez; meze; badem ve fıstıklı şeker (55a-3).

çeri: Asker (79b-7); (çeri başı 30a-6, çeri başı 50a-2, çeri öñi 47b-4, çeri yarağı 30a-1, çeri yeri 85a-4, çeriy başı 22a-4).

çeşme lülesi: Çeşmenin emziğı (42a-2).

çeşni: Göstermelik, tadımlık örnek (86a-6).

çetiñ koz: Sert ceviz (81a-4).

çevgān: Cirit oyunlarında atlıların birbirlerine attıkları değnek (62a-4).

çevlik şu: Bir engelle karşılaşan su veya hava akıntısının dönerek ve çukurlaşarak yaptığı çevrinti, ters akıntılarının oluşturduğu dönme, eğrim; girdab (9b-2).

çevük: Çevik, hareketli (11b-1).

çeyān: Çiyan (81b-2)

çeyne-: Çiğnemek (21a-7, 28b-1, 97b-6, 100a-1, 77a-3).

çığır-: Çıgırmak, bağırmak (93b-3, 101a-3).

çıkār-: Dışarıya çıkarmak (95a-1, 94b-3).

çıkırık: Kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevrilen araç (76b-1, 17a-6).

çınkırağ: Çingirak (79b-2).

çırağ: Kandil, iç yağı ve don yağı ile yanan kandil (35a-4).

çırağba: Şamdan (61b-7).

çirtiboğa: Ötlegen kuşu (20b-4).

çiçek: Açmamış çiçek, tomurcuk (72a-3, 81a-4, 101a-6).

çift: Çift; karı koca (17a-4).

çig: Çiğ (56a-4).

çigid: Tohum (23a-4, 74a-6, 102b-3).

çil: Bir çeşit kuş, turaç (31b-2, 69b-7, 20b-5).

çilingir: Çilingir (27b-6).

çimşir: Şimşir ağacı (31a-2).

çipan: Çıban (53b-4).

çiriş: Tutkal gibi sarı bir toz (25b-5, 42a-3).

çirkin: Çirkin (12a-7, 13a-5); (çirkin hulu 22b-4, çirkin şüret düz 18a-2).

çit kalbır: Elek (61b-49).

çivi: Odun yarmak için oduna vurulan bir tür kazık (35a-2, 82a-4).

çivit: Eskiden çivit otundan, bugün yapay yollarla elde edilen, mavi renkli, sarılığını gidermek için çamaşırın son suyuna karıştırılan toz boya (55a-5).

çoban: Çoban (62a-3, 65a-1); (çoban 65a-1, çoban aldankıcı 9a-4, çobanlar (69a-5).

çoğaç: Güneşi eksik olmayan yer (72a-4).

çok: Çok, fazla (21b-4, 24b-4, 26b-6, 33b-4, 43b-1, 72b-1, 82b-2, 87b-3, 62b-6).

çokdanğı: Eskiden kalmış, uzun zamandan beri sürüp gelen (78b-4).

çoklık: Çokluk, ziyadelik (87a-7).

çomak: Ucu topuzlu sopa (37a-5, 39a-5).

çorağ: Verimli olmayan toprak (81a-6).

çorağ yèr: Çorak arazi (32b-4).

çorap: Çorap (9b-4).

çökellik : Çökelek (11b-1).

çölmek: Çömlük (14b-2, 49b-1).

çölmek havıcı: Yemeğe katılan sebze ve baharat (29a-2).

çölmekci kuşu: Ötücü kuşlar takımının, bağırğanlar üst familyasından kırmızı renkte olan, Güney Amerika'da yaşayan bir tür (36a-2).

çörçöp: Süprüntü, çörçöp (38b-7, 48b-6, 77a-2).

çörek otu: Çörek otu (14b-7, 36b-5).

çörtek: İki taraflı küçük çapa (67b-5).

çuban: Çoban (63b-2).

çuçal: Eskiden savaşta atlara giydirilen zırhlı örtü ki bir çeşidini savaşçılar da giyerlerdi (62a-3, 23b-2).

çuğur: Çukur, mezar (31b-1, 71a-6, 51b-4).

çulha: El tezgahında bez dokuyan kişi (76b-6).

çulık kuş: Ağaçkakan (53b-2, 50b-7).

çuvalduz: Çuvaldız (35a-3).

çürümek: Çürümek (95b-7).

çürütmek: Çürütmek (95b-7).

d

dād: Adalet (39b-4, 85b-2).

dad: Tadımlık (88a-6).

dahı: Dahi, de; bundan başka, aynı zamanda; başka, diğer (38a-3, 29a-2, 40b-6); (dahı eylemedi 120a-5, dahı eylemediler, 120a-5 dahı eylene-mediler, 120a-7 dahı kerde neşud 120a-7, dahı öteki gün 26b-4).

dāim olucı küyüci: Kalıcı, sonsuza kadar sabredici (26a-3).

dam oğı: Evin üzerine atılan esas direk, ana direk (75b-2).

damuzluk: Yalnız dölü alınmak için yetiştirilen yüksek nitelikli hayvan (85b-1).

damzurmak: Damlatmak (97b-1).

dāne çadır: Çadır biçiminde açan bir çiçek, paşaçadırı (20a-7).

dayanacak yaşıdık: Dayanacak yastık, minder (87b-3).

dāyim: Daima (87a-1).

dāyim eşkin: Ağlayan; sefil; yok; telef olmuş (41a-5).

debe: Fıtık hastalığı (31a-7, 16a-2, 73a-1).

dede: Dede, cedd (7a-6).

def pulı: Tefin pulları (45a-6, 48a-7).

defter: Defter (72b-4, 83a-3).

degenek: Değnek, sopa (69a-5).

degek buşamak: Budama, bahçeyi temizleme (70b-7).

degirmen: Değirmen (38a-7, 4a-1, 59a-5).

degirmen çakıldığı: Değirmenin düzenli dönmesini sağlayan parça (5a-2).

degirmen müzdi: Değirmencinin ücreti (75b-2).

degirmen sepedi: Değirmen sepeti, kovası (5a-7).

degirmen sibegi: El değirmenlerinde alt taşın ortasına çakılan, üst taşın dönmesini sağlayan küçük kazık ya da sivri demir (10b-7).

degirmi: Yuvarlak (23a-7).

degirmi yaşdığ: Yuvarlak yastık (42b-5).

degzindürmek: Döndürmek, çevirmek (103a-5).

degziniş: Çevirme; dönüş; dolaştırma (42b-4, 102b-4)).

dehliz: Üstü kapalı, dar ve uzun geçit, koridor (60a-5).

delü: Deli (40b-1, 78b-4, 6a-3); (delürtmek 101b-2).

delice adlu şuş: Delice doğan (87a-5).

delükli kepçe: Delikli kepçe, kevgir (37b-1).

delürmek: Delirmek; ayaklanmak (92a-5, 101b-3, 101b-2).

dembedem: Zaman zaman (56b-3).

demregü: Temriye, deri hastalığı (60b-4).

demren: Okun ucuna geçirilen demir ya da kemik parça (61a-6).

demür: Demir (59b-5).

demür bukı: Cüruf, metal talaşı (53a-5, 63b-5).

demür gönlek: Zırh (79a-5).

demür kırdı: Karıncalaşmış demirin pası (85b-5).

demür pası: Paslı demir (64a-3).

demür şiş: Şiş (60a-2).

denk olmağ: Eş, benzer olmak (102a-7).

depe: Tepe (72b-5, 52a-7, 74a-1, 53a-5).

depe saçı: Alnın üzerine düşen kısa kesilmiş saç, perçem (54b-1).

depingü: At ve öküz eyeri (44a-2, 46a-1, 17a-7).

depreniş: Depreniş, hareket (24a-2, 41a-3).

der: Ter (88b-4).

dere: Akarsu, nehir, dere, çay (88b-2, 22a-1, 28a-1).

derece: Pencere (63b-3).

deri: Deri; cilt (11a-2).

deriñ: Derin (45a-5, 55a-3, 101a-5).

dermande: Yardıma ihtiyacı olan, hasta (74a-6).

dérnek: Dernek, meclis (59b-2).

dertlü: Dertli (49a-5).

dervend: Derbent (78a-1).

derviş: Bir tarikata girmiş, onun yasa ve törelerine bağlı kimse; yoksulluğu benimsemiş kimse (51b-4).

destemâl: El ve yüz silmeye yarayan mendil, peşkir vb. şeyler (52a-5).

desti: Ağaçtan ya da topraktan yapılmış su kabı, testi (70b-3).

deve: Deve (25a-7, 30b-7); (deve ayranı 68a-6, deve kuşu 44b-1).

deve şabanı: Bir tür ot (34a-7, 36b-4, 54a-2).

devek: Asma filizi, asma kütüğü, asma dalı (52a-2, 48a-5).

devlet: Devlet hizmeti (75b-7, 83a-2, 10b-4).

devletlü: Mutlu, talihli (26a-4, 13b-7, 10b-2).

devlingec: Çaylak türünden bir alıcı kuş (16a-1, 21a-1, 64a-1, 81a-3).

dırmık: Eğeleme, törpüleme (77a-4, 41a-5).

dırnağ: Tırnak (67b-3).

dib: Temel, köken (61a-1).

dibek: Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan (39a-2).

didilmek: Cılız, güçsüz; kötürüm; yırtık pırtık (81b-1, 100a-4).

digren: Harmanda biçilmiş tahıl saplarını toplamaya yarayan aygıt, diren (22a-2).

diken: Diken (28a-2).

diken çıkaracak: Pens, kıskaç (77-2).

dikücilik eylemek: Dinlemek; (kapıyı veya birini) dinlemek (105b-3).

dil: Dil, lisan (63b-6); (dil bağı 22a-1, dil bağlayıcı 22a-1, dil burmak 98a-7, dil tarlığı 38b-2).

dildeş: Dilleri aynı ya da dillerinin kökenleri aynı olanlarda her biri (68b-3).

dilek: Dilek eden, isteyen (28a-7).

dilek bitirici: İstek yerine getiren (31b-7).

dileyici: Dilek eden, isteyen (28a-7).

dilkiceklik: Yaltaklanma, dalkavukluk (90b-7, 38b-4, 88a-4, 39b-4).

dilkü: Tilki (78b-7).

dilsiz: Dilsiz; dili tutulmak, konuşamaz hale gelmek (51a-5, 54b-6).

dīn şaķlayıcı: Dinini çok yaşıyan, din konusunda tutucu (29a-2).

dipi: Tipi (78a-6).

direk: Direk (64b-1, 59a-4).

dirhem: Gümüş para (49a-5, 25a-3).

dirlik: Yaşayış, hayat, sağlık, geçim; tahsisat, ödenek (89a-5).

dirsek: Dirsek; köşe (14a-6, 68a-5).

diş: Diş (63a-2).

dişegü: Külünk (72a-1).

ditremek: Titreme, titreyiş (85a-4, 104b-3, 104b-3).

ditreden sıtma: İnsanı titreten sıtma(35a-6, 75a-5).

dīv: Dev (59b-5).

dīv yabanı: Gulyabani (54a-5).

dīvān: Meclis (59b-4).

dīvāne: Deli, kaçık, budala (72a-3).

dīvār: Duvar (23a-4); (dīvār kenarı 60a-7, dīvardan çıkan ağaç ucu 74a-5).

diz: Diz (70b-2).

doķurcın: Ekin demetlerinden yapılan yığın; yirmi dört haneli bir tahta üzerinde dokuz taşla oynanan bir oyun; çelik (78b-1).

dost: Dost, arkadaş (44b-2, 33a-2).

dögeç: Havan, havan eli (76b-5).

dökülgen: Topluca bir yerden inen (63b-5).

döl döş: Torunlar, soy sop (22a-3).

dönmek: Dönmek; olmak; aramak; dolanmak; gezmek; geri dönmek; dönüşmek; savaşmak; ısırarak, sokmak (103a-5).

dört: Dört (27b-7); (dördüncü 56a-4, dört ayaklu 5a-4, dört ayaklu 88b-2, dört bucaklı 70a-3, dört erlik 118a-1, dört günlük 76b-1, dört kıllu tanbüre 50a-7, dört yan 22b-1, dört yıllık 76a-4, dörtde bir 48b-5).

dörpi: Törpü (88a-7).

dutağan süci: Şarap tutan (85b-3).

dutruğ: Ateş tutuşturacak çörçöp (34a-4, 82a-6).

dutsağ: Tutsak, esir düşmüş (63a-7).

duzak: Tuzak (56a-7).

dübdüz: Tamamen, tümüyle (34a-1).

düdük: Ney (86a-6, 91a-7, 68a-4).

dügme: Kapılarda ve sandıklarda bulunan demir halka (72b-4, 74a-6, 79b-2).

dügüm: Düğümlleme, kıvrırma (83a-3, 44a-4).

düğün: Nikah, düğün (30b-2, 44a-4, 24a-4).

dükeli: Hep, hepsi, bütün, cümle, herkes (87a-1).

dülbend: Sarık, örtü (28b-5, 64b-2, 80b-5, 80b-2).

dülger: Tahta işlerini yapan kimse (28b-4).

dünbek: Bekçi davulu (54a-4).

dinle öten çekirge: Gece öten çekirge (89b-4).

dürlü dürlü: Türlü türlü, çeşit çeşit (66b-7, 84b-6, 107a-3).

dürtmek: Dürtmek, dokunmak, sürtmek (104b-6, 100a-6, 17b-5).

dürüşiş: Karşı karşıya gelme, çarpışma, mücadele etme (42b-7, 43b-1).

düşmek: Sallamak, düşmek (102a-4, 92b-2, 102a-3).

düşmen: Düşman (60a-6, 63a-1).

düşüd: Yaşayabilecek duruma gelmeden doğan yavru (82b-2).

düşvar yol: Zor, güç, ince ve dar yol (15a-1, 75b-1, 20b-2).

düvlek: Ham kavun, kelek (80a-6).

düzmek: Yapmak, binâ etmek, inşa etmek (8a-2).

düzüci: İşleri yoluna koyan (29b-7).

e (è)

ebed: Sonu olmayan (61b-7).

ebem gümece: Ebegümece (16b-7, 48a-3).

ebleh: Ahmak, bilgisiz (21b-4, 50b-1, 81b-5, 85a-5, 39a-7, 54b-5, 71a-1, 53b-4).

ebrişim katı: Bükülmüş ipek (44b-4).

ebsem ol-: Dilsiz (41a-4).

êç yağı: İç yağı (74b-5).

edeb: Edep, hüner, mağrifet (16a-2).

éd-: Etmek, eylemek, yapmak (110a-2, 110a-2, 110a-4, 110a-4, 115a-1, 110a-5, 115a-1, 110a-6, 115a-2, 116a-4, 123b-6, 123b-6, 117b-4, 126b-2, 119b-3, 119b-3, 126a-7, 119b-3, 119b-4, 104a-1, 123b-3, 115a-2, 115a-3, 115b-6, 115b-7, 123b-3, 124b-3, 123b-6).

edük: Konçu kısa çizme, konçlu mest (85b-5, 13b-4, 37b-6).

ege: Eye demiri (64b-6).

eger: Eğer (25a-3).

egir: Oğul otu, melisa; karın ağrısına kullanılan bir kk, andız (80a-5, 73b-6).

eglenmek: 1. Eğlenmek (49a-6), 2. Duraklama, oyalanma (98b-7, 104b-7).

egri: Eğri (37a-7).

egzi: Ezgi, makam (75a-7).

ekmek: Toprağı sürmek, işlemek (102b-5).

ekilmiş yer: Ekilen alan (31a-3).

ekin: Ekin, toprağa ekilen bitkiler (13a-5);

ekinci: Çiftçi, toprakla uğraşan (38a-5, 67a-3, 26b-4, 37a-7, 63a-5).

eksük: Eksik, noksan (57b-7).

ekşi: Ekşi (40b-7, 43a-4).

el: El (12a-2).

el ağacı: Baston, âsâ (88b-1).

el altı: Yazı yazılırken kağıdın altına konan altlık, smen (36a-3).

el bağı: El bağı (11a-2).

el degirmeni: El değirmeni; taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan (39a-2).

elden le: Elden ele (12a-3).

ele grenmiş: Ele alışmış, uysal hayvan, evcil hayvan (36a-3).

elegim şağmal: Gökkuşağı (75b-6, 74b-3, 42a-2, 56b-7, 86a-7, 30a-6).

elek: Elek (71a-7, 34a-5).

lik: Dağ keçisi, yaban keçisi (71b-6).

elin: Avuç (74a-2).

lli: Elli (74a-6).

emmek: Tatmak, emmek, yudumlamak (104b-7).

emsem: İlaç, merhem (62b-7).

emzük: Emzik (85a-4, 76a-7, 78b-1, 70a-1).

éncik: Dizkapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı (74b-2).

endam: Endam, boy pos (55b-2).

endeşe: Endişe (72b-2, 93b-1, 101b-3).

enguştene: Yüksük (72b-3).

enlik: Boyacılıkta kullanılan kökü kızıl bir ot (77b-4).

énlü: Eni büyük olan, geniş (27a-1, 61a-2).

eñse: Baş, arka (72b-5, 6a-5).

ép: İp (78b-6).

epsem olmağ: Sessiz olmak (96b-5).

er: Er, cesur (24a-2).

er görmüş ‘avrat: Evlenmiş kadın (57b-4).

erene: Erce, er gibi, erkekçe (85b-2).

erenler: Erkekler, yiğitler, mertler (67a-7).

éri: Kaba; kızgın; pütür pütür yapmak (12a-2).

erişte: İnce şeritler halinde kesilip kurutulmuş hamur (78b-6).

erkek: Erkek (33b-1, 17a-4, 86a-3, 90b-2).

érte aklığı: Şafak vakti (56b-7).

eski: Eski, yıpranmış, köhne (15b-1, 62b-2, 67a-1, 85a-1, 79b-1).

esenlik: Ferahlık, rahatlık (21b-3).

ésnemek: Esnemek (3b-6, 31a-2, 37a-2).

esrik: Sarhoş, başı dumanlı (12b-4).

éssilik: Sıcaklık (40b-6).

éstemek: İstemek, arz etmek (95a-7).

eş: Benzer, ortak (68b-3).

eşek: Eşek (28a-3); (eşek dikenini 32b-2, eşek kodusu 77a-5, eşek mantarı 6b-2, eşek sineği 77a-4, eşek turpunu 77a-4, eşek yükü 28a-4).

éşidici: Dinleyici (6a-2).

eşik: Eşik (72a-2).

éşkence: İşkence (81a-4).

et: Et (13a-7).

éti: Keskin (36b-4).

étmek: Etmek, eylemek, yapmak (110b-6, 110b-7, 111a-2, 115a-4, 111a-3, 110b-1, 110b-5, 110b-3, 43a-5, 67b-3, 109b-3, 109b-4, 109b-2, 109b-3, 109b-4, 109b-3, 109b-5, 114b-6, 109b-5, 114b-6, 109b-6, 114b-7, 114b-7).

étmekçi: Ekmekçi (7a-3).

ev: Ev, hâne, yer (82b-7); (ev bezegi 8a-1, ev deposu 72a-3, ev esbâbı 54b-2, ev issi 62a-6, ev kavmi 62a-6, ev ört- 26a-1, ev üstü 16b-7 ev üstüne ev 86b-4).

evet: Evet, doğru, iyi (87a-7).

evlek: Ekili alan (21a-7, 90a-5).

evvel: Evvel, önce (13b-5, 34b-1, 54a-7).

evveli kitâb: Bir kitabın içindekiler bölümü (13a-3).

éy: Ey (4a-7, 87b-1, 4a-7).

eyer: Eyer (64a-5).

eyer kaşı: Eyerlerin ön ve arka taraflarındaki çıkıntılı bölüm (84b-7).

eyer keçesi: Eğerin üzerine geçirilen ve atın sağrısını örten, çoğunlukla saraçlı, tiftik püsküllü desenli veya desensiz keçelerdir (68b-6).

eyer nacağı: Küçük savaş baltası (61b-2).

eylemek: Etmek, eylemek, yapmak (11b-3, 103a-4, 120b-6, 120b-1, 123a-6, 123a-7, 124a-5, 120a-3, 123b-4, 117a-1, 124b-6, 120b-7, 111a-4, 111a-5, 111a-7, 124a-5).

eyrim: Hayvanın sırtını vurmasın diye eyerin altına konan keçe, teğelti (68a-1, 19b-7).

eyü: İtibar; güzel, iyi (86b-7, 45b-1, 38a-1, 52a-4, 71b-3, 13b-7, 91b-1).

eyü fâl: İyi çıkmış fal (7a-1, 7a-7).

eyü nazarlı: İyi bakışlı, güzel gören (60a-5, 34b-3).

ezân: Ezan (47a-2, 34b-3).

ezmek: Sürtmek, törpülemek, ezmek (100a-5, 100b-6).

f

fâsık: Açıktan günah işleyen (61a-5, 88b-4):

fâyide: Fayda, yarar (57b-2).

fâyidesüz: Yararsız, faydasız (58a-5).

felek: Gök, sema, felek (30a-2, 17a-6).

ferc: Yarık, çatlak, korkulacak yer (81a-4).

feryad irişdürici: Savunmacı, yardımcı (39a-6).

fetil: Yaralara konulan tiftik (74a-5).

fıstık: Fıstık (73b-7).

fikir: Fikir, düşünce (4b-6, 54a-7).

fil: Fil (53a-4).

filci: Fillerle ilgilenen kişi (61a-7).

firid: Biricik, tek (87a-5).

firişte: Masum, suçsuz, günahsız (42a-4).

fişan: Fidan (55a-4).

fuşa': Hafif alkollü bir çeşit iecek; şurup (65b-4, 61a-1, 30b-2).

fenar: Fener (39a-7).

fitne: Nifak düşüncesi ekmek (31a-2).

g (ğ)

gab: Kap (9b-1).

gafil: Bilgisiz, cahil (39a-6).

gahel ol-: şüphe etmek; şaşırmak (93b-1).

galebe: Üstünlük (81b-5, 84a-2).

gam: Gam, keder (65a-7).

gam yiyici: Gam, keder eken (31b-1).

gamdan öldürücü: Çok öldüren, azılı katil (54a-7).

gamlu: Dertli, tasalı (46b-5).

gavga: Feryat, gürültü etme, arbede (81b-5).

gayret: Çalışma, çaba (69a-2).

gayrı: Başka, diğer (35b-5).

gece: Gece (24b-1, 9a-4); (gece görmez 30b-7, gece örtünecek nesne 8a-4, gece tonu 27a-2, gece vaştı 125a-6, gece vaştı 81a-1, gece yatacağ yer 65a-1, gecegen 83b-2, gecegi 81a-1, gecelik ta'am 81a-1, gecelik 65a-2).

geciyk: Kaşınma hastalığı (41a-4).

geç: Geç; sonra (29a-1).

geçer: Karşı taraf; karşı yol (41b-6, 78b-7).

geçmek: Geçmek (97b-6, 103a-2).

geçmez: Ayarı bozuk, geçmeyen para (86a-1, 86a-3).

geçmez altun: Sahte para (17a-3).

geçmiş zaman: Geçmiş zaman (107b-4, 119b-7, 120a-1).

gedik: Oyuk, delik (59b-6, 78b-5).

gelecek zaman: Gelecek zaman (112a-7, 112b-1, 114a-5, 114a-6).

gelin: Gelin (21b-4, 39a-5, 48a-5, 52a-5).

gelmek: Gelmek, varmak, ulaşmak (93a-3).

gemi: Gemi (90b-1).

gemi küregi: Dümen (77a-7, 90a-3).

gene: Yine, tekrar, yeniden (20a-3, 34b-2).

geñiz: Kolay (56a-7).

geñşek: Gevşeklik, uyuşukluk (12b-4).

gerinmek: Esnemek (106a-4, 101b-6, 6a-5, 72a-1).

gèrü: Geri, arkada (7a-6).

gevde: Uyuşmak (92b-1).

gevdelü: Cüsseli (27b-2).

gevr: Gavur, kafir (32a-1).

geyik: Geyik, ceylan, karaca (69a-3, 72b-5, 100b-2, 6a-4, 18a-2).

geyrek: Yumuşak kemik, kıkırdak; eğe kemikleri (69a-7, 70a-1).

ğıybet: Dedikodu, gıybet (22a-2).

gibi: Gibi, benzer (49a-2, 49b-7, 62a-3, 33b-5, 49b-7, 59b-3, 43b-1).

giçi barmağ: Serçe parmak, küçük parmak (16a-4).

girmek: Girmek (98b-6, 98b-7, 99a-1).

gizlü: Gizli (61a-1, 68a-3, 13b-7, 91a-2).

göbek: Göbek, merkez (45b-5).

gögercin: Güvercin (32a-3).

gök: Gök, sema (27a-6, 7a-1, 11b-3, 59a-5, 23a-6, 17a-4).

gökçek: Güzel (5b-6).

gökçeklik: Güzellik (81a-4, 35a-7, 46b-5, 89a-6).

gökçek olmağ: Güzel olmak (105a-4).

gölcek: Suyun biriktiği yer, havuz (25a-2).

gölcük: Küçük göl (89a-6).

gölge: Gölge (79b-6).

gömeç balı: Bal peteği (65a-3).

gömele: Avcıların çalı çırpı ya da taştan yaptıkları siper ya da kulube (82b-5).

gömüldürük: Palan ve eyer geri kaçmasın diye hayvanların göğüslerine geçirilen göğüslük (19b-4).

gön: Deri, ham kösele (56a-2, 11b-6).

gön bardağ: Deriden sürahi (77b-5).

gönül: Gönül (53b-4, 85b-7).

gönül kapıcı: Gönül çelen, gönül alan (5a-7).

görklü: Güzel; süslü (5b-6, 19a-4).

göynük: Acı, yanık, yanmış; hararet (36b-4, 42a-4).

göz: Göz (56a-2, 78b-3, 84a-3); (göz bağı 20b-5, göz bağlamak 70b-1, göz bebeği 51a-7, göz kapağı 55b-7, göz kapağı 75a-3, göz kapağı 55b-5, göz tonmak 56a-1, göz ucuyla bakmak 83a-7, göz ucu 8a-2, göz yaşarmak 98a-6, göz yaşı 50a-2, göz yaşı 46b-4, gözci 63a-5, göze koy 70a-3).

gözer: Elek (61a-6).

gözetici: Bekçi (29a-6).

gulamcuğ: Küçük köle çocuk (76b-7).

güristân: Mezarlık (68a-7).

ğuşsa: Keder, tasa, dert (72b-2, 59-2, 57b-2).

ğuşşalı: Kederli, tasalı, dertli (24a-7, 33a-4, 46b-5, 56b-1, 59b-2, 81b-7, 86b-6, 17b-49).

gügül kozası: İpek kozası (75a-3).

güleryüzlü: Güleryüzlü (88b-5).

gümüş: Gümüş (17a-3, 84a-1, 57a-2, 86a-5).

gün ağılı: Güneşin çevresindeki beyaz halka (62a-7).

günâh: Günah (73b-5).

güneş: Güneş, ışık, aydınlık (22b-7, 34a-1, 49b-6, 33a-2, 21a-5, 28a-7, 7b-6).

güneşir: Genç ağaç, filiz (50a-1).

güneyik: Hindiba bitkisi (76b-1, 90a-5).

günlük: Gündelikçi (79a-2, 71a-5).

gürgen ağacı: Gürgen ağacı (63a-6).

gütel atı: Gösteri yapan at (87b-2).

güve: Kurtçuğu deri, yapağı, yünlü kumaş ve dokuma yiyen pul kanatlılardan bir böcek (69b-2, 78b-4, 86a-1).

güwegü otı: Güwegü otu (mideyi ve bağırsağı rahatlatmak için kullanılır.) (40a-5).

güz günü: Sonbahar mevsimi (67b-1, 34b-4).

güzel: Güzel; parlak (67a-5, 8b-6, 54a-4, 14a-5, 73b-3).

h (ħ, ħ)

ħabbe: Tahıl tanesi (69b-6).

ħaber: Haber (55b-6, 91a-7).

ħaber işitmek: Haberi olmak(73b-7).

ħaberci: Postacı (24b-2).

ħaberdār: Bilgili, haberli (72a-5).

ħacamat yeri: Vücutun herhangi bir yerinden kan alma (85a-2).

ħācet: Gereklilik, lüzumluluk (38a-3).

ħacılar yolu: Samanyolu (63a-7).

ħaç: Haç, put, sanem (5a-3).

ħağ te‘ālā celledāl: Allah (c.c) (88b-3, 87b-2).

ħağ: Doğru; yarar (86b-6).

ħākım: Hakim (28b-2).

ħalāl: Helal (22b-4).

ħaliçe: Küçük halı, kilim (82b-3).

ħāliş: Saf, berrak (10a-1, 5b-7, 86b-5).

ħalğa: Daire, çember (27b-5).

ħallāc toğmağı: Hallaç tokmağı (81a-3).

ħalvacı kızanı: Tatlıcı kazanı (72b-7).

ħam kavun: Kelek, olmamış kavun (77a-7).

ḥammam ṭası: Banyo ve hamamlarda çeşmeden veya kurndan sul alıp dökmeye yarayan yayvan kap (38a-5).

ḥancer: Haçer (78a-6).

ḥandaḳ: Hendek; avcıların çalı çırpı ya da taştan yaptıkları siper ya da kulübe (84a-4).

hanegi ḥalva: Un helvası (72a-5).

ḥapez: Tokat, tokatlama (81b-3).

ḥarāb: Viran, yıkık, ıssız (13a-6).

ḥarāc gūzār: Haraca bağlanmış, vergi ödeyen (29b-4, 89a-5).

ḥarāmzāde: Haram yiyici (50b-4).

ḥarār: Büyük çuval (31a-7).

ḥarbe: Kısa mızrak; değnek, kalın sopa (64a-4).

ḥarf-i nefi: Farsça'da olumsuzluk ifade eden ek (7a-2, 87b-5, 91b-1).

ḥarīr: İpek (60b-2).

ḥaşba: Kızamık (80a-4).

ḥaşır: Hasır, keçe (44a-6).

ḥasta ḳaruresi: Hastanın idrarının konulduğu cam kase (31a-4).

ḥasta: Hasta (27a-5).

ḥatıl ağacı: Katıl ağacı; hevâ, istek (51b-7, 25b-7).

ḥaṭmi: Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaç küpesi (58b-6, 70a-5).

ḥātūn: Hatun, hanım (16a-2, 69a-5).

ḥayf: Korku (38a-7, 44a-5).

ḥayız: Kadınların aybaşı hali (61b-3, 67a-6).

ḥayrān: Şaşırmış, şaşkın, hayran (5a-7, 80a-5, 72a-2, 72a-4, 81b-1).

ḥazīne: Hazine (16a-4, 84a-4).

ḥazinedār: Hazineyi yöneten kişi (32b-1).

heḥbe: Heybe, hurç (62a-7).

hegbe: At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torba (75b-4).

helik: Sıva, alçı (18b-6, 85b-5).

helkeçük: Küçük bakraç (82b-6, 86b-7).

hemeşe: Her zaman, daima (87a-2, 68b-4).

hemlaḥtger: Eski ayakkabı onarıcısı, pineci (33b-7).

herek: Üzüm çubuklarının altlarına dikilen destek (14b-5).

hergeleci: Yaban atlarına bakan kimse (63b-2).

herre: Sincap (5b-7, 70b-4).

herze söz: Boş söz (23a-4, 23a-5, 75a-3, 87a-4).

hevān: Hakaret, alçaklık, zillet (35b-6, 82b-5).

hevenk: Bir ipe bağlanmış sebze veya meyve bağı (46b-6).

heybetlü: Heybetli (24a-7, 19a-4).

ḥışım: Akraba; kavim (21b-1).

ḥışım: Kızgınlık; hiddetlenme (38a-3, 36a-5, 64a-5, 62b-1, 57a-6, 81b-4).

ḥızmetkār: Hizmet eden (32b-5, 27b-4).

hīç: Hiç (14b-2).

ḥikāyet: Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence (72a-5).

ḥile: Maddelerle ilgilenen ilim dalı (6b-5).

himmət: Yardım (43a-3).

hindüstan kozı: Hindistan cevizi (15a-4, 76b-4).

hısáb sağış: Hesap, miktar (31a-1).

hivli: Parlak; sağlam; asıl (47a-7).

hizber: Arslan (33b-7).

horlayış: Uykuda horlama (43a-5).

horos ibiği: Horoz ibiği (77b-2, 48a-6).

hoşab: Hoşaf (70a-5).

hün salar: Aşçı, sofradan sorumlu kahya (28a-7).

hurde yıldızlar: Küçük yıldızlar (65b-1).

hurma: Hurma (57b-1).

hurma ağacı: Hurma ağacı (45b-4).

hurma çiçeği: Hurma çiçeği (71a-1).

huşye: Testis, er bezi (44b-3, 77a-2).

huşyār: Akli başında olan (33b-7).

huṭabcı oqlağısı: Toplu oklava (86b-4).

huza: Allah (c.c.), sahip, efendi (25b-6, 68b-5).

hüdhdüd: Bülbül (69b-1, 74a-7, 48a-4).

hüner: Edeb, iyi terbiye; becerikli (50b-4).

hürmetli: Muhterem, şerefli (18b-5).

ı ('ı)

ıqlamaq: Ürkmek, korkmak; nefret etmek, uzaklaşmak (96b-7).

ıklık: Keman, dört kılılı saz (8b-4, 76b-2, 84a-1).

ılgım şalgım: Serap (8b-7).

ılışu: Sıcak su kaynağı, kaplıca, hamam (83a-7).

ımızganmak: Uykulamak, azıcık uyumak (21a-2, 105b-2, 102a-1).

ıncıkırık: Hıçkırık (49b-4, 43b-5, 65a-7).

ıırağan: Kuduruk, kudurmuş (81a-2).

ırağ: Uzak (28b-7).

ırāk ol: Uzak ol, git buradan sözü (19b-2).

ırağdan görüci: Uzağı gören (63a-3).

ırlayıcı: Müzisyen, şarkıcı, ozan (28a-6).

ırmağ: Irmak (37b-4, 70a-2, 88b-1).

ııırmağ: Isırmak (103a-7, 103b-3, 90a-6).

ııtma: Hararet, sıcaklık (8a-1, 8a-2).

ıızlık: Fenalık, kötülük (17b-3).

ıılamak: Bulanmak, bulaşmak; birbirine uymak, birbirine uygun düşmek (92b-1, 98b-2, 92a-6).

ıırağı gece: Sonraki gece, diğeri gece (40b-2).

ıırağı gün: Öteki, diğeri gün (26b-4).

ııssı: Sıcak, hararetli (6b-1).

i ('i)

ııb dokuyacak: İp dokuyacak kimse (49a-6).

ııç: İç; gizli (54b-1, 56a-4).

iç bağı: Sinir hücreleri (87b-5).

iç ton: Belden aşağısını örten elbise (25a-4).

içerü: İçeri; iç taraf, içinde (25b-4, 59b-2); (içerü eylemek 98b-7, içerü gel 88b-6, içerü gelmek 99a-1, içerü gelmek 98b-4, içerü get rme  98b-5, içerü olmak 98b-6).

içmek: İçmek (43a-6, 44b-5, 105b-1).

ig: Pamuk, y n vb. iplik e irmekte kullanılan, ortası ŐiŐkin, iki ucu sivri ve  engelli olan, ağaçtan yapılmış araç, e irmen, kirmen (78b-2).

igne: İ ne (64b-5).

igneci: İ ne yapan (30b-3).

iki: İki (70a-6).

iki  atal demrenlü ok: Çift baŐlı ok (75a-3, 50b-4).

iki  at: İki kat, çift (5b-1, 70a-6).

ikinci: İkinci (56b-3).

iki yıllı : İki yıllık (118a-1).

iki yüz: İki yüz (12a-4).

iki yüzli: İki y zly, riy k r (42a-7).

ikiz: İkiz, aynı karında olmak (58b-1).

ikl m:  lke, memleket (32a-6).

iledimlik eylemek: Bir iÇi sürekli yapmak (101b-2).

ilenc: Beddua; azarlama (67b-7).

ilk g z ayı: Eylül ayı (52b-6).

ilk  iŐ ayı: Aralık (63a-5, 78b-4).

 m p çesi: İ  donu, don (73a-7).

inanma : İnanma, tasdik etmek (26a-3, 94a-5, 103a-5).

ince: İnce (15a-1, 47a-1); (ince āvāz 20b-4, ince ḥarīr 19b-4, ince kāmīş 55a-2, ince şoķaķ 85a-1).

incik: Ayak bileği (46b-4, 35a-5).

incitmek: İncitmek, kalp kırmak (92a-2, 25a-3).

incü: İnci (24a-2, 28b-3, 91a-3).

inek: İnek (71a-7).

iņi: İnceleme, inilti (86a-2).

iniş: İniş, inme (70b-6, 9a-6).

ip: İp (63b-1); (ipde oynayıcı 36a-6, ipe kıldan olan başmaķ 30a-4, iplik ucu 43b-6, iplik 63b-5).

irig: Kaba, büyük, kalın (56b-6).

irişmiş kavun: Olgunlaşmış kavun (15b-2).

irte namazı: Sabah namazı (24b-1).

issi: Sıcak (57b-5).

issilik: Sıcaklık (90a-6).

istiğfār: Tevbe etme (25b-3).

iş: İş (78b-1, 31b-5, 28b-1).

işçi: İşçi (31b-6).

iş āhiri: İşin sonu, bitişi (57b-2, 57b-1, 25b-4).

iş bitürici: İş bitiren kişi (31b-6).

iş buyurucu: İş buyuran (90a-4).

iş evveli: İşe başlamadan önceki vakit (18a-2, 25b-1).

iş issi: İş sahibi (21a-2).

iş tutucu: İşçi (31b-5).

işemek: İşemek, idrarını yapmak (100b-7, 104a-3, 97a-2).

işsüz: İş olmayan (27a-5).

it: Köpek; değersiz (50a-3).

it balığı: Köpek balığı (37b-1).

it burnı: Güzel kokulu bir bitki, kızıl filiz, iğde, kuş burnu (24b-6, 24b-1).

itilik: Tezlik, çabukluk (88a-3).

ivez: Bir şeyin yerine geçen, ceza veya ödül (32b-6).

ivmek: Acele etmek, koşmak (101a-2, 9a-5).

j

jīve: Cıva (9a-3).

k (k)

ķaba: Üste giyilen giysi (49b-1).

ķabak: Kabak(71a-2).

ķabarcık: Ufak kabartı, kürecik (44b-1, 71b-5).

ķabile: Boy, oymak, kabile (63a-3).

ķaburcaķ: Gelinlik giysisi ile birlikte hazırlanan, içine dikiş ve tuvalet eşyası konulan kutu; parfüm kutusu (61a-2, 15a-3).

ķaçan: Ne zaman, ne zaman ki, her zaman, vaktaki, nasıl, ne suretle (90b-6).

ķaçmak: Kaçış, kaçma (54b-2, 37a-6, 44b-3, 103a-6).

ķadeķ: Kadeh (53b-7, 56a-2).

ķadıntuzluğu: Çalı grububa ait kadıntuzluğu bitkisi (49b-4).

kāfir: Hristiyan (5a-2).

kāfirler meşedi: Kāfirlerin mezarlığı (64b-1).

kaftan: Eskiden giyilen uzun elbise (6a-5).

kağşak: Döndürme, eğirme, bükme (12a-7).

kāhel: Tembellik, yavaşlık (32b-6, 59a-3).

kaçımış kişi: Öfkelenmiş kişi (78a-4).

kakırdak: Kuyruk, içyağı gibi maddelerin yağları sızdırıldıktan sonra kalan posası, kıkırdak (76b-2).

kaçıyıp göz ucuyla bakmak: Kızıp gözün ucuyla bakmak (53a-6).

kalāyık bāzārı: Köle, cariye pazarı (86a-3).

kalbır: Tahıl ve başka iri taneli maddeleri elemek için kullanılan büyük delikli veya seyrek telli elek (54a-4).

kalblık edici: Sahtelık yapıcı (63a-2).

kalem: Kalem (51a-2, 62a-6, 125b-3, 77a-2).

kalқан: Kalkan (25a-5, 30a-1).

kalya: Yıkamada kullanılan bitkiden bir sabun (30b-7).

kaıçı: Hasır, kamaş (74b-2, 17b-2, 68a-4).

kanda: Nerede; nereye (6a-7).

kanı: Hani, nerede (71a-6).

kānūn: Kanun; mikyas; ölçü; bir çalgı aleti (13a-3, 56b-5, 65b-5).

kapak: Kapak (68a-3).

kapan terazüsi: Büyük terazi (75a-4).

kapcuğ: Buğdayın üstündeki sert kabuk (75b-3).

kapkacağ: Mutfak eşyası (28a-6).

kaplubağa: Kaplumbağa (12b-6, 45b-3).

kapu öñi: Ön kısım, ön taraf (75a-1, 73a-3, 78a-1).

kapu pervazı: Üst eşik, kapı pervazı (61a-1).

kapucı: Kapıcı, hademe (62b-6).

kara: Siyah, kara (80b-3); (kara ev 55b-7, kara ev 77a-5, kara ev 57a-5, kara kulak 42a-5, kara mühre ki kızılşağı ola 62b-2, kara özlü balçık 50a-6, kara sakız 11a-5, kara sakız 80b-5, kara şakız 45b-2, kara taş 80b-1, kara toprak 39a-1, kara yağız 80b-5).

karamık: Tarlada buğday aralarında biten, anasona benzer söbüce siyah ve acı bir tohum; bir tür yanaeriği (57b-6, 80b-3).

karañulık: Karanlık (87b-7, 48a-6).

karavaş: Cariye, hizmetçi (51a-6).

karavul: Nöbetçi (48b-5, 75b-3).

kārbān serāy: Kervansaray (56a-2).

karğa: Karga (44b-4, 44a-6).

karğu: Kamış, kalın kamış kalem (76b-5, 70b-6).

karı: İhtiyar, yaşlı kadın (61a-4).

karınca: Karınca (33a-4, 85b-5).

karış: Baş ve serçe parmağı arasındaki uzaklık (10b-4, 40a-2).

karışık: Birbirine karıştırılmış tahıl (84a-1).

karışmak: Karışmak; karıştırmak (93a-5, 43b-4, 42a-7).

karkaşa: Karışıklık (40b-2).

karlağuc: Kırlangıç (73a-6, 47a-7, 69a-7, 44b-2, 50b-3).

karpuz: Karpuz, kavun (87a-3).

kartal: Kartal (53b-3, 77b-6).

karvamaq: Kavramak; yakalamak (104b-6, 104b-7).

kaşd: Uyum; amaçlama (46b-6, 68b- 93b-5).

kasık: Kasık bölgesi (29b-6).

kasık kılı: Kasık bölgesinde çıkan kıllar (71a-1, 78b-7, 90a-4).

kasnak: Kasnak, daire, enli çember (27b-7, 55b-1).

kasnı: Baldırgan zamkı (90a-7, 19a-3).

kaşurğa: Kasırğa (79b-3, 87a-3).

kaş: Eyerin ve semerin önünde ve arkasında olan yükseklikler (69a-6).

kaşık: Tahta kaşık (85b-4).

kaşayıf: Kadayıf (82a-5).

katı: Katı taş, mermer (12b-4).

katı çirkin şurat: Çirkin suratlı (16a-2).

katı eşkūn: Açık adımlarla hızla yürüyen at (30a-5).

katı koca: Çok yaşlı kişi (32b-1).

katı teftiş etmek: Titizlikle yapılan kontrol, teftiş (28a-5).

katı toquşmaq: Sert bir şekilde çarpışma (39b-3).

kātin: Hanım, hanımefendi (62a-5).

katmer: Pişmiş ekmek (79a-2).

kav: Yanık, yakılmış (80b-2, 73b-4).

kavaq: Söğüt (30a-2).

kavī: Dayanıklı, güçlü (53a-2).

kavlıc: Fıtıklı (77b-6).

kavlıq: İçine genellikle kav konulan kap (17a-7).

ķavs- ı ķuzah: Gökkuşığı (39a-5).

ķavuk: Sidik torbası; içi boş şey (79b-7, 58b-3).

ķavut: Kavrulmuş tahıl unu (10b-7).

ķaya gügercini: Güvercingillerden bir kuş, kaya güvercini (86b-3).

ķayġu: Kaygı, tasa (46b-7, 57b-5).

ķayġulu: Kaygısı olan, üzüntülü (60b-4, 87a-2).

ķayın ağacı: Kayın ağacı (48b-7, 82a-1).

ķayın ana: Kaynana (28a-4).

ķayın ata: Kayınpeder (28a-4).

ķayış: Bağlamak veya tutmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi (35a-1).

ķayķana: Yumurta çalkanarak yapılan bir çeşit tatlı(77a-3).

ķaynaķ: Pençe (48b-4).

ķazuk ķakmak: Kazık çakmak (97a-7).

ķebere: Gebre otu (31b-7).

ķeçi: Keçi (34b-6).

ķeklik: Keklik (50b-7).

ķelab: Çengel (9b-3).

ķelebek: Kelebek (15a-5, 71a-6, 73a-5).

ķelem: Lahana (9b-3).

ķeler: Birçeşit kertenkele, yılanebesi (30b-3, 39b-1).

ķeltekele: Kertenkele (44b-7, 83b-5, 71a-3, 79a-2).

ķendi: Kendi (62b-4, 41b-1).

ķendin görüci: Bencil (62b-3).

kendir: Kenevir (71a-5, 84a-6).

kenger: Devedikeni (79a-4).

kenker şakızı: Kenger sakızı (32b-2, 86b-5).

kepçe: Kepçe (51a-1, 83b-3).

kepek: Un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları (39a-4).

kerdeme: Yeşil renkli bir ot, tere (16b-3).

kerevet: Asma çardağı, çardak, kanepede olabilir (37b-1).

kerim: Cömert (21b-6).

kese: Cep (85a-1).

kesegen: Toprak içinde yaşayıp bitkilere, köklerini keserek zarar veren bir böcek, kök kurdu (60a-6).

kesek: Toprak parçası (18a-3).

keser: Balta, keser (75b-6).

keş: Yoğurtan yapılmış peynir, ekşimik (18a-3, 50b-7, 69b-3).

keşir: Havuç (32a-5, 63b-7).

keten tohumu: Keten tohumu (47b-1, 29b-3).

kible yeli: Kible rüzgarı (65b-2).

kıg: Koyun gibi hayvanların pisliği (47b-5, 53a-1).

kıl: 1. Saz teli (71b-1), 2. Tüy, saç, kıl (91a-4).

kılıç: Kılıç (44a-2, 31a-2, 52b-4).

kın: İşkence, ceza, eziyet, felaket (58a-7).

kındıra: Saz türünden bir ot, hasır otu (78b-3, 80b-2).

kırağı: Soğuk havalarda bitkiler ve ağaçlar üzerinde donmasıyla oluşan ince su damlacıkları (34b-7, 55b-4, 79a-4).

kırk: Kırk (53a-6):

kırk ayaklu: Kırk ayaklı (88b-2).

kırkıl: Saçları gri olmuş adam (88b-7).

kısa: Kısa (84b-2).

kısac: Kerpeten, kıskaç (25b-4).

kışku: Mengene, cendere (53b-2).

kısraç: Dişi at 63b-2, 67a-6).

kış: Kış mevsimi (64a-3).

kış evi: Kışlık konut (31b-3).

kıvrım: Kıvrım, büklüm (15b-3, 56a-6, 62a-4).

kıymet: Kıymet, değer (34a-5, 40a-2).

kız kuşu: Yağmur kuşugillerden, uzunluğu 34 santimetre olan, eti yenebilen, başı sorguflu, koyu yeşilimsi renkte esmer, küçük bir kuş (50a-2).

kızamık: Kızamık (80a-4).

kızıl boya: Kızıl boya (39a-3, 63b-5).

kızıl yâkut: Kırmızı yakut (61a-3).

kızıl yélilü at: Kızıl tüylü at (25b-1).

kızılca: Kızıla çalan bir çeşit bitki (14a-6, 50a-2).

ki: (Edat) (20a-5, 30b-2, 44b-1, 23b-6, 24a-3, 16a-4, 60a-2, 33b-4, 18a-2, 82a-2, 21a-6, 40b-6, 49b-7, 4a-3, 57a-5, 26a-1, 15a-5, 54b-1, 8a-2, 87b-4, 49a-2, 18a-5, 26a-2, 32a-2, 59b-3, 19b-5, 17a-1, 69a-5, 45a-1).

kiçi: Küçük (51a-6, 67a-2, 32b-5).

kilid: Kilit, anahtar (54a-7, 73b-2).

kilse: Kilise, sinegog (13a-6, 28b-7).

kimmūn: Kimyon (79b-3).

kin: Kin, öfke, hiddet (85a-1).

kiras: Nar çiçeği (32a-7).

kirpi: Oklu kirpi (11b-5, 70a-3, 79a-3).

ko: Koymak, bırakmak (4b-4).

koğa: Kova (53b-4, 70a-7, 35b-3).

koğı: Koku (69b-1, 50b-2, 15b-2, 87b-4).

konak: Konuk olunan yer, misafirhane; misafir; bir konaklık yer (37b-6, 79b-7, 30a-2).

korqmaq: Korkmak (96b-3, 105b-3).

korqu: Korku (39b-7, 38b-5, 55a-6, 68b-1, 38b-1, 10a-1).

korqulu: Korkan, korkak (48a-7, 50a-4).

korqunç: Çok korkulu, korku veren, dehşete düşüren, müthiş (68a-3).

kovan: Kovan (71a-5, 16b-4).

kovan otı: Oğul otu (73a-2).

koyn: Koyun (43a-4, 23b-5).

koz: Ceviz (37b-2).

kozlu halva: Cevizli tatlı (84b-5).

kozluq: Ceviz ağacının olduğu yer (66b-7, 84b-5).

kölük: At, katır (25a-6).

kömür: Kömür (10b-1, 53b-6).

köpük: Köpük (40b-7, 50b-7).

kötel: Atın yükü; hayvanların karınlarında olan şiş (19a-6).

kötrüm: Yürüyemeyen sakat kişi (31b-4, 25b-2).

köy: Köy, kasaba (78b-3, 78b-2, 29a-5, 89a-3).

kub: Küp (56a-6).

küciş: Kucak (40a-4).

kul: Kul, köle (74a-6, 26b-1, 73b-3).

kulağuz: Rehber, kılavuz (29a-3, 73b-2, 89a-4).

kulān: Yaban eşiği (28a-3).

kumbara: Demir veya tunçtan dökülmüş, yuvarlak ve boş olan içine patlayıcı maddeler doldurulup havan topu veya el ile atılan yuvarlak bir tür bomba, kumbara (77b-1).

kurbağa: Kurbağa (50b-2, 52b-2, 43b-5, 97a-6).

kurbān: Sadak, yay kabı (52a-4).

kuri: Eşek sıpası (41a-7).

kurşun: (Kimya) Kurşun (7b-5, 8b-7).

kurt: Kurt (50b-7, 57b-4, 62b-6).

kurt eşeni: Kurdeşen (55b-5).

kurtulmak: Kurtulmak; atlatmak (99b-1, 99b-6).

куру: Kara, toprak (49a-1).

куру diken: Kılçık (49a-3).

куру üzüm: Kuru üzüm (37b-6, 47a-2).

kuşkun: Eyer, semer ve palanın arkasında bulunan hayvanın kuyruğu altından geçirilen kuşak (55b-3).

kuş: Kuş (44b-6).

kuş bokı: Kuş pisliği (53a-3).

kuş burnı: Kuş burnu (44a-1).

kuş kaynağı: Yırtıcı hayvan pençesi (22b-5, 44a-3, 53b-1).

kuş kurşağı: Kuş boğazı (32b-3).

kuş sürüsü: Kuş sürüsü (77a-7).

kuşak: Kemer (32b-1, 24a-4).

kuvvet: Güç, kuvvet (29b-6, 31b-2, 71b-3, 24b-3, 61b-5, 83b-7).

kuyruk: Kılıcın, bıçağın sapına geçen demir (56b-3).

kuyu arıdacağ: Kuyu temizleyecek (35b-3).

kuyumcu: Kuyumcu (29b-2, 48b-1).

kuzu kulağı: Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, kuzu kulağı (75b-1).

küci: Dokumacılıkta arış ipliklerini aralayan iplik tarak (87b-3).

külâh dikici: Erkeklerin giydiği genellikle keçeden, ucu sivri veya yüksek başlığı diken kimse (37b-1).

külek: Tahta kova, gerdel (42b-3).

külhan: Hamamları ısıtan, hamamın altında bulunan kapalı ve geniş ocak (61b-5, 88a-2, 7b-4).

külünk: Balta (67b-2).

küp: Küp, büyük testi (8b-2, 11b-7).

küpe: Küpe (32b-4, 43b-1, 84b-6).

küpecük: Küçük küp (44a-1, 77a-7, 69a-7).

kürk: Deri, bazı hayvanların postu (61a-2)

küt: Gübre (13a-6).

l

la'1: Dili tutulmak, konuşamaz hale gelmek (54b-6).

lahza: Zamanın bölünemeyecek kadar olan kısa olan parçası (49b-4).

la'net: Lanet, beddua (82a-7).

laf: Laf, söz (51b-5).

lağm: Belirsiz haberlerle alakalı (52b-5).

lahata: Lokma; ısırma; çiğneme (88b-3).

lapa birinc: Lapa olmuş pilav (81b-1).

lâyık: Layık, yaraşır (6a-1, 28b-3, 100b-3, 101a-1).

legen: Leğen (11a-4).

lehim: Lehim (21a-2, 32a-7).

liqa: Mürekkep hokkalarına konulan ham ipek (39b-4).

lohuşa avrat: Yeni doğum yapmış kadın (15a-5).

lor: Peynir suyuna süt ya da yoğurt katarak kaynatılmakla yapılan yiyecek (85a-4).

lögün: Kireç, zeytinyağı ve pamuk karıştırılıp dövülerek yapılan bir macun ki künkleri birbirine tutturmak gibi işlerde kullanılır (34a-5).

lūri: Kartal (77b-6).

lūvāşe: Nalbantların atların ayaklarına taktıkları nal (85a-5).

m

ma'afa: Develerin sırtlarına konulan ot, saman (83b-1).

ma'azAllah: Allah korusun, Allah esirgesin (10b-5).

ma'danos: Maydanoz (8b-6).

ma‘mur: Bayındır (18b-3, 58b-4).

ma‘nā: Mana, anlam (4a-3, 52a-6).

ma‘rifetlü: Usta, hünnerli (87b-3).

ma‘şūk: Aşık olmuş; dost (44b-2).

ma‘şuqa: Sevilen, aşık olunan (63a-3).

maḥalle: Karye, mahalle, sokak (90b-4, 60b-1).

maḥmūr: Sarhoşluk, sersemlik (86a-1).

māmū: Ebe (61a-5).

mancılık: Mancınık (61a-3).

manḳaş: Cımbız (85b-6).

manşıb: Devlet hizmeti (75b-7).

marıl: Marul (51a-6, 71a-1).

marsıma: İri yapraklı bir ot (30b-5).

maşḥāra: Maskara, soytarı (48a-4, 25b-2, 41a-7, 38a-7).

maşra: Masır, dokuma tezgahlarında üzerine ip sarılan kendirsapı, genellikle bir yıllık incir ağacı ya da teneke boru (80b-2).

maşriḳ cānibi yā maḡrib cānibi: Doğu veya batı tarafı (25b-7).

matḳab yayı: Delgi veya küçük torna çevirmek için kullanılan ok yayı biçimindeki araç (84a-1).

māye ḥoş: Tadı şekerli ve az ekşi olan (61b-3).

meḳkār: Hilekar, düzenbaz (63b-5).

mekr: Hile (53a-5).

men‘: Saf dışı etme (44a-5, 55b-4).

mengene: Mengene; baskı (11a-7).

mercimek: Mercimek (77b-6, 51b-7, 75b-3, 71b-1).

merriḥ: Mars gezegeni (55b-6).

mertek: Kalın ağaç (18a-6).

mesel: Hikaye (72a-5, 62a-4).

mêşe: Orman (38b-5).

meşed: Mezar, kabir (77b-7).

meşhūr: Meşhur, ünlü (33a-7, 86a-2).

meydān: Meydan, alan (38a-7, 40a-4).

meymun: Maymun (74b-2, 90a-5).

mıstar: Hattatlıkta satırları doğru yazabilmek için gerekli çizgileri çizen araç (41a-6).

miftāḥ: Anahtar; düğme (23b-4).

miftāḥ dandanası: Kilidin ve anahtarın dişleri (51b-3).

miftāḥ dişi: Anahtar dişi (78a-7).

misri: Mala (85a-7).

miyāncı: Arabulucu; komisyoncu; pazarda fiyat veren, toptancı (30a-7).

mu‘temed: Dairelerde, iş yerlerinde bazı para işlerine bakan görevli (55b-2).

muğni: Kazançlı olmuş, zengin (56a-3).

muḥālif: Karşı olan, muhalif olan (28b-4).

muḥkem: Sağlam esaslı (25a-6, 9a-1, 12b-5, 52b-7).

murdār: Kirli, pis, temiz olmayan (82b-1, 20a-2, 69a-7, 65b-3).

murdar tü: Pis tüy, kıl (84a-5).

murdar yeyici kuş: Leşle beslenen bir kuş, kerkenez (49b-5).

murğızar: Karabatak (44b-5).

muşabbak kapı: Kafesli, örgülü kapı (65a-7).

muştuluk: Muştucuya verilen armağan, müjdelik (91a-3, 85b-3).

mütâf: Keçi kılından hayvan çulu, yem torbası vb. dokuyan kimse (9b-7).

mübârek: Kutlu, kutsal; uğurlu (77a-3, 68b-2, 82a-5).

müşterî yıldızı: Jüpiter yıldızı (38b-3).

mütekebbir: Kibirleşme; benlik; ahmaklık (91a-4).

mütevazâ: Abdest alınan yer; tuvalet (66b-7, 72a-4).

n

na'ne: Nane (74b-1).

nâçâr: Çaresiz (58a-5).

nādân: Bilgisiz, cahil (39a-2, 37a-3, 50b-1).

nafaça: Geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlik (87a-1).

nârinç: Koyu sarı, portakal (51b-6).

narlık: Nar ağaçları olan yer (67b-4).

naşihat: Nasihat, öğüt (40b-4).

nañas: Nadas, sürülmüş toprak (35a-7, 31a-5).

nâyib: Anadolu ve İran'da devlet kurmuş halklarda devlet görevlisi (81a-1).

ne dürlü: Nasıl, ne türlü, ne çeşit (76b-3, 77a-1).

nebât şekkeri: Bitki şekeri (14a-4).

necis: Temiz olmayan, pis (36a-7, 85b-1, 84a-6).

neft atıcı: Topçu (38a-1).

nemāz yeri: Namaz kılınacak yer (35b-3).

nerdubān ayağı: Merdiven ayağı (74a-3).

nesne: Nesne, şey (43b-4, 82a-2, 35b-7).

neşter: Ameliyat bıçağı (43a-7, 71b-3).

nevruz ayı: Mart (64a-4).

nezkeb: Baş örtüsü (42a-3, 83b-7, 15b-1).

ni‘met: Nimet, rızık (15a-2, 7a-4).

nişān: İz, işaret (56b-5, 14a-7).

niyçün: Niçin, neden (5a-3).

nizām: Düzen (55b-3).

nöker: Maiyet memuru (14a-1).

o

oba: Oymak, boy, kabile, göçerevli kabile, beş on çadırdan oluşan göçebe oymağı; kır dışardaki yer, bir oymağın oturduğu yer; çadır, çardak, büyük çadır (78b-1, 74a-7, 63a-3).

ocağ: Mecusilerin tapınak yer ateş; ocak (71b-5, 83b-5, 42b-7, 58b-5).

od: Ateş (29b-6, 40a-2, 51b-5, 44b-6).

odun: Kütük, odun (87a-4, 58b-2, 43b-7).

oğıl: Evlat, yavru (26b-7, 26b-5, 51a-6, 67a-7).

oğlan ters gelmek: Ters doğmuş çocuk (73a-4).

oğlan yatağı: Rahim, dölyatağı (64a-4).

oğul balı: Beyaz, dolgun petek balı (74b-6, 65a-3).

oğul oğlu: Çocuğun çocuğu, torun (26b-5, 86a-3).

oḡsamak: Okşamak (13b-6, 105a-7).

oḡ: Ok (27b-3, 51b-6).

oḡ atıcı: Ok atan kimse (35b-1).

ok gezi: Ok gezi (30b-3).

oḡ nişanı: Nişan (48a-1, 38b-3).

oḡ tulumı: Ok koyacak torba (53a-5).

oḡ tülüsü: tazının av kokusunu alması (75b-5).

oḡlaḡu: Oklava (61b-5, 81b-7).

ol: O (59a-7, 74b-4, 91b-2); (ol günde 36a-3, ol kadar 62a-2, ol kadardur 24b-6, ol ki eḡege bindürüp gezdürürler 28a-3, ol ki 72b-2, ol vaḡt 72b-2).

oluḡ: Bir şeyin akmasına yarayan üst yanı açık boru (86a-2, 67b-5).

on: On (78b-2).

oḡurḡa: Belkemiḡi, omurga (13b-4, 74a-2).

oraḡ: Ekin biçme aracı (39a-1).

oruc: Oruç (79a-1).

ot: Ot (30b-1, 85a-2).

otacı: Hekim, doktor (47a-3).

otlaḡ: Mera, çayır (58a-1, 62a-1, 76b-1).

otuz: Otuz (89b-3).

ovmak: Sürmek; sıvamak; ovmak; ovuşturmak (104b-6).

oynamak: Oynamak (93a-1, 94a-1).

oyuk: İnsan ya da hayvan şeklini andırır korkuluk; yol göstermeḡe yarayan taş vb. im (75b-3).

oyun yeri: Patırtı, gürültü, kavga (87a-3).

oyuncu: Oyuncu; rakkas (7b-7, 37b-5).

ö

ögi: Ahır (25b-4).

ögmek: Övmek (4a-3, 98b-7).

öñüm: Karşıda duran şey, hedef tahtası (75b-5).

öñce giden eşek: Hızlı giden yük hayvanı (50a-7).

ödek: Ödenecek para, borç (61b-2).

ödemek: Ödemek; vermek (103a-7).

ödgüç: Öykü (66b-7).

ögendere: Sığır sürmeye yarayan ucu sivri değnek (63b-1, 50b-2).

ögey ata: Üvey baba (26a-4).

ögey oğul: Üvey evlat (26b-5).

ögeyik: Üveyik (82a-3).

ögmek: Övmek (45b-4, 100a-7).

öğrenmek: Öğrenmek; öğretmek (93a-4, 93-5, 82a-7, 93a-4).

öğüt: Öğüt (20a-3).

ökçe: Ökçe, topuk (73a-5).

öksi: Ocak demiri (69a-2).

öksürmek: Öksürmek (80a-5, 100b-3, 98a-4).

ölmek: Ölmek (104b-7).

ölü: Ölü, ölmüş (85b-1).

ölü yuyacak tahta: Morgda ölü yıkamak için kullanılan yer (88a-2).

ölü yuyucu: Ölü yıkayıcısı (91a-2).

önegü: İnatçı (80a-1).

öñ: Ön; önce (40b-5).

öpmek: Öpme, öpüş (38b-4, 95b-6, 74b-3, 106a-3).

örtmek: Örtmek, kapatmak (16a-5, 95b-7, 105b-3).

ördek: Ördek, su kuşu (87a-7, 91a-2).

örnek: İş örneği (82b-5).

örs: Biçimleri yapılacak işe göre değişen, üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç (64b-5).

örümcek: Örümcek (24b-4, 69b-6, 75b-4, 82a-2, 89a-1).

örümcek ağı: Örümcek ağı (10a-7).

örü tırmaç: Ayağa kalkmak, ayakta durmak (94b-4, 97b-6).

ötlügen: Ötlegen kuşu (20b-4).

ötürüg: Hızlı geçen (46a-3).

öyken: Akciğer (42a-6, 54a-1).

öz: Bir şeyin içi; öz suyu (41a-2, 76a-7).

özdek: Esas, temel, kök, gövde; hülasa, iç, söz (75b-3, 86a-7, 53a-5).

özlü balçık: Yapışkan balçık, çamur (78b-1).

p

pābuç: Ayakkabı (40a-6).

pādişāh: Padişah; vali, hakim; önder, lider (6b-4, 90b-6, 31a-3).

palan atı: Eyerli at (91a-1).

palas: Keçi kılından dokunmuş kaba kilim, yaygı (54a-2).

pamuğ: Pamuk (74a-5):

pamuğ çuğalı: Elbise, savaş elbisesi(62b-1).

pamuğ sepedi: Pamuk sepeti (79b-6).

pamuğlanmış: Atılmış pamuk (73a-5).

pāre: Kısımlara ayırmak (13b-1, 85a-3).

pars: Pars, panter (38a-5, 94a-3).

pas: Kūf (49b-6, 85b-5, 29b-4).

pehlevān: Boylu poslu gūreřçi kimse (56a-1, 55a-7).

pencere: Kūçük kapı, oyma kapı, pencere (78a-3, 73a-5).

peygamber: Peygamber; elçi (33b-5).

peyik: Ulak, postacı; hayvan yorulunca yedek hayvan alınan yer (25a-7).

pıhtı: Pelte, jöle; pıhtı (18b-7, 25a-2).

pıranğı ok: Yaydan çıkmış ok (8a-3).

pırlanğıc: Ses çıkararak dönen topaç (73a-1).

pişkeş: Padişahların göreve geldikleri zaman verdikleri hediye (47b-4).

piyāle çengi: İçki meclisinde çalınan müzik aleti (88b-6).

piyale şonı: Kadeh dibinde kalan içki (76b-1).

piyruze: Kūpe ve yüzük tařı gibi süslemede kullanılan, mavi renkli, saydam olmayan hidratlı doğal alüminyum ve fosfattan oluřan deđerli bir mineral (82b-3).

pota: Hedef, pota (14b-2, 86a-4).

pulad demür: Kılıcı çelikleştirmek (48a-2).

puluç: Erkekliği olmayan kimse (57a-1).

put: Tapılan şey, put (40a-7).

puta apıcılar: Puta tapanlar (65a-3).

puthāne: Putların konduğu yer (91a-3, 71a-7, 55a-6).

pürçek: Sa ve züluf (48a-2).

püşte: Tepe, yığın (49b-7).

r

ra‘iyyet: İdare edilen; fakir kimse (12b-2).

rahat olmak: Dinlenmek, istirahat (23a-2).

rāstıq: Kadınların kaşlarını ve saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya (12a-6, 86b-4).

rāzdāş: Arkadaş, dost, sırdaş (36a-4, 63a-2).

rāziyāne: Rezene (15a-4).

reçel: Reçel (29a-7, 53b-5):

rencber: ifti (91b-2).

resm: Yazma, desen (64a-6, 24b-3, 63a-7).

revāqhāne: Kemeraltı, sütunlu giriş (88b-5).

reyhān: Fesleğen (56b-7).

rızq: Nasip, kısmet, rızık (89a-2).

rişvet: Rüşvet (87a-4, 73a-2).

rivāyet: Efsane (24a-3).

riyālu: İki yüzlü (19b-5).

rusbi: Kötü yolda olan kadın (45a-4, 37a-1, 84a-6, 8a-5).

rūzigār: Rüzgar (32a-3, 32b-5).

s (ş)

şabā yeli: Sabah rüzgarı (60a-3).

şabah şarabı: Sabah şarabı; şarap (15b-5).

şaban ağacı: Saban ağacı (28a-1).

şaban demüri: Saban demiri (25b-5, 30a-1).

şabr: Sabır (9a-5, 6a-2, 89b-6).

sac bağı: Saç bağı, bandana (23b-6).

şaç bölügi: Saç örgüsü, kâkül, zülf (71a-6).

saçak: Çerçevenin üst kenarından aşağı sarkan sınırlı perde (78a-3).

şaf: Sıra (78b-6).

şagır: Sağır (32a-3).

şagış: Sayı, adet, miktar (33a-2).

şahlğa dönmiş hasta: Hastalıktan yeni kurtulan kişi (17b-2).

şagmak: Süt sağmak (99a-5, 104b-4, 44b-5).

şagraq: İçki bardağı, kadeh (31a-5).

şagrı: Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm (54b-3, 13a-7).

şağığan: Saksagan (81b-6, 83a-1).

şahtıyan: Tabaklanarak boyanmış ve cilalanmış genellikle keçi derisi (90b-5, 15a-2).

şakar at: Atın altında bulunan beyazlık (76b-1).

şakqa: Su taşıyan kişi (40a-2).

şakşı: Topraktan yapılmış kap kacak (54a-1).

şalbur: Ağaç çubuklarından, sazdan ve ipten örülen ayakkabı (80a-7).

salıncağ: Salıncağ (86a-4, 14b-3, 53a-7).

şamşa: Baklavaya benzeyen bir tür hamur tatlısı (80b-1).

şamurdağān: Homurdanan kişi (64a-1).

şandık: Sandık (15a-3,69b-4).

şapan: Tarım aracı (18b-4, 50b-4, 65b-4).

sarımsağ: Sarımsak (8a-2, 30b-4).

sarımsağ dōkecek: Havan (35b-6, 9a-2).

şarp yol: Sarp, zorlu yol (15b-3).

şavaş: Savaş (24a-5, 31b-6).

saya gecesi: Hristiyanların haçı suya attıkları gece (80a-6).

sāye: Gölge (72a-6).

sāyebān: Gölge (37a-4).

şayrucağı: Hasta, hasta mizaçlı (61a-7).

şayvān: Güneşten korunmak için yapılan gölge (64a-7).

saz: Hasır; kamış (4b-6).

seccāde: Seccade (18a-1).

segil: Yaramaz huylu kimse (69a-5).

segirmek: Koşmak; hafif kimıldamak, kıpırdamak, seğirmek (93a-2, 97b-4, 99a-3, 96a-7, 96b-5, 97b-4, 99a-6).

segrik: Keten tohumu (75a-6).

sekirden: Uca kemiği, pöç; sağrı, kaba et (74a-2, 84b-7).

sekiz: Sekiz (14a-2, 19a-7).

sekizde bir: Sekizde bir (52b-1).

sekiz yüz: Sekiz yüz (24b-5).

seksen: Seksen (24b-5).

semer: Semer (24b-7).

sen: Sen (69b-6).

señek: Ağaçtan ya da topraktan yapılmış su kabı, testi (70b-3).

senüñle: Seninle (69a-3).

seped: Sepet (84a-7).

sepmek: İşemek (100b-7).

serhoşluk ağir: Sarhoşluk halinin sonu (45a-1).

sermāye: Ana para (85b-1).

serçe: Serçe (48a-3, 51a-5).

serçe āvāzı: Serçe sesi (69b-7).

sérçe barmak: Serçe parmak (59b-3)

serv: Ardıç, servi (31a-7).

séyl: Sel suyu (9a-3, 54a-2, 75b-4).

seyl yolu: Suyun her tarafı sarması, sel (18b-4, 23a-3, 84b-4).

sıçan: Fare, sıçan (43a-4).

şıçramak: Sıçramak; atlamak; kaçmak, koşmak (97a-5, 37a-5).

şığınacak yer: Sığınma, sığınacak yer (74a-5).

şığır boynuzu: Öküz boynuzu (44b-6, 44b-1).

şıık: Sık, yoğun, sıkışık (14a-2).

şıklık: Islık (20b-4).

sıklık vèrmek: Islık çalmak (100b-4, 101a-1).

sındı: Makas (21b-5, 37a-4).

şınık: Kırık (65a-3).

sırça: Cam (7a-1).

şıva balçığı: Sıva için kullanılan malzeme (18b-6).

sidük: Sidik, idrar (61b-7, 37b-2, 80b-5).

sipahsalar: Asker başı, başkomutan (22a-4).

şoñ: Son (55b-2, 38b-4, 60a-6).

sofra: Sofra (35a-6).

şoğan: Soğan (35a-4).

şoķu taşı: Dibek taşı (65a-7).

şol: Sol, sol taraf (8a-4).

şol el: Sol el, ters el (8b-3).

sovuķ: Kış, soğuk (5b-7, 22a-6, 57a-4).

şovuķ yèl: Soğuk rüzgar (44b-2).

sölpük: Uyuşuk, dalgın kimse (74a-5).

söylemek: Söylemek, konuşmak (104a-1, 104a-7, 116b-1).

söz: Söz, kelam (32a-6, 64b-1, 6a-1).

şu: Su (69a-2, 7b-4).

şu bendi: Su bendi, baraj (43b-5, 44b-6).

şucuķ: Sucuk (72a-6, 89a-3).

şu şıgırı: Manda; kara sığır (42b-4).

şu issi: Su sahibi, malik (52a-2).

şulh: Barış (87a-7).

sulţān: Sultan, padişah (62a-5, 80b-5).

şūret: Yüz, çehre, görünüş (27a-4, 39a-2, 42b-3).

şu mevci: Sudaki dalga (86a-3).

şurāhi: Sürahi (77a-2).

süci arıtmağ: Tohumunu çıkarmak (102b-3).

sülük: Sülük (55a-1).

süci: Şarap; içki içme (35a-2, 55a-1, 59b-4, 91a-5, 76b-4).

süglün: Sülün kuşu (69b-4).

sünük: Kemik (59a-4).

süñi: Süngü, kargı, mızrak (18a-4, 86b-1, 89b-2).

süri: Sürü; takım; grup (78b-7, 80b-4).

süzek: Süzgeç (73a-6).

ş

şab: Suyu az olan kuyu (79a-7).

şād: Şen, sevinçli (56a-4).

şākirdāne: İş karşılığı verilen ücret (74a-4, 62b-7, 37b-6).

şapla: Sille, tokat, şamar (75a-5).

şaşı: Gözü iyi görmeyen, şaşılı (16b-4, 76b-2, 37a-4, 51a-2).

şaţranc: Satranç (50a-5).

şefi': Yardımcı, destek veren, hāmi (68a-5).

şefkatluluk: Şefkatli, güler yüzlü (91a-5).

şefkatlü: Şefkatli, güler yüzlü, yumuşak huylu (67b-1).

şehadet barmağı: İşaret parmağı (62a-6).

şehir yöresi: Şehrin çevresi, etrafı (83b-5).

şek étmek: Şüpheli bakmak; sanmak, zannetmek (104a-2).

şerefe: Minarede ezan okunan yer (45a-7).

şerik: Ortak (26a-7).

şevk: Sevinç, istek (41b-4).

şıra: Henüz mayalanmamış üzüm suyu (81a-7).

şırdan: Bir koyunun karın boşluğunun et ve pirinçle doldurulmasıyla yapılan bir yemek (6b-5).

şırlağan yağı: Susam yağı (65a-5).

şi'ir: Şiir (54a-5).

şimdi:Şimdi (68a-2, 59a-7, 112b-1, 114a-5, 114a-6, 112a-7).

şin hıyar: Bir hıyar türü (47a-1, 50b-6).

şiş: Şiş (38a-7, 48a-2, 72b-1).

şişik: Şişmiş (50a-5).

şom: Verimsiz (68a-5).

şu'le: Alev, yalım (69a-6).

şulal: Kaba bir çeşit dikiş (73b-1).

şükür: Şükür, gönül borcu (39a-4).

t (t)

ta‘accüb: Şaşma, hayret etme (13a-1).

ṭabbağ: Kılıç yapan kimse (26b-4).

tāc: Taç (25b-2).

tāc-ı murassa‘: Fars beyleri’nin başlarına taktıkları taç (56b-4).

ṭadıcı: Yemeğin veya içeceğin tadına bakan kimse (67a-5).

ṭağ: Dağ (84a-6).

ṭağ başı: Dağ başı, ıssız yer (20b-5, 78a-5).

ṭağ başında sāyebān: Dağ başında kurulmuş çadır (33b-1).

ṭağ erigi: Dağ eriği (52a-1, 14a-7, 72a-7).

ṭağar: Çanak, kase (27a-7).

taḥıl: Ekin, zahire (53b-3).

taḥt: Taht (82b-4, 67b-6, 46b-6).

taḳye: İnce, hafif başlık (87b-3).

ṭalak: Dalak (36b-2).

ṭamla: Damla (76b-3).

ṭanuḳ: Şahit, kanıt, delil, hüccet (84a-7).

ṭapu şağrağı: Büyük içki kadehi (23b-3).

ṭaraḳlık: Etin pirzolalık yeri (64b-7).

tarḥun: Keskin ve hoş kokulu dayanıklı çalimsı bir bitki (34a-6).

taşma: Dilinmiş kayış (34b-4, 53b-5).

ṭayu: Dayı (70a-4).

ṭaz baş: Kafası kel olan (8b-6, 21b-4).

teᅅgri: Allah (c.c) (5a-6).

teke: Erkek keçi (37a-7, 38a-2).

tenbeliz: Hayvan yükü, küçük yük (21a-7).

tendure: Mevlevî dervişlerinin giydiği kolsuz, yakasız, yırtmaçlı, beli kırmalı, uzun ve geniş giysi (75b-4).

terᅅhāne: Tarhana (75a-7, 75b-1, 83a-1).

terki: Yedek (50b-2).

tırᅅas: Kapı arkasına sürülen ağaç, kapı sürgüsü (64a-1, 83a-2, 54a-7).

toğrı: Doğru, düzgün (12a-6, 55b-2, 17b-6, 44a-7, 89b-3).

toğurmaz ‘avrat: Kısır kadın (50a-1).

toᅅm: Tohum (26b-4).

toᅅma: Çok yemekten dolayı mide şişkinliği (24a-4).

toᅅlu: Bir yaşında erkek koyun (13a-1).

toᅅmaᅅ: Ağaçtan yapılmış iri çekiç (72a-1).

toᅅurcun: Ekin demetlerinden yapılan yığın (80a-2).

toᅅlak: Çift sürerken çiftçilerin ayaklarına doladıkları yün sargı (34b-3, 72b-7).

toᅅlu: Dolu (26a-6, 48b-1, 50a-3).

tomrum: Kütük, ağaç kütüğü (84a-5).

toᅅuzlan ᅅurdi: Kurtçuk (48b-7, 64b-3).

toᅅuᅅ: Topuk (46b-4, 50a-5, 52b-7, 54a-6).

töre: Adet, usul, kural, ayin (60a-1).

tuc: Değirmen baltacığı, alt değirmen taşının ortasında bulunup üst taşa giren mihverin üzerine geçirilen balta şeklindeki aygıt (80b-7, 89a-2).

tuᅅdurmaᅅ: Buğulandırmak (92b-5).

ṭufan: Şiddetli yağmur (58a-6).

tuḥmekān: Semizotu (75a-6, 90a-6, 74b-1, 60a-7).

ṭul ‘avrat: Dul kadın (27b-2, 75a-3).

tulum: Tulum (49a-5, 51b-4).

ṭuşak: Atın ayağına bağlanan zincir cep saati, kılıç, anahtar vb.nin ucuna takılan zincir (54a-3).

ṭutu: Rehin (71a-2).

ṭuzaḳ beḳi: Hayvanları avlamak için tuzağa konulan yem (77a-6).

tü: Tüy, kıl ,yün (69b-5).

tüfek: Tüfek (79a-5).

tükrük: Tükürük (70a-5).

tüḡürlü: Nişanlı (24a-4).

Türkistān: Türkistan (51a-4).

tütsü yaḳacak: Tütsü yakacak kap (36b-7).

tütün: Duman, sis (21b-5).

tütün çıḳacaḳ yêr: Duman çıkacak yer (49a-79).

tüy: Kıl (53b-2).

tüy ürpermesi: Tüyleri diken diken olmak, korkmak (6a-4).

u (‘u)

uca: Kuyruk sokumu, oturak yeri (25b-2, 64b-3, 51a-1).

ucuz: Ucuz (58b-6).

uçmak: Cennet (34b-5, 71b-1, 11a-3).

uçuk tıtmak: Dudakta uçuk çıkmak (95a-5, 10b-5).

ud: Utanmak (57a-4).

udlu: Utangaç, sıkılğan; namuslu (30b-7, 64a-3, 55b-6).

uğrı: Hırsız, çalan (21b-3).

ulaşık: İrtibat, alaka (20a-7).

ulu: Ulu, sahip, büyük (21b-6, 6a-7, 27a-1, 30a-1, 30a-6, 85b-6, 16b-7, 71a-6, 41a-5, 24a-7); (ulu yol 80b-6, ululuk 43a-3, ululuk 89a-7, ululuk 89b-6, ululuk 46b-5, ulurağ 33a-5).

un: Un (18b-4).

un çuvalı: Mısır çuvalı (84b-7).

uş: Akıl; bilinç, şuur; idrak (43b-2).

uş kuvvet: Akıl kuvveti (52b-1).

uşlu: Uslu, akıllı (23a-4, 24b-7).

ustura: Ustura (79b-7).

uşak: Ufak, küçük; çocuk (86b-5).

uvacığ: Gedik (40b-6).

uvağ: Ufak, küçük (21a-3, 77a-5, 79a-2, 79a-6, 84b-3).

uvez: Sivrisinek, atsineği, eşeksineği, tatarcık, büvelek (74a-1).

uyan: Dizgin, gem, yular (57b-3, 58a-2, 56b-4, 78b-3).

uyanıklık: Uyanık, uyumayan (87b-6).

uyku yeri: Yatak odası, uyunacak yer (77a-1).

uykuda horlamak: Horlamak (47a-4, 94a-7).

uykulu göz: Uykulu göz (21a-2).

uyluğ: Kalçadan dize kadar olan bacak kısmı (63a-6).

uyumak: Uyumak (23a-2, 97b-6, 98a-6, 98a-4).

uyun: Cennetteki son ağaç; bir sedir ağacı; Arabistan kirazı (80a-2).

uyundu: Tüfeyli, asalak (90a-1).

uyuz: Uyuz (32a-3).

uzamak: Büyümek, uzamak; övünmek; iftihar etmek (94a-5).

uzatmak: Uzaklaştırmak (94a-4).

uzun: Uzun (36a-3, 90a-5).

uzun ellü: Eli işe yatkın; eli çabuk (11a-7).

uzun soğak: Konut, mesken; sokak, cadde (60b-1).

ü

ücret: Karşılık, ücret (24a-3, 30b-7)

üç: Üç (80b-2); (üç kat 80b-2, üç kat 80b-3, üç taraflu 70b-5, üç yüz 22b-2, üçde bir 50a-4, üçer üçer 64b-4, üçüncü 57a-2).

ülker: Süreyya yıldızı (60a-6, 60b-2).

ümid: Ümit (72b-3).

ümmet: Hz. Muhammed' (sav) e inanarak, onun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü (60a-7).

ün: Ses, yüksek ses, avaz (34b-1).

ünegi: İnatçı (11a-4, 39a-1).

ürkmek: Ürmek, kaçınmak, korkmak (99b-3, 105b-7, 99b-3, 103b-3, 77b-2).

üşek: Vaşak (46a-7).

üvenigilenmek: Çekişmek, kavga etmek; âsî olmak (100a-7).

üvez: Sivrisinek (36a-1).

üzengü: Hayvanın üzerine binerken basılan demir halka (8b-4).

üzüm: Üzüm (25b-4).

üzüm çekirdeği: Üzüm çekirdeği (35a-7).

üzüm danesi: Üzüm tanesi (9a-7).

v

vaķt: Vakit, zaman (58b-2, 82b-4, 75a-2).

vaķvaķ ağacı: Çınar ağacı (50a-1).

var: Var (40b-6, 14a-1).

varlık: Var olma durumu, mevcudiyet; para, mülk, zenginlik (91b-3).

vaşiyet: Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey (34b-1).

vazife: Vazife, görev (24b-4).

ve: (Bağlaç) (101a-6, 61a-7, 82a-6, 50b-4, 15b-1, 51a-5, 89b-2, 18b-5, 65b-2, 9b-1, 40b-4, 24b-6, 82a-2, 5b-1, 4a-4, 7a-1, 16b-3, 71a-1, 29b-6, 22b-3, 22a-5, 53a-5, 38b-5, 19b-3, 39b-4, 71b-3, 10a-2, 70b-3, 29b-2, 64a-1, 63a-6, 66b-7, 9a-1, 64a-5, 99a-2, 55a-5, 60a-5, 86b-6, 27a-5, 25b-4, 70a-7, 82b-7, 60b-5, 37a-3, 27a-6, 83b-1, 105b-6, 47a-2, 4a-6, 74a-2, 87a-7, 44b-4, 94a-7, 35a-5, 12b-7, 82b-7, 21a-7, 77b-3, 54b-4, 88a-1, 75b-4, 74a-1).

vermek: Vermek (98b-3).

viribimek: Göndermek, yollamak (102a-4).

vurmaķ: Vurmak, çarpmak (100a-2, 116b-1).

y

yaban şığırı: Yaban sığırı; at semeri (19b-6).

yād: Yabancı, ecnebi, garip (81a-5).

yağ: Yağ (88b-7).

yağbağır: Koyunun bağırsağı içine doldurulan kıyılmış ciğer ve içyağıyla yapılan yemek (75a-2).

yağcı: Yağ üreten, satan (63b-4).

yağdurmağ: Yağdırmak (85a-4).

yağlık: Mendil, peşkir, bez parçası (29a-7).

yağlu: Yağlı (94a-1).

yağma: Yağma; çuval (49b-7).

yağmağ: Yağmak (8a-5).

yağmura ekilen: Yağmur vaktinde ekilen alan (94a-1).

yağmurluğ: Yağmurluk (60a-3).

yağrık: Üzerinde et ve odun gibi şeyler parçalanan kütük (60a-7).

yağrın: Sırt, sırtın yukarı kürek kısmı (68a-1).

yağsuz dene: Pilav (87b-1).

yağmura eken: Ekin eken; ziraat yapan (49a-1).

yalman: Kılıcın, kamanın, bıçağın, mızrağın, süngünün ağzı ya da ucu (12a-6).

yalvarmağ: Yalvarma, yaltaklanma (79a-5, 52a-1).

yama: Yamalık (104b-2, 52a-5, 85a-2).

yanak: Yanak (69a-7, 101b-6).

yandak: Kikenli, tez üreyen bir çeşit yabancı bitki (78b-5, 9b-2, 29a-5).

yanku: Yankı (17a-6, 83a-4, 87a-1).

yaprağ: Yaprak (105b-5, 97a-7, 48a-1).

yapucu: İş bilen (36a-2).

yapucu terāzüsi: Bina yapımında kullanılan çekül (73b-3).

yapucu: İnşaat ustası, duvarcı (22a-6).

yār : Dost, yardımcı (54a-2).

yara: Yara (26b-7, 34a-3).

yaraq: Silah (40a-5, 25b-1).

yaraqlamak: Hazır olmak; silahlanmak (14b-4, 36b-1).

yaralamak: Yaralamak, zarar vermek (95b-7, 93a-2, 64a-1).

yaramsuq: Güzel görünmeye çalışan, hilekâr (42b-6).

yarasa: Yarasa (26a-4).

yaraşık: Yakışır, yaraşır (71a-1).

yarçılaşmak: Söz atışmak, ağız kavgası yapmak, tartışmak (94b-2).

yardım: Yardım (81b-1).

yardım edici: Yardım eden kimse (92b-4).

yardım vèrmek: Yardım etmek; himaye etmek (100b-2).

yarpuz: Ballıbabagillerden, çiçekleri birbirinden ayrı halka durumunda, nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki (101a-4, 15b-5).

yaruq: Yarık, yırtık (69a-3).

yaş: Yas, matem (45a-7, 58a-3, 74b-2).

yaşdıq: Yastık (100b-7, 50a-3, 59a-7).

yaşdıq içi: Yasdıq içi; pamuk (60a-6, 10b-2, 11b-4).

yaşlu: Dertli (40a-7).

yaşşı ağaç: Oklava, merdane; silindir (40a-5).

yaş: Nemli, yaşlı (14b-6, 87b-4).

yatık bardak: Yayvan testi (89a-7).

yavaşa: Atın ağzına geçirilen tahta kısıkaç (62b-1).

yāvī kılinmış: Kaybedilmiş, yitirilmiş (98a-3).

yavşan: Eskiden mide hastalıklarında ilaç olarak kullanılmış acı bir ot, veronika (76b-6, 98a-4, 73b-1).

yavukulunmış: Nişanlanmış; işaretlenmiş (49a-4).

yavuz nazarlu: Kötü bakışlı (18a-4).

yay tozu: Yay tutarken elin kaymaması için tutacak yer (61b-2).

yay: Yaz mevsimi (100b-5).

yaya: Piyade (56a-1).

yaycı: Yay yapan (35b-1).

yayuk: Yayık (32b-1, 74b-5).

yégāne: Biricik, tek (56b-5).

yégin: Üstün, baskın, galip, kuvvetli (98a-7).

yéñi: Yeni (102b-7).

yél: Rüzgar (83a-5).

yél degirmeni: Yel değirmeni (71b-2).

yéldürmek: Koşturmak (19a-1).

yélve: Bildircına benzeyen bir su kuşu (96a-2).

yemiş sepedi: Meyve sepeti (86a-1).

yencilenmiş: Ezilmiş, yapışmış (32b-3).

yengeç: Değirmen baltacığının altına konulan demir (84a-4).

y nir baş bart: Derin yara (73b-1)

y r kazıcı: Mezar kazıcı (65b-2).

y r: Yer (77b-3, 88a-1, 81a-7).

yev şe: Leş, murdar; değersiz, itibarsız; yağma, talan (38b-4).

yıl: Yıl (95a-4).

yılan: Yılan (75b-5).

yılan balığı: Yılan balığı (54a-1)

yılan boynuzu: Büyük yılan; yılan boynuzu (33a-1).

yılanıcı: Sanatı yılanla uğraşmak olan (91a-1, 30b-6)

yıldırımak: Parlamak, aydınlanmak (99a-7, 91a-1, 41b-2, 96a-7, 98b-5, 99b-1, 41b-4, 5b-2, 98b-5, 61b-2)

yıldırım: Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması, saika (40b-6, 63b-1).

yigin: Üstün, baskın, galip (52b-1)

yigirmi: Yirmi (59a-5).

yigit: Kahraman, yiğit (37a-3, 11a-3, 4b-5).

yiglik:  st nl k, iyilik, baskınlık (62a-3).

yigrek: Daha iyi, pek iyi (20b-7, 91b-4).

yilegen: Hızlı (27a-1).

yilip yupurmak: Telaşla koşmak, durmadan seğirtmek (61a-2).

yir altından giden şu aręı: Sulama kanalı (48a-1).

yitik: Kayıp, z yi edilen şey (96b-4).

yiv: Birbirine bitiğik olan iki şey arasındaki çizgi (104a-3).

yoğun: Yoğun (104a-4, 8a-1, 49b-7, 30a-6).

yoğurt şatacak yer: Yoğurt satılacak yer (102a-5).

yoğurt: Yoğurt (89a-3).

yohsa: Yoksa (89a-5).

yohsul: Yoksul, fakir kimse (86b-3, 6a-7).

yoğuş: Yokuş, yukarı (86a-7).

yorğa deve: Koşucu deve (12b-2).

yorğun: Yorgun (68b-4, 29a-7).

yönlü: Elverişli, yerinde, uygun (32b-6).

yudmağ: Yutmak (82a-6).

yuñkâ: Cila (51b-6).

yular: Yular (94b-7, 12b-6, 25b-2).

yular şapı: Yular sapı (94b-7).

yumağ: Yıkamak (30a-4, 33a-5, 54b-5, 83a-1, 83a-7).

yund kuşı: Peygamber kuşu (63b-3, 81b-2).

yurka ve boz at: Boz renkli ve hızlı at (96b-2).

yuva: Kuş yuvası (102a-6, 49a-3).

yüce: Büyük, yüce (101b-7, 101b-7, 20a-1, 14b-1).

yük çekici: Yük çeken kişi (92b-2).

yük koyacak: Yük, meyve koyacak sepet (74a-3).

yünden olan nesne: Yünden yapılmış nesne (34b-6).

yüñ: Yün, kıl (100a-7).

yüñsük: Yüksük (100a-7).

yüreksüz ve yaramaz gönüllü: Kötü gönüllü, yüreksiz (55b-5).

yürüyüş: Yürüyüş, yürüme (97b-5).

yüz be yüz: Yüz yüze, karşı karşıya (29a-1).

yüz silecek: Yüz silecek nesne (77a-1).

yüze dürtecek kızılca: Yüze sürülen kızılca (53b-5).

yüzerlik: Tütsü otu (81b-4).

yüzgüç: Suda iyi yüzen (69b-5, 64a-7, 6a-2).

yüzmek: Suda yüzme (31a-2, 41b-7).

yüzük: Yüzük (28a-2).

z

zafer: Savaşta kazanılan başarı (55a-5, 88b-7).

zaferlü: Üstün, galip (37a-3).

zannetmek: Sanmak, zannetmek (104a-2).

zāc: Potas; kezzap (16b-3, 49b-3).

zahire: Tahıl, aşlık (72a-7).

zahma: Üzengi kayışı (70a-1, 80a-7).

zahmet: Zahmet, yorgunluk; zorluk (59b-5).

zanbağ: Ağustos gülü, yaban gülü (67b-5).

zārılığa çağırmağ: İstirap ile haykırma; bağırma (59a-6).

zārılığ: Rezil, hor; küçük düşürücü; alçaklık (79a-3).

zāyid: Yüce gönüllü, cömert adam (21a-1).

zehr: Zehir (13a-3).

zeker: Erkeklik organı (32b-6, 86a-3).

zenk elinlü: Mavi renkli mürekkep; düğme (29b-4).

zelle: Lokma; azık, nevale (86a-6).

zerdālu: Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü (43a-3).

zerdalü kırusı: Zerdali kurusu (50b-2).

zevāle: Hamur topağı (32b-2).

zevle: Sersem, ahmak, aptal (80b-1).

zevzek: Boş ve çok konuşan (48a-3).

zèyrek: Anlayışlı, uyanık, zeki (86a-7, 82a-6).

zībā: Yoğurt; çökelek (11b-1).

zili: Halı, kilim (70b-3, 89b-4).

zīlucük: Küçük halı, kilim (79b-3).

zimī zimī: Şıp şıp (su damlası için) (77b-4).

zincifr: Zencefil (45b-1).

zindāncı: Zindanı bekleyen (64a-2, 29b-5).

zīr nermīn: Mahzen (9a-1).

ziri zemin: Alt kat (57a-2).

ziyān: Zarar (23b-1).

ziyrek ādem: Çevik, becerikli adam (37a-5, 25a-4).

zorlu: Çetin, güç (80a-1).

zuḫal: Satürn gezegeni (67a-3).

zulumden èñlemek: Acı çekip inlemek, bağırarak (42b-5).

zunnār: Hristiyan rahiplerin bellerine taktıkları bir tip kuşaktır (90a-7).

zurna: Zurna (89b-3).

zuyān  tmek: Zarar vermek (103b-3).

z hre: Venüs yıldıızı (24a-5, 39a-3).

zülbiye: Un  orbası; ince yufka (79a-7).

zülf: Şakaklardan sarkan sa  lülesi (83b-6).

SONUÇ

Farsça, Osmanlı Türkçesinin en çok etkileşimde bulunduğu dillerden biri olmasının yanı sıra halk arasında çeşitli husûsiyetleri hasebiyle de kabul görmüştür. Bu dilin; *Şehnâme*'nin, *Mesnevî*'nin ve tasavvûfun dili olarak kabul edilmiş olması, bahsedilen husûslardan bazılarıdır.

Konuşma dilinde oldukça sık kullanılan Farsçaya âit kelime ve tamlamalar, yazılı eserlerde de kendini göstermiştir. Yazılan eserlerin halk tarafından da anlaşılması ihtiyacı, eserlerde bulunan Farsça kelimelerin tanımlanmasına yardımcı olacak kitapların yazılmasına sebebiyet vermiştir. Bu kitaplar bir yandan Farsça kelimelerin öğrenilmesini sağlayan, bir yandan da Türkçenin standartlaşmasına ve dilin oturmasına yardımcı olan eserlerdir. Yazılan bu eserlerdeki amaç sadece kelime tanımlarını vermek olmayıp, aynı zamanda gramer kurallarını da öğretmektir. Bu sebeple bahsedilen eserler bir yandan sözlük olarak kullanılırken bir yandan da ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Osmanlı Türkçesinin standartlaşmasına katkıda bulunan sözlük çalışmalarının en önemlilerinden biri olan *Şihâhü'l-'Acem*, Osmanlı imlâsı ve grameri hakkında paha biçilemez bilgiler sunar. Eserin okunması, incelenmesi ve ilim âlemine kazandırılması bu noktada büyük önem arz etmektedir.

Eserin ilk bölümü olan isimler ve fiiller kısmının isimler bâbında bulunan kelimeler, yaklaşık 4500 kelimelik sözlüğün yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bu durum, eserin özellikle isimler açısından ne denli zengin olduğunun bir kanıtıdır. Bu bâb aynı zamanda Anadolu sahası ağızları hakkında da önemli bilgiler vermektedir.

Eserde satırarasında bulunan kelimelerin bazılarında anlam doğrudan tek sözcükle karşılanırken bazı kelimeler ise daha uzun açıklamalarla tanımlanarak verilmiştir. Hatta bu tanımlardan bazılarında, dönemde halk arasında kullanılan kelimelerin Arapça veya Farsça karşılıkları da gösterilmiştir.

Bu çalışmamızda asıl metin olarak 15. yüzyıldaki nüshayı ele aldık ve bu nüshayı 13. yüzyıldaki en eski *Şihâhü'l-'Acem* yazması ile karşılaştırmalı olarak

okuduk. Çalışmamızda yer alan kelime farklılıklarını dipnotta, Ankara Milli Kütüphane nüshası şeklinde verdik. Karşılaştırma sonucu olarak iki asırlık bir dönemde, isim kısmında yer alan birçok kelimedede ağız farklılıklarını, farklı kullanım ve imlâ tarzlarını tespit ettik. İsim kısmındaki bu fazlalık fiil kısmında görülmemektedir. Mevcut fiillerin iki asırlık dönemde varlığını aynen devam ettirdiğini gördük.

Eserin ikinci kısmında bulunan Farsça gramer ise, Türkçe kaleme alınmış Türk gramer tarihçiliğinin en eski satırarası metinlerinden birisidir. Bu gramer kısmında, Farsça fiillerin nasıl okunacağına dâir Arapça ibareler bulunmakla birlikte, bu fiillerin zaman çekimleri satırarasında Türkçe ifadelerle belirtilmiştir.

Ayrıca eserin müellifi husûsunda ortaya çıkan karışıklıklara da değinerek, *Şihâhü'l-'Acem* üzerine yazılan makaleler ve yurtdışında yapılan çalışmaları karşılaştırdık ve eserin müellifinin Hindûşâh bin Sancar olduğunu çeşitli verilerle belirledik.

Şihâhü'l-'Acem yazıldığı dönemde ve sonrasında defalarca kez istinsah edilmiştir. Bu durum, eserin ne kadar muteber bir kaynak olduğunun göstergesidir.

KAYNAKÇA

- Ahterî Mustafa Efendi: **Ahterî-i Kebîr**, Ed. Ahmet Kırkılıç ve Yusuf Sancak, Ankara, TDK Yayınları, 2009.
- Aka, İsmail: “Hindûşah es-Sâhibî”, **Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c. 18, 1998.
- Akar, Ali: **Türk Dili Tarihi**, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2005.
- Ateş, Ahmet: “Hicrî VI-VIII. (XII-XIV.) Asırlarda Anadolu’da Farsça Eserler”, **Türkiyat Mecmuası**, c. 8, İstanbul, 1945, s. 94-135.
- Ay, Özgür: **Türkiye Türkçesi Ağzlarında Fiil Çekimi**, Ankara, TDK Yayınları, 2009.
- Bangi, İsmail: **Farsça Dil Bilgisi (Gramer)**, Ankara, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1971.
- Bünyadov, Z. Musa, Vâkıf İmâm Aslanov: “Hinduşah Nahçivani, Es-Sıhah el-Acemiyye”, **Azerbaycan İlimler Akademiyası Şarğşinâslık İnstitutu**, Azerbaycan, Bakı: Şark-Garb, 1993.
- Caferoğlu, Ahmet: **Türk Dili Tarihi**, 4. bs., İstanbul, Enderun Kitabevi, 2000.
- Derleme Sözlüğü: Ed. Ömer Asım Aksoy, Cem Dilçin, Emel Vardarlı vd., 6 c., 3. bs, Ankara, TDK Yayınları, 2009.

- Devellioğlu, Ferit: **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ed. Aydın Sami Güneyçal, 23. bs., Ankara, Aydın Kitabevi Yayınları, 2006.
- Dilçin, Cem: **Yeni Tarama Sözlüğü**, 2. bs., Ankara, TDK Yayınları, 2009.
- Eliaçık, Muhittin: “Türkçe-Arapça Manzum Bir Lûgat: Müfidü’l-Müstefidîn ve Büyük İstinsâhî Farklar”, **Turkish Studies**, vol. 8/13, Fall, s. 81-93, 2013.
- Ercilasun, Ahmet Bican, A.M. Aliyev, A. Şayhulov vd., **Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü**, Ankara, Kültür Bakanlığı, 1991.
- Ercilasun, Ahmet Bican: “Oğuzlar ve Oğuz Adı Üzerine”, **Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi**, Ankara, 2008/2, s. 226-233.
- Ercilasun, Ahmet Bican: **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2004.
- Gabain, A. Von: **Eski Türkçenin Grameri**, Çev. Mehmet Akalın, 5. bs., Ankara, TDK Yayınları, 2007.
- Gülensoy, Tuncer: **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü**, Ankara, TDK Yayınları, 2007.
- Gülsevin, Gürer, Erdoğan Boz: **Eski Anadolu Türkçesi**, Ankara, Gazi Kitabevi, 2004.
- Hüseyin b. Halef Tebrizî: **Burhân-ı Katı**, Çev. Mütercim Âsım Efendi, Ed. Mürsel Öztürk ve Derya Öz, 2. bs., Ankara, TDK Yayınları, 2009.

- Kanar, Mehmet: **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, İstanbul, Say Yayınları, 2011.
- Kanar, Mehmet: **Farsça-Türkçe Sözlük**, 3. bs., İstanbul, Say Yayınları, 2013.
- Kanar, Mehmet: **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, 2 c., İstanbul, Say Yayınları, 2009.
- Kaşgarî Mahmud: **Divanü Lügât-it-Türk (Çeviri)**, Çev. Besim Atalay, 4 c., 5. bs., Ankara, TDK Yayınları, 2006.
- Kâtip Çelebi: **Keşfü'z-Zunûn**, Çev. Rüştü Balcı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 5 c., 2011.
- Kılıç, Atabey: “Klâsik Türk Edebiyatında Manzum Sözlük Yazma Geleneği ve Türkçe-Arapça Sözlüklerimizden Sühba-i Sıbyân”, **Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, sayı: 20, 2006/1, Kayseri, s. 66-67.
- Kılıç, Hulûsi: “Tâcü'l-luga”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c. 39, 2010.
- Korkmaz, Zeynep: “Oğuz Türkçesinin Tarihi Gelişme Süreçleri”, **Turkish Studies**, vol. 5/1 Winter 2010.
- Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesinin Temeli: Oğuz Türkçesinin Gelişimi**, Ankara, TDK Yayınları, 2014.
- Levend, Agâh Sırrı: **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Safhaları**, Ankara, TTK Basımevi, 1949.

- Mansuroğlu, Mecdud: “Anadolu’da Türk Dili ve Edebiyatının İlk Mahsülleri”, **İÜFTDE Dergisi**, c.1, S.1, 1946, s. 9-17.
- Mutlu, Hüseyin Kahraman:“Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler”, **Turkish Studies**, vol. 4/4, Summer 2009, s. 814-822.
- Nakvî, Şehriyar: **Ferheng-i Nüvisi**, Tahran, y.y., 1962 (Fotokopi nüshadır.).
- Olgun, İbrahim, Cemşit Draşan: **Türkçe-Farsça Sözlük / Ferheng-i Türkî bi Fârisî**, Ankara, Elhan Kitabevi, 1984.
- Öz, Yusuf: **Tuhfe-i Şâhidî Şerhleri**, Konya, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, 1999.
- Öz, Yusuf: **Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler**, Ankara, TDK Yayınları, 2010.
- Özkan, Mustafa: **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2009.
- Redhoue, James: **Turkish and English Lexicon New Edition**, İstanbul, 2000.
- Redhouse Sözlüğü İngilizce-Türkçe: Ed. Robert Avery, Serap Bezmez, Anna G. Edmonds vd., 140. bs., İstanbul, Redhouse Yayınevi, 2007.
- Redhouse Sözlüğü Türkçe/Osmanlıca-İngilizce: Ed. Bahadır Alkım, Nazime Antel, Robert Avery vd., 17. bs., İstanbul, Redhouse Yayınevi, 1999.

- Riyâhî, Muhammed Emin: **Osmanlı Topraklarında Fars Dili ve Edebiyatı**, Çev. Mehmet Kanar, İstanbul, İnsan Yayınları, 1995.
- Sami, Şemseddin: **Kâmûs-ı Türkî**, İstanbul, Çağrı Yayınları, 2010.
- Steingass, F.: **Persian- English Dictionary**, Beirut Lebanon, Librairie du Liban Publishers, 1998.
- Sünbülzâde Vehbî: **Tuhfe-i Vehbî (Farsça- Türkçe Manzum Sözlük)**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1990.
- Şimşekler, Nuri: **Şâhidî İbrâhîm Dede'nin Gülşen-i Esrâr'ı (Tenkitli Metin-Tahlil)**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya, 1998.
- Turan, Fikret: "Adventures of a Mediaeval Language Book into Modern Times: Persistence of Sihâhu'l-'Ajam in Ottoman Language Learning and Its Textual Problems", **Turkology and Linguistics**, Ed. N. Demir, B. Karakoç, A. Menz, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2014, s. 441-448.
- Turan, Fikret: "Hindûşâh bin Sancar'ın Şihâhü'l-'Acem İsimli Eserinin EAT ve Osmanlı Dönemi Dilciliği Bakımından Önemi", **Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basım ve Yayınevi Müdürlüğü, 2011, s. 239-244.

- Turan, Fikret: “Regulating the Literary Language of A Diverse Society: Standardization of Common Literary Ottoman Turkish”, **Turcological Letters to Bernt Brendemoen**, Oslo: Novus Press, 2009, s. 351-363.
- Turan, Fikret: “Risâle-i Zebân ve Anadolu’da Türk Gramerciliğinin Kuruluşu Üzerine”, **İlmî Araştırmalar**, sayı 19, 2005, s. 141-148.
- Turan, Fikret: **Eski Oğuzca Satırasını Tematik Sözlük Bahşayış Lügati, Dilbilim İncelemesi, Metin, Sözlük, Tıpkıbasım**, İstanbul, BAY Yayınları, 2001.
- Türkçe Sözlük: Ed. Şükrü Haluk Akalın, Recep Toparlı, Mustafa Argunşah vd., 11. bs., Ankara, TDK Yayınları, 2011.
- Wikipedia: “Nesih”, (Çevrimiçi), <http://tr.wikipedia.org/wiki/Nesih>, 2 Şubat 2015.
- Yelten, Muhammet: **Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler**, İstanbul, İÜEFY, 2009.
- Yıldırım, Nimet: **Farsça Dilbilgisi**, 5. bs., Erzurum, Fenomen Yayınları, 2010.

TIPKIBASIM

(Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya 4698)

1a

2a

المشايخ المهرة • مدة ليلة الفارسي
 وكان أكثر راحة في تلك الليلة فزارني
 جميعت نهما في تلك الكتب تدأوله • علي
 يهمل لكل طالب تالوله • جعلت في حق الأثر
 لكل حرفي على الترتيب بما استتلا • ثم جعلت
 في كتابي لحن الأول على ترتيب كل حرف ويوجد
 فصلاً • واعتبرت في الوسط ما بعد الأول

1b

الحمد لله الذي همتنا اللغات والعبادات
 ونسخر جوارحنا على الألسنة وسائر الآلات
 والصلوة على سيدنا محمد وآله
 آية وأصحابه أفرح الخيرات وبعبد
 فلما رأيت كثرة الكتب المعتبرة من مصنفات

وَالصَّحَابِ الَّذِينَ كَانُوا عَلَىٰ نِيَابِ الْعَصَا
 الْعَرَبِيَّةِ • زَجَّاجًا مِنَ الْوَقَالِ الْكَبِيرِ الْإِصْبَاءِ •
 وَأَنْ يَصْرَفَ عَنِّي وَسَاءَ بَرِّ الْأَخْوَانِ سُوءَ الْقِتَاءِ •
 وَطَاهِرًا مِنَ السِّنِّيَّةِ خَيْرَ الدِّعَاءِ • وَأَنْ
 يَصْلُوَ أَنْ عَزَّ وَأَوْعَىٰ الْإِطَاءِ • وَاللَّهُ التَّوْفِيقُ
 وَالتَّسْبِيحُ • وَبِالتَّوْفِيقِ لِأَنَّ اللَّهَ فِي كُلِّ عَمَلٍ شَرِيفٍ
 وَأَلْفَتُهُمْ وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ بِاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ

وَأَنْ شَرَّ تَرَكْتُمْ فِيهِمْ كَلْنَا أَنْ عَجَزْتُمْ مَا بَعْدَ مَا
 الْأَوَّلُ تَمَّ • وَسَمَّ إِلَى الْأَنْهَاءِ وَالْقَامِ • ثُمَّ عَدَّ
 أَيْ وَأَوْلَ الْأَعْيُنَ وَأَصْلَ الْقَامِ • وَقَدَّعَتْ
 الرَّوْفِ وَاللَّيْلَاتِ الْمَشِيئَةَ عَلَى وَجْهِ لَا يَخُو
 عَلَى الْعَمَلِ الْمَشِيئَةَ • وَجَعَلَتْ الْأَسْمَاءُ قِيَمًا
 وَالْأَقْفَالِ وَمَا تَبَعَهَا فَمَا الْخَيْرِ • وَقَدَّعَتْ
 الْأَسْمَاءُ لَوْجُوهُ لَا يَسْتَعْدُونَ بِالنَّوْءِ • وَسَمَّيْتُهُ

الاصحاح

4a

الْقَامِ . اِسْمًا . اِسْمًا . وَفِيهَا اِلْمَدُّ وَبَعْدُ
 اَلْحَمْدُ فِي الْاَوَّلِ اَلتَّحْتَانِيَتَيْنِ . وَبَعْدَ اَلْبَعْثِ
 اَلتَّحْتَانِيَتَيْنِ . اَوَّلًا . اَسْمًا . اَسْمًا . اَسْمًا . اَسْمًا .
 اَوَّلًا . وَفِيهَا اَلثَّلَاثَةُ اِلْمَدُّ . وَفِي الْاَوَّلِ اِلْمَدُّ
 بَيْنَ اَلنُّونِ وَالرَّاءِ هَاوً . اَلرَّاءُ يَكُونُ جَمْعًا . اَسْمًا .
 اَوَّلًا . وَفِيهَا اِلْمَدُّ . اَوَّلًا . اَسْمًا . اَسْمًا . اِلْمَدُّ
 اَيًا . اِلْمَدُّ اَلْقَصِيرُ . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا .

3b

اِسْمًا رِضًا يَا . هَذَا اَلرَّاسُ قِيَابَتِي فِي كُلِّ مَسَاءٍ
 بِكَلِمَتَيْنِ . وَبَعْدَهَا اَتَوَكَّلُ فِي هَذِهِ اَلْكَلِمَةِ اَلَّتِي
 اَلْمَعْنَى لِيَكُونَ اِلْمَدُّ . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا .
 اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا .
 وَكَذَا فَيَمَّا بَعْدَهُ . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا .
 اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا .
 اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا . اِسْمًا .

5a

ناه. ^{والتعدي} يعون جي والطاق. ^{والتعدي} تراه. ^{والتعدي} الفتح. ^{والتعدي} بونا.
 بالقم. ^{والتعدي} تريا. ^{والتعدي} ترة رسيه. ^{والتعدي} نانا. ^{والتعدي} نوانا.
 توتيا. ^{والتعدي} تنها فصل الجيد جدا. ^{والتعدي} حرا. ^{والتعدي} حليا.
 باليم و انباء القازنيين. ^{والتعدي} حياريا. ^{والتعدي} حراز.
 بالفتح و الكسر فيهما. ^{والتعدي} و حذف ياتهما فصل القام.
 غازا. ^{والتعدي} حدا. ^{والتعدي} حونا. ^{والتعدي} حيا فصل اللال انان.
 دروا. ^{والتعدي} درنا. ^{والتعدي} درنا. ^{والتعدي} درنا. ^{والتعدي} درنا.

4b

انانرا. ^{والتعدي} اذ اذرف لف الوسطا فيكون مبردا.
 انجا. ^{والتعدي} انجانا. ^{والتعدي} انجانا فصل الباء باء معي.
 مع و ستم عمل قلنا و معنى لك. ^{والتعدي} بارنا. ^{والتعدي} بارنا.
 انباء القازني فيهما. ^{والتعدي} انان. ^{والتعدي} انان. ^{والتعدي} انان.
 بنا. ^{والتعدي} بتر قودا. ^{والتعدي} بالقازني. ^{والتعدي} بونا. ^{والتعدي} بونا.
 بالقازني. ^{والتعدي} بونا. ^{والتعدي} بونا. ^{والتعدي} بونا. ^{والتعدي} بونا.
 بشوا. ^{والتعدي} بالقازني فيهما. ^{والتعدي} بينا فصل انباء.

سُرُواهُ سُرًا، سَجَا فَصَلَّ الشَّابِينَ شَكِيمًا،
 شِيمًا، شِمَا زَا، شِمَا، شَمَا، شَوْرًا، شَوْرًا،
 شِيمًا، بِالْكَسْرِ وَالشَّهْرَ الْفَرَجَ فَصَلَّ الْغَيْرِينَ
 عَمَّا فَصَلَّ الْقَائِمُونَ، وَأَنَا، وَفَنَا، وَفَنَا، وَفَنَا،
 فَنَا، بِالْكَسْرِ فَصَلَّ الْقَائِمُونَ، فَنَا، فَنَا، لِنَعَادَ
 مَشْرُكَانَ بَيْنَ النَّاسِ بَيْنَ فَصَلَّ الْكَافُّونَ كَلَامًا،
 كَلَامًا، وَالْقَائِمِينَ، كَلَامًا، كَلَامًا، عَدَّ

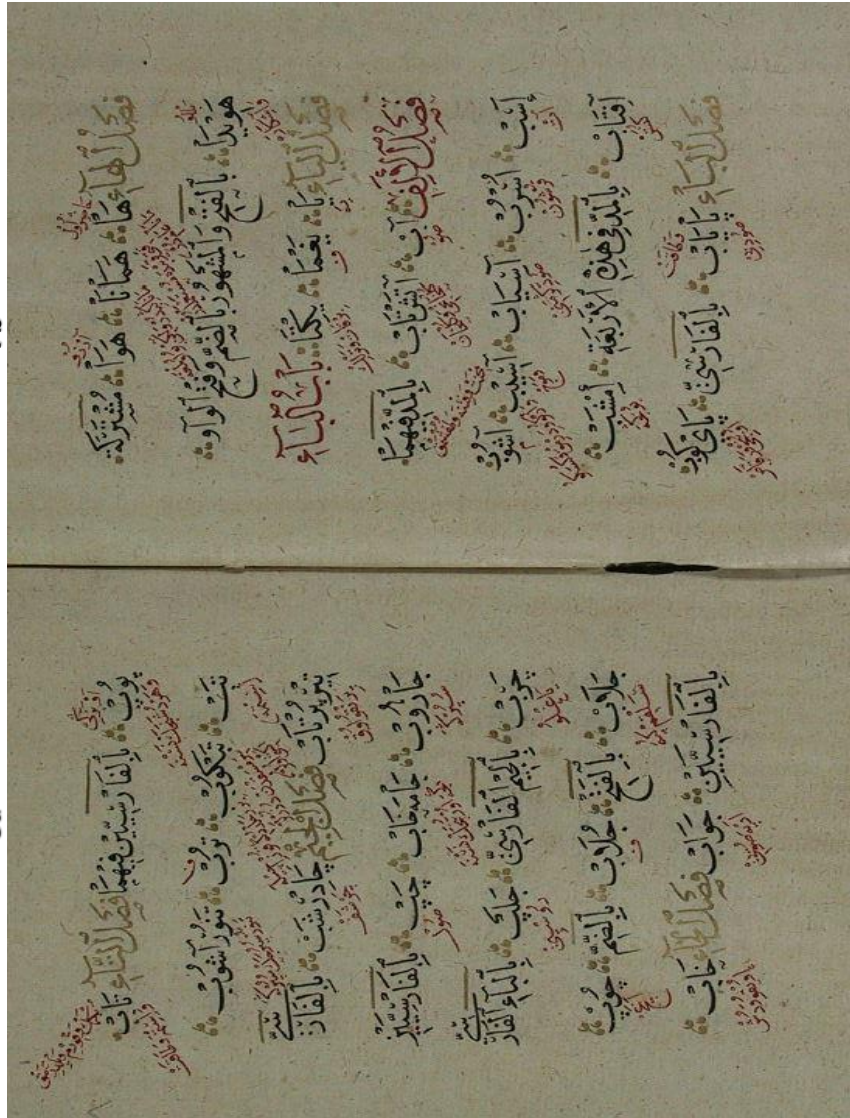
دُونَ فَصَلَّ الرَّزَا، فَبَدَعَ عَنِ التَّعْلِيلِ وَالْمَقْدَرِ
 إِلَهُمَا، بَلَّادِيهِمْ مِنَ الْقَرَارِينَ، رَحْمَتًا، رُسُومًا،
 بَحْدَفِ اللَّيَامِ مِنَ آخِرِهِ، زَوَا، زَوْشَنَا، وَفِي
 الْأَوَّلِ لِهَيْمَلَةَ سَاكِنَةٍ بَعْدَهَا فَوَقَّابِيْنَا، وَبِي
 الْتَأْتِي عِيَّةٌ مَكِينَةٌ بَعْدَهَا فَوْنُ فَصَلَّ الْكَلَامِ
 زَرْشًا، زَيْتًا، زَيْتًا، زَيْتًا، زَيْتًا فَصَلَّ الشَّابِينَ
 سَارًا، سَارًا، سَبُوسًا، سَبُوسًا، سَبُوسًا، سَبُوسًا،

7a

بأزاه، مآناه، مزاها، موعوا، ميناها
 فصل النور، نايينا، نازاه، نازوا
 ناسرا، ناشتا، ناشكينا، نازاه، ناها
 نوسنا، نوا، بالقه، نوا، بالقم في بعض
 الكتب كلاهما بالضم، ويقسم بعضهم بعضها كلا
 القه، نيا، بالقه والكسر فصل الأول، و
 ولاه، ويدا، وزاه، ووا، ووا، ووا، ووا

6b

آباء من آخو، كذا، كتما، القاصي في
 هذه الآلة، كذا، كا، وقع في بعض الكتب
 آتون موقع الفاء، كلينا، كذا، كذا
 بالقاصي، كا، كوا، كيا، الكبر والفتح
 كانا، كيا، كرا، بالقاصي، كيا
 مشتركة، فصل الألف، كوا، القه مشتركة، بيا
 البناء القاصي، كرا، زيادة، فصل الهمزة

فصل الهاء هما هـ هما نا هـ هو هـ مشركه
 هويدا هـ أفتح وأشهر بالضم وفتح الواو هـ
 فصل التاء تـ نعمًا هـ يكما باب التاء هـ
 فصل الالف آ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 فصل الباء بـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ

بوت هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ
 آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ آفتاب هـ

أَلْتَوَّابَاتُ نَشِيبٌ بِالْكَسْرِ نَهَيْبٌ
 بِالْفَتْحِ نَيْبٌ بِالْكَسْرِ بَابُ التَّاءِ
 فَضْلًا أَلْفٌ أَنْجُوسْتُ أَنْسْتُ يَلْدُ
 أَرَانُ أَنْسْتُ أَرَانُ أَنْسْتُ أَرَانُ أَنْسْتُ
 أَرَانُ أَنْسْتُ أَرَانُ أَنْسْتُ أَرَانُ أَنْسْتُ
 أَنْسْتُ رَابِطَةٌ فِي الْقَارِيَةِ كَأَسْبَجٍ أَنْسْتُ
 يَلْدُ أَنْسْتُ أَنْسْتُ أَنْسْتُ أَنْسْتُ

قَوْسِبٌ فَوَسِبٌ فَضْلًا كَأَنَّ كَابٌ كَابٌ
 كَبٌ كَابٌ كَوْدَابٌ بِالْكَافِ الْقَارِيَةُ
 كَوْنٌ كَشْتَرَابٌ كَشْتَابٌ كَلَابٌ بِالْفَتْحِ
 كَلَابٌ يَضُمُّ الْقَارِيَةَ كَوْدَابٌ كَوْرَبٌ
 كَوْنَابٌ كَوْنُوتُ كَوْنٌ أَلَاوَةٌ لِأَخِي قَارِيَةُ
 فَضْلًا لَمْ يَكُ فَضْلًا لَيْمٌ مَاهِنَابٌ يَكْتَبُ
 قِيلَ لِي عَنِ مَيْسَجٍ مَوْنَابٌ مَوْرَابٌ فَضْلًا
 مَوْنَابٌ مَوْرَابٌ مَوْرَابٌ مَوْرَابٌ

بضم الكاف الفارسي انكسرت بكسر الكاف
العون صلا بال اء دولت بالشت سحر

عذو تله ياخوست بت تفت بالفخ
بخت بدخت بدست پرست بروت

برخت بوخت بروت پوي فوت
الفارسي بفتح الفاء الفارسي

بست بسترها بست بصرها بست

بضم الكاف الفارسي انكسرت بكسر الكاف
العون صلا بال اء دولت بالشت سحر

عذو تله ياخوست بت تفت بالفخ
بخت بدخت بدست پرست بروت

برخت بوخت بروت پوي فوت
الفارسي بفتح الفاء الفارسي

بست بسترها بست بصرها بست

بضم الكاف الفارسي انكسرت بكسر الكاف
العون صلا بال اء دولت بالشت سحر

عذو تله ياخوست بت تفت بالفخ
بخت بدخت بدست پرست بروت

برخت بوخت بروت پوي فوت
الفارسي بفتح الفاء الفارسي

بست بسترها بست بصرها بست

بضم الكاف الفارسي انكسرت بكسر الكاف
العون صلا بال اء دولت بالشت سحر

عذو تله ياخوست بت تفت بالفخ
بخت بدخت بدست پرست بروت

برخت بوخت بروت پوي فوت
الفارسي بفتح الفاء الفارسي

بست بسترها بست بصرها بست

جَدَّتْ أَرْوَمٌ مِنْ خَيْرٍ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ
 دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ دُرُخْتٌ

جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ
 جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ جُرُخْتٌ

شَكَوْتُ ^{بِحُجْرَةٍ} شَهْوَتِ ^{بِحُجْرَةٍ} شَيْئٍ مَسَّتْ فَصَلَ الْفَاءُ
 فَوَاحِ دَسْتِ قَوْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} فَوَقُوتِ ^{بِحُجْرَةٍ} فَوَهَسْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 فَهَرَسْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} فَصَلَ الْكَا ^{بِحُجْرَةٍ} كَانَتْ كَيْفَ كَسَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 كُنْتُ كَوَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} كَرَفَوْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} الْفَارِزِي ^{بِحُجْرَةٍ} كَوَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 بِالرَّاءِ وَالْبَاءِ الْفَارِزِيَّانِ كَسَبْتِ كَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 كَلَوْتِ كَسَبْتِ كَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} كَيْتِ كَوَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 كَوَيْتِ الْفَارِزِيَّةِ كَيْتِ كَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} كَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}

زَوَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} بِالْفَتْحِ زَوَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} بِالْكَسْرِ زَوَيْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 بِالضَّمِّ زَبَدْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} فَصَلَ السَّيْنِ سَلَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 بِالْقَارِزِي سَلَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَبِيدْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَلَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} بِالْقَارِزِي
 سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} بِالْفَتْحِ سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} بِالضَّمِّ سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَخَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 سَلَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} سَلَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} فَصَلَ الشَّيْنِ شَبَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}
 بِالْقَارِزِي سَسَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ} بِالْمَجْمَعِ وَالْهَاءِ شَصَبْتِ ^{بِحُجْرَةٍ}

السَّاءِلَاتُ : تَأْتِي : سَأَلَ : رَجَعَ
 تَلَوَّجَ : نَجَّ : كَثُرَ : فَضَّلَ : سَجَّ : رَجَعَ
 فَضَّلَ الدَّالَ : دَلَّجَ : دَجَّ : لَجَّ : رَجَعَ
 لَجَّ : دَجَّ : فَضَّلَ : رَجَعَ : رَجَعَ : رَجَعَ
 رَجَعَ : رَجَعَ : فَضَّلَ : رَجَعَ : رَجَعَ : رَجَعَ
 رَجَعَ : رَجَعَ : كَثُرَ : رَجَعَ : كَثُرَ : رَجَعَ
 رَجَعَ : فَضَّلَ : سَجَّ : سَجَّ : سَجَّ : سَجَّ

لَمَّا دَهَمَا : أَوْجَ : لُغَةٌ مَشْتَرَكَةٌ : أَوْجَعُ : لَمَّا
 أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : لَمَّا : أَوْجَعُ : فَضَّلَ : أَوْجَعُ
 لَمَّا : أَوْجَعُ : لَمَّا : أَوْجَعُ : لَمَّا : أَوْجَعُ
 أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : رَجَعَ : رَجَعَ : رَجَعَ : رَجَعَ
 فَضَّلَ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ
 فَضَّلَ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ : أَوْجَعُ

غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة غلغلة
 فصل الفاء فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج
 الفقه والفهم فصل الفاء فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج فوج
 فصل الكاف كليله كاج كاج كاج كاج كاج كاج كاج كاج كاج كاج
 الفقه كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله
 الفاء كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله
 كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله كليله

الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه
 الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه
 الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه
 الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه
 الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه
 الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه
 الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه الفقه

فصل في بيان كيفية صلاة النوافل
 صلاة النوافل في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة
 يجوز أن يصلى بها في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة
 كما يجوز أن يصلى بها في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة
 كما يجوز أن يصلى بها في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة

كيفية صلاة النوافل في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة
 كما يجوز أن يصلى بها في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة
 كما يجوز أن يصلى بها في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة
 كما يجوز أن يصلى بها في كل وقت من أوقات الصلاة
 أو في وقت آخر من غير وقت الصلاة

اسقند مند، آسبا باد، يلمد، اسناد
 الوند، آورود، اميد، الخفيفو الشدي
 الك، آدود، الكور، الفارسيين، اورد
 اوزند، ايند، فصل الف باء، يارد
 الفارسي، ما اريد، بازوند، ياجند
 ياكند، الفارسي، فيما، بلاذ، بانباد
 يالذال، يجمع، فيهما، ياقصد، يابند

المجرى في الاصل، ولكن اوردت لكل فرب
 الذال الهجمة لقلة استعجاله بالجمع، وقلة
 العجرات في حالها، فصل الف باء، يلمد
 وبالجملة، ياكند، يلمد، اميد، اذ، اذ
 يالذال اول، ارجند، آورود، آوروند
 يلمد، اوزند، اوزند، الفارسي، يلمد
 اشيرد، الفارسي، اسناد، اسرود

بِأَلْقَانِي ٥ جُورِد ٥ جُهُود ٥ فَضَال ٥ خَام ٥ خَاد ٥
 بِأَلْبَعِجَة ٥ خَاب ٥ أَوْد ٥ خُلَاوَذ ٥ جُرْدَاد ٥ جُرْد
 بِأَلْقَم ٥ جُرْد ٥ أَلْقَم ٥ جُرْد ٥ كَسْر ٥ أَلَاء ٥ وَفَح ٥ أَلَاء
 جُرْد مَنَد ٥ جُرْد ٥ جُرْسَمَد ٥ أَلْقَم ٥ بَعْد ٥ أَلْبَيَر
 أَلْمَهْمَكَة ٥ جُرْسَمَد ٥ عَال ٥ أَلْمَهْمَكَة ٥ بَعْد ٥ أَلْبَيَر
 أَلْبَعِجَة ٥ جُسُود ٥ جُسُود ٥ جَلِيد ٥ أَلْبَعِجَة ٥ قَوْمَا
 جُورِد ٥ جُرْد ٥ جُورِيد ٥ جِيَا ٥ يَد ٥ أَلْبَعِجَة ٥ أَلْمَهْمَكَة

بِأَلْقَانِي ٥ فَضَال ٥ التَّالِي ٥ تَزِيد ٥ تَعْوَيْد ٥ أَلْبَعِجَة
 لَعْنَة ٥ سَيَرَك ٥ سِيل ٥ تَوَمَد ٥ تَوَل ٥ أَلْبَعِجَة ٥ أَلْمَهْمَكَة
 تَوَد ٥ حَوَل ٥ تَوَت ٥ تَوَت ٥ تَأْمَار ٥ كَلْمَا ٥ أَلْقَانِي
 مَتْرَاد ٥ فَضَال ٥ لِيْم ٥ جُرْد ٥ جُرْد ٥ فِيهَا ٥ أَلْقَانِي
 وَالزَّم ٥ أَلْبَعِجَة ٥ أَلْقَانِي ٥ جُسُود ٥ جُسُود ٥ جُلَا
 وَفِيهَا ٥ أَلْقَانِي ٥ أَلْقَانِي ٥ أَلْقَانِي ٥ أَلْقَانِي ٥ أَلْقَانِي
 جُورِيد ٥ جُورِيد ٥ جُورِيد ٥ جُورِيد ٥ جُورِيد ٥ جُورِيد

روي، زود فصل الاول زاد، زيان بند
 زبون، زرد، زشتباد، زغند، زبند
 زنده، زواد، زود، زجوزخاف و اوع، زهور
 زنده فصل السمين سيد، بالفارسية سبند
 الباء الاول فارسي والذال البعثة، سبند
 كافيته، ستاوند، سورد، سوزند، سورت
 سوزود، سوزاد، البعثة، سبند، سبند

خستنا و نذ فصل اللال داد، داستاد، البع
 داماد، دانمند، دد، دربند، دروند
 درد، درمند، درود، درد، دستاورد
 دستاد، دغد، دزند، دند، دغ جگاد
 دود، دوکارد، ديمند فصل الراء زاد
 زاود، زاه او زد، زب، البعثة، زرد
 بالفارسي، زنده، روبند، بخداف ليا برون

شَرَّ ذَفْصَالِ صَدَا طَرِيدٍ فَصَلَّ
 الْعَابِينَ عِدَّةً عَزِيدَةً عُنْدَهُ عِنْدَ بِالْمَجْمَعِ
 فَصَلَّ الْفَأَوْزِدَهُ وَزَيْدًا وَعُنْدَهُ وَكَيْدًا
 وَهَمْدًا فَلَاذَةً فَلِظُورِ بِالْمَجْمَعِ فِيهَا فَلَمَّا
 قَدْ فَصَلَّ الْفَأَوْزِدَهُ لِقَاعِ سِتْرِكَ قَدْ
 فَصَلَّ الْكَافِ كَارِدًا كَالْبَدَنِ كَيْدًا كَبُورًا
 كَرْدًا يَفْعُ الْكَافِ كَبُورًا كَبُورًا كَرْدًا كَبُورًا

سَيِّدًا سَيِّدًا سَيِّدًا سَيِّدًا سَيِّدًا
 سَيِّدَةً فَصَلَّ الشَّيْبَانَ شَادَةً بِالْمَجْمَعِ وَرَادَةً
 شَادَةً شَاكَرًا شَعُورًا شَشْصَةً شَشْصَةً
 شَفَادًا شَمْعَمَدًا شَمِيمًا بِالْمَجْمَعِ وَرَادَةً
 شَمِيمًا شَمِيمًا شَمِيمًا وَرَادَةً شَمِيمًا
 هَذَا الْعَتَانُ فِي أَكْثَرِ سَعَا لَهَا بِاللَّامِ نَوْعٌ
 أَلَمَالًا سَوَادًا بِالْكَسْرِ شَمِيمًا بِالْمَجْمَعِ

اَلْكَافُ الْفَارِسِيُّ، كَوَيْدُ فَصْلِ الْبَيْمِ مَا دَامَ سَمِعْتَهُ
 مَا نَبَذَهُ، حَيْدَهُ، اَلْبَيْعَةُ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ
 مَرَدٌ، مَرَدٌ، سَمِعْتَهُ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، اَلْبَيْعَةُ
 مَيَابِئُهُ، مَيَابِئُهُ، فَصْلِ الْبَيْمِ اَلْكَافُ الْفَارِسِيُّ، اَلْكَافُ
 نَاوَرْدُ اَوْرَدَهُ، نَاهِيْدَهُ، اَلْبَيْعَةُ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ
 اَلْبَيْعَةُ، سَمِعْتَهُ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، اَلْبَيْعَةُ، اَلْبَيْعَةُ، اَلْبَيْعَةُ، اَلْبَيْعَةُ
 الْفَارِسِيُّ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ، مَرَدٌ

كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ
 وَبَعْدَ بُوْدٍ اَلْهَذَا اَلْفَارِسِيُّ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، اَلْبَيْعَةُ، اَلْبَيْعَةُ
 الْفَارِسِيُّ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ
 اَلْفَارِسِيُّ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ
 كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ
 كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ
 كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ، كَرْدٌ اَوْرَدَهُ

یاقاری بی با رکیو با زار با زار با زار با زار
 یاز هو به ایضا با زی دار یجز خفایم
 با زی کو با زور باور با پی خوار با بد
 بز به بز به بخیار به بتو پند پند پند
 پند پند پند پند پند پند پند پند پند
 یاقاری بی و الفح به به و یاقم با با و
 با زور با زور پند پند پند پند پند پند پند

آشقره آثار آثار کاره آفرید کاره آفرید
 آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید
 یابد آثار آموز کاره امید و آفرید
 آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید
 آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید
 آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید
 آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید
 آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید آفرید

خاف هاه، جوب شيابه، يا ايضا، جوي باره،
 خاورد خنابوه، خوه، خواناناه، خوكوره،
 خوراه، خوسره، القيق، خيسره، انقم مشيركه،
 خستناوه، خشكاره، خيشكماناه، خيشه،
 خيموه، خوروه، انقم والقيق، خياكه، خوراه،
 خوراه، خوستاره، خواتكه، خوه، خياره،

تكاروه، نينده، بجور اذخال او اوبين اذال،
 والزام، بناوروه، توره، توانكوه، توره،
 تياره، تيرداره، تياره فصل الجيم جاديه،
 تكاروه، القاريني فيهما، جاندازه، جانوره،
 تجيروه، جوم تير، بالقاريني، جومند،
 به ايضا، جكره، جلاكه، جلاكه، بالقاريني،
 فيهما، جنازه، جينر، جهازه، بالقاريني، جيكور،

دُرُورٌ ^{دور} اَلْكَهْرُ ^{کهر} دِيحُورٌ ^{دیحور} لَعْنَةُ ^{لعنه} مَشْرُوكَةٍ ^{مَشْرُوكَةٍ} دِيحُورٌ ^{دیحور}
 دِيكُ ^{دیك} اَفْرَاكٌ ^{اَفْرَاكٌ} دِيكُ ^{دیك} دِيحُورٌ ^{دیحور} دِيكُ ^{دیك} دِيحُورٌ ^{دیحور}
 وَجُورٌ ^{جور} فَصَلٌ ^{فصل} اَلْاَفْرَاكُ ^{اَلْاَفْرَاكُ} رَهْطٌ ^{رهط} رَهْطٌ ^{رهط}
 وَجُورٌ ^{جور} اَلْفَصَلُ ^{اَلْفَصَلُ} اَلْاَفْرَاكُ ^{اَلْاَفْرَاكُ} وَجُورٌ ^{جور} اَلْفَصَلُ ^{اَلْفَصَلُ} اَلْاَفْرَاكُ ^{اَلْاَفْرَاكُ}
 رَسْتَا ^{رست} رَسْتَا ^{رست} رَسْتَا ^{رست} رَسْتَا ^{رست} رَسْتَا ^{رست} رَسْتَا ^{رست}
 رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك}
 رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك} رُوكَةٌ ^{روك}

خِيارٌ ^{خیار} خِيارٌ ^{خیار} فَصَلٌ ^{فصل} اَلْاَفْرَاكُ ^{اَلْاَفْرَاكُ} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 اَلْفَصَلُ ^{الفصل} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}
 دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور} دَاوُرٌ ^{داور}

32a

الْكَافُ وَالْبَاءُ كُفْرٌ بِصَحِّ الْكَافِ الْفَاتِحِ
 وَسُكُونُ الْبَاءِ كُفْرٌ بِصَحِّ الْكَافِ وَيَكُونُ الْبَاءُ
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا بِالْفَاتِحِ
 فِي الْفَاتِحِ كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا

31b

الْفَاتِحِ كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا
 كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا كُفْرًا

همواره، همنام، هنر، هور، هور
 فصل نامه یادگار، یادگار
 یاور، یوردا، باب الف، فصل الف
 آرزو، آرزو، آرزو، آرزو، آرزو
 آرزو، آرزو، آرزو، آرزو، آرزو
 آرزو، آرزو، آرزو، آرزو، آرزو
 آرزو، آرزو، آرزو، آرزو، آرزو

بخیر، بزار، بزار، بزار
 لکاف، لکاف، لکاف، لکاف
 بهیضا، بهیضا، بهیضا، بهیضا
 نوشتار، نوشتار، نوشتار، نوشتار
 واره، واره، واره، واره
 فصل نامه، فصل نامه، فصل نامه، فصل نامه
 هزاره، هزاره، هزاره، هزاره
 هم، هم، هم، هم

بِرُؤُوسِ الْاَزْوَاجِ الْفَارَسِيِّينَ، بِسَبْتِزِ، بِالْفَيْحِ
 وَالْكَمَرِ وَالْبَاءِ الْفَارَسِيِّ، بِعَاذِ، بِحَاذِ
 بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ
 بِسَاذِ، بِسَاذِ، بِسَاذِ، بِسَاذِ، بِسَاذِ
 وَفِيهَا الْاَرْبَعَةُ فَضْلُ التَّائِي تَائِي تَائِي
 بِمُغَوِّزِ، بِالْفَيْحِ، بِمُغَوِّزِ، بِالْكَمَرِ، بِتَائِي
 بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ
 بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ، بِمُغَوِّزِ

اَنْزَارِ، اَنْزَارِ، اَنْزَارِ، اَنْزَارِ، اَنْزَارِ
 اَوْ بِرُؤُوسِ الْاَزْوَاجِ الْفَارَسِيِّينَ
 بِاَنْزَارِ، بِاَنْزَارِ، بِاَنْزَارِ، بِاَنْزَارِ
 بِاَنْزَارِ، بِاَنْزَارِ، بِاَنْزَارِ، بِاَنْزَارِ
 بِاَيْضًا، بِاَيْضًا، بِاَيْضًا، بِاَيْضًا
 اَيْضًا، اَيْضًا، اَيْضًا، اَيْضًا
 بِرُؤُوسِ الْاَزْوَاجِ الْفَارَسِيِّينَ، بِرُؤُوسِ

فصل الحام عاصموز، جرز، جرزوز،
 فصل المال داز، داز، دازوز،
 داز، دازوز، دستاوز، دستاوزوز،
 دستاوزوز، دستاوزوز،
 داز، دازوز، دازوزوز،
 دازوزوز، دازوزوز، دازوزوزوز،
 دازوزوزوز، دازوزوزوزوز،

جرزوز، جرزوزوز، جرزوزوزوز،
 جرزوزوزوز، جرزوزوزوزوز،
 جرزوزوزوزوز، جرزوزوزوزوزوز،
 جرزوزوزوزوزوز، جرزوزوزوزوزوزوز،
 جرزوزوزوزوزوزوز، جرزوزوزوزوزوزوزوز،
 جرزوزوزوزوزوزوزوز، جرزوزوزوزوزوزوزوزوز،
 جرزوزوزوزوزوزوزوزوز، جرزوزوزوزوزوزوزوزوزوز،

غاز، الفارسي، غبر، غبر، الفارسي
 فصل الفاء، فارس، الفارسي، فارس، الفتح
 قوازي، الكبر، قوازي، فيروز، فصل الفاء
 فاز، فصل الكاف، كاز، كاز، اراء الفارسي
 كاناز، كوز، كوز، كوز، كوز، كوز
 الفتح، كوز، الكبر، كوز، الفارسي
 كوز، اراء الفارسي، كشاووز، كوشيز

زير، زردوز، فصل السين، ساز، سيز
 سيز، اياء الفارسي، سوي، سيز
 سناوه، يوا، سناوه، سناوه، سناوه
 سوز، فصل الشين، سوز، سوز
 شير، شير، شمشير، شور، شور
 شير، شير، شير، شير، شير
 صورت، ارفصل العين، جود، سوز، فصل العاين

غاز

خَيْرٌ بِالْقَاءِ الْعِجْمَةِ نَعْرًا نَقَبًا دَارًا نَمَارًا
 نُورًا نُورًا نُورًا بِالْقَاءِ الْفَارِسِيِّ نُورُونَ نُورًا
 نَجِيرًا نَجِيرًا نَجِيرًا نَجِيرًا نَجِيرًا نَجِيرًا
 بِالْقَاءِ فَضْلًا هَاءً هَاءً بِالْقَاءِ الْفَارِسِيِّ
 هَوْرًا هَوْرًا هَوْرًا هَوْرًا هَوْرًا هَوْرًا
 هَاءً هَاءً هَاءً هَاءً هَاءً هَاءً
 هَاءً هَاءً هَاءً هَاءً هَاءً هَاءً

كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا
 كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا
 كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا
 كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا
 كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا
 كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا
 كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا كَثِيرًا

خلیس فصل الادل اداش دوش دوش دوش
 دستاس دین فصل ال اوش دوش
 رویانی فصل ال زوش زوش زوش
 السلان سیکاس سنوس الفانی فیهما
 سرتاس سرتکس فصل العین عروس
 لعد مشنگه فصل الفاء فوناش فونادوش
 فوس فونوش فصل الکاف کاش کاش

اوش فصل الباء باش باش الفادوش
 کاش کاش کاش کاش کاش
 الفانی بوش بکاش بوش بکاش
 پوانش پوانش پوانش پوانش
 بیس فصل ال کاف کاش کاش کاش
 فصل ال جیم جابوش جابوش جاکوش
 فصل ال حاء حاش حاش حاش حاش

باب السبب فصل الألف

أكش، أتن، أئش، آئش، آئيش، آئيش

أزئش، آزئش، آزئش، آزئيش، آزئيش

أسبوش، أسوش، آسوش، آسوش، آسوش

أقوش، أقيش، أقيش، أقيش، أقيش

فصل الباء ياوش، بادش، بازش

بايش، باوش، بعش، بعش، بعش

كاوش، كوش، كوش، كوش، كوش

كاش، كاش، كاش، كاش، كاش

كوش، كوش، كوش، كوش، كوش

كوش، كوش، كوش، كوش، كوش

كوش، كوش، كوش، كوش، كوش

كوش، كوش، كوش، كوش، كوش

كوش، كوش، كوش، كوش، كوش

كوش، كوش، كوش، كوش، كوش

فصل الحيم بيش ما بايگش ما پياوش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما

بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما
 بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما بخش ما

لَأَكْتُمُ الْجَهْلَةَ فِي ثَنَائِي فَضْلًا لِي وَأَدْوَرُ
 زَحْمًا زَهْمًا فَضْلًا لِسَبِيحِ سِتَائِي
 سُرُوشِ سُرُوشِ سُرُوشِ سُرُوشِ
 سُرُوشِ سُرُوشِ سُرُوشِ سُرُوشِ
 سِبَاهِ كُوشِ سِبَاهِ كُوشِ فَضْلًا لِسَبِيحِ سُبُوشِ
 سُبُوشِ سُبُوشِ سُبُوشِ سُبُوشِ
 سُرُوشِ فَضْلًا لِعَبِيدِ عَائِشِ عَائِشِ عَائِشِ
 عَائِشِ عَائِشِ عَائِشِ عَائِشِ

حُورِشِ حُورِشِ حُورِشِ حُورِشِ حُورِشِ حُورِشِ
 فَضْلًا لِمَالِكِ دَائِشِ دَائِشِ دَائِشِ
 دَائِشِ دَائِشِ دَائِشِ دَائِشِ دَائِشِ دَائِشِ
 دُرُوشِ فَضْلًا لِعَبِيدِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ
 زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ
 زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ
 زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ زَحْمِشِ

الْكَافُ الْعَوْنُ، كُوشِ، كَيْشِ، فَضْلُ الدَّارِ
 لَاشِ، لُوشِ، فَضْلُ الدَّارِ، مَاشِ، مَدَهوشِ
 لَعْدَشِ، كَرَشِ، كُوشِ، مَشِ، مَشِ، مَشِ
 مَوشِ، مَوشِ، مَوشِ، فَضْلُ الدَّارِ، نَاشِ، نَاشِ
 نَاشِ، نَاشِ، نَاشِ، نَاشِ، نَاشِ، نَاشِ
 أَوَّاشِ، فَضْلُ الدَّارِ، فَضْلُ الدَّارِ، فَضْلُ الدَّارِ

كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ
 فَضْلُ الدَّارِ، فَضْلُ الدَّارِ، فَضْلُ الدَّارِ، فَضْلُ الدَّارِ
 لَعْدَشِ، كَرَشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ
 كَوشِ، كَوشِ، كَوشِ، كَوشِ، كَوشِ، كَوشِ
 كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ، كُوشِ

دروغ دروغ، تغنی، تلک مرغ، شناع، شیخ، شیخ
 فصل الجمل جمع جمع، حنک، حنک
 فصل الحاء جمع جمع، فصل الدال دال، دال
 دروغ، ذبیح، ذبیح، فصل الراء راء، راء
 فصل الراء راء، ذبیح، فصل السین سین، سین
 سین، سنار، سنار، فصل الشین شین، شین

ورض، ورض، ورض، ورض، ورض، ورض
 فصل الهاء هاء، هاء، هاء، هاء، هاء، هاء
 باب الخیر فصل الالف، الف، الف
 دروغ، دروغ، دروغ، دروغ، دروغ، دروغ
 فصل الباء باء، باء، باء، باء، باء، باء
 لقا، لقا، لقا، لقا، لقا، لقا
 فصل التاء تاء، تاء، تاء، تاء، تاء، تاء

آيات ياء **فصل** آيات ياء **فصل** آيات ياء
 آذوف **فصل** آذوف **فصل** آذوف
 بوف **فصل** التاء **فصل** بوف **فصل** التاء
 نوف **فصل** الجيم **فصل** كاف **فصل** الجيم **فصل** كاف
فصل اللام **فصل** ذوف **فصل** اللام **فصل** ذوف
 زوف **فصل** زوف **فصل** زوف **فصل** زوف
فصل الشين **فصل** شاف **فصل** شاف **فصل** شاف

فصل الفاء **فصل** فاء **فصل** الفاء **فصل** فاء
 القاف **فصل** القاف **فصل** القاف **فصل** القاف
 كافع **فصل** كافع **فصل** كافع **فصل** كافع
فصل اللام **فصل** لام **فصل** اللام **فصل** لام
 موع **فصل** موع **فصل** موع **فصل** موع
فصل الهمزة **فصل** وراع **فصل** الهمزة **فصل** وراع

چنانچه چکار طاق، بیجور سزای هاید فصل
 انعام بخوانی، بخندون فصل آراء زوق،
 ذوق، زوق فصل آراء زوق و سلسله
 سبازق فصل الصاد صندوق، لغه مشترکه
 فصل الطاء طاق فصل العوین عکین،
 مشترکه فصل الفاء فندوق فصل الیم منوق
 فصل الواو و شق فصل الیم یونذوق،

شکوف، شندون، شندوق فصل العوین
 عصف فصل الکاف کاف، کوف، کوف
 کشف، کف، لغه مشترکه، کوف فصل
 اللام لاف، لاف، لغه مشترکه فصل الیم
 کاف، لطف، لغه مشترکه، کوف
 باب الفاء فصل الباء
 بوق، بوغزوق، بیجور سزای فافه فصل الیم

بالحك ، بادرك ، بالذك ، باشترتك ،
 بلشك ، بلاهتك ، بجوزادوف لونه ، بالك
 ينك ، بالكتب ، بحشك ، بجوز الآراء الغر
 والقاربي مقام اليم ، بحسب ، بوياك ،
 برك ، برك ، بالقاربي الثاني ، برك ،
 بضم القاربي والآراء أهلة والآراء القوائية
 بعاب ، بربستك ، برك ، بفتح القاربي والآراء

باب الكاف فصلا لالف
 أوزنك ، أرك ، أوزنك ، الثاني محم
 قاربي ، أرك ، القاربي ، اذرك ،
 أيضا ، اشتراك ، اشك ، اشتراك ،
 أوزنك ، أرك ، اذرك ، انكسرتك ،
 أوزنك ، أرك ، أهك ، أهك ، أرك
 فصل الباء كالك ، كالك ، القاربي الثاني

الشين بك. القار بك. بك. بك.
 الفع بك. الفع بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.

الفع بك. الفع بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.
 بك. بك. بك. بك. بك.

خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ

خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ
 خُذْكَ بِرَبِّكَ يَا رَبِّمُ الْفَائِزِينَ بِمَشْرِكَ

يَكُونُ لِقَاءُ كَلْبٍ بِفِيحَةٍ كَلْبُوكَ كَلْبُوكَ
 كَلْبٍ الْكَلْبُ وَكَلْبُوكَ الْكَلْبُ كَلْبُوكَ الْكَلْبُ
 يَجُوزُ كَلْبُوكَ الْكَلْبُ وَالْبَاءُ كَلْبُوكَ كَلْبُوكَ
 يَفْعَلُ الْكَلْبُ كَلْبُوكَ وَبِضْمَتِهَا كَلْبُوكَ الْكَلْبُ
 كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ كَلْبُوكَ
 كَلْبُوكَ كَلْبُوكَ كَلْبُوكَ كَلْبُوكَ كَلْبُوكَ
 كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ

كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ
 كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ
 الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ
 وَكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ
 فَصْلُ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ
 كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ
 كَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ الْكَلْبُوكَ

52a

51b

نورك ^{نور} ملك ^{ملك} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} باليوب ^{يوب}
 بعد الهاء ^{هاء} هورك ^{هوك} ارفع ^{رفع} والياء ^{ياء} الفناء ^{فناء} الفناء ^{فناء}
 بقاء ^{بقاء} نورك ^{نور} نورك ^{نور} نورك ^{نور} نورك ^{نور}
 نورك ^{نور} فصل ^{فصل} اليا ^{يا} وورك ^{ورك} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 وسورك ^{سورك} وورك ^{ورك} ارفع ^{رفع} والكور ^{كور}
 معنى ^{معنى} ويا ^{ويا} معنى ^{معنى} نورك ^{نور} فصل ^{فصل} اليا ^{يا} هورك ^{هوك}

ارفع ^{رفع} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} وورك ^{ورك} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}
 نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور} ارفع ^{رفع} نورك ^{نور}

هَسْتَبِيكَ هَسْتَوَرَاكَ هَسْتَبِيكَ هَسْتَبِيكَ
 فَصَلِّ يَا بَارُوكَ يَا بَارُوكَ يَا بَارُوكَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 فَصَلِّ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ

هَسْتَبِيكَ هَسْتَوَرَاكَ هَسْتَبِيكَ هَسْتَبِيكَ
 فَصَلِّ يَا بَارُوكَ يَا بَارُوكَ يَا بَارُوكَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 فَصَلِّ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ
 يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ يَا كَبِيرَ

فَصَلِّ السُّبْحَانَ نَادٍ، سَقَالَ، سَكَالَ، سَلَّ
 سَوْلٌ، سَيْلٌ فَصَلِّ السُّبْحَانَ نَادٍ، نَاهُونَ
 سَقَالَ، سَكَالَ، لَقَعَ، سَكَالَ، أَلَكَسَ
 سَكَالَ فَصَلِّ الطَّاءَ طَبَّعَ فَصَلِّ الْعَيْنَ عَيْنِينَ
 عَوْلٌ، عَلَّ بِالضَّمِّ وَالْكَسْرِ، عَجَالَ، عَوْلٌ
 فَصَلِّ الْفَاءَ فُجَاءَ، وَعَالَ، وَعَوْلٌ، فُلْفَلٌ
 قَدَّالٌ، قَوْلٌ، فَصَلِّ الْقَافَ قَنَالَ، قَفَلٌ

جَمَّكَالٌ، جَمَّكَالٌ، جَوَالَ، جَمَّلَ فَصَلِّ الْهَاءَ هَادٍ
 حَوَّجَالَ، حَادٍ، حَوَّهَلٌ، حَوَّجَلَ فَصَلِّ الدَّالَ دَادٍ
 دَالَ، دَامِعَوْلٌ، دَاهَوْلٌ، دَخَلَ، دَسْتَمَالَ
 دَعَلَ، دَلَّ، دَسَّ، دَسَّالٌ، دَسَّكَالٌ، دَوْلٌ
 دُوَالَ، دُهِلَ فَصَلِّ الِذَّ ذُوَمَالَ، ذِيَمَالَ،
 فَصَلِّ الزَّوَالَ زَالَ، زَجَّكَالٌ، زَغَالَ، زَسَّيَلٌ
 زَجَّجَيْلٌ، زَنَّهُ سَيْلٌ، ذَوْلٌ، لَانَقَاوِي، زَبَفَالَ

مَأْكُونٌ مُرْعَوٌ مُعْوَلٌ مُكَلٌّ مُتَدَلٌّ مَلٌّ
 مَوْلٌ مَبِيْلٌ لَمَعَتْ شَيْكَةٌ فَضَّلَ التَّنَّانُ
 تَبِيْلٌ تَبِيْلٌ تَعَلُّ يُوْعَلُّ يُوْعَلُّ يُوْعَلُّ
 تَعَلُّ تَعَلُّ تَعَلُّ تَعَلُّ تَعَلُّ تَعَلُّ
 نَيْلٌ فَضَّلَ الْوَالِدُ فَضَّلَ الْهَاءُ هَالٌ هَالٌ
 هَوَّلٌ هَوَّلٌ هَوَّلٌ هَوَّلٌ هَوَّلٌ هَوَّلٌ
 فَضَّلَ الْبَاءُ يَالٌ يَالٌ يَالٌ يَالٌ يَالٌ

لَمَعَانٌ شَيْكَةٌ كَانٌ قَسِيْلٌ فَضَّلَ الْكَافُ كَاكُلٌ
 كَالٌ كَاتَانٌ كَاوُونَ وَقَدْ كَاكَهْلٌ كَيُوْعَلُّ
 كَسْبَلٌ كَعْلٌ شَيْكَةٌ كَعْلٌ بِالْفَتْحِ كَعْلٌ بِالْفَتْحِ
 كَلٌّ الْكَلْبُ وَالْفَاعِيَّةُ بِرُجُوعٍ كَلٌّ كَلٌّ كَلٌّ
 كَلٌّ بِالْفَتْحِ كَعْمَالٌ كَوْلٌ بِالْفَتْحِ كَوْلٌ
 كُوْوَالٌ كَعْمَالٌ كَعْمَالٌ فَضَّلَ الْلَامُ لَالٌ لَعَلٌ
 فَضَّلَ الْمِيمُ مَالٌ بِحَافٍ لَهَا مِيمٌ وَمَالٌ مَالٌ

سببهم ^{على اللفظ} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم}
 فصل الشبه ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم}
 فصل الغيب ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم} سببهم ^{سببهم}
 انفوخ في الفاني ^{سببهم} وآراء الهائلة ^{سببهم} انساكتة ^{سببهم}

درم ^{درم} درم ^{درم} بالكثر ^{درم} درم ^{درم} بالفتح ^{درم} والفاء ^{درم}
 فيهما ^{درم} درخيم ^{درم} درهم ^{درم} دشنام ^{درم} دم ^{درم}
 لفتح ^{درم} دم ^{درم} بالفتح ^{درم} كدام ^{درم} دؤم ^{درم}
 درهم ^{درم} لكلم ^{درم} ديوكلم ^{درم} بالفتح ^{درم} والكثر ^{درم} درهم ^{درم}
 فصل الفاء ^{درم} زام ^{درم} زرم ^{درم} رسم ^{درم} رضم ^{درم}
 زيم ^{درم} زخيم ^{درم} فصل الزخيم ^{درم} فصل السبب ^{درم}
 نام ^{درم} سببهم ^{درم} سببهم ^{درم} سببهم ^{درم} سببهم ^{درم} سببهم ^{درم}

كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ فَصْلًا لَمْ يَكُنْ لَكُمْ يَنْفَعُ
 الْكَلِمَاتُ بِالْكَسْرِ وَالْفَتْحِ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ يَنْفَعُ
 فَصْلًا لَمْ يَكُنْ لَكُمْ يَنْفَعُ الْكَلِمَاتُ
 مَرْزُومٌ مَرْزُومٌ مَرْزُومٌ مَرْزُومٌ
 كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ
 الْمَرْزُومِيُّ الْمَرْزُومِيُّ الْمَرْزُومِيُّ الْمَرْزُومِيُّ
 يَنْفَعُ يَنْفَعُ يَنْفَعُ يَنْفَعُ

فِي لَوْلَا فَصْلًا لَمْ يَكُنْ لَكُمْ يَنْفَعُ
 لَمْ يَكُنْ لَكُمْ يَنْفَعُ الْكَلِمَاتُ الْكَلِمَاتُ
 فَصْلًا لَمْ يَكُنْ لَكُمْ يَنْفَعُ الْكَلِمَاتُ
 كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ
 كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ
 كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ
 كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ
 كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ كَلِمَاتٍ

أَزَابَ نَانَ، أَزَابِي، أَزَابِيَانِ، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي
 أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي، أَزَابِيَانِي

فَصَلِّ لَهُمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ
 هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ، هَمِّمْ

بَعْدَانَ بَلْدِينَ مَن بَعْدَانَ بَعْدَانَ
 بُونْتِينَ بُونْتِينَ بُونْتِينَ بُونْتِينَ
 بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ
 بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ
 بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ
 بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ
 بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ
 بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ بَهْرَانَ

بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ
 بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ بَرْدَانَ

چرامن چوردين چورزان چوشين
 چلچلدين چين چندان چندان
 چنين چون چوان چوان چوشن
 چوگان چوان چهان چين چينستان
 چيلان فصل الحام خان خاقون خاقان
 خامدان خاندان خانان خداجون
 چوچين خون چومان خشتين

ليلام الفارسي پيامرستان فصل الحام
 تکان تايستان تاون تيرين تنگا
 تخور تداق تستان ترش تيرين
 توكين تيان تلاقون توك تيدان
 تون توسن نوشيدان تيردان تيرزان
 فصل الحام جان جامگان جامدان
 بلابيس جاويدان جلدان چورانين

66a

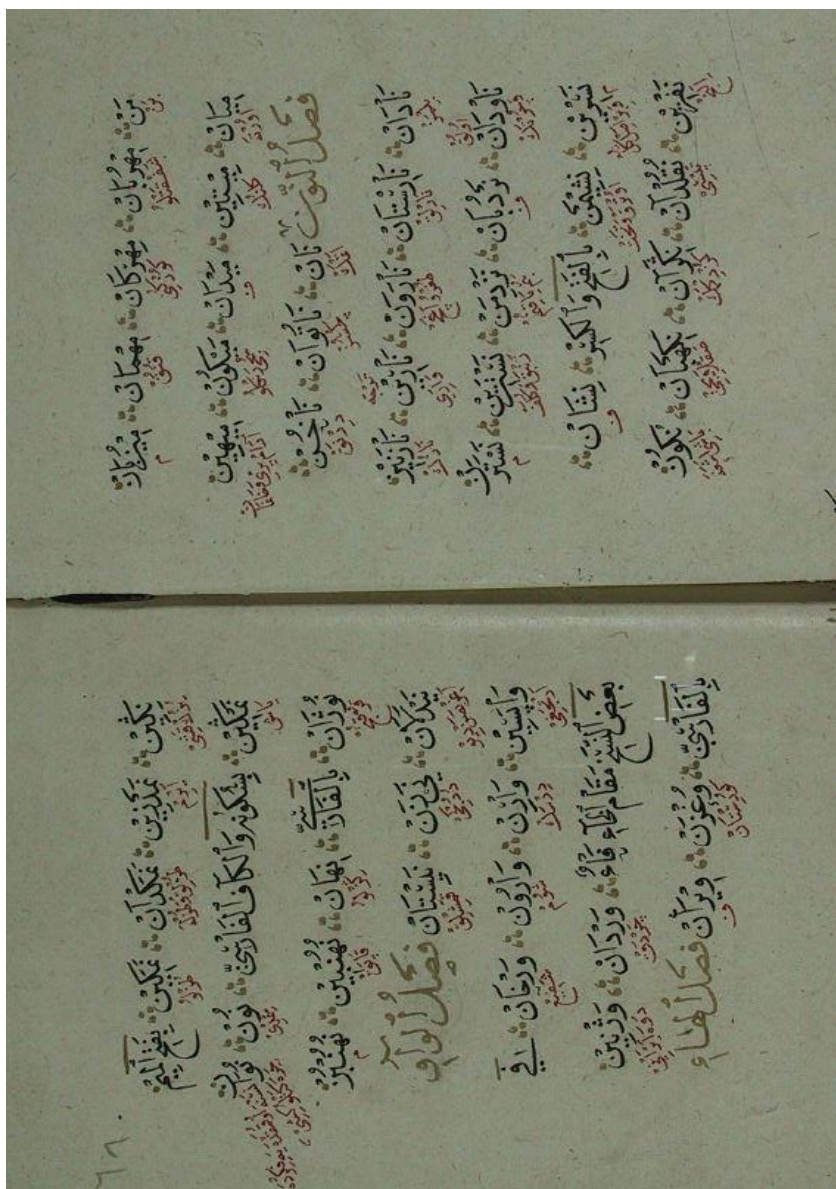
يَجْعَلُهَا كَأَن لَّمْ يُولَدُ لَكَ الْبَلَغُ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ

65b

قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ
 كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ كَأَنَّ الْبَلَغُ لَكَ
 قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ
 قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ
 قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ
 قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ
 قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ
 قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ، قُونَ

بِالنَّارِ كُفَّسَانِ كُفَّسَانِ كُفَّسَانِ
 كَيْسِ كَانِ النَّفْعِ كَانِ الْكَمْرِ كَانِ
 النَّفْعِ وَالشَّيْبَةِ كَيْسِي كُونَ كَيْهَانِ
 النَّفْعِ كَيْهَانِ الْكَمْرِ فَضَالِ الْكَمْرِ كُونَ
 النَّفْعِ كَيْسِي كُونَ كَيْسِي كَيْسِي
 النَّفْعِ كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي

كُفَّسَانِ كُفَّسَانِ كُفَّسَانِ
 النَّفْعِ كَانِ النَّفْعِ كَانِ كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي
 كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي كَيْسِي

او ائجو ائجف ائام من ائم اذا صلا ائوم
 ائشكاو ائزو ائو ائان ائو ائو
 ائو فصل ائبا ائو ائو ائو ائو ائو
 ائال ائو ائان ائو ائو ائو ائو ائو
 ائو ائو ائو ائو ائو ائو ائو ائو
 ائو ائو ائو ائو ائو ائو ائو ائو
 ائو ائو ائو ائو ائو ائو ائو ائو

هاوم هاون هاوان هاوان
 همان هاون هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان
 هيران هيمان هيمان هيمان

مَوْجُ مَعْقِدٍ لِيَا رَجُلٍ مَبِينٍ
 مَوْجُ مَعْقِدٍ لِيَا رَجُلٍ مَبِينٍ
فَضْلُ الْقَوْلِ نَاوِيٌّ نَاوِيٌّ
 نَاوِيٌّ نَاوِيٌّ نَاوِيٌّ نَاوِيٌّ
فَضْلُ الْأَرْفِ رَسْمُ
 رَسْمُ رَسْمُ رَسْمُ رَسْمُ
أَكْبَاهُ أَيْضًا
 أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَخَاوَرَةُ أَيْضًا
 أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
يَا تَحْفِيفِ أَيْضًا
 أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا

أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا
أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا أَيْضًا

73a

باده . باده فراه . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند .
 بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند .
 بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند .
 بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند .
 بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند .
 بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند . بادبند .

72b

آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه .
 آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه .
 آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه .
 آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه .
 آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه .
 آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه . آینه .

جارة جارة جارة أصله جهارة
 وعلا هذا المعنى على بصا في اليوم
 أوائل الشهر ششوا هـ أوائل السنة نحو
 جهارة جارة جارة جارة
 جهارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة

جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة
 جارة جارة جارة جارة جارة

اَلْقَدَّ دُوْدَهٗ اَلْاَلْبَلْبَجَهٗ دُوْدَهٗ لِبَلْبَجَهٗ
 رُوْبِيْنَهٗ رُوْرِيَاكَهٗ رُوْلَهٗ رُوْعِيْنَهٗ رُوْهٗ
 رِيْسَهٗ رِيْكَاسَهٗ رِيْكَاسَهٗ فَصَلَّ الرَّهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ اَلْقَاْدِسِيْنِ رَاَهٗ اَلْقَاْدِسِيْنِ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ

رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ
 رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ رَاَهٗ

شكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة

شكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة
 شاكارة شاكارة شاكارة شاكارة

عَوْرَةً بِالرَّأْيِ الْمُهْمَلِ عَوْرَةً بِالْمَجْهُولِ عَوْرَةً
 عَوْرَةً عَجْمًا عَدْلًا لَفْحًا عَدْلًا بِالضَّمِّ
 عَوْرَةً عَدْلًا فَضْلًا فَاحِشَةً قَارَةً
 الْقَائِمِي قَالُوهُ قَالَهُ فَوَجَّهْتُهُ قَوِيَةً
 قَوْسَةً قَوْسَةً قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا

قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا
 قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا قَوْلًا

كويحة كهنه كهوان كهنه كهنه كهنه
 كناه كنيه فصل الام لايه يجوز بالاول
 اباء لاله لايه لايه لايه لايه لايه
 لزه لشكاه لكانه لكه لوله لوله
 لوزيه لويته لايه لايه لايه لايه
 فصل اليم ياه ماده مازوده مانه
 ماسوره ماشه ماله مانه مانه مانه

لنار المهله في الاوله وبالجملة الفارسية في الثالث
 كواره يجوز حذف ووه كوله كونه كونه يجوز
 حروف لعه كوده كونه كونه كونه كونه
 حذف ووه كوه كونه كونه كونه كونه
 كوزاه كوزيه كونه كونه كونه كونه
 كوسواره كوفنه كونه كونه كونه كونه
 كونه كونه كونه كونه كونه كونه

تاری تیری توش روی تکا روی
 ساد روی تده شوی نهجی فوری تونی
 روی تویی تیرکتی تیری فصل الجیم
 جایی جالوتی جادوی بخورید و بار
 جادوی الکاکی علی ایضاً یقین فی الج
 کله و سینه که یقول آیه باد چاشنی کله شوی
 چاکری چوکی چینی چوق تازی
 چوکی چوکی چوکی چوکی چوکی

اموی اغانی خدای فصل البای
 بازی سترکه بازانی کلامی بدانی
 بری بودان بویک بینی بقتن بغیر
 بقیته بوی بفتح بوی بوزنی بوی
 بون باکر ضمه بینه بینی باکر ایضاً و لکر
 هذا لعربی ولا وکان القادی بنیادی
 بیشتی بیشتی بیشتی فصل التازی
 بیشتی بیشتی بیشتی بیشتی

دوبای فصل آرای روی بجزند
 آیه روی و بجزند ایضا روی
 روده کافی روستای روستای
 رهبانی بجزند ایضا فصل آرای
 زرفی زرفی زنگی زنگی
 زرفی زنی زنی فصل سبب تازی
 تازگاری سبب سبب سبب

جونی سنی جونی جونی بجزند
 جونی باری چهاربانی چهاربانی
 الهام مهما بجزند فصل آرای خدای
 جونی بجزند بجزند بجزند
 خوش روی خیری بجزند فصل آرای
 داری داری داری داری
 دشتی دشتی بجزند دومی دومی

طُفَيْلِي . مَيْسِرَةَ . طُحْيِي . طَيْرِي . فَصَلِّ الْعَبِيدِ
 عُمَيْلِي . فَصَلِّ الْفَائِدِي . وَعُمِي .
 هُمُورِي . كَارِي . فَصَلِّ الْكَاوِي . كَارِي .
 كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي .
 كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي .
 كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي . كَارِي .

سَرِي . اَلْقَمِ . سَرِي . اَلْقَمِ . سَرِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .
 سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي . سَعْدِي .

91a

91
 لَوْزِي فَصَلِّ الْبَلِيمَ مَا لَا فَتَيَايَ مَا نَحْنُ مَا لَا نَحْنُ
 مَاهِي سَوَارِي سَوَارِي مُرَدَدُ سَوِي سَمْعِي
 مُرَوَارِي مُرَدَدُ كَانِي مُشَاكُونِي بِحَوَارِي فَارَانِ
 بُعْغِي مَوِي بِحَوَارِي يَا مَوِي
 مَوْكَافُورِي نَهْرَانِي مَهْمَانِي بِرَكِي
 بِرَايَنِي فَصَلِّ الْفَوَيْحَانِي تَائِي تَائِي
 نُؤِي نُفَادِي نُفَادِي نُفَادِي

90b

وَالْمَوَاتِي سَيِّدِي فِي الْبَوَلِ كِتَابُهُ رَوِي كَسْبَتِي
 لَابِيحِ وَالْقَارِي كَسْبَتِي بِالْقَمِ كَسْبَتِي بِصَم
 الْبَلِيحِ لِمَجْرِي وَاللُّوْنِ بِخِلَافِ لَنَا قَاتِلِينَ لَهَا مَبْلُو
 وَالْمَوَاتِي سَيِّدِي كُلِّي كِنْدَيِي كَوِي كَوِي
 بِالْقَارِي فِي النَّفَاقِي كَوْكَافِي كَوْشَاهِي
 كَوْشِي كَشْتِكِي كَمِي كَمِي كَمِي كَمِي
 فَصَلِّ الْبَلِيمَ لَا بِلَانِي لَبِي لَبِي

أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ
 أَرْسَدَكَ إِذَا نَدَيْتُكَ أَرْسَدَكَ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ

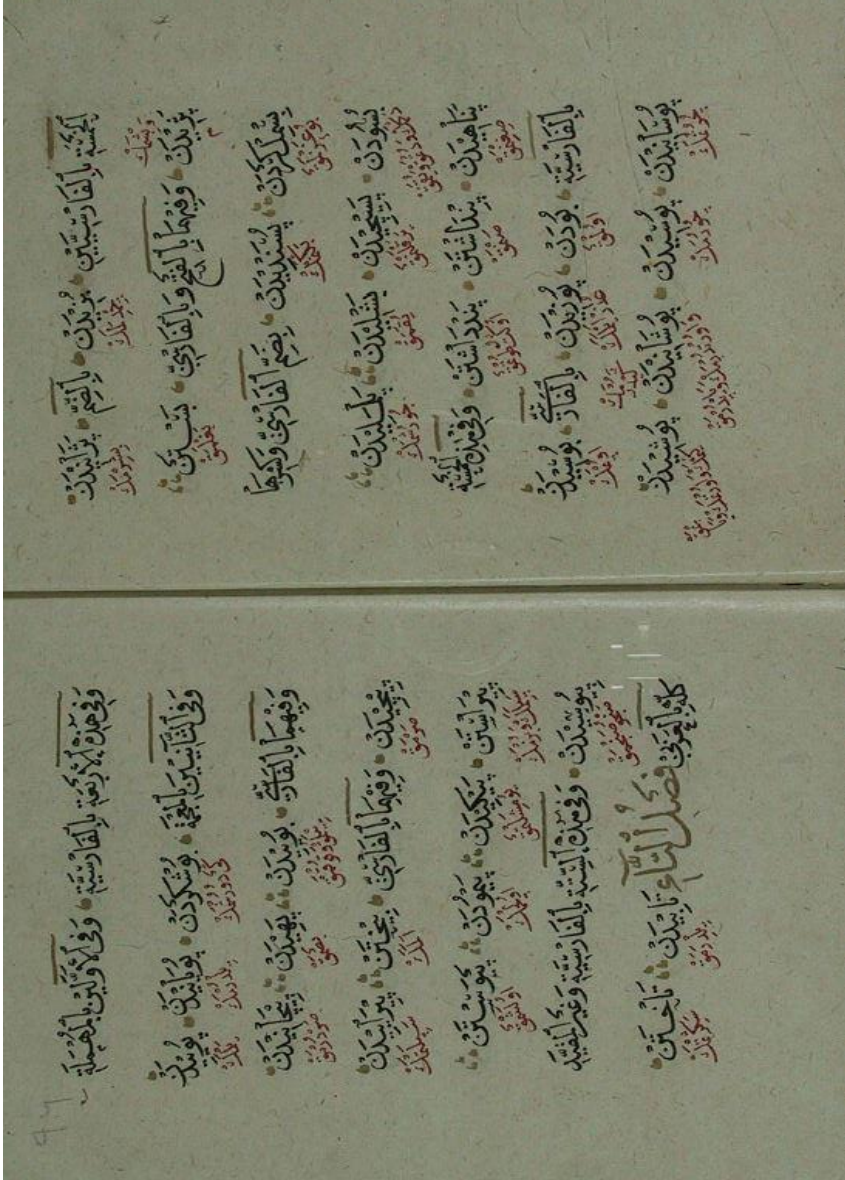
بِالْفَتْحِ فِي الْكَمْرِ يَتَوَكَّفُ فَضْلُ الْعَوَاقِبِ وَيُ
 وَيَلْبَسُ يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ وَرَزِيٍّ وَسَيْنٍ وَيُ
 فَضْلُ الْعَوَاقِبِ وَهَسْبِي هَسْبِي هَسْبَانِي
 يَجُورُ صَوْرَةُ لَيْلَةٍ فَضْلُ الْعَوَاقِبِ يَكَلِّفُ
 الْفَسْمُ الْبَنَاتِي فِي الْأَعْقَابِ كَيْفَ خَمْرُ الْأ
 بَابِ وَتَجِدُ مَوْبِالِ مَوْبِالِ فَضْلُ الْعَوَاقِبِ
 أَبَا ذَرٍّ كَوْنُ الْبَنَاتِ كَوْنُ الْفَتَى الْأَسْتَقْنَ
 عَمَّا ذَرَّكَ

فَصَلِّ بِالْبُحَيْرِ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ
 بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ بِأَيْدِيكَ

أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ
 أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ أَتَدْرُونَ

وَقَدْ هَرَبْنَا إِلَى اللَّهِ فَاسْتَجَابَ لَنَا وَأَنْصَرْنَا لَمْ يَكُنْ لَنَا مَوْلَىٰ ۚ وَسُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۚ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ وَفِيهَا الْقَائِمَةُ بِرُؤُسِكُمْ

يَا لِقَمِّ بِيْرَشِدِكَ بِيْرَادَانَ بِيْرَبِيْرِكَ
 فَضْلَ الْجِيْمِ بِأَهْدِكَ بِأَيْدِكَ بِأَيْدِكَ
 بِحَسْبِكَ بِأَعْوَبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ
 بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ

يَا لِقَمِّ بِيْرَشِدِكَ بِيْرَادَانَ بِيْرَبِيْرِكَ
 فَضْلَ الْجِيْمِ بِأَهْدِكَ بِأَيْدِكَ بِأَيْدِكَ
 بِحَسْبِكَ بِأَعْوَبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ
 بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ بِحَرْبِيْرِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ
 بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ بِحَسْبِكَ

99a

دروون درون کن دروایشن درویدن
 دروایشن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن
 درویدن درویدن درویدن درویدن

98b

درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن
 درود کن درود کن درود کن درود کن

بِالْمَجْمَعِ . رَيْهِنَكَ فَصَلُّ الرَّاءِ زَادِي . ثَاوِيكَ
 بِالْقَارِي . رَأَيْكَ . زَكَن . زِدَائِكَ .
 زُودُونَ . زَوَيْدَكَ . زُودُونَ . زُودِينَ .
 زُودُونَ . زُودُونَ . زُودُونَ . زُودُونَ .
 بِالْقَارِي فَصَلُّ الْمَسِيرِ سَاخِيكَ .
 سَاوِينَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ .
 سَاوِينَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ .
 سَائِيكَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ .
 سَائِيكَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ . سَائِيكَ .

دَرَسِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .
 رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ . رَسَائِيكَ .

شائستين . شايبتك . شيبلتك . شجور القاء
 مقام الآباء . شنا بايبك . شتافتن . شجور
 شجور . شجورلتك . شكن . شورك . شتيد
 آراء . ششتن . شكاروك . شكافتن . شكوك
 شكورتين . آلفق . شكورتك . اكتم . شكاستن
 شكافتن . شكوربتك . شكافتن . شوردن
 شمتك . اكتم . شمتك . آلفق . شنا شابتك

شمتيتك . شختن . شرايبك . اكتم والقم
 شرتشق . شورتك . بقر آراء . شرتك
 كتمه . شورتين . شوردن . شورتك . آراء
 آلفق . شفتن . شفتك . اكتم . شفتك
 آلفق . شكايتن . شكورتين . شنا . شرتك
 شمتك . شوختن . شورآيتن . شوردن
 سوك داشتق . صلا الشيش . شارتون . شابتك

قِيمَا الْعَامِ عَقَامِ النِّمَامِ . عَلَشِيكَ ، عَمُودَنْ
 عَمُودَنْ ، عَمُودَيْكَ ، عَمُودَيْكَ ، عَمُودَيْكَ
 فَخْتَدَنْ ، فَخْتَدَنْ ، فَخْتَدَنْ ، فَخْتَدَنْ
 فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ
 فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ
 فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ
 فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ
 فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ
 فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ ، فَوْشِيكَ

شَنَاخْتَنْ ، شَنَاخْتَنْ ، شَنَاخْتَنْ ، شَنَاخْتَنْ
 شَوْدِي ، شَوْدِي ، شَوْدِي ، شَوْدِي
 شَوْدِي ، شَوْدِي ، شَوْدِي ، شَوْدِي
 شَبِيكَ ، شَبِيكَ ، شَبِيكَ ، شَبِيكَ
 هَذِي ، هَذِي ، هَذِي ، هَذِي
 عَلَايِيكَ ، عَلَايِيكَ ، عَلَايِيكَ ، عَلَايِيكَ
 يَارَاءِ كَأَنْجِي ، يَارَاءِ كَأَنْجِي ، يَارَاءِ كَأَنْجِي ، يَارَاءِ كَأَنْجِي

103a

كذا شئت ^{فوق} . يجوز يا لؤم مسام آتال ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .
 كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .
 كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .
 كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .
 كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .
 كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .
 كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} . كذا شئت ^{فوق} .

102b

فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .
 فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .
 فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .
 فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .
 فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .
 فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .
 فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} . فؤودك ^{فوق} .

موبينك . يمجودن . مبرينك . ميرينك .
 فصل المصاحف اذيتك . تاذيتك . اذيتك .
 في القاف . تاليتك . تاليتك . تاليتك .
 نشانك . نشانك . نشانك . نشانك .
 بكاه دشتن . بكاه دشتن . بكاه دشتن .
 بركه شين . بركه شين . بركه شين .
 فونشون . فونشون . فونشون . فونشون .

بعد آواز . وما لقيده . بالجزين كله . بالفاضلين
 فصل الامم لايتك . لايتك . لايتك .
 ابوالواسم ابلاء . لايتك . لايتك .
 اعزيتك . اعزيتك . اعزيتك . اعزيتك .
 لكائيتك . لكائيتك . لكائيتك . لكائيتك .
 مايتك . مايتك . مايتك . مايتك .
 مؤذن . مؤذن . مؤذن . مؤذن .

هَسْت كَرْدَن هَسْتِيَتِك هَوَايِيَتِك
 هَوَس كَرْدَن هَسْتِيَتِ هَسْتِيَتِك
 فَصَلِّهَا يَا كَرْدَن يَا رَسْتِيَتِ
 يَا رَبِّي دَا دَن يَا زِيَتِك يَا زِيَتِك
 يَا بَجِي فِي الشَّامِي يَا قَتِي يَا وَهِيَتِك
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 بَجِي شُوَدَن يَا قَتِي يَا وَهِيَتِك
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن

يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن
 يَا وَه كَرْدَن بَجِي شُوَدَن بَجِي شُوَدَن

وَمَا يَحْتَسِبُ الْقَوَّارِنُ فَلَذَلِكَ انْخَصَرَتْ الْأَمْثَلَةُ فِي

السَّنَةِ، وَكَيْفَ تَسْتَفْتِي كَرِيمٌ كَرِيمٌ وَالْبُؤْيُوتُ مِنْ

ظَاهِرٍ لِلْبُؤْيُوتِ بِأَدْنَى نَوْبِهِ الْبَاطِنُ الْجَهْلُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ شَدِيدٌ، كَرِيمٌ شَدِيدٌ، كَرِيمٌ شَدِيدٌ،

كَرِيمٌ شَدِيدٌ، كَرِيمٌ شَدِيدٌ، بِظَهْرِ الْعِيَانِ فِي

مَا حَيْثُ شَرَّكَ الْمُنْظَمُ فِي لَفْظِهِ الْمَقُولُ الْكَرِيمُ

عَلَى الْبَاطِنِ الْعِيَانِ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ

عَلَى الْبَاطِنِ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، كَرِيمٌ كَرِيمٌ

كَرِيمٌ كَرِيمٌ، حَيْثُ كَرِيمٌ كَرِيمٌ، كَرِيمٌ كَرِيمٌ

وَأَنْ يَكُونَ بِكُلِّ أَرْبَعٍ وَنَقَطَهُ لَمْ يَكُنْ يَسْتَعِينُ بِهِيَ

وَمَا لَمْ يَكُنْ يَكُونُ لَمْ يَكُنْ يَكُونُ لَمْ يَكُنْ يَكُونُ

وَكَيْفَ مَا يَعْرِفُ دَأْفَهُ وَالظَّاهِرُ أَنَّهَا هِيَ لَفْظُهُ

وَلَكِنْ قَلْبُهُ يَسْتَعِينُ بِهِيَ نَوَائِظُ دَأْفَهُ لَمْ يَكُنْ يَكُونُ هَذَا لَمْ يَكُنْ يَكُونُ

فِي الْغَائِبِ وَالْمَكْلُومِ مُخْتَصِرٌ مِنْهَا وَتَخْلُفُ وَتَكْتُمُهَا

بِمَا لَا يَكُونُ مَعَهَا وَنَحْوُ ذَلِكَ كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ

كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ

كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ كَمَا نَوَدُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ

رَبَطَهُ تَبِيدَ التَّبَوُّتِ إِذَا انْصَلَبَتْ كُلُّهَا مَفْرُوحٌ الْخَيْرُ

يَجِبُ لِنَبَاتِهَا لَهَا حَيْثُ وَأَمَّا لَفْظُهُ فَيَجُوزُ زَيْدٌ وَنَحْوُهَا

وَأَنَّهَا كَمَا هُنَا وَإِذَا انْصَلَبَتْ يَسْأَلُ كَيْفَ لَا يَكُونُ

يَجُوزُ عَرَفَهَا لَفْظًا وَنَحْوًا بِحَيْثُ يَكُونُ كَيْفَ يَكُونُ

وَعَرَفَهَا وَقَدْ عَرَفْتُ نَائِظَهُ لَفْظًا وَقَدْ عَرَفْتُ هِيَ

الْكَلِمَةَ وَيَكُونُ كَيْفَ الْخَيْرِ الْكَلِمَةَ بِحَيْثُ يَكُونُ كَيْفَ يَكُونُ

المشتقة من خواشيتن ان الحصد والفاق الصماء
 لاهة قول ومهما نحو توأنت كردن ^{ادعوا} توأنت كردن
 ارج: اظهار الصائم في اليوم الاول لهي هومان
 توأنتن ومهما نحو توأنتنت كردن ^{ادعوا} توأنتنت كردن
 ارج: اظهار كلام ومهما نحو توأنتنت كردن
 من توأنتنت كردن ارج: زيادة ما يفيد الكلام غير
 التال ما ضيفت توأنتنت على الحصد اظهار الصماء

أبرز الصماء في ما نحو بودن التضم لان لفظ
 اسم المفعول ومنها نحو كرده بوده آنت ^{ادعوا}
 كرده بوده آنت كرده بودي كرده بوده آيد
 كرده بوده آيد كرده بوده آيم ^{ادعوا} اظهار الراضة
 مقولاً ومهما نحو من خوشتر كردن ^{ادعوا} من خوشتر
 من خوشتر كردن من خوشتر كردن ^{ادعوا} من خوشتر
 من خوشتر كردن ^{ادعوا} من خوشتر كردن
 من خوشتر كردن ^{ادعوا} من خوشتر كردن

وَمِنْهَا نَحْوُ شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ • شَائِسْتَنْ لَدَا كَرْدَنْ
 شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ أَيْ بِرَأْسِ طَبَقٍ مَعْنَى شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ
 مَعْنَى شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ أَيْ بِعَاقِبَةِ لِحْيَا كَلْبَةٍ مَعْنَى لِحْيَا
 وَمِنْهَا نَحْوُ كَرْدَنْ شَرُّ بُوْد • كَرْدَنْ شَرُّ بُوْد بَدَلًا
 كَرْدَنْ شَرُّ بُوْد مَعْنَى أَيْ بِزِيَادَةِ أَيْ مَقْعُولِ شَرِّ وَنَحْوِ
 بُوْدَنْ بَعْدَ مَقْعُولِ الْأَجْعَلِ لِأَنَّ لِقَاءَ بُوْدِ الْفَتْحِ
 وَمِنْهَا نَحْوُ كَرْدَنْ شَرُّ بُوْد كَرْدَنْ شَرُّ بُوْد بَدَلًا
 كَرْدَنْ شَرُّ بُوْد مَعْنَى أَيْ بِزِيَادَةِ أَيْ مَقْعُولِ شَرِّ وَنَحْوِ

فِي الْمَرْبُودِ وَمِنْهَا نَحْوُ بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ • بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ
 أَيْ بِزِيَادَةِ مَعْنَى بَائِسْتَنْ مَعْنَى بِضَابِرَةٍ عَلَى الْحَصَةِ
 وَمِنْهَا نَحْوُ مَعْنَى بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ • مَعْنَى بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ
 أَيْ بِزِيَادَةِ مَعْنَى بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ مَعْنَى بِضَابِرَةٍ وَمِنْهَا نَحْوُ
 بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ • بَائِسْتَنْ كَرْدَنْ أَيْ بِرَأْسِ طَبَقٍ
 كَلْبَةٍ مَعْنَى شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ • شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ
 شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ أَيْ بِرَأْسِ طَبَقٍ مَعْنَى شَائِسْتَنْ مَعْنَى بِضَابِرَةٍ
 مَعْنَى شَائِسْتَنْ كَرْدَنْ

ثم أعلم أنه فظهر من المذكورات أن إيلاء المشقة
 الغنائية المكسورة ما قبلها يفيد الخطاب وقد
 يحجب أيضا للصدقية. أما وجهها كما في ما سنذكر
 نحو مروي أبي الخويلد أومع الكاف لفأخذ
 كما في متحرك آخر نحو زندي أبي الحسين والشكر
 نحو مروي أبي رسل من أقال وللشبه كما في لغت
 العريظ هو أيضا لعلو كند. كند

هذا هو الوجه الثاني
 وهو أن الكاف في الكاف
 في قوله كند
 وهو الوجه الثالث
 وهو أن الكاف في الكاف
 في قوله كند

أما في الأربعة كما هو في هذا الكتاب أيضا يتغير
 لما خرج كافي للبتدي. فإذا أردت تعدي هذه
 الأقوال على غير هذا المصداق من المصداق. فأنفذ
 فيها مثل ما أخذنا فإفيد. وقد هذا كافي من ما إذا ناهها
 حتى تفيدك تلك هذه المعاني. ولكن لا تفعل
 أن ما ذكرته كل منها من القود هو ما يتبعه
 كل فيه عرفا لا عين ما يفيد يورد أنه في الأربعة

113a

على كل صيد زرقى شفقاً ومضارعة منه، فمؤ
 اراد ان يتكلم بالفارسي فعليه ان يحضر الصلوة
 ويضبط مضارع كل منهما من الاقوال، ويقين
 على ما فيها من الكتاب ثم يقرأ، ثم اعلم ان
 المضارع في العروبي يمتثل الحال والاسبقبال
 لكن يدخل السين وسوف يختص بالاسبقبال
 ويؤول الالف للحال، كذلك في الفارسي يمتثل

112b

كونه وقلب زرقى وقابلاً ابناً وليتفق
 المضارع في الفارسي من كصدقاً سياً بانها
 العروبي ان الالف من ساجتت ينقلب الى الالف
 نحو تارة ومن شناتجتي، الى السين نحو
 شناتجتي وورجتي، الى السين نحو وورجتي
 ولكن الفارسي الى الالف، وكذا لا يضبط

كونه وقلب زرقى وقابلاً ابناً وليتفق
 كونه وقلب زرقى وقابلاً ابناً وليتفق
 كونه وقلب زرقى وقابلاً ابناً وليتفق

كَرِهَ بِجَوَالِ كَلِمَةٍ مَخْتَصِّصٍ لِلرَّأْيِ بِجَوَالِ كَرِهَ
 وَبِجَوَالِ الْبَاءِ مَخْتَصِّصٍ لِلسَّنْبِقِيَّاتِ بِجَوَالِ كَرِهَ
 وَهَذَا الْبَاءُ يَكُونُ مَضْمُونًا إِذَا كَانَ وَاللَّيْطُ
 مَضْمُونًا كَأَهْنَا • وَكَذَا إِذَا كَانَ يَاءٌ أَوْ يَمِينًا
 وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَضْمُونًا يَكُونُ بِجَوَالِ كَرِهَ
 وَيَفْعُ النَّفَاقِي فِي النَّفَاقِي بِمِثْرٍ • وَأَمَّا إِذَا
 كَانَ مَضْمُونًا أَوْ كَمُورًا يَكُونُ الْبَاءُ بِكَمُورًا •

كَرِهَ بِجَوَالِ كَلِمَةٍ مَخْتَصِّصٍ لِلرَّأْيِ بِجَوَالِ كَرِهَ
 وَبِجَوَالِ الْبَاءِ مَخْتَصِّصٍ لِلسَّنْبِقِيَّاتِ بِجَوَالِ كَرِهَ
 وَهَذَا الْبَاءُ يَكُونُ مَضْمُونًا إِذَا كَانَ وَاللَّيْطُ
 مَضْمُونًا كَأَهْنَا • وَكَذَا إِذَا كَانَ يَاءٌ أَوْ يَمِينًا
 وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَضْمُونًا يَكُونُ بِجَوَالِ كَرِهَ
 وَيَفْعُ النَّفَاقِي فِي النَّفَاقِي بِمِثْرٍ • وَأَمَّا إِذَا
 كَانَ مَضْمُونًا أَوْ كَمُورًا يَكُونُ الْبَاءُ بِكَمُورًا •

115a

ومنها نحو **قَوَّلَ كَرَدُونَ** ، **قَوَّلَ كَرَدُونَ** ،
 قَوَّلَ كَرَدُونَ ، **لَمْ يَمْسُكْهَا نَحْوُ** ، **بَيَّنَّ كَرَدُونَ** ،
بَيَّنَّ كَرَدُونَ ، **لَمْ يَخْرُجْ مِنْهَا نَحْوُ** ، **شَاءَ كَرَدُونَ** ،
شَاءَ كَرَدُونَ ، **لَمْ يَخْرُجْ** ، **أَصَالَ كَرَدُونَ** ، **فِي الْكُلِّ لِي**
الرَّوْبِلِ الْبَنِي صُرَّاحٌ ، **يُجَوِّسُونَ** ، **وَصُرَّاحٌ** ، **قَوَّلَ كَرَدُونَ**
وَصُرَّاحٌ ، **بَيَّنَّ كَرَدُونَ** ، **وَصُرَّاحٌ** ، **شَاءَ كَرَدُونَ** ، **يُجَوِّسُونَ**
أَدْخَالَ كَرَدُونَ ، **فِي رُفْعِهَا** ، **أَيْضًا** ، **لِللَّامِ الْخَصَّاصِ** ، **الْمُدَّوِّرِ**

114b

أَيْضًا ، **الْمُدَّوِّرِ** ، **وَيُجَوِّسُونَ** ،
زِيَادَةُ ، **الْبَاءِ** ، **وَكَلِمَةٌ** ، **مِنْ** ، **لِلْمُدَّوِّرِينَ** ، **فِي** ، **أَوَّلِهَا** ،
الْمُضَارِعِ ، **أَيْضًا** ، **يُجَوِّسُونَ** ، **لِلْمُدَّوِّرِينَ** ، **وَهِيَ** ،
أَشْرَافُ ، **لِخَرِيفِيدٍ** ، **كُلِّهَا** ، **قَوَاعًا** ، **مِنْ** ، **لِلْمُدَّوِّرِينَ** ، **الْمُضَارِعِ**
أَوَّلِهَا ، **كَمَا** ، **كَانَ** ، **رُفْعًا** ، **بِنَاءِ** ، **الْمُدَّوِّرِينَ** ، **كَمَا** ، **فِي** ، **رُفْعِهَا** ، **نَحْوُ**
يُجَوِّسُونَ كَرَدُونَ ، **يُجَوِّسُونَ كَرَدُونَ** ، **يُجَوِّسُونَ كَرَدُونَ**
يُجَوِّسُونَ كَرَدُونَ ، **يُجَوِّسُونَ كَرَدُونَ** ، **يُجَوِّسُونَ كَرَدُونَ**

يأيدك من كل وجه في كل لغة وأنت لم تدركها
 كدريتها، وما يكون على فزته من سائر المصداق،
 فليس جمع المصدرة إلا يدل على الجمع بمعنى يدل عليه
 المصدرة بعين كدريتها جمع كدريته، أي المصدرة
 وورد فيها جمع جوردريته، أي المصدرة لا كل،
 وورد فيها جمع جوردريته، أي المصدرة لا كل،
 في الجمع، وقد يكون الماصف والأخرى ويريد بهما المصدرة

ويجوز حذف اللام من نوكان في المصدرة فقط وح
 يفيد معنى مجهولاً نحو نوكان كدريته، أي نوكان
 ثم أعاد المخرجين لأنسبها في كل ما يخرج في
 بلفظ الخبر بعيد، لكن يفرق بينهما نحو المصداق
 عند التثنية كما لا يخفى المصدرة أعاد أن المصدرة
 يخرج على الطرفين المشهورين نحو كدريته مفعول
 وكذاها، زيادة اللام والألف فقط جمعاً وإنما
 لا دخل

يجعل المصدق جهنم له ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 المقول نحو كذبتك ^{القول} وكذا في غير ^{علم} العلم
 كما يجعل الصادق جهنم له ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 قوله ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 كذبتك ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 كذبتك ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 كذبتك ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 كذبتك ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم

نحو كذبتك ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 ومن ثم يجوز في كل ما يتوكل مع الصدق ما يصح في
 التوكل ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 بأدنى ذكر ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 المعنى المصدق بالباء كالمعنى ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 المعنى المصدق بالياء كالمعنى ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم
 ودون ^{بجاء} بلفظ شدة بعد لفظ نعم

نحو **بِأَنَّ** سَأَلَ وَدَوَّسًا لَهُ وَجَهًا زَمْرَةً وَبِغَيْرِهَا
 وَهَذَا مَعْنَى كُلِّ قَائِمٍ فِي مِثْلِ هَذَا التَّرْتِيبِ كُنْتُمْ كَانُوا
 بَرِيَّةً لَفْظًا كَانُوا عَلَى الْفُرْدِ وَالْقَاعِدَةِ فِي تَمَجُّعِ الْأَسْمَاءِ
 فِي الْقَائِمَاتِ أَنْ لَا تَسْمَعُ لِأَخْبَاحِهَا أَنْ يُطْلَقَ عَلَى الْبُيُوتِ
 أَوْ عَلَى الْبَادِ فَالْأَوَّلُ بِالْأَلْفِ وَالثَّوْنِ ذَاكَ كَانَ لِيَوْمِ سَأَلِ
 نَحْوِ آدَمِيَّانَ وَجَاوُزَانَ وَأَلْكَافِ الْقَائِمَاتِ
 قَوْلَ بَرِيَّةٍ وَأَلْفِ الثَّوْنِ أَوْ كَمَا مَثَلًا نَحْوِ كُنْتُمْ كَانُوا

وَالْقَاءُ صَمِيمًا لِحَاظِ الْيَمِّ الْمُضْمِيِّ لِكُنْتُمْ وَلَا يَسْعَدُونَ
 يَكُونُ كَرَنْتَ مَخَصَرًا مِنْ كَرَدْتَهُ وَكَرَدْتَهُ
 مِنْ كَرَدْتِ الْوَأْنِ وَكَرَدْتُمْ كَرَدْتِ وَأَلْفُ
 وَالْأَخْبَاصُ كَثِيرَةٌ فِي الْقَائِمَاتِ جَاءَتْ الْقَائِمَاتُ كُنْتُمْ
 بَرِيَّةً الْثَوْنِ الْقَائِمَاتِ وَالْقَاءُ الْبَعِيرُ الْمَلْفُوطُ عَلَى لَفْظِ
 الْمِصْرَاعِ الْفُرْدِ وَقَدْ يُقْبَلُ هَذَا الْهَلَاءُ مَعَ الْأَسْمَاءِ
 الْمُرَكَّبَةِ الْمَفْرُوعَةِ لِأَنَّهَا عَلَى الْعَوْدِ مَعْنَى بَعْضِ

الصفة المشبهة بزيادة الألف في إحصائية الألف
 نحو دانا وشوا وتونا في القدر الأخير في صفة
 العلم والسم والطاقه وزياده الياء والألف
 في نحو دانا في الجمع نحو دانا في اسم المفعول
 كوده بزيادة الهاء العيم للفظ في نحو الماخو
 بعد الفتح المقدر كوده كان بزيادة لفظ كل
 كافي اسم القاع للجمع ولا يتنوع المذكر والمؤنث

وفوشكان ونوحكان وإنما التالف في الألف والهاء
 غا لبا نحو اسمها وزينها وقد يوجد معي سم
 مرعي لشقيق قارنه لفظ كوك زوك وكهشوك
 وغيرهما أو لفظان نحو بايمان وكشيان
 أو لفظ دار نحو باجدار وعلم دار ومثيق مختصر
 مناسب كما يروى منه أو لفظ واحد نحو شناس وإثيق
 أو صاهما نحو شناسينه وإثيق زاده وإنما طويقه

والتثنية. والبع في الفاصلي. لايجي من اسم
 والفتوح والصفة المشبهة لها لفظان واما
 كتنه اسف. كتنه اند. كتنه يبع.
 كتنه يد. كتنه ام. كتنه ايم. فغير خفيص
 البحر في كل اسم مخارج الهمزة يمتد به.
 وخوبلنت. وخوبنت. وباسف. وباند.
 وغيرهما مطلقا على الالف بكذا.
 كتنه يبع. كتنه ام. كتنه ايم. فغير خفيص

زيادة النون المفوض في الناصب على الهمزة
 كتنه اسف. كتنه اند. كتنه يبع. كتنه ام. كتنه ايم.
 في اول الجوز الثاني ويجوز زيادة في اول اول
 مهابيا العاد الحارة هوز كوز. هوز كوز.
 بزيادة لفظ هوز في اول الجوز مهابيا العاد الحارة
 هوز كوز كتنه. هوز كوز كتنه ام. بزيادة
 في النون المفوض في الناصب على الهمزة

كردنه نشوندند كه كرده نشوى. ^{الاولى} بزيادة ما يصيد في
 يستقبل من شرك فيما بعد اسم المفعول نحو ما
 نفى المستقبل هوائية تكلم هوائية تكلم
 هوائية تكلم. ^{الاولى} بزيادة لفظ هوائية في اول
 المستقبل فهو ياكى فى المستقبل هوائية كرده نشوى
 هوائية كرده نشوندند. ^{الاولى} بزيادة ما يصيد في
 المستقبلي ^{الاولى} بزيادة ما يصيد في المستقبل
 ثم اعلم ان هذين النوعين توافقي في كل

معلق في الجمال ^{تفصيلاً} ما يصيد في كرده نشوى
 الى آخره بزيادة ذلك النوع المذكور في اول
 من المبيعة في الجمال كرده نشوى
 كرده نشوى الى آخره بزيادة ما يصيد في الجمال
 شك ما يصيد في اسم المفعول معلق في المستقبل
 شك ما يصيد في اسم المفعول معلق في المستقبل
 شك ما يصيد في اسم المفعول معلق في المستقبل
 شك ما يصيد في اسم المفعول معلق في المستقبل
 شك ما يصيد في اسم المفعول معلق في المستقبل

العجز للمفوض نحو **أرسلت** وح قد يدركونه
 مثلاً إذا قيل لك هل فعلت لأمر الغلام فيقول
 أنت في الجواب **بفهم** الخطاب مرادك بواسطة
 القارين، وقد يذكر مثل هذا المقام بالياء مقاماً
 الهام، لكن الياء تكون لفظة، وهي تكون
 بكسرة قرينة نحو **في**، وقد يحذف ما جره رأفة نحو
بنت، بحذف حرف لفظ **انت** وكان نحو **كسرها**

ما ذكرنا في فصل الماصح والخاصح في قول النجد
 وإن كان يجوز أيضاً في بعض في قول النجد عليه
 وهذا ظاهر عند من يوجب الياء في فوجهم من خارج
 الياء بعدده، وكذا في قول المصنف وإنه لفظ
 والمفعول في قوله **في** **مستغنياً** أيضاً هكذا إذا
 أراد منهما التثنية، وقد يحذف ما جره رأفة نحو
نادان و**نأمر** **للآله** و**الجن** **أو الهاء**

وأن كان يبيد بعض ما معنى آخر في البعض ومحال كونه
 تلك الأباء، وما أباكم هنا كونه في المستقبل
 بعينه فالجائز على الإعادة، وقد يحذف منه قوله ^{للقسم}
 يحذف والأشبه عطف نحو يسرور، وللندية
 وللمصاحفة بالألف بدونه كما ترى في الأسماء نحو
 أم الحاضرة كودة شوق، كودة شوق، كودة شوق
 كودة شوق، بزيادة لفظ معلوم ثم الحاضرة من شوق
 كودة شوق

في كل حال كونه بالعبارة بآء نحو يئامد، وغيره،
 معلوم من أصله كونه، كجيد، بخافة ال
 المستعمل وتبين أنون في الأول، ويزيد في الثاني
 أنون والدال في الثاني، أعلم أنك تدخل في قول
 الصراح حروف الباء ليخص بالسنين، كذلك
 يدخل في قول الأعرابي كلفى كلفى والمصدق أيضاً
 للتأنيد كما يدخل في قوله، ذروهم ذروهم

124a

والألف نحو كاد وهو غير مستعمل إلا نادراً
 وقد يجيء زيادة لفظ ك على أوله لا ضوؤه
 نحو كوكب أو كوكبيد أو كوكب أو كوكبيد
 وهو قبل أيضاً جهول الغائب كودة شوره
 كودة شوره كودة شوم كودة شوم
 معلومه من شدة في آخر اسم المفعول ويجوز الباء
 كامة والتمكلمان منه كالمتمكلمان من مجهول كامة

123b

مع الضمير في آخر اسم المفعول في أوله لا في
 أصل الآخر ويجوز إبقاء لفظ الآخر ك
 كما هو على ما في آخر كوكب كوكبيد
 كودة شوره كودة شوم كودة شوم
 زيادة الهمزة على لفظ الآخر بهما معاً لغير كبد
 كبد كبد كبد كبد كبد كبد
 ولكن يفوق كامة ما لا يقرب وقيل لا يزال

125a

بِاللُّونِ كَاللَّاسِيَةِ وَالْمَذَكَرِ غَيْرِ تَرْتِيبِهَا لِأَنَّهَا
 وَأَلْوَجْهِي فِيمَا نَحَصَرْتَنِي مِنَ الصَّبِيحِ اسْمُ التَّوَالِدِ وَالنَّكَاحِ
 كَزَيْنِ كَاهٍ كَزُونِ كَاهِيهَا هَذَا يَجْسِبُ لِنَحْضَلِ
 وَأَمَّا فِي كَلِمَةِ التَّاسِيَةِ الْقَيْدُ فِيهَا عِنْدَ كَلِمَةِ كَاهٍ تَمَّزَ
 اسْمُ التَّوَالِدِ فَالْمَا يَكُونُ فِي الْجَوْلِ كَلِمَةُ كَاهٍ
 وَجَاءَتْ كَلِمَةُ وَشَبَّهَتْ كَاهٍ وَأَمَّا اسْمُ التَّكْلَانِ فَيُجْوِ
 فِي كَلِمَةِ كَاهٍ مَعَ كَلِمَةِ كَاهٍ وَكَانَ كَاهٍ وَمِنْ التَّاسِيَةِ

124b

بِاللُّونِ لِأَنَّ مَا لَهَا وَالْمَذَكَرِ وَكَانَ جَاءَ أَمْرًا مَعَ تَهْمَا
 لِأَنَّ كَلِمَةَ كَاهٍ بِمَعْنَى كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ
 كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ
 كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ
 كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ
 كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ كَاهٍ

وغيرهما وإنما في بناء المنة والنوع يضم الفعل
 ما يفيد الوحدة والتوجيه نحو **يُجَمَّازُ كُزْنَ** ،
 ويأري كُزْنَ ، ويك على كُزْنَ ، وكذا **فَعَلُ**
 التبعي ليس له لفظ مخصوص بل يستعمل في أفعال
 بمعنى نحو **زَهْنُ كُزْنَ** ، **زَهْنُ كُزْنَ** ، **يَجِبُ**
كُزْنَ سَتٌ ، **يَجِبُ كُزْنَ سَتٌ** ، وغيرهما
 أصل **النَّفْصِيلُ كُزْنَ** ، **كُزْنَ تَرَانٌ** ، **بَلْفَظُ**

أيضا نحو **كُزْنَ كَاهٌ** ، **بِرَّ كَاهٌ** ، **وَقَدْ جَمَعَ مِنَ الْحَمْدِ**
بَلْفَظِ زَارٍ ، **نَحْوُ لَانْدَارٍ** ، **وَنَحْوِ زَارٍ** ، **وَبَلْفَظِ دَارٍ**
نَحْوِ قَلْدَانٍ ، **وَبَلْمَدَانٍ** ، **وَأَمَّا أَسْمُ الْأَلْبِ** ، **وَبِنَاءِ**
الْمَنَةِ ، **وَبِنَاءِ النَّوْعِ** ، **فَلَيْسَ يَصْنَعُ نَحْوِ صُورٍ** ، **لَسْتُمْ بِمَلِكٍ**
فِي لَمٍ ، **لَا كُنْتُمْ أَيْضًا لَفْظَ الْأَلْبِ** ، **إِلَّا كَمَا يَأْتِي آدَاءُ**
نَحْوِ كُزْنَ ، **وَالْبِتُّ** ، **فُوشَقٌ** ، **وَالْبِتُّ** ، **جُودُونَ**
وَأَيْضًا سَمُ الْأَلْبِ ، **نَحْوِ قَاهٌ** ، **وَقَلَمٌ** ، **شَرٌّ** ،

وغيرهما في الأسماء الساكنة لأخر زيادة

في الأسماء
التي هي

الكاف فقط نحو يسرك و دجرك

وقد توسدب الأخصار في الصيغتين

مرارا ثم في الصحاح العجمية

حسن التوفيق والنسيب مع الألف لأمهات

الحل طالع من الصغير والكبير

في علم غرر العرب من شرحهم في الألف

في علم غرر العرب من شرحهم في الألف

ترابفة بمعنى التفضيل في كل ما يجيء مشتقا

أواملا الصغير كنده بك كنده بك

بقلب الهماء الذي في الجرام الفاعل بك

وزيادة الكاف فكاف في كل ما يكون في آخره

ياء غير مطفوظ نحو جويك و زده بك

وغيرهما وقد يكون بقلب تلك الهماء كافا

نحو كنده كرك و زندك و جوكلاء

